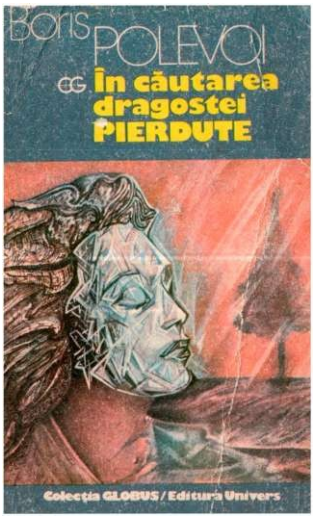
Boris POLEVOI
În căutarea dragostei PIERDUTE
Colecția GLOBUS / Editura Univers

Boris Polevoi

În căutarea dragostei pierdute

Ultimul roman al cunoscutului scriitor sovietic Boris Polevoi (1908 - 1981) investighează psihologia individului traumatizat fizic (ți implicit qiorol) de consecințele celui de-al doilea război mondial Dragostea Aniutei - sergent sanitar - pentru căpitanul Mecetnîi, rănit pe front, capătă anvergura unei adevărate epopei, constituind esența poematică a romanului. Autorul gradează, cu măiestrie tensiunea cromatică a narațiunii - care evocă evenimente petrecute de-a lungul a peste trei decenii - încărcînd paginile cărții cu un subtil și convingător mesaj umanist.

GLOBUS

Boris Polevoi

În căutarea dragostei pierdut

e*Boris Polevoi*

La începutul anilor '50, cunoscutului scriitor sovietic Boris Polevoi (1908—1981) i-a fost adresată o scrisoare mai puțin obișnuită, de dimensiunile unui caiet gros. Semnatarul scrisorii, inginer la un combinat metalurgic din Ural, fost participant la cel de-al doilea război mondial, intervenea pe lîngă scriitor cu rugămintea stranie de a-l ajuta să-și regăsească ființa iubită, pe care a pierdut-o la sfîrșitul războiului. Gestul său era motivat de uriașa popularitate de care se bucura scriitorul, al cărui roman de război — *Povestea unui om adevărat* **(1946) — „se citește în întreaga țară". Plecînd de la această realitate, semnatarul ciudatului apel continua : „Dacă veți scrie despre Aniuta... ea va citi cu siguranță. Va citi, va afla adevărul și se va întoarce. Vă implor, scrieți !"[1]Au trecut de atunci mai bine de două decenii... În acest interval au ieșit de sub tipar noi romane ale lui Boris Polevoi :** *Departe în spatele frontului* **(1958),** *Pe țărmul sălbatic* **(1962), transpuse și în limba română la scurt timp după publicarea lor în original;** *Doctorul Vera* **(1966), volumul de eseuri** *Profiluri* **(1974). Și abia în 1976 apare romanul** *În căutarea dragostei pierdute* **(în original —** *Aniuta)* **— poveste a unei „vechi și neobișnuite iubiri", adevărat periplu în căutarea „chipului pierdut și uitat" — o replică sui-generis, de fapt, la scrisoarea fostului combatant.**

Ca și semnatarul scrisorii menționate, personajul principal al romanului este un fost participant la război, acum inginer la un combinat

---

1 **N. Jeleznova,** *Nastoiașcie liudi Borisa Polevogo. Ocerk tvorcestva (Oamenii adevărați ai lui Boris Polevoi,* **Studiu monografic). Moscova, 1978, p. 188.**

metalurgic din Ural. „În afară de munca lui, nu-l tulbura şi nu-l pasiona mai nimic" pe Vladimir Mecetnii, protagonistul mulţumindu-se doar cu aoest statut. „Dragostea veche, aproape uitată" părea a fi un capitol încheiat, viaţa derulîndu-i-se pe un făgaş metodic stabilit Şi totuşi, comunicarea unei ştiri lapidare la radio a fost suficientă pentru a declanşa o adevărată furtună în universul său intim. „Părea că în viaţa lui a făcut explozie o mină veche, acoperită de rugină, după ce a stat atîţia ani ascunsă în pămînt. A explodat. L-a asurzit. L-a zdruncinat. I-a trezit amintirile." Abia acum, printr-o serioasă introspecţie, Mecetnii începe să înţeleagă de ce „a rămas el toată viaţa un burlac" şi că „a iubi cu adevărat — omului îi este sortit o singură dată în viaţă". În căutarea dragostei pierdute, eroul îşi întoarce privirea spre anii de război, reconstituind, — ca într-un joc de puzzle —, cu fiecare fapt trăit atunci, un amplu şi sugestiv tabiou.

Referindu-se la anii războiului, un poet spunea : „în mine timpul s-a oprit, acel timp mort". Aceste cuvinte ar putea servi drept epigraf întregii creaţii a lui Boris Polevoi. Pentru el, ca şi pentru o seamă de alţi scriitori sovietici contemporani, amintirile ultimei conflagraţii mondiale continuă să rămînă sursă de inspiraţie şi în zilele de pace. E cazul scriitorilor — de altfel, bine cunoscuţi nu numai în patria lor, ci şi peste hotare — K. Simonov, A. Tvardovski,
I. Bondarev, V. Bikov, G. Baklanov, A. Adamovici, I. Stadniuk, A. Ceakovski, O. Honcear ş.a. Cei patru ani de război echivalează, după mărturisirea unuia din scriitorii generaţiei respective, cu cel puţin o jumătate de viaţă de om. Concepţia lor despre lume s-a maturizat în anii marilor încercări. Chiar şi atunci cînd scrierile lor înfăţişează destine contemporane profund implicate în realitatea nouă, schimbată, normele după care li se apreciază comportamentul ţin tot de circumstanţele războiului. În afară de nevoia lăuntrică

de a evoca acea generație rămasă aproape în întregime pe cîmpul de luptă, ei sînt minați și de dorința de a-și aminti de propria lor tinerețe, care, indiferent de condiții, fie ele și vitrege, reprezintă vîrsta cea mai frumoasă a omului. După înseși spusele lui Boris Polevoi, cea mai frumoasă perioadă din viața sa a rămas perioada de corespondent de război, cu tot riscul și neprevăzutul ce-l păsteau la fiecare pas.

De aceea, poate, și în ultimul său roman — *În căutarea dragostei pierdute* — autorul insistă asupra felului cum renaște în inima și în conștiința omului contemporan „acel timp mort". Ca și în precedentele sale romane, acțiunea este tensionată, fapt realizat printr-o vertiginoasă desfășurare a evenimentelor. Din nou, urmînd orientarea esențială a creației sale, Polevoi așază în prim-plan chipul „omului adevărat". Această sintagmă proprie creației sale și apărută încă prin anii '20 (e vorba de primul său roman — trecut neobservat de critică — în care eroul principal, purtînd numele real al prototipului, este șeful unei echipe de muncitori de la o fabrică de țesătorie) a intrat în conștiința cititorului o dată ou apariția romanului care i-a adus consacrarea.

Povestea unui om adevărat a însemnat pentru Polevoi o etapă nouă, constituind totodată și capodopera creației sale, care i-a dus faima în lume. El stă, de asemenea, mărturie faptului că scriitorul și-a găsit tema predilectă, consonantă structurii intrinseci a talentului său, specificului viziunii sale filozofico-estetice. Din tumultul nepotolit al vieții, oprind mersul evenimentelor, Polevoi desprinde îndeosebi laturile luminoase și optimiste ale existenței umane. Acestea rămîn dominantele cunoscutelor sale personaje, caracterizate prin curaj, abnegație, spirit de sacrificiu, încredere în idealurile sociale înaintate, întreaga simpatie a autorului este de partea acestor eroi. „Nu îți ascund, cititorule : pe toți acei ale căror figuri din

această carte se perindă prin fața ta eu îi iubesc și admit întru totul că, povestind despre el, pe undeva eu nu sînt absolut imparțial"

Pentru a sublinia tăria de caracter a acestor „oameni adevărați", scriitorul îi plasează în situații ieșite din comun, de mare tensiune dramatică. Adesea-ori, ei se găsesc la granița dintre viață și moarte, suportă calvarul foamei și al gerului, depășesc încer-cări mai cumplite decît moartea fizică, atunci cînd este pusă în cumpănă credința în valorile morale și sociale. Într-o asemenea situație se află, de pildă, doctorul Vera, din romanul omonim. Medic la un spital din teritoriul sovietic ocupat temporar de nemți, Vera nu părăsește spitalul în care erau internați ostași sovietici răniți și reușește, cu riscul propriei vieți și al vieții copiilor săi, să-și salveze pacienții, făcînd dovada unui act de mare puritate morală și a unui devotament patriotic exemplar. După eliberarea teritoriului, împotriva Verei, calomniată (practică facilitată și de faptul că soțul ei fusese reprimat), se întreprinde o anchetă. Adevărul și binele, ca întotdeauna la Boris Polevoi, triumfă și de data aceasta, iar scriitorul va reuși să demonstreze atît prin exemplul oferit de eroina cărții, cît și prin exemplul altor personaje, că „omul trebuie apreciat nu după ceea ce se spune despre el sau după ceea ce i se înscrie în fișa personală, ci după ceea ce face și cum face" [1].

Nu mai puțin dramatic este destinul lui Meresiev, din *Povestea unui om adevărat,* **sau cel al căpitanului Mecetnii, din romanul** *În căutarea dragostei pierdute.* **Grav rănit, în pericol de orbire și incapabil de a mai crede în rostul vieții, Mecetnii este pe punctul de a-și pune capăt zilelor. Dar în pofida marilor încercări prin care trec, aceste personaje nu ies strivite din**

---

1 **Boris Polevoi,** *Situeti (Profiluri). Novelli. Izd. 2-e. dopolnennoe,* **Moscova, 1978, p. 4.**

confruntarea cu o realitate crudă, dimpotrivă, ele ne apar mai maturizate, îmbogățite spiritual.

„Oamenii adevărați" ai lui Boris Polevoi sînt secundați de personaje aparținînd unei alte serii tipologice, seria acelora despre care nu se scriu reportaje, care nu sînt trecute pe listă pentru a primi decorații înalte, dar fără de care redresarea existențială a celor din „prima linie", aflați în situații-limită, ar fi fost mult mai dificilă. Aleksei Meresiev ar fi rămas infirm pentru toată viața, dacă n-ar fi fost înzestrat cu o voință de fier. Dar nu poate fi subestimat nici rolul pe care l-au jucat în destinul eroului comisarul Vorobiov, sora medicală Klavdia Mihai- lovna ș.a. Mult mai greu i-ar fi fost doctorului Vera, dacă n-ar fi fost apărată de sora de spital Maria Grigorievna, de doctorul Nasedkin și de încă mulți alții, rămași — din dorința autorului de a conferi profunzime și perspectivă romanului — într-o voită penumbră de fundal. Această construcție, cu virtuți polifonice, sugerează existența unei lumi generoase, nobile și altruiste, deși anonime. Nu se știe ce întorsătură ar fi luat destinul lui Vladimir Mecetnii, dacă, în momentul în care a fost rănit și apoi în perioada spitalizării, nu s-ar fi aflat alături de el modestul instructor sanitar, Aniuta, „această fată scundă, prietenoasă și săritoare, cu glas de copil și cu o mare, ah, mare tărie de caracter". Acest „ser- gent-major din serviciul medico-sanitar, ce purta un nume de familie caraghos și amenințător și gingașul prenume Aniuta", nu numai că l-a scos pe căpitan din zona periculoasă, ea însăși fiind rănită, dar a fost aceea care i-a întreținut vie speranța în reciș- tigarea vederii, a făcut totul pentru a fi operat de acel mare profesor, supranumit „zeul oftalmologiei". Pentru Mecetnii, cufundat în întuneric, a avut o importanță vitală faptul că „undeva, în această lume, imensă, nemărginită, zguduită de urgia unui război de proporții uriașe, exista un suflet grijuliu, plin de solicitudine".

În ultimul său roman, scriitorul reia într-un fel situaţiile şi dispunerea în perspectivă a personajelor din lucrările sale anterioare : în timp ce Mecetnîi se plasează alături de Meresiev şi de doctorul Vera, într-un prim-plan, Aniuta se află în aceeaşi linie cu Olia sau cu Klavdia Mihailovna. Modeste, lipsite de strălucire exterioară, ele se retrag din scenă după îndeplinirea îndatoririlor, revenite sau asumate, alcătuind acea serie tipologică, aparte în opera lui Boris Polevoi, a existenţelor obişnuite, anonime, dar pe deplin eficiente.

Totodată, romanul *În căutarea dragostei pierdute* cunoaşte o anumită deplasare de accent în definirea locului şi a raporturilor în care se situează aceste două categorii de personaje. Experienţa amarnică

a războiului este privită din perspectiva timpului parcurs şi reflectă poziţia actuală a scriitorului. Peste trei decenii îl despart acum pe prozator de perioada conflagraţiei, ceea ce îl face să introducă anumite corective în ierarhia tipologică a eroilor

săi. Făcînd parte din categoria aşa-numiţilor „oameni obişnuiţi", Aniuta este gata să se retragă în umbră, sacrificînd totul pentru „omul adevărat" — Mecetnîi. Decurgînd din orientarea compoziţională a romanului, în care naraţiunea, în

partea ei iniţială şi finală, este susţinută parcă de către Mecetnîi, Aniuta trăieşte doar în memoria acestuia, unde s-au păstrat numai cîteva trăsături vagi ale chipului ei de fată, la 17 ani. Şi totuşi, faptul că romanul poartă în varianta originală numele

acestei fete simple, vine să sublinieze intenţia autorului de a conferi acestui personaj o mare pondere în economia cărţii, de unde reiese limpede cui anume i-a consacrat el ultima sa lucrare din suita romanelor de război, cui i-a închinat acest „acord final" al

întregii sale creaţii. însăşi construcţia romanului are în vedere reliefarea imaginii personajului „secundar !" Romanul este alcătuit din trei părţi inegale ca volum. După o scurtă introducere consacrată descrierii unor episoade din viaţa cotidiană a

inginerului Mecetnîi, urmează partea cea mai vastă (21 de capitole din totalul de 30), care îmbracă forma unei relatări retrospective a evenimentelor, în derularea cărora imaginea Aniutei este mereu prezentă (de la forţarea Oderului, rănirea lui Mecetnîi, salvarea

lui, însoţirea în timpul spitalizării, pînă la vindecare). Partea aceasta — adevărat poem dedicat Aniutei — este scrisă într-o tonalitate emoţional- reţinută, totul fiind redat prin prisma emoţiilor şi trăirilor personajului central. Dar imaginea Aniutei

depăşeşte sfera reprezentărilor acestuia, căpătînd în structura generală a cărţii dimensiuni noi, graţie elementelor introduse de autor în decursul naraţiunii, elemente, fireşte, necunoscute protagonistului

.Concepută ca discurs memorialistic, această parte constă într-o bună măsură din relatarea celui „care a fost de faţă" şi care face să ne parvină opinia sa. Din acest punct de vedere, modalitatea enunţării la Boris Polevoi este cea folosită frecvent în literatura epocii moderne, cînd narațiunea se desfăşoară „conform viziunii" personajului. Pe de altă parte, relatarea personajului este însoțită de aşa-numita voce a autorului, care intermediază plasarea enunțului între

„acum" şi „odinioară" şi care, implicîndu-se în descrierea evenimentelor, realizează o împletire organică a elementului liric cu cel publicistic. Scriitorul preferă monologurilor interioare ale personajelor orientarea dialogică a discursului, urmat de scurte descrieri. De fapt, itinerarul mintal al eroului, desfăşurat pe fundalul unui vast spaţiu geografic, şi saturat de emoţii şi amintiri, se constituie într-un interesant discurs indirect liber, în care „cuvintele-reflecţii" ale personajelor sînt asimilate în contextul vorbirii autorului. Acest excurs imaginar compune timpul interior al structurii romaneşti, derulat într-un interval de aproximativ o oră, răstimp în care autobuzul-expres îl transporta pe inginerul Mecetnîi, plecat în concediu, de la aeroport pînă în centrul capi-

Boris Polevoi are pasiunea faptului concret. El nu recurge la ample analize psihologice, aşa cum procedează, de exemplu, un Anatoli Ananiev, sau un Piotr Proskurin. Această particularitate se poate observa şi în romanul pe care îl analizăm. Astfel, faptul că în toţi anii de după război amintirea Aniu- tei stăruia în subconştientul lui Mecetnîi ni-l relevă nu discursul personajului, ci un detaliu exterior şi anume — ataşamentul, straniu la prima vedere, manifestat de erou faţă de neseserul uzat şi demodat (pe care i-l dăruise odinioară Aniuta) şi amărăciunea provocată de dispariţia acestuia de la locul obişnuit. De asemenea, emoţiile care-l cuprind pe erou în momentul cînd valul amintirilor „se rostogoleşte" peste el, „potopindu-i toate gîndurile", le deducem nu din descrierea acestor sentimente, ci din detaliile prin care autorul le exteriorizează.

Romanul se încheie cu un fel de epilog — a treia şi ultima parte — revenire în actualitate, în care Mecetnîi, schimbîndu-şi itinerarul Stabilit pentru concediu, se îndreaptă spre ţinuturile nordice, unde — după datele comunicate la radio şi în presă — trebuia

să se afle echipa de explorări geologice condusă de Anna Lihobaba, de Aniuta. Intîlnirea dintre Mecetnîi şi Aniuta, dintre „Romeo şi Julieta", cum obişnuia să-i numească odinioară marele oftalmolog, nu are însă loc. Finalul romanului (ca, de altfel, şi în *Doctorul Vera)* va rămîne deschis, oferind cititorului posibilitatea unei multitudini de prezumtive încheieri.

Boris Polevoi concentrează acţiunea romanescă într-un timp real scurt, în care comprimă ample perioade anterioare de viaţă, procedeu specific prozei moderne, adoptat şi de alţi autori sovietici actuali, în scrierile cărora scenele-retrospecţii alternează cu scenele din realitatea contemporană, cum sînt, de exemplu, romanele *Limanul* şi *Opţiunea,* de Iuri Bondarev, *Bătrînul,* de Iuri Trifonov, *Violonistul Danilov,* de Vladimir Orlov etc. Timpul real al acţiunii în romanul *În căutarea dragostei pierdute* este de numai trei zile, perioadă în care eroul străbate, în spaţiu, drumul din Ural pînă la Moscova şi de aici — pînă în Arctica, iar în timp, reface tot acest trecut, desfăşurat sub semnul morţii şi al dragostei izbăvitoare. Descrierea peisajelor, a impresiilor eroului izvorîte din contactul cu „trei primăveri diferite", din contactul cu oamenii pe care i-a întîlnit de-a lungul călătoriei, repune în evidenţă marea artă de reporter a lui Boris Polevoi, care aduce în creaţia sa romanescă gazetărescul „fapt real".

În notele de jurnal, prozatorul subliniază adeseori că eroii săi sînt întruchipări

artistice ale unor persoane reale, întîlnite fie pe drumurile războiului, fie pe şantierele de construcţii, că în abordarea subiectelor a mers întotdeauna „pe canavaua realistă a evenimentelor". La aceasta a contribuit, fără îndoială, formaţia sa de

ziarist. Drumul său către marea literatură a trecut printr-o îndelungată şi prodigioasă practică gazetărească. însuşi Polevoi recunoştea că munca de ziarist a jucat un rol determi**nant în formarea lui ea scriitor : i-a dezvoltat pasiunea pentru faptul concret, făcîndu-l să se sprijine în cronicile şi reportajele sale pe informaţii provenite nu din „mina a doua", ci direct de la sursă. Şi tînă- rul Polevoi, pentru a fi mai convingător, participă el însuşi la acţiunile despre care urma să scrie : se angajează ca plutaş, colindă localităţile rurale în timpul colectivizării, întreprinde o acţiune destul de riscantă (avea doar 10 ani), coborînd în „subterana" oraşului, travestit într-un faimos infractor**

.„Acest lucru îl ştiu, l-am văzut, am fost acolo" este deviza căreia Polevoi îi va rămîne credincios şi în perioada războiului, în calitate de corespondent al ziarului „Pravda". Activitatea de corespondent de război era considerată — după cuvintele lui Konstantin Simonov — „o profesie care presupune relativ o mai mare libertate pe front", în sensul că reporterul nu era obligat să fie prezent în linia întîi pentru a-şi scrie materialele. Boris Polevoi aparţinea însă acelei categorii de! ziarişti care socoteau că adevăratele scene şi imagini pot să prindă viaţă sub pana corespondentului numai atunci cînd el însuşi respiră aerul luptei. În ceea ce-l priveşte, a fost mereu prezent în locurile cele mai „fierbinţi" ; a luat parte la lupte deosebit de grele, s-a strecurat noaptea în spatele inamicului, luînd legătura cu detaşamentele de partizani, a zburat în misiuni de luptă pe bombardiere etc. „Oamenii ce s-au aflat alături da Polevoi în timpul războiului — mărturisea unul dintre contemporanii scriitorului — vorbesc (mai bine ₂₂₆ _ vorbeau) într-un singur glas despre curajul lui, despre modul în care înfrunta aproape cu nepăsare primejdiile. Şi în spusele acestora crezi, fără nici o rezervă." [1]

Cronicile de front, reportajele, însemnările, articolele, publicate de Polevoi în paginile „Pravdei" în decurs de patru ani, s-au constituit într-un „bagaj durabil de impresii", care au alimentat, apoi, cunoscutele sale opere literare. De aceea, n-a fost de natură să surprindă pe nimeni faptul, semnificativ prin el însuşi, că *Povestea unui om adevărat* **a fost scrisă în numai 19 zile, în timp ce Polevoi se afla la procesul de la Nürnberg, în calitate de corespondent-şef al ziarului „Pravda" (acest proces va constitui subiectul volumului** *În ultimă instanţă,* **publicat în 1968).**

---

1 *Voprosî literaturi,* ***1982, nr. 8, p. 146.***

încărcătura documentară nu afectează cîtuşi de puţin expresivitatea artistică a romanelor sale. Izvo- rît şi el dintr-un „material de viaţă", *tn căutarea dragostei pierdute* nu este un „reportaj biografic", nici „o cronică fidelă a unui eveniment real". Faptele reale, aşezate „în noi combinaţii", după regulile ficţiunii, au dat naştere acelui „aliaj rezistent, plămădit din jurnalistică şi literatură", evident, de altfel, nu numai în scrierea de faţă, ci în întreaga creaţie a lui Boris Polevoi, ceea ce i-a asigurat o mare popularitate atît în patria sa, cît şi în lume.

Publicarea acestui roman în limba română, prin grija Editurii Univers, vine să întregească imaginea cititorilor noştri despre opera literară a cunoscutului scriitor sovietic, care, în numeroasele sale călătorii în străinătate, a vizitat în cîteva rînduri şi România, manifestînd interes faţă de oamenii şi cultura ei. Mărturie în acest sens stă volumul de eseuri intitulat *Profiluri* (ediţie completată în 1978) şi consacrat unor reprezentanţi de vază ai culturii ruse şi universale (M. Gorki, I. Ehrenburg, P. Bajov, V. Muhina, M. Sarian, N. Jukov, M. Majerova, N. Hikmet, A. Seghers, P. Neruda, J. Bernal, ş.a.). În impresionanta galerie a celor 46 de portrete cuprinse în culegerea menţionată, un loc aparte îl ocupă cel dedicat personalităţii şi operei marelui nostru clasic Mihail Sado- veanu, pe care scriitorul sovietic l-a cunoscut „în prima toamnă de după război", cu ocazia participării sale, împreună cu sculptoriţa V.I. Muhina, la o şedinţă solemnă „în splendida clădire a Filarmonicii din Bucureşti". „Faţa impunătoare" a lui Sadoveanu, „parcă sculptată în piatră", „ochii pătrunzători şi limpezi", chipul său, care „emana demnitate şi mîndrie", s-au întipărit adînc în memoria lui Polevoi. Intîlni- rile ulterioare, discuţiile referitoare la rolul artei şi la menirea artistului în societatea contemporană au dus la statornicirea Unor

relații de caldă prietenie între cei doi scriitori. Eseul lui Polevoi vădește o bună cunoaștere a operei sadoveniene, a culturii românești în genere. Titlul eseului — *Tinerețe fără bătrînețe —* **i-a fost sugerat de lectura cunoscutului basm popular românesc. „În tezaurul extraordinar de bogat al basmelor românești — scria Boris Polevoi — există unul ce poartă titlul** *Tinerețe fără bătrînețe.* **Tocmai această veșnic creatoare tinerețe de basm a constituit nota specifică a talentului de excepție al bunului meu prieten, Mihail Sadoveanu, cel mai mare scriitor român al contemporaneității."** [1]

Din seria scrierilor lui Mihail Sadoveanu, traduse 111 limba rusă, un volum a apărut prefațat de Boris Polevoi.

Cărțile de proză obiectivă ale scriitorului sovietic, cu eroii lor „neinventați", născuți dintr-o realitate concret-istorică, au cunoscut de-a lungul vremii o mare audiență la public, recordul în acest sens deți- nindu-l *Povestea unui om adevărat,* **care, practic, a fost tradusă pe toate meridianele lumii. Numai în limba română a înregistrat șase ediții în două versiuni diferite. N-au rămas necunoscute în țara noastră nici alte realizări ale scriitorului :** *Atelierul de foc, Noi, oamenii sovietici, Întoarcerea, Schițe noi, Contemporanii, Aurul;* **cele două romane amintite deja la începutul acestui studiu —** *Departe în spatele frontului* **și** *Pe țărmul sălbatic.* **Traducerile românești au trezit la vremea lor un viu ecou și în critica literară, ele fiind însoțite de prefețe, recenzii, articole, semnate de profesori universitari, critici, scriitori. Avem convingerea că noul roijian al lut Boris Polevoi, în remarcabila versiune realizată de Natalia Radovici, se va întipări în conștiința publicului nostru cititor la fel de pregnant ca și operele sale anterioare.**

---

1 **Boris Polevoi,** *Molodost' bez starosti (Tinerețe fără bătrînețe),* **în voi.** *Siluete,* **Moscova, 1978, p. 136.**

VIRGIL ŞOPTEREAN

UMai rămînea cam o oră pînă la plecarea la aeroport. îşi făcuse valiza, dar, uite, trusa de voiaj cu accesoriile de toaletă şi de bărbierit parcă intrase în pămînt, şi Vladimir O- nufrievici Mecetnîi nu reuşea s-o găsească nicăieri. în micul său apartament fiecare obiect îşi avea locul său bine stabilit o dată pentru totdeauna. îşi aducea perfect aminte că, întors din ultima sa delegaţie la Novosibirsk, pusese trusa la loc, exact în al doilea raft din şifonier, unde ţinea ciorapii, batistele şi tot felul de mărunţişuri. Ciorapii şi batistele erau a-coio, ordonate în teancuri năltuţe, dar trusa lipsea.

De altfel, cam toate lucrurile din dulap erau acum aşezate sau atîrnate altfel. Mai ingenios, poate, şi mai comod, dar nu aşa cum era el obişnuit să le aibă. Of, de ce naiba scotoceşte Serafima prin lucrurile lui ? ! Nu-şi poate învinge instinctul ăsta muieresc veşnic treaz : să spele, să frece, să scuture şi să reaşeze totul după cum i se pare .ei că e mai bine.

Desigur, Mecetnîi se şi poate lipsi de trusă. Nu-i nici o catastrofă dacă va trebui să înfăşoare într-p hîrtie toate aceste mărunţişuri. Şi la urma urmei, îşi poate cumpăra o trusă de voiaj la Moscova, chiar de la un chioşc al aeroportului unde urmează să ia alt avion, cu care va zbura spre Sud. Totuşi dispariţia ne- seserului îl indispunea, ba chiar îl scotea din sărite : oare unde a putut să-l bage Serafima ? !

E curată nenorocire cînd, dispunînd de cheia pe care i-a dat-o Mecetnîi, Serafima se apucă, în absenţa lui, să-i facă ordine în apartament. A încercat el, nu o dată, s-o dezveţe d'e acest nărav. A rugat-o să renunţe, a certat-o. într-o zi a ameninţat-o chiar că nu-i mai lasă cheia. Şi uite, poftim, din nou, acelaşi lucru. Atunci cînd Mecetnîi era plecat pentru foarte scurtă vreme în delegaţie, la filiala institutului, Serafima a trecut din nou pe la el, a dereticat, a făcut ordine în şifonierul lui şi a vîrît, nu se ştie unde, trusa de voiaj. Asta tocmai

acum, cînd el se pregătește de drum, un drum atît de lung, și cînd are nevoie de trusă.

„În primul rînd, la ce bun, pentru ce o face ? se întreba cu ciudă Mecetnîi, cotrobăind din nou prin toate ungherele. Cine a rugat-o să tragă după sine confortul ăsta, ambianța muierească în locuința lui de holtei învete- rat ? Cui îi trebuie ? Bineînțeles, ea nu o face așa, de amorul artei, ci ca să devină mai trainice relațiile dintre ei, să-i fie utilă, indispensabilă. Tot n-are să se însoare cu Serafima, deși, printre cei din laborator, le-a mers demult buhul că ar fi logodiți, și odată, la o consfătuire, spre profunda jenă și ciudă a lui Mecetnîi, directorul uzinei i-a zis : «Iar această lucrare repartizeaz-o, te rog, soției dumitale».

Soție ? nu, asta nu ! Toți aceşti ani el i-a trăit foarte bine ca holtei. S-a obișnuit. Acum să se însoare ? Să se lege la mîini și la picioare cu așa-zisele -«lanțuri» conjugale ? Pentru ce ? Serafima, nimic de zis, este o femeie simpatică, are un fizic plăcut, e deșteaptă, un bun lucrător... Dar ca să stea cu ea sub același acoperiș, să se acomodeze cu deprinderile, cu obiceiurile ei, să se apuce să-și schimbe modul de viață, atît de bine rînduit și atît de comod, de celibatar ? Nu, în nici un caz nu va face el una ca asta. De ce să zică : Vai de noi, mai bine să zică vai de mine. Serafima, dacă vrea, n-are decît să continue cu el relațiile de pînă acum, să rămînă, așa cum se bîrfea în laborator, «nevastă cu ziua«-. Dar nu soție. Și el trebuie să pună capăt, în mod hotărît să pună capăt acestor încercări ale ei de a-și băga nasul în problemele lui personale..."

Ei, nu, unde totuși poate fi trusa de voiaj ? Dintr-o clipă în alta trebuie să sosească taxiul comandat, care-l va duce la aeroport. Mecetnîi se uită la ceas. Probabil Serafima nu a plecat încă de la laborator. Ridică receptorul și, după ce formă repede numărul, o ceru pe inginera Kiseliova.

— Eu sînt. Da. Nu ți-aduci aminte, atunci cînd ai făcut ordine la mine, unde mi-ai pus neseserul, trusa mea de voiaj ? Peste cîteva minute trebuie să plec la aeroport.

— Ai să treci, desigur, să mă iei, îi răspunse o voce joasă de femeie. Şi de ce, mă rog, eşti atît de furios ?Ce-ai iacut cu trusa de voiaj ?

— Nu merită să-ţi faci nervi pentru o nimica toată ! Era atît de ponosită trusa asta a dumitale, atît de veche, se desfăcea pe la cusături...

— Ce-ai făcut cu ea ? *t*

— Am aruncat-o. Am aruncat-o în lada de gunoi. Am să-ţi fac cadou una nouă, modernă, foarte comodă, pentru şapte obiecte.

— Ai aruncat-o... Ai aruncat un lucru atît de necesar ! izbucni Mecetnîi aproape ţipînd, dar se stăpîni şi, înainte de a pune receptorul în furcă, adăugă rece : — Ştii doar că nu-mi place cînd cineva umblă în lucrurile mele fără să-mi ceară voie.

— Cînd pleci ? Vreau să te conduc.

— Ştii prea bine că nu-mi place să fiu condus cînd plec.

Acum Mecetnîi era furios de-a binelea şi, în primul rînd, pe el însuşi, pentru că a ridicat tonul, gata-gata chiar să ţipe la Sera- fima. Totuşi, cum se poate una ca asta — să arunci un lucru al altuia, un lucru care nu-ţi aparţine ! Sigur că trusa era veche, purtată şi răspurtată, sigur că demult se desfăcea pe la cusături, aşa încît nu o dată a trebuit s-o întărească pe la margini cu nişte aţă groasă, de culoare gri. Dar cîţi ani s-a folosit d'e ea şi cîţi i-ar mai fi putut fi de folos ! Această trusă veche a fost primul bun cu care s-a ales după ce pierduse totul în anii războiului. Un obiect — prieten. Iar dumneaei, poftim, s-a apucat să-l arunce... Nu, nu mai merge, trebuie pusă o stavilă ! Altfel, într-adevăr, dintr-o bună cunoştinţă ea va deveni nevastă — cu toate urmările ce decurg din asemenea schimbare.

Mecetnîi strînse cu grijă toate accesoriile de bărbierit într-o pungă de celofan, închise valiza şi se uită la ceas. O fi sosit taxiul ? Ieşi în balcon. Jos, în faţa intrării, nu se vedea nici o maşină. Ce-i drept,

mai era timp, şi, arun- cîndu-şi ochii de jur-împrejur, începu să admire, fără să vrea, priveliştea ce se desfăşura înaintea sa, de la înălţimea etajului unsprezece, aspirînd lacom aerul rece, umed, aerul primăverii ce abia se zămislea.

Imobilul nou — Turnuleţul, cum l-a poreclit lumea — se înalţa chiar la marginea tî- nărului oraş. Dinspre sud, îl întîmpina zidul compact al taigalei, iar dinspre nord, dincolo de străzile şi pieţele oraşului, se conturau clădirile uzinei, luminate de razele apusului de soare. Luminile s-au şi aprins. Un snop uriaş, strălucitor parcă, se revarsă peste pălălaia purpurie a soarelui ce apune. Toate laolaltă se cufundă în penumbra violetă a cerului de primăvară — deşi soarele, după ce s-a rostogolit peste creasta taigalei, tot mai poleieşte dintr-o parte \ îrfurile ascuţite ale brazilor, iar din cealaltă — coşurile uzinei.

Văzduhul este umed, rece, înţepător şi curat, dar la aromele de cetină ce adie dinspre pădurea în prag de primăvară se adaugă mirosurile uzinei care respiră în semiîntuneric. Luna mai se făcea simţită cam tîrziu pe a- ceste meleaguri. Ziua era cald, noaptea băltoacele îmbrăcau o pojghiţă subţire de gheaţă, iar în taiga, sub copaci, se mai zărea zăpada albă, zgrunţuroasă.

Uzina îşi trăia viaţa obişnuită de toate zilele, care nu se oprea nici o clipă. în întunericul ce se lăsa, luminile ei ardeau tot mai viu, stingînd stelele ce se aprindeau una după alta pe bolta serii. Şi lui Mecetnîi i se păru deodată ciudat : poimîine uzina va lucra la fel ca astăzi — ziua şi noaptea, lucrătorii laboratorului său îşi vor pune, ca de obicei, halatele, îşi vor ocupa locurile, viaţa îşi va urma ritmul încordat de totdeauna, iar el, Mecetnîi, va fi departe de oraşul său tînăr, departe de grijile cu care s-a obişnuit, şi undeva acolo, în Gagra necunoscută, \a sta întins pe malul unei mări calde, pe care, de asemeni, nu o cunoştea. Cîte lucruri mai trebuiesc duse la bun sfîrşit în laborator, cîte sînt neterminate, cerînd o permanentă atenţie din partea lui ! Gîndul acesta îl întristă şi-i trezi îngrijorarea. Biletul de odihnă din buzunar îşi pierdu deodată caracterul ispititor. Naiba ştie, poate ar fi, într-adevăr, mai bine să-l restituie cu foaia de drum cu tot, să ducă pînă la capăt tot ceea ce nu a apucat să desăvîrşească şi să plece după aceea, cu inima împăcată, la această Gagra în sezonul fructelor, supranumit, după moda veche, sezonul catifelat...

În odaie mormăia încet aparatul de radio : se transmiteau ultimele ştiri. Tot gîndindu-se la ale lui, Mecetnîi asculta distrat : „A intrat în exploatare primul tronson... planul a fost îndeplinit cu atîta la sută... prin munca intensă, desfăşurată în campania de primăvară, s-a a- sigurat o recoltă bogată..." Şi, pe neaşteptate, din şuvoiul de ştiri, familiare urechii lui, pe care mintea nu le înregistra decît foarte vag, i-a atras atenţia numele de Lihobaba. Tresări, se încordă şi îşi înfipse mîinile în balustrada balconului. Crainicul citea mai departe decretul dat de Prezidiul Sovietului Suprem... Lihobaba Anna Alexeevna a fost decorată cu „Insigna de Onoare"... Pentru ce a fost decorată, Mecetnîi nu auzi. Iar crainicul trecuse deja la ştiri sportive.

Lihobaba, Lihobaba... Anna Alexeevna Lihobaba... Anna... Aniuta. E cu putinţă să fie ea ? Dumnezeule... Nu, nu, sigur că nu este ea. La un sfert de miliard de cetăţeni ai ţării cîţi nu au aceleaşi nume şi prenume. Dar Lihobaba nu este nici Ivanova, nici Petrova, şi nici Sidorova. Cu toată imensitatea populaţiei Uniunii Sovietice, este puţin probabil ca un astfel de nume să se întîlnească des, şi unde mai pui că e tot Anna, şi Alexeevna pe deasupra. Oare ea să fie ? Nu, imposibil. După a- tîţia ani !...

Zguduit cum era, Mecetnîi nici nu auzi cum şoferul de taxi, care aştepta jos, în faţa intrării, îşi anunţă prezenţa claxonînd. Apro- piindu-se de telefon, formă grăbit numărul re- dactorului-şef al ziarului local.

— Vă salut ! La telefon inginerul Mecetnîi... Da, chiar el — şeful laboratorului uzinei... Nu, nu v-am sunat pentru articol, lăsaţi-l în plata Domnului. Publicaţi-l cînd doriţi. E vorba de cu totul altceva. Vin cu o rugăminte. Chiar a- dineauri am ascultat ultimele ştiri, şi s-a comunicat că Lihobaba a primit „Insigna de O- noare". Nu aveţi nici un fel de detalii în] a- ceastă problemă ?

— O clipă, Vladimir Onufrievici, vedem noi îndată ce a înregistrat telexul. Cum aţi spus, Lihobaba ? E< bărbat sau femeie ?

— Ce importanţă are. E vorba de o femeie. Şi a fost decorată cu „Insigna de Onoare"...

Se auzea în receptor foşnetul hîrtiei. Din stradă răsuna claxonul taxiului,' nerăbdător, aproape neîntrerupt. Mecetnîi însă tot nu-l auzea,

aştepta schimbîndu-şi greutatea trupului de pe un picior pe altul. În sfîrşit, auzi glasul redactorului-şef :

— Nu, în materialul de astă-seară n-avem nimic despre Lihobaba dumneavoastră. S-ar putea să fie ceva la noapte. Dacă primim, vă telefonez eu... în legătură cu articolul dumnea-voastră...

— Da' mai lăsaţi-mă cu articolul ăsta, i-o retează cam nepoliticos Mecetnîi, şi nu-i nevoie să-mi telefonaţi, plec pentru o lună de zile din oraş, iar cu articolul faceţi ce vreţi : corectaţi-l, scurtaţi-l, aruncaţi-l — vă priveşte.

— Dar ce-i cu Lihobaba asta, cine este ea ? Şi, în general, de ce vă interesează ? se informă redactorul-şef.

Mecetnîi însă nu-i mai auzi întrebările — trîntise receptorul. În schimb, i-au ajuns la ureche, simultan, semnalizările şoferului şi scrîşnetul cheii cu care cineva deschidea broasca de la intrare.

în uşă stătea Serafima, de sub mantoul de blană îi atîrnau poalele halatului de laborator, iar pe cap îşi aruncase un şal pufos. Răsufla greu, şi pe fruntea-i înaltă străluceau picături mici de sudoare.

— Uf, slavă Domnului. Credeam că nu te mai prind acasă. Ţinea în mîini o trusă neagră din piele lucioasă. De ce, spune-mi, te rog, de ce te-a afectat în halul ăsta povestea cu trusa ? Poimîine este' ziua dumitale de naştere. Ţi-am cumpărat cadou o trusă nouă, modernă — import din Cehoslovacia. Pentru că pleci — poftim, primeşte-ţi cadoul cu anticipaţie.

— Mulţumesc, mulţumesc, rosti Mecetnîi, luînd, absent, din mîinile ei, cadoul — un o- biect într-adevăr frumos — şi se îndreptă spre uşă cu valiza în mînă. Iartă-mă, dar auzi cum claxonează şoferul, trebuie să plec chiar acum. Rămîi cu bine.

— Merg cu dumneata la aeroport.

— îmbrăcată cu halatul ? Şi apoi, ştii doar că nu pot să sufăr să mă conducă cineva la plecare.

Chipul Serafimei, de obicei calm, mai mult imobil, de data aceasta îi trădă tulburarea. Ochii migdalaţi albaştri-cenuşii, care o făceau să semene cu o zeiţă egipteană, priveau rugător, ba chiar implorau, ceea ce nu-i stătea bine deloc acestui chip. Femeia îşi şterse cu dosul palmei, şi nu cu batista pe care o ţinea în mînă, picăturile de sudoare de pe frunte.

— Lasă-mă, totuşi, să te conduc.

— în această ţinută ?

— Ce importanţă are, şi cui îi pasă ?

Drept răspuns, Mecetnîi dădu din umeri.

Tăcu tot drumul, iar la încercările ei de a face conversaţie, răspundea monosilabic : da, nu. Şedea şi privea prin geam taigaua, pe care parcă o spintecase cu sabia şoseaua marcată de la un capăt la altul cu dungi albe. Primăvara nu se înstăpînise încă de-a binelea. Ici- colo, sub copaci, se înălţau troiene albe, dar pădurea era de-acum plină de arome primăvă- ratice proaspete, şi rafalele vîntului le aruncau în interiorul automobilului.

Cînd în depărtare prinseră a clipi luminile aeroportului, tăcerea lui încăpăţînată o scoase, în cele din urmă, din fire pe Serafima.

— Eşti chiar atît de meschin, încît dispariţia unei gentuţe vechi — care îţi făcea silă numai cînd puneai mîna pe ea — a putut să te supere în halul ăsta... E ceva nou. N-am ştiut-o pînă astăzi, da, n-am ştiut...

— Ei, s-o ştii.

— Să faci scandal din cauza unui obiect de doi bani ?

— Scandal ? repetă Mecetnîi, sincer mirat, îndreptîndu-se spre mulţimea de pasageri care se înghesuiau zgomotos la ieşirea spre pistă. Văzînd însă sclipiri de lacrimi pe genele lungi ale ochilor ei migdalaţi, în timp ce se apropia de ieşire, zise : Ei, gata, dă-o naibii de trusă.
Îţi mulţumesc pentru cadou. Am şi uitat de ziua asta a mea de naştere. Apoi, lipindu-şi, grăbit, buzele de fruntea ei înaltă, rece, a- dăugă :
i , — Rămîi cu bine.

2

Tot drumul pînă la aeroport şi acum, stînd în aeronava ce-l purta deasupra întinderii ne- sfîrşite a taigalei, Mecetnîi nu se gîndea nici **la** relaţiile sale cu Serafima, care deodată s-au complicat şi, desigur, nici la povestea cu trusa •ceea nenorocită. Nu-i ieşea din cap necunoscuta cu acel ciudat nume de familie : Lihobaba, Lihobaba... Anna Alexeevna Lihobaba... Oare ea să fie ? După atîţia ani e cu putinţă **s**-o regăsească ? Aşa ceva se întîmplă doar într-un lung serial de televiziune ! Să fie posibil şi în

viaţă ? Poate că el nu a auzit bine. Să fi încurcat numele ? !

Iar dacă a auzit bine, unde o fi ? Ce face oare ? Unde locuieşte ? Şi, la urma urmei, pentru ce a putut fi decorată ?

Cum să afle el toate acestea ?...

Luînd înălţime, aeronava porni pe traseul stabilit şi-ţi făcea impresia că pur şi simplu a încremenit în văzduh. Ca de obicei în cursele lungi, pasagerii, din cale-afară de agitaţi şi nervoşi la urcare, îndată ce s-au văzut pe locurile lor, s-au potolit, şi, după ce au făcut cunoştinţă între ei, au început să se aclimatizeze. Unul îi dezvăluia vecinului său nişte a- mănunte legate de viaţa sa, altul a deschis o carte, un al treilea a scos din buzunar un joc de şah mic, de voiaj, şi-a găsit un partener şi acum stă aplecat deasupra tablei de şah... După ce s-au rugat mult de stewardesă şi s-au văzut cu nişte păhărele de hîrtie, trei flăcăi voinici, bruni la faţă, bronzaţi de soarele de iarnă, „organizau" acum un mic chef în trei. Nişte femei în vîrstă, robuste, cu şaluri groase, în carouri, aruncate pe umeri, ronţăiau alune, a- dunînd ordonat grămăjoare de coji. Proptin- du-şi capul pe speteaza fotoliului, un bărbos a- dormi într-o clipă, acoperind cu sforăitu-i zgomotos pînă şi sunetul şuierător, agreabil, al motoarelor.

Un popă tînăr, rumen în obraji, aşezat alături de Mecetnîi şi mirosind zdravăn a coniac, făcu din capul locului încercarea de a intra în vorbă cu el, dar vecinul ursuz nici măcar nu i-a răspuns.

Atunci, dornic de a comunica cu cei din jur, după ce îşi netezi cu palma pletele lungi, unduitoare, ca şi cînd ar fi gîndit cu glas tare, slujitorul Bisericii începu să dezvolte teoria precum că, după unele consideraţiuni actuale, Iisus Hristos era venit din alte lumi — mult mai vechi şi mai înţelepte, unde tehnica atinsese un stadiu incredibil, iar moralitatea ajunsese la culmi inimaginabile. Cu alte cuvinte, de pe o planetă unde locuitorii, dînd de mult uitării vrajba şi războaiele, trăiesc avînd drept înalte idealuri umanitare dragostea şi frăţia...

— Aiurea, îi dădu, în cele din urmă, replica Mecetnîi, pierzîndu-şi răbdarea la auzul filozofărilor vecinului.

— Ei, nu-i chiar aşa, nu, sări popa, bucuros şi înviorat că i-a reuşit manevra. Biblia este cel mai remarcabil document, care a adunat în sine înţelepciunea milenară a omenirii. Că doar nici Engels nu nega acest lucru. Nu-i aşa ? Apoi, printre multe altele, în Biblie găseşti referiri directe la pogorîrea unor extraterestri, în acele depărtate vremi. Da, da. A- colo, profetul Ezechiel, în cartea sa, se referă olar la sosirea unei nave cosmice cu extraterestri. Nu aţi citit Biblia ? Păcat, rău aţi făcut. Vă sfătuiesc foarte serios, preastimabile, să citiţi din ea. Ezechiel povesteşte textual cum, din foc şi fum, au apărut aceste fiinţe. Zice chiar cum străluceau costumele lor străvezii de scafandru, pe care autorul le compară cu cristalul. Pînă şi tehnica deplasării lor pe pămînt a descris-o acest Ezechiel — roţile, focul, fumul pe care nava îl lăsa în urmă, ca o coadă. Acolo zice chiar că, luînd'u-şi zborul, unul dintre extraterestri i-ar fi lăsat un sul cu nişte poveţe. Nişte formule chimice sau matematice, pe- semne... Dar, închipuiţi-vă, Ezechiel... a mîn- cat acest sul. Da, da, chiar aşa şi scrie, l-a mîncat, pentru a se împărtăşi din harul Domnului. Ce poţi să ceri de la el ! Un sălbatic neştiutor a halit poate chiar acel fir subţire, pe care extraterestrii ni l-au întins nouă, pămîn- tenilor, din universul lor binecuvîntat de Dumnezeu. Toate acestea sînt scrise în Biblie. **Ei,** ce-o să ziceţi acum ?

În pachetul lui de cărţi, destinat jocului conversaţiei, slujitorul ultramodern al Bisericii mî- nuia această biblică istorie ca pe un atu imbatabil, ce-i permitea să atragă în discuţie persoanele cele mai taciturne. Dar, cufundat în gîn- durile sale, Mecetnîi rămase surd chiar şi la peripeţiile pasionante ale memorialistului biblic.

— Aiurea, repetă el cu un gest, de parcă ar fi încercat să alunge un ţînţar sîcîitor.

Popa însă tot nu se potoli. Se ridică în picioare, îşi potrivi anteriul de gabardină, dădu jos de pe raft o geantă albastră tip „Aeroflot", scoase din ea un şervеţel, îl întinse pe măsuţă şi începu să înşire pe şervеţel bucăţi de batog proaspăt, trandafiriu, păhărele curate, pline cu două feluri de icre, turte bine rumenite, prăjite în unt.

— Haideţi să cinăm din ce-a dat Dumnezeu, îl invită el pe Mecetnîi cu un zîmbet prietenos pe buzele-i roşii, cărnoase. Să gustăm din darurile pămîntului nostru îmbelşugat de prin părţile

Uralului. Să mă scuzaţi că nu am decît pescărie — azi e zi de post.

— Vă mulţumesc, sînt sătul, am luat masa, răspunse Mecetnîi, deşi aromele mîncării de post, „date de Dumnezeu", făceau, cum se zice, să-i lase gura apă.

În mîinile vecinului prevăzător apăru o sticluţă plată. Deşurubă dopul-păhărel, îl umplu.

— Măcar din asta gustaţi — e de marcă. Are zece ani vechime. Licoarea asta, vorba bă- trînilor noştri, n-o ocolesc nici monahii.

— Nu beau.

— Ei, cum doriţi, oftă popa, nu îndrăznesc să mai insist şi, cît ai clipi, dădu de duşcă păhărelul, îşi şterse gura cu şerveţelul şi-şi mîn- gîie mulţumit bărbuţa ondulată.

Mecetnîi aruncă cu coada ochiului o privire dezgustată spre vecinul care „cina" tacticos, gîndind cu adelaşi dezgust : „într-adevăr, popilor Dumnezeu le dă cu mînă largă", după care se prefăcu că doarme.

Pierzînd speranţa de a face conversaţie cu el după cină, vecinul, scoase din buzunarul anteriului o revistă, aprinse lampa de carte cu care era prevăzut fiecare fotoliu şi se apucă să dezlege cuvinte încrucişate.

Mecetnîi însă nu dormea. Nu. Ca să se descotorosească de popa cu sîcîiala lui continuă, stătea cu ochii închişi, se gîndea, îşi aducea a- minte, confrunta fapte, date... Lihobaba... Liho- baba... Aniuta. Da, totuşi ea trebuie să fie. Părea cu totul imposibilă o astfel de coincidenţă : ca altcineva să.poarte acelaşi nume, atît de rar întîlnit, acelaşi prenume, acelaşi nume patronimic. Dar dacă într-adevăr este ea ? La început, lui Mecetnîi nici nu-i trecuse prin minte ce va face el dacă se va lămuri că acel comunicat dat la radio se referea totuşi la Aniuta pe care el a cunoscut-o cîndva. Dupa aceea începu să gîndească în mod practic. Dar dacă este ea, cum va proceda el, ce va întreprinde ? Ce păcat că nu a reuşit să audă de la început decretul... Stai, ia stai puţin... Deodată îi veni o idee : s-ar putea să se repete comunicatul la „ultimele ştiri", în cadrul ediţiei de noapte a radiojurnalului.

Deschise ochii, îşi consultă ceasul. Peste cîteva minute se vor transmite ştirile. Da, da, şi este foarte posibil să se repete decretul. Se învioră la acest gînd şi întinse mîna spre butonul soneriei.

Subţire ca o trestie, o stewardesă cu chip de păpuşă se aplecă îndată asupra lui.

— Dumneavoastră aţi sunat ?

— Da. Vă rog să-i comunicaţi comandantului că aş dori să ascult la radio ultimele ştiri.

— Regret, dar nu se poate. Este strict interzis accesul pasagerilor în cabina piloţilor. În urma deturnărilor... am primit noi instrucţiuni...

— Vă promit să nu deturnez avionul. Atîta vă rog, raportaţi-i comandantului că un pasager îi cere permisiunea să intre în cabina piloţilor şi să asculte ştirile. Şi, deşi niciodată nu se folosea de titlul său, arborînd doar în zilele de sărbătoare „Steaua de Aur", de data asta a- dăugă, pentru mai multă siguranţă : îl roagă inginerul Mecetnîi, erou al Uniunii Sovietice, candidat în ştiinţe tehnice.

— Bine. Îi voi comunica, zise tînăra, d'epăr- tîndu-se.

— Iertaţi-mă, vă rog, ştiu că vă sîcîi, dar n-aţi putea să-mi amintiţi denumirea unui purgativ cunoscut, compus din cinci litere, îl rugă pe neaşteptate popa, care pînă atunci stătuse cu nasul în revistă.

— Ce-aţi spus ?

— Nu reuşesc să dezleg cuvintele astea încrucişate. Sînt într-un impas. Totul stă pe loc din cauza acestui purgativ misterios. Vă rog să mă scuzaţi...

— Riţin, trînti Mecetnîi, urmînd-o pe stewardesa care-l conducea spre cabina piloţilor.

Acum, în toiul nopţii, cînd luminile din salon erau micşorate, aveai impresia că aeronava nu mai zboară, ci atîrnă în văzduh. Prin luminator se vedea cerul negru, ciuruit de stele sclipitoare. Atîrna şi el deasupra cîmpiei albe înnourate, încreţite asemenea unei piei de oaie. Iar această cîmpie, ce părea să nu aibă sfîr- şit, scăldată în lumina blîndă a lunii, plutea alene înapoi, tot înapoi.

Pe fundalul puzderiei de aparate şi dispozitive luminoase, pilotul-prim şi secundul, amîn- doi în cămăşi albe cu mînecile suflecate, şedeau nemişcaţi ca două monumente. Radiotelegrafistul de bord, un flăcău cîrn şi subţirel, îi întinse lui Mecetnîi o cască mare pufoasă.

— Poftiţi, îndată urmează ştirile, şi întrebă, neputîndu-şi învinge curiozitatea : Şi ce

vreţi să ascultaţi ? Ce-o să se transmită ? Vă interesează vreo ştire anume ?

Mecetnîi se prefăcu că nu aude întrebarea. Nici nu ştia, de altfel, ce răspuns să-i dea, şi la acest gînd îl cuprinse mirarea. De ce se fră- mîntă atîta ? Ce s-a întîmplat ? De ce s-a rostogolit peste el acest val şi, rostogolindu-se, i-a potopit toate gîndurile ? Ciudat. Foarte ciudat.

În ultimii ani îşi rostuise viaţa astfel încît se desfăşura echilibrat, lin, pe făgaşul croit d'e el însuşi. în afară de munca lui, nu-l tulbura şi nu-l pasiona mai nimic. Ducea un mod de viaţă sever, conform graficului întocmit de el. Atît vara, cît şi iarna, zilnic, numai cu chiloţii pe el, făcea gimnastică în balconul apartamentului, iar apoi un duş rece. Îşi fierbea singur cafeaua, prăjea nişte ouă cu piept de pasăre şi bea un pahar de chefir. La orele nouă oprea micuţul său automobil „Jiguli" în faţa intrării laboratorului, făcîndu-şi apariţia cu exactitate matematică, aşa încît subalternii puteau să-şi verifice ceasurile după sosirea şefului. În laboratorul condus de el, unde în prezent se făceau lucrări de cercetare şi studii de mare anvergură, nu lipseau, desigur, nici greutăţile, nici frămîntările şi nici emoţiile, dar şi în ceasurile acestea, inginerul Mecetnîi îşi păstra calmul aparent, şi chiar atunci cînd trăgea o să- punealâ subalternilor săi, o făcea cu acelaşi glas egal, sau, cum ziceau ei, „stins".

Iar acum el, care era vestit prin sîngele său rece şi mînd'ru de această faimă, stă pe coridorul minuscul din faţa cabinei strîmte şi, sub ochii radiotelegrafistului cîrn, îşi lipeşte de u- reche, vădit emoţionat, casca spongioasă.

Prin cască ultimele ştiri se scurg în ritmul lor obişnuit. Răsună fraze cunoscute : „în sala Coloanelor din Palatul Sindicatelor a avut loc... Lucrările de construcţie fiind încheiate înainte de termen, a fost dată în exploatare... drept rezultat al întrecerii organizate în cinstea zilei de Intîi mai, a fost pus în funcţiune cu opt zile înainte de termen agregatul celei mai mari uzine din Europa... Au încheiat cu succes în- sămînţările de toamnă, luîndu-şi angajamente..." Aha, iată ! „Printr-un decret al Prezidiului Sovietului Suprem..." La auzul acestor cuvinte, Mecetnîi apasă cu străşnicie pe ureche casca moale spongioasă şi simte că i-a transpirat mîna de tulburare ! „...Pentru curajul deosebit şi spiritul de abnegaţie de care a dat dovadă salvînd nişte şcolari, Anna Alexeevna Lihobaba, şefa unei echipe d'e explorări geologice din Nord, a fost decorată cu..."

Lihobaba Anna Alexeevna... Cînd Mecetnîi îi întinse radiotelegrafistului casca, mîna îi tremura.

— Ei, aţi ascultat ? Flăcăul cel cîrn murea, pur şi simplu, de curiozitate... Ce-au zis ? De bine sau de rău ?

— Nu ştiu, îi aruncă Mecetnîi, îndreptîn- du-se spre uşă.

În semiîntunericul salonului puteai desluşi cîte ceva. Tînărul cu barbă stufoasă, care mai devreme reuşise să acopere cu sforăitul său zgomotul motoarelor, acum era treaz şi, sîrguincios, scria ceva, măsuţa rabatabilă din faţa sa fiind toată numai hîrtii şi acte. Cei trei, îmbrăcaţi cu vindiacuri, jucau cărţi. Mătuşicile colhoznice, care ronţăiseră alune, dormeau duse, înfofolite în şalurile lor cadrilate. Şahiştii tot mai şedeau înţepeniţi deasupra tablei de joc. Dormea şi păpuşica-ştewardosă, încolăcită ca un pisoi, într-un fotoliu rămas liber. Aşadar, aeronava ultraconfortabilă semăna acum, în a- ceastă cursă lungă, cu sala de aşteptare a unei mici staţii de cale ferată.

Popa dormea şi el. Atunci însă cînd Mecetnîi îşi reluă locul, deschise ochii.

—Vă sînt profund recunoscător pentru riţin.

— Care riţin ?

— Păi, riţinul, cu inţelul, pe care cu adîncă înţelepciune mi l-aţi sugerat. Stăteam şi-mi fră- mîntam creierul : Doamne, Iisuse Hristoase, purgativ, care o fi purgativul acela popular ? Revent ? Nu... Prună uscată — nu merge... Ulei de ricină — are trei cuvinte... Dar iată că datorită minţii dumneavoastră agere am dezlegat cuvintele încrucişate cît ai clipi. îmi permiteţi să vă întreb, ceaţi auzit la ultimele ştiri ?

Fără să-i dea vreun răs;uns, Mecetnîi îşi propti capul de speteaza fotolmlui şi închise ochii. Acum reflecta la noile informaţii culese din ultimele ştiri. A salvat nişte şcolari. Această faptă îi confirma presupunerea. Să salveze, să ajute era propriu firii Aniutei. Dar geolog, şefa unei echipe... Geologia, în general, este o muncă potrivită pentru persoanele puternice, călite... Este o profesie tipic bărbătească. Şi apoi, un geolog şi şcolari ! Ce legătură pot avea ? Că doar expediţiile, echipele de geologi lucrează de

obicei departe de locurile populate, şi, cu atît mai mult, în Nordul atît de primitiv, unde, judecind după informaţiile date, s-au petrecut lucrurile. Şi apoi, dacă pe aceşti şcolari[1] i-ar fi salvat Un învăţător, un miliţian, vreun pescar, ori tractorist sau pentru că lucrurile se petreceau în Nord, un păstor de reni, totul ar fi fost limpede, dar aici e vorba de un geolog. A putut oare o fată cu glas subţirel de copil, glas care răsuna acum în urechile lui Mecetnîi, să-şi aleagă această profesiune -aspră ? Salvarea copiilor însă de o năpastă, şi după cum se vede, destul de gra ă, da, asta îi stă în fire Aniutei.

În sinea lui, Mecetnîi luase de acum hotărîrea : oricine ar fi ea, această Lihobaba Anna Alexeevna, el va începe s-o caute. Cum soseşte la Gagra, îi va scrie, îi va scrie ? Şi unde, mă rog ? Nordul este un ţinut necuprins. Acolo, desigur, lucrează astăzi multe expediţii de cercetări, caută petrol, gaze, metale preţioase, diamante... Ordinul însăşi, decoraţia este deja un punct de reper ! S-ar putea să-l ajute în căutările lui. Sînt puţini oameni, foarte puţini, care în ziua de azi primesc o decoraţie aşa cum a primit-o dînsa. De la această decoraţie ar putea întinde, poate, un firicel spre Lihobaba Anna Alexeevna. Să se adreseze în scris Sovietului Suprem sau Ministerului Geologiei. Dar cei de acolo au să rîdă de el. Au să spună : şi-a găsit la noi birou de informaţii 1 Probabil, în cazul de faţă, nici steaua de erou nu-l poate a- juta. Totuşi, merită să încerce. S-ar putea să i se răspundă. De aşteptat, probabil că va trebui să aştepte mult acest răspuns, şi ce adresă să indice : casa de odihnă din Gagra sau laboratorul uzinei ?

Tot reflectînd cum s-o găsească pe Anna Li- hobaba, Mecetnîi adormi şi deschise ochii doar atunci cînd popa îl zgîlţîi uşurel, vorbindu-i pe un ton, de parcă se scuza :

— Îndrăznesc să vă tulbur, ne apropiem **de** Moscova — capitala patriei noastre. Oraş-erou. încă puţin şi am ajuns. Se şi văd luminile aeroportului, îndată începe aterizarea.

3

Se trezi cu senzaţia unei vagi bucurii. Ce s-a întîmplat, care o fi cauza ? Concediul ? Plecarea într-o staţiune din Sud ? Nu, nu numai atît. Şi, deodată, îşi aminti : ah, da, decretul acela ! Bucuria se estompă, se simţi cuprins de nelinişte, de îngrijorare. Cu ce să înceapă, ce-i de făcut ?

Mai află, pe deasupra, că, din cauza vîntului potrivnic, avionul avea întîrziere ; cel care urma să-l ducă pe Mecetnîi la destinaţie decolase, iar următorul pleca abia pe seară. Avea deci o zi întreagă la dispoziţie. De fapt, o zi la Moscova nu e rău deloc.

După ce îşi viză biletul şi-şi lăsă \aliza la biroul de bagaje, Mecetnîi o porni spre staţia unui autobuz rapid. Pe mulţi dintre cei ce aşteptau în staţie îi cunoştea din avion. În faţa lui se afla un militar. Stătea cu nasul în ziar şi studia, pare-se, absorbit, un comentariu cu privire la competiţiile dintre echipele de hochei. Mecetnîi nu era nici el străin de pasiunea acestui joc şi se apucă să parcurgă textul peste umărul vecinului. Deodată dădu cu ochii de decretul al cărui conţinut îl cunoştea de acum, tipărit la loc de frunte, iar mai jos, o notiţă intitulată : „Fapta eroică a unui geolog".

Transportat cum era, se lăsase cu toată greutatea pe umărul posesorului gazetei, care se întoarse spre el, mirat.

— Daţi-mi, daţi-mi, vă rog, ziarul... Pentru o clipă. Trebuie să citesc negreşit ceva.

Militarul îl examină din cap pînă-n picioare, apoi îi întinse totuşi ziarul.

— Poftim. Luaţi-l, eu l-am şi parcurs. Dar ce ziceţi de „Spartak" ? Cum o ţine... tot în frunte...

Iată ce află Vladimir Onufrievici din notiţa aceea de ziar. în delta unui fluviu din Extremul Nord, prin preajma aşezării de pescari Rîbacii, nişte şcolari dintr-a-ntîia, distrîndu-se cu undiţa, s-au îngrămădit pe un sloi de gheaţă format de curînd, iar sloiul s-a desprins din blocul mare de gheaţă. Curentul apei, mînat de vînt, începu să-l împingă spre largul mării. Speriaţi, copiii s-au repezit spre celălalt capăt al sloiului care se răsturnă, şi astfel s-au pomenit cu toţii în apă. Atunci, Lihobaba Anna Alexeevna, conducătoarea unei expediţii geologice, care tocmai se afla prin apropiere, se a- runcă în apă şi-i salvă, rînd pe rînd, pe toţi copiii.

Notiţa era scrisă în grabă, cum s-ar spune, anexă la decret. Detaliile acestei întîmplări cu totul ieşite din comun lipseau. Nu se explica, de asemeni, cum a putut **o** femeie să salveze opt şcolari. Trecînd peste faptele reale, notiţa era plină, în schimb, de cuvinte de laudă la adresa Annei Alexeevna Lihobaba, precum şi de reflecţii multiple,

răsunătoare, cu privire la inima plină de abnegaţie a femeii sovietice. Nici un cuvînt despre personalitatea salvatoarei copiilor, nici un fel de date biografice. Geolog, şi atît.

Cu toate acestea, după ce a citit şi a recitit de cîte^a ori notiţa, Mecetnîi s-a convins că autoarea acestei fapte extraordinare nu este alta decît acea Aniuta pe care el a cunoscut-o în timpul războiului şi a iubit-o, care a făcut atîtea pentru el, şi pe care a pierdut-o pe neaşteptate, cu toate că, după război, a căutat-o multă vreme, cu îndîrjire. A dispărut, de parcă s-ar fi topit printre milioanele de combatanţi care se întorceau în zilele acelea, de pe front, în oraşele şi satele natale.

încetul cu încetul, Mecetnîi s-a împăcat cu eşecul căutărilor. Era ocupat pînă peste cap : întîi, continuarea studiilor la institut, lucrările practice, însuşirea profesiei *de inginer. Mai tîr- ziu, cinstit vorbind, a şi dat uitării vechea sa poveste de iubire, atît de ieşită din comun. U- neori, foarte rar, Aniuta venea la el în vis, dar îndată ce visul se curma, pleca din nou în nefiinţă, şi însăşi amintirea ei se estompa tot mai mult, dată la o parte încontinuu de munca lui, de tot felul de treburi, de viaţa cotidiană, de femeile pe care le întîlnea şi cu care era prieten, de lucrarea lui de doctorat, care, în ultimii ani, îi răpea timpul liber.

Şi acum acest decret ! O fi ea, femeia care trăieşte acolo undeva, în Nordul îndepărtat şi necunoscut lui ? Ei i-o fi fost decernată decoraţia ? Tinerei cu glas de copil, pe care a cu- noscut-o el, sau unei femei cu totul străine, cu acelaşi nume, unuia dintre numeroşii geologi care cutreieră astăzi ţinuturile îndepărtate ale necuprinsei ţări, căutînd în pămînt bogăţiile ascunse oamenilor ?

„Posibil să fie o coincidenţă de nume, ba-i chiar aproape sigur", încercă el să se liniştească. Dar vechea dragoste, aproape uitată, reînviase acum, înlăturînd şi grijile zilei de azi, şi bucuria plecării la odihnă din Uralul cu clima lui aspră, într-un ţinut binecuvîntat, unde totul înfloreşte, unde aerul e saturat de miresme îmbătătoare, unde el îşi va petrece concediul, primul său concediu după doi ani grei şi agitaţi, şi unde, dacă va avea noroc, îşi va termina în sfîrşit teza de doctorat.

De mulţi ani inginerul Mecetnîi nu mai re-văzuse Moscova. Pe linie ştiinţifică laboratorul său era în legătură directă cu filiala Academiei de Ştiinţe din Novosibirsk, aşa încît ori de cîte ori avea de rezolvat probleme mai serioase, mai importante, se ducea acolo. Nu era defel necesar să vină în capitală, şi, poate, chiar fără să-şi dea seama, el evita metropola.

Dar iată că acum un autobuz rapid, luxos, purtînd frumoasa denumire de „Ikarus", îl ducea lin prin Moscova. În stingă şi în dreapta şoselei se înălţau raioanele noi, cu totul necunoscute lui, deasupra spaţiilor verzi se ridicau imense blocuri — numai sticlă — ce-şi propteau acoperişurile plate în cerul albastru de primăvară ; iar printre blocuri, ici-colo se zăreau clădiri joase, construite după o concepţie arhitecturală neobişnuită, şi puteai doar bănui că este vorba de un centru comercial, un cinematograf sau o piaţă acoperită.

în cele din urmă, autobuzul ieşi pe un bu-levard larg, necunoscut şi el, împărţit în trei benzi de şiruri de tei bătrîni, îmbrăcaţi în verdele gingaş primăvăratic, bătînd uşor spre galben. Arhitectura caselor de pe bulevard era acum mai calmă, mai obişnuită, aprnpiindu-se de chipul Moscovei pe care o cunoştea Mecet- nîi. Dar bulevardul acesta era nou şi el. Călătorii, sosiţi împreună cu Mecetnîi, priveau cu nesaţ, li iţi de geamuri, capitala, analizînd cu glas tare tot ce întîlneau nou. Cele trei mătu- şici cu şaluri cadrilate rămăseseră înmărmu-rite cu cojiţa de alune pe buze şi minunîndu-se în gura mare de nesfîrşitul şir al vitrinelor.

Mecetnîi şedea cufundat în gînduri şi nu se uita mai deloc la minunăţiile Moscovei. Era departe de tot ce se petrecea în jurul lui. Se gîn- dea la Aniuta de altădată, care s-a întors atît de neaşteptat în viaţa lui. Lucru ciudat — nu-şi amintea defel chipul ei. Prin faţa ochilor minţii i se profila vag silueta subţire a unui soldăţel caraghios, cu boneta militară trasă peste urechi, ca o glugă, îmbrăcat cu o manta prea mare, strînsă în talie atît de vîrtos, încît micuţa siluetă aducea cu cifra 8. Şi-şi mai amintea de cizmele ei din pînză impermeabilă, bine lustruite. Erau, de asemenea, din cale-afară de mari, ceea ce făcea ca pasul uşor al fetei să pară hîrşîit.

Cei din compania aflată sub comanda lui Vladimir Mecetnîi vorbeau pe un ton glumeţ cu unicul lor instructor sanitar, făceau haz de numele

ei — Lihobaba [1] — şi, ignorîndu-i însemnele de sergent, îi spuneau pe nume — Anna, Aniuta, Ania, Niura, ba chiar Niuşa. Numai el, Mecetnîi, i se adresa oficial : sergent- major Lihobaba. Şi atunci cînd îi rostea gradul, ea lua poziţie de drepţi.

Silueta nostimă a micului sergent şi-o reamintea foarte bine, dar chipul — deloc. Doar moţul blond-roşcat, ce ieşea întotdeauna afară, rebel, de sub boneta trasă peste urechi, şi pistruii ce-i stropeau din abundenţă rădăcina nasului. Ba îşi mai reamintea limpede glasul ei, mai bine zis glăsciorul, subţire-subţirel, aproape un glas de copil. îi răsuna chiar şi astăzi în u~ rechi : „Tovarăşe căpitan... am înţeles, tovarăşe căpitan... se va executa, tovarăşe căpitan... nu, vă rog, tovarăşe căpitan".

Mecetnîi era atît de adînc cufundat în regăsirea acelui chip uitat şi pierdut, încît nu a auzit cuvintele pe care i le-a adresat tînărul popă — s-a nimerit ca acesta, şi în autobuz, să stea lîngă el.

— Ce-aţi spus ?

— Vă invit să admiraţi priveliştea — ce frumuseţe ! Popa îi arăta peisajele Moscovei ce se desfăşurau prin faţa ferestrei. în prezent, culegem roadele bogate ale muncii noastre. Şi, după ce-şi făcu semnul crucii în dreptul unei bisericuţe străvechi, pestriţe, rătăcită parcă printre dreptunghiurile şi cuburile sobre, aliniate capricios de-a lungul noilor străzi, adăugă cu patos : Nemăsurată e munca poporului nostru, la fel şi dărnicia guvernului nostru.

— Da, <"->, iesigur.

Mecetnii ^ gîndea tot la ale lui. Ultimele douăzeci şi patru de ore petrecute pe front i-au revenit în minte pînă-n cele mai mici amănunte şi cu o precizie de-a' dreptul stereoscopică. în toiul ofensivei din primăvară, compania lui Mecetnîi, care era considerată companie de şoc şi înainta în avangarda unui regiment din prima linie, primise misiunea să forţeze din mers Oderul. Mijloacele necesare pentru trecerea rîului nu ajunseseră încă la locul de destinaţie, şi se tîrau undeva în urmă, pe căile distruse de război, aşa încît compania urma să treacă pe malul celălalt al Oderului cu mijloace auxiliare.

Rîul mai era încă ferecat de gheţuri, dar pe locul ales pentru forţare, unde viitoarea era mai mare, se căsca un ochi larg de apă, înnegurat. Avioanele de recunoaştere stabiliseră că inamicul nu a consolidat această zonă, socotind, pesemne, că acest ochi de apă era un loc inutilizabil pentru forţarea rîurlri. Tocmai acest punct a fost ales pentru prima trecere peste rîu, şi acolo a fost îndreptată compania de şoc.

Primăvara abia se înfiripa şi nopţile erau geroase. în jurul ochiului de apă totul era îmbrăcat în chiciură pufoasă, care sublinia şi mai mult şuvoiul negru şi repede al apelor. Sub scutul nopţii învăluite în ceaţă, ostaşii experimentaţi din compania de şoc, călîţi în ofensiva îndelungată şi neîntreruptă de la Lvov pînă la Oder, au reuşit, fără pierderi grave, să treacă înot ochiul de apă cu ajutorul unor mijloace improvizate — ţinîndu-se de o bîrnă, de o uşă, de un sac umplut cu faie — într-un cuvînt, folosind absolut tot ce întîlneau în cale. Prin desişul foşnitor al stufăriei ferecate de gheaţă au trecut fără un foc de armă măcar. Atingînd malul opus, l-au suit în zornăitul echipamentului acoperit de gheaţă.

Lui Mecetnîi i-au rămas în amintire mai ales primele secunde ale forţării rîului : teama în faţa şuvoiului repede, a acestor ape reci ca gheaţa, în faţa necunoscutului ce-i aştepta de partea cealaltă, ocupată de inamic. Dîndu-şi seama că ostaşii încearcă şi ei aceeaşi şovăială apăsătoare, Mecetnîi se aruncă cel dintîi în apă. Se aruncă înaintînd înot şi, deşi pe firul apei erau purtate sloiuri mărunte şi zăpadă udă moale, spre adînca-i mirare, nici nu simţea frigul. Cînd ajunseră cu bine pe partea cealaltă a rîului, căpitanul dădu ordin ca toată compania să sape tranşee la adăpostul pantei abrupte a malului înalt. A muncit şi el cu lopata. Au săpat cu înverşunare. Ştiau ostaşii că numai o asemenea muncă plină de abnegaţie va fi în măsură să-i dezmorţească şi să-i ferească de răceală. Mai ştiau că o dată cu răsăritul soarelui vor fi descoperiţi negreşit şi că inamicul va încerca, desigur, prin orice mijloace, să-i arunce înapoi în rîu sau să-i nimicească. Munceau cu atîta sîrguinţă, încît erau învăluiţi în aburi, întocmai ca nişte cai sleiţi de puteri.

Şi atunci cînd din vălul compact de ceaţă se ridică marginea unui soare portocaliu rebegit, adăposturile mici, înguste şi cuiburile de mitralieră erau de acum gata săpate, întărite şi, în măsura posibilului camuflate.

1 ***De la*** *liho* ***— rău, aprig (dar şi : brav, semeţ) şi*** *baba* ***— muiere (rus.).***

Pe partea cealaltă a rîului, pe malul ocupat de tru :ele sovietice, se şi concentraseră mijloacele necesare pentru trecerea rîului. Pe partea navigabilă pluteau cîteva bărci pneumatice. Cu una din aceste bărci s-a transportat o canistră cu spirt. împreună cu sanitarul — un ostaş mai în vîrstă, mustăcios — umbla din adăpost în adăpost un sergent-major micuţ şi, cu o mînă tremurîndă, oferea fiecăruia un păhărel gradat, cu o doză de spirt pentru prevenirea răcelii. Spirtul îţi ardea* gura. Unii se strîmbau, tuşeau, în timp ce sanitarul, care văzuse destul la viaţa lui, îi sfătuia :

— la cu gustare de Stalingrad, cu puţină zăpadă, da, da, cu zăpadă.

Iar instructorul sanitar insista cu glasu-i subţirel, de copil :

— Nu te teme. E o doctorie. Doctorie împotriva răcelii.

Perechea aceasta se apropie şi de Mecetnîi, care apucase să-şi instaleze postul de comandă într-o peşteră micuţă, săpată în malul abrupt. Şedea lîngă un foc de vreascuri, numai cu ru- făria de corp pe el. Hainele şi cizmele erau puse la uscat, tot lîngă foc. Cei din companie ştiau că comandantul lor avea o ciudăţenie greu de înţeles. Nu lua în gură nici un strop de băutură alcoolică şi porţia sa o ceda întotdeauna[1] vreunuia dintre comandanţii de pluton, de obicei aceluia care în ziua respectivă s-a distins în mod deosebit.

Şi astfel, ajungînd la postul de observaţie, cu băgare de seamă, temîndu-se ca nu cumva să se verse pe zăpadă picăturile preţioase, sanitarul mustăcios turnă spirtul în acel păhărel gradat şi i-l întinse comandantului de companie, împreună cu un mic bulgăre de zăpadă.

— Uf, ce-o să vă mai încălzească, tovarăşe căpitan...

Mecetnîi însă se feri de mîna-i întinsă, ros-tind :

— Plecaţi, nu beau.

Şi atunci — Mecetnîi reţinuse perfect acest lucru — lîngă el răsări micuţul sergent şi, cu glasul său de copil, în care răsunară deodată accente de comandă, rosti :

— Beţi, tovarăşe căpitan. E o doctorie. Beţi-l în scopuri medicale. Altfel răciţi şi cădeţi la pat — beţi, vă rog.

Aturici Mecetnîi, aruncîndu-i o privire in-structorului său sanitar, spre propria-i mirare, dădu pe gît, cutremurînd'u-se de dezgust, conţinutul păhărelului. Iar fata, întinzîndu-i un bulgăre mic de zăpadă, parcă îi ordonă din nou :

— Luaţi şi zăpada, nu merge pe stomacul gol, fără gustare.

Perechea o luă mai departe, spre adăpostul vecin, şi atunci, simţind cum i se revarsă în trup căldura, cum pe loc a încetat să mai dîr- dîie de frig şi dinţii nu-i mai clănţăne, căpitanul Mecetnîi constată în gînd : „Straşnică fetişcana asta !"

Tocmai în clipa aceea răsună strigătul san-tinelei :

— Atenţiune ! Alarmă aeriană !

Prin ceaţa ce se destrăma se prelinse scrîş-net de motoare, şi undeva, în înaltul cerului, se ghici, invizibil încă, un avion inamic ce plutea lent. O „ramă" ! Astfel îi ziceau cei de pe front avionului de recunoaştere — un aparat cu două fuzelaje, un „Fokkewulf", care plana, de obicei, la mare înălţime, aproape inaccesibilă pentru artileria antiaeriană. Mecetnîi ştia, desigur, ce prevesteşte apariţia unei „rame". După cum se spunea, cu ajutorul aparaturii sale, a- cest avion putea să observe şi să fotografieze, de la mare înălţime, orice încreţitură a terenului, pe fiecare soldat în parte, putea să-i pre-vină pe ai săi prin radio despre orice mişcare de trupe, fie ele cît de neînsemnate numeric, chemînd asupra lor focul perfect ochit.

Trăgîndu-şi la repezeală hainele ce apuca-seră să se mai usuce, căpitanul sări afară din adăpost, strigînd :

— La luptă!

Porni de-a lungul liniei micilor şanţuri-adă-post, apărate de povîrnişul abrupt al malului. Avea ostaşi călîţi în lupte. Forţaseră în dru- mu] lor destule rîuri — obstacole naturale, printre care şi Vistula cea largă, peste care detaşamentul lui Mecetnîi trecuse tot cu eşalonul de şoc. Acum lanţul de şanţuri săpate în creasta povîrnişului, adăposturi micuţe inaccesibile gloanţelor şi obuzului obişnuit, apăra de nădejde peticul de pămînt ocupat de partea a- ceasta a Oderului. *Tête de pont*[1], îşi aminti deodată căpitanul denumirea reglementară a unui astfel de teritoriu, ocupat pe malul unui rîu. „Rama" văzuse însă, desigur, acest *tête de pont* al lor, văzuse bărcile care transportau e- fectivul uman şi

1 ***„Cap de pod" (in franţuzeşte în original).***

încărcătura, ca şi concentrarea de trupe în dreptul trecerii abia aruncate peste apă.

Căpitanul dădu ordin ca toţi să se camufleze. Cu ce ? Măcar şi cu acest stuf uscat ce se înalţă mai ales în porţiunea rîului ferecată în sloiuri. Ostaşii se puseră pe lucru cu în- demînare.

Căpitanul însă ştia prea bine : „rama" avea ochiul foarte ager şi piloţi de recunoaştere extrem de experimentaţi. De ei nu te putea ascunde nici cea mai meticuloasă camuflare, dar- mite una ca asta, făcută în pripă.

— La luptă ! repetă Mecetnîi ordinul, alergînd de-a lungul liniei şanţurilor-adăpost şi, dînd peste fata însoţită de soldatul mustăcios, care tot mai distribuiau raţiile de „carburant", îi ocări : Mereu staţi în calea oamenilor... Pregătiţi un loc ferit pentru răniţi. Repede.

— L-am şi pregătit, tovarăşe căpitan, îi răspunse fata, lovindu-şi uşor, unul de celălalt, tocurile cizmelor.

Într-adevăr, în panta abruptă a malului era săpată o peşteră micuţă. Intrarea era mascată cu ajutorul unei foi de cort. La intrare erau pregătite tărgi strînse, iar deasupra intrării a- tîrna, pleoştit în aerul nemişcat, un steguleţ alb cu o cruce roşie pe el.

Acum, aducîndu-şi aminte de momentele acelea, Mecetnîi se simţi ruşinat că, în zarva de atunci, nici măcar nu-i mulţumise zelosului său instructor sanitar. De altfel, nici nu a apucat s-o facă. De după creasta malului se făcea auzit zgomotul tot mai puternic al motoarelor. Spre minusculul cap de pod fortificat, spre a- cest petic de pămînt cucerit de ei pe malul celălalt al rîului, pămînt deja nemţesc, se îndrepta un şir de maşini. „Aha, s-au dezmeticit, acuşi începe", gîndi el şi, lipindu-şi ochii de lentilele binoclului, văzu limpede în depărtare maşinile ce se apropiau.

— Vin ! îi raportă un ostaş din patrulă. Patru camioane blindate de transport cu soldaţi. În urma lor se văd autocamioane simple... Soldaţii poartă mantale negre.

— Aruncătoare de mine ? Tunuri ?

— Nu se văd nici aruncătoare de mine, nici tunuri. S-ar părea că nu au decît puşti automate.

Era limpede, „rama" îşi făcuse datoria şi acum inamicul concentra trupe spre locul de forţare a rîului. Mantale negre. Deci „S.S." Absenţa unor muniţii mai serioase dovedea eă forţarea rîului în acest sector fusese totuşi neaşteptată pentru comandamentul forţelor inamice, care a trimis spre capul de pod tot ceea ce a avut la îndemînă în clipa aceea... Dar trupe ,,S.S." ! Combatant încercat, Mecetnîi ştia ce-l aşteaptă. Se mai întîlnise el cu „S:S."-işti, mai încrucişase armele cu d-âştia. Erau războinici de elită. Dar şi compania sa avea numai soldaţi încercaţi, călîţi în lupte.

Mai ştia că peticul de pămînt ocupat de el pe malul nemţesc era prea mic pentru o luptă în toată legea. Panta abruptă a malului, fortificată acum cu ajutorul şanţurilor-adăpost, îi va apăra de un atac direct al inamicului. Aici nici tancurile nu pot face faţă. Doar dacă prin- tr-o manevră de învăluire duşmanul are să le aducă prin luncă. Nici artileria nu poate rezolva mare lucru, dacă inamicul o va pune în acţiune împotriva soldaţilor bine plasaţi în panta malului. Doar dacă vor aduce un aruncător de mine cu tragere curbă... Da, aruncătoare de mine... Sau dacă „rama", care continua să plutească sîcîitor în văzduh, înconjurată de exploziile antiaerienelor, va chema aviaţia.

Toate acestea trecură ca fulgerul prin mintea lui Mecetnîi. Dădu ordin companiei să se concentreze de-a lungul povîrnişului, iar el însuşi intră într-un şanţ îngust, săpat pentru santinelă. De acolo se deschidea priveliştea spre spaţii cu semănături de toamnă verzi, ivite de sub zăpadă, spre drumul, care, cotind de-a lungul unei rîpe, ducea într-o aşezare. Chiar pe acest drum veneau camioanele duşmane. Binoclul de captură *Zeiss* îl ajută pe Mecetnîi să vadă pînă şi figurile soldaţilor inamici.

Erau tineri falnici, unu şi unu, şi nu semănau deloo cu infanteriştii nemţi ai anului 1945, care cunoscuseră deja suferinţele şi groaza unei retrageri fără sfîrşit. Mecetnîi mai întîlnise de-alde âştia pe Vistula, în cursul luptelor pentru capul de pod de la Sandomierz. „Diavolii negri", cum le spuneau „S.S."-iştilor soldaţii, ştiau să lupte, mergeau la contraatacuri energice, dîrze şi, cu tot focul de artilerie, dens, susţinut, care le pricinuia destule pierderi, continuau iar şi iar să contraatace.

Atunci cînd coloana de autocamioane s-a oprit la o distanţă oarecare şi soldaţii. Îndată ce s-au dat jos, au şi ocupat poziţia de luptă, Mecetnîi a

apreciat din ochi faptul că numeric duşmanii nu depăşeau cu mult efectivul companiei sale. Numărau, poate, o sută de baionete. Adăpostit cum se afla, era în stare să ţină piept acestor forţe, chiar fără pierderi serioase. Numai de n-ar apărea aviaţia, de n-ar apuca să a- ducă aruncătoare de mine !

"' — Îi lăsăm să se apropie. Nimeni nu trage pînă nu aude ordinul. Semnalul — un fluierat, dădu el comanda, privind cu luare-aminte, tulburat, la duşmanul care se apropia. Căuta să se liniştească : este mai uşor să te aperi d'ecît" să ataci — povîrnişurile malului vor fi un adăpost de nădejde.

— Către comandanţii de pluton : foc ochit de la mică distanţă-

Era oare emoţionat În acele momente ? Sigur că **era, cu toate că la capul de pod de la,** Sandomierz compania **lui i**-a bătut pe aceşti „diavoli negri". Şi **încă** cum i-a bătut ! **E** drept, **a** suferit şi compania destule pierderi, în timp ce respingea atacurile înverşunate ale duşmanului. Dar pe un ostaş încercat nu-l mai sperie ceea ce i-a mai fost dat să trăiască o dată în război.

— Foc ochit, îşi repetă el ordinul.

Dar pînă să ajungă ordinul la ostaşi, totul se schimbă. Văzduhul se umplu de vuiet şi pe cerul palid, cenuşiu, se iviră avioanele duşmane. Mecetnîi stabili din capul locului că erau avioane în picaj, „Junkers-87", poreclite pe front „rîşniţe". Şi deşi numaidecît, dinspre malul drept, începură să tragă în ele tunurile antiaeriene şi pe cer se vedeau desfăcîndu-se un fel de ghemotoace albe de bumbac, aceste avioane, venind dinspre locul unde răsărise, soarele şi alunecînd ca din vîrful unui munte, se năpustiră spre sol, drept asupra peticului de pămînt ocupat de Mecetnîi cu compania sa. O, acest vuiet încordat al avioanelor în picaj ! Ţi-e groază chiar să ţi-l şi aminteşti. Totuşi, lipit de pămîntul îngheţat al micului său adăpost, Mecetnîi urmărea atacul.

Vizibile pe cerul cenuşiu, bombele se des- prindeau din avioane şi, asemenea unor stropi scuturaţi de pe o pensulă, cădeau şuierînd spre sol. Vuietul aparatelor acoperea şuieratul bombelor. Lovitura a fost dată în trei serii, şi toate cele trei serii de bombe nimeriră într-**o** vîlcea **din preajma apei, fără ca Mecetnîi cu compania sa să sufere** pierderi **prea mari. Au fost** ucişi doi ostaşi, care, nemaisuportînd şuierul infernal, au sărit din locurile lor şi au început să alerge spre rîu ; o barcă pneumatică ce ducea întăriri a' fost scufundată şi o porţiune de stufăriş a luat foc.

„Nu-i nimic, a trecut", şi-a spus atunci cu uşurare Mecetnîi, ştergîndu-şi cu mîneca mantalei fruntea leoarcă de sudoare. Dar ştia, ştia bine : era prea devreme să se bucure. „Rama", desigur, văzuse totul de sus. A văzut că a dat greş şi a reglat direcţia tirului. Avioanele „Junkers" se vor regrupa şi vor porni din nou la atac. Avioanele de recunoaştere vor dirija cu precizie acest al doilea atac.

•— Nu părăsiţi adăposturile, nimeni nu co- boară spre rîu, ordonă Mecetnîi, iar la scurt interval dădu un alt ordin : Pregătire pentru respingerea atacului de la sol ! şi repetă din nou : Nu trageţi fără ordin !

Cei care înaintau spre ei prin lunca rîului nu puteau vedea că bombardamentul lor a dat greş. Porniră, mai exact se năpustiră la atac. Alergau, fără să se aplece, trăgînd din mers cu puştile automate şi, auzind şuierul neîntrerupt al gloanţelor ce-i ţiuiau deasupra capului, Mecetnîi îşi aminti deodată atacul albgardiştilor sub comanda generalului Kappel, din filmul „Ceapaev", văzut de el cu ani în urmă. Repetă din nou ordinul :

— Foc ochit, fiecare la ţinta lui, aşteptaţi semnalul.

Atacatorii se **apropiau de malul** cufundat în **tăcere. „Bravo, băieţi !" gîndi** Mecetnîi, li- **pindu-şi obrazul** de **patul puştii,** pe care i-o adusese un ostaş. **Nu** degeaba, atunci cînd ofensiva lor se oprise la capul de pod de la Sando- mierz, din ordinul mareşalului Konev, compania lui de şoc a făcut exerciţii, în loc de repaus, şapte zile în şir, pînă la epuizare, a exersat diferite variante de operaţii de atac. Ostaşii bombăneau : de atîta amar de vreme, de la Lvov încoace, în ofensivă, fără pic de răgaz. Tocmai acum, în timp ce se adună puterile pentru un nou asalt, ar fi momentul cel mai potrivit să ne mai tragem şi noi sufletul, cînd colo, poftim — aleargă iar şi iar, tîrăşte-te prin zăpadă, trage în gol, ca seara să cazi chinuit şi sleit adormind pe crengile de brad aruncate lîngă un foc de vreascuri.

În schimb, cînd aici, după trecerea rîului german Oder, soldaţii din compania lui, în faţa atacului inamic, au ştiut un timp să înfrîngă în ei dorinţa arzătoare de a trage, Mecetnîi binecuvîntă în gînd acele exerciţii încordate şi istovitoare.

Atunci, cei care atacau erau aproape. Alergau, fără să se aplece, cît erau de lungi. Mecetnîi le vedea desluşit expresia agitată a chipurilor, frunţile asudate. Ochi într-un vlăjgan care părea să înainteze drept spre el.

— Foc ! strigă el în sfîrşit, apăsînd , pe trăgaci, şi-apoi, ca să fie mai sigur, fluieră.

Marginea povîrnişului se zbîrli pe dată, toată numai spasmodice focuri de armă. Văzduhul se cutremură de rafalele puştilor automate. Din flancuri dădură glas mitralierele. Pîrîitul împuşcăturilor ce ţîşneau din toate părţile se contopi într-un bubuit încordat, de parcă cineva ar fi sfîşiat o pînză scrobită băţ. Cîteva siluete întunecate se prăbuşiră imediat pe verdele semănăturilor de toamnă. Îi văzu pe infirmieri scoţînd răniţii din focul luptei. Duşmanul însă îşi continua atacul. Soldatul cu manta neagră, pe care îl ochise Mecetnîi, înainta în salturi. Acum era aproape de tot.

— Foc, foc ! striga frenetic, cu glas răguşit, căpitanul.

Totuşi, nici în toiul luptei nu-şi pierdea capul. Ţinea bine minte că nu mai poate rămîne pe poziţia întărită, ştia că „rama", care pluteşte în înaltul cerului, a corijat tragerea şi că următorul val de bombe va nimeri cu precizie adăposturile. Trebuia să-şi ridice oamenii ascunşi de povîrnişul malului, să-i smulgă de pe poziţiile bine apărate, prielnice şi să-i arunce în cîmp deschis.

Ştia că atît soarta micului petic de pămînt, ocupat de ei pe malul inamic, şi deosebit de important pentru continuarea ofensivei, cît şi viaţa oamenilor din compania de sub comanda sa, care a forţat cu succes rîul, fără pierderi grave, şi la urma urmei chiar viaţa lui, a lui Mecetnîi — toate depind de felul în care compania va reuşi să ocupe noile poziţii. Pentru asta trebuie să ridice oamenii, să-i facă **să** treacă hotarul aducător de moarte al povîrnişului care-i apărase pînă atunci, să dea buzna în cîmp deschis şi să alerge în întîmpinarea inamicului.

Pentru asta însă nu este de-ajuns semnalul, nici ordinul nu-i de-ajuns. E nevoie de exemplu personal. Încordîndu-se tot, Mecetnîi trecu într-un salt peste povîrniş şi, înălţînd pistolul, se aruncă înainte în cîmp deschis, strigînd' : „Ura ! Pentru patrie, pentru Stalin !" Desigur, prin vuietul lu: tei nimeni nu i-a auzit strigătul ; poate doar ostaşul de legătură, care venea în urma sa. Dar exemplul personal al comandantului îşi făcu efectul, şi, avîntîndu-se tot înainte pe urmele soldaţilor cu mantale negre, care, apărîndu-se îndîrjit cu focuri de armă, începuseră să se retragă spre maşinile lor, Mecetnîi ştia, fără să-şi întoarcă privirea înapoi, că oamenii lui au trecut de hotarul atît de primejdios şi atacă urmîndu-şi comandantul.

Il cuprinse un sentiment de triumf, un triumf înverşunat. Strigînd răguşit „înainte ! Pentru patrie !" alerga prin cîmp, auzind tropotul ostaşilor săi, care-l urmau. Se poticni de un soldat inamic ucis, căzu, sări în picioare, alergă mai departe, avînd în minte un singur gînd : nu are voie să-l slăbească pe duşmanul care se retrage, trebuie să-l ajungă din urmă.

Nu auzi nici şuierul avioanelor în picaj, nici exploziile bombelor ce cădeau în urma lor, în dreptul micilor adăposturi de pe creasta malului, rămase pustii, nici şuierul schijelor, ce-i zburau deasupra capului. În acele clipe îl mîna înainte beţia luptei, senzaţia pe care o încercau, poate, în vremuri străvechi, călăreţii, fă- cîndu-şi drum ru paloşele în rîndurile dese ale unei oşti duşmane. A vrut din nou să strige „ura", dar tocmai atunci, undeva aproape, ţîşni un foc roşietic, ceva tăios îi săgetă obrazul, lumina se stinse, şi el se prăbuşi.

Ah, ce limpede îşi aducea aminte acum, după atîţia ani, clipa căderii — pînă astăzi îi revine uneori în vis. Acea ultimă clipă a atacului, cînd s-a lovit de pămîntul îngheţat, aspru, răsuflarea rece a semănăturilor de toamnă îngheţate, îi revenea în vis pînă şi frîntura celui din urmă gînd al său de atunci : gata, ăsta-i sfîrşitul.

N-a aflat niciodată cît timp a rămas acolo, fără cunoştinţă. Revenindu-şi, simţi o durere ascuţită săgetîndu-i obrazul. Îl durea şi-i ţiuia tot tru ui, de parcă ar fi fost străpuns de un curent electric. Şi mai avu senzaţia că cineva îl tîrăşte. Prin ţiuitul ce-i stăruia în urechi desluşi un glas subţirel, ca de copil :

— Tovarăşe căpitan, mai răbdaţi... Dragul meu, fiţi bun, mai răbdaţi niţel... încă un pic, puţin de tot.

Recunoscu glasul instructorului sanitar din compania sa, realiză că îl tîrăşte undeva, îşi dădu seama că ţipă sau geme şi îşi încleştă fălcile atît de tare, încît scrîşni din dinţi. Îşi veni în fire, de-a

binelea, dar întunericul nu se risipea: mi-am pierdut ochii, își zise el. Și leșină din nou.

Își reveni a doua oară, cînd[1] vuietul luptei se auzea de acum surd, din depărtare. Peste rîu bubuiau tunurile, deasupra capului șuierau obuzele, iar pămîntul se cutremura de explozii, ce aveau loc undeva departe, în adîncul teritoriului ocupat. Înțelese că spre locul de trecere au fost aduși artileriștii și că, apărînd capul de pod cucerit, aceștia au recurs la un foc de baraj. Sesizînd despre ce e vorba, se bucură, întoarse capul în direcția exploziilor și iar nu văzu nimic — îl învăluia un întuneric dens, compact, de parcă ar fi fost cufundat în cerneală.

Alături de el, chiar lîngă urechea lui, cineva plîngea. Două mîini sprintene îi bandajau capul. O făceau cam ciudat, neîndemînatic parcă, iar cel care-l bandaja gemea și el. Se văieta și în același timp murmura :

— Doare ? Știu, și pe mine mă doare. Mai răbdați un pic. Mai răbdați, tovarășe căpitan. Acuși o să vă simțiți mai bine. Acuși totul va fi bine.

Bineînțeles, ea este, sergentul-major din serviciul auxiliar medical al companiei lui, fata aceea cu nume ciudat.

— Ce-au făcut nemții ? Ce-i cu capul nostru de pod ? Am reușit să-l păstrăm ?

— Am reușit, drăguțule, am reușit, dragă tovarășe căpitan. Sînt tunarii, ei bat de pe celălalt mal. Au făcut praf toate mașinile nemților. Ne vin și întăririle cu bărci pneumatice. Sînt aproape. Nu vă faceți griji, tovarășe căpitan, nu vă faceți griji, totul e bine. I-au făcut zob pe nemți artileriștii noștri. Aoleu ! Ultima frază se pierdu într-un geamăt.

Și din nou Mecetnîi căzu în nesimțire. Apoi desluși clipocitul apei, plescăit de vîsle și un glas necunoscut de bărbat vorbind în graiul aspru al oamenilor de la miazănoapte :

— Mai gîndește-te la tine, surioară. Nu vezi, ai bandajul ud. Iar ți-a curs sînge. Te doare, nu-i așa ?

— Of, maică-măiculiță, mă doare. Da' n-are nimic, n-are nimic ! Mă gîndesc cum trebuie să-l doară pe dumnealui !

Atunci Mecetnîi își dădu seama că stă cu capul culcat pe genunchii cuiva, și înțelese pe ai cui anume.

— Sergent-major Lihobaba, ce-i cu dumneata ?

— N-am nimic, nimic, tovarășe căpitan. Mai răbdați niţel. Îndată trecem rîul, iar de acolo, cu o mașină, ne d'ucern la batalionul sanitar. O-of !

Mecetnîi simți cum ceva cald îi picură pe mînă.

— Eh, căpitane, trebuie să te pleci pînă la pămînt în fața acestei fete. Rănită fiind, te-a smuls, se poate spune, chiar din foc, se auzi glasul acela aspru. Puțintică și subțirică, cum de te-o fi ridicat, așa munte de om ? Stau și mă minunez !

— Da' matale, ce rană ai ? îl întrebă careva.

— Păi... n-am nici pe dracu. O zgîrietură. Dar mi-e necaz că s-a întîmplat tocmai atunci. Şi unde m-a atins ! Că doar mergeam cu toată lumea, nu rămîneam în urmă. O luasem chiar înaintea unora sau altora. Şi, poftim — tocmai în fund m-a nimerit. Acum, la batalionul sanitar n-o să am viaţă, că, deh, e un loc delicat.De aia, mă uit că stai întocmai precum cîinele pe gard.

— Ei, poftim, a şi început. Hai-hai...

Cu tot zumzetul gros ce-i stăruia în urechi, Mecetnîi auzea desluşit discuţia. Trupul însă a - proape că nu şi-l simţea, era înţepenit, ca un picior care a amorţit după ce ai stat jos multă vreme. E o contuzie, îşi zise el. Şi se liniştî oarecum. În' luptele de la Stalingrad mai suferise o contuzie şi a zăcut atunci aproape o lună de zile în spitalul unui mic orăşel. I-a prins chiar bine contuzia, pentru că la ieşirea din spital i-au dat două săptămîni „pentru refacere", dar nu le-a epuizat în întregime şi s-a întors la unitate. Dar ochii ! Ce-o fi cu ochii lui ? Durerea asta ascuţită, arzătoare, de parcă cineva cu o insistenţă sadică i-ar apăsa pe cornee, şi nu vede nimic, dar nimic, un hău negru de jur împrejur.

— Sergent, ce-i cu mine ?

— Suflul unei bombe din avion v-a aruncat şi v-a izbit de pămînt. S-ar părea că nu v-a atins grav, dar aveţi faţa toată numai sînge. Primul ajutor eu vi l-am dat.

— Şi ochii ? De ce nu văd ?

— Păi, v-am bandajat tot capul. S-ar putea ca sîngele să < ă fi inundat ochii. Aoleu, maică- măiculiţă... O-o-of...

— Dar dumneata ce ai ?

— Nu ştiu, braţul...

— E grav ?

— Mă doare rău. Parcă n-ar fi chiar cine ştie ce, nu mai sîngerează, dar cînd mă întorc odată...Cînd s-a întîmplat ?

— Păi tocmai cînd vă aşezam în pîlnia făcută de un obuz. Un glonte... drept în braţ m-a nimerit. Nu m-aş fi descurcat cu dumneavoastră, dar uite că m-a ajutat acest tovarăş soldat.

— Vă pansa pe dumneavoastră, iar dumneaei îi curgea sîngele gîrlă din mînecă, îl lămureşte pe Mecetnîi soldatul rănit în locul a- cela delicat.

Marginea groasă a bărcii pneumatice se propti cu foşnet în stufăriş.

— Am sosit, coborîrea, zice cineva.

Dar Mecetnîi nu mai aude aceste cuvinte, a leşinat din nou.

4

Micul cap de pod[1] peste Oder, acea primă fîşie de pămînt nemţesc ocupată de sovietici, a putut fi întărită şi lărgită. Pierderile suferite însă cu acest prilej au fost considerabile şi toate corturile batalionului sanitar, aşezate într-o pădure rară de pini, s-au dovedit a fi ticsite cu răniţi. Nu mai aveau nici un loc liber, şi pentru că, printre răniţi, nu era nici o femeie, în afară de micul sergent cu nume ciudat, au culcat-o într-un cort cu toţi de-a valma, şi, la rugămintea ei, i-au aşezat patul lîngă a- cela al lui Mecetnîi.

în ziua aceea întregul personal medical cădea din picioare. De peste Oder erau mereu aduşi alţi şi alţi răniţi. Chirurgii nici nu aveau cînd să-şi dezdbaie spinarea — lucrau întruna, şi abia spre seară au reuşit să-l examineze şi să-l panseze ca lumea pe căpitan şi pe micuţul sergent-major. După ce i-a dezinfectat rana provocată de un glonte şi i-a pansat-o, medicul i-a aplicat un bandaj ghipsat, ordonîndu-i să poarte braţul legat cu o faşă.

— Pînă la nuntă îţi trece, adăugă el, făcîn- du-i fetei cu ochiul înspre căpitan.

Cu Mecetnîi lucrurile stăteau mai prost. Pentru contuzia, nu foarte puternică, trebuia doar să stea la pat, în spital. Cît priveşte ochii, situaţia era gravă. Cînd, la început, i-au desprins pansamentul, ce se uscase şi se lipise de piele, l-au dezinfectat şi l-au spălat de sîngele închcgat, chirurgul fluieră a uimire. Fără să-i dea explicaţii şi fără obişnuitele cuvinte de îmbărbătare, dădu dispoziţia ca rănitul să fie pansat din nou. Adăugă doar :

,-rp Amîndoi merg la S.M.C. Acolo oftalmologii au să lămurească lucrurile. Completaţi-le fişele pentru zona înaintată.

S.M.C. Mecetnîi nu cunoştea acest termen. Pînă şi în îmbinarea literelor i se păru că aude ceva prevestitor de rău.

— Ce-o mal fi însemnînd la voi, medicii, a- cest S.M.C. ? îl întrebă el pe sergentul său major.

— Spital mobil de campanie, tovarăşe căpitan. Se află în al doilea eşalon. Acolo au medici specialişti. Ei se vor ocupa cum se cuvine de ochii dumneavoastră.

Mecetnîi nu vedea, desigur, chipul fetei, dar, după intonaţiile glasului ei, bănui că nu face decît să-l consoleze.

— Deci, după cîte înţeleg, ochii sînt pierduţi, nu-i aşa ?

— Da' de unde ! Ce tot spuneţi ? se sperie fata. Ochii sînt intacţi. Pur şi simplu, pentru un medic care nu e de specialitate este greu să se pronunţe, orbitele fiind numai o rană. Dar deocamdată v-a examinat numai chirurgul batalionului medico-sanitar.

— Fire-ar al dracului de vraci 1 trînti cu năduf Mecetnîi, mirat chiar el însuşi, cum de a putut să-i scape această înjurătură. Era o fire voluntară — cel puţin se considera ca a- tare — şi neiertător faţă de slăbiciunile omeneşti, orice manifestare de isterie îi repugna profund. Rezistase stoic la prima rănire, destul de serioasă, şi la contuzia cu care s-a

ales în luptele de la Stalingrad. Acum însă era altceva în joc — ochii...

Erau aduşi mereu alţi şi alţi răniţi. Printre ei au început să apară artileriști, genişti, tanchişti cu arsuri grave, ceea ce dădea de înţeles că micuţa poziţie întărită de lîngă pod, ocupată de compania de şoc, se lărgeşte, că în luptele ce se desfăşoară acum pe pămîntul Germaniei intră toate armele. Batalionul sanitar nu avea paturi suficiente. între ele erau instalate tărgile, aşezate, de altfel, şi afară, în pădure, pe zăpadă, sub pinii care ţiuiau întruna. Maşinile sanitare se aflau continuu în deplasare, aşa încît căpitanul nu a putut fi transportat imediat la spitalul de campanie.

în noaptea aceea Mecetnîi a stat treaz pînă dimineaţa. Nu din cauza suferinţei fizice. După injecţia calmantă, durerea sîcîitoare, care i se răspîndea în tot trupul, se estompă, se făcu mai surdă. începu să se obişnuiască cu starea ciudată de insensibilitate a trupului. Nu-l lăsa să doarmă însă gîndul stăruitor, ce nu-l părăsea nici o clipă — ochii. Va recăpăta oare vederea sau este orb, şi va trebui să trăiască tot restul vieţii într-un întuneric cumplit ?

Este oare cu putinţă să rămînă lipsit pentru totdeauna de bogăţia culorilor ? N-o să-i mai fie dat niciodată să vadă cerul înstelat, acești pini care-i ţiuie acum deasupra capului ? Nu-nu, căuta el să se autoliniştească, „vraciul" ăsta de la batalionul sanitar nu se pricepe la ochi. Au să-l examineze specialiştii, au să umble acolo, rănile se vor vindeca şi el îşi va recăpăta vederea.

Dar dacă nu şi-o va recăpăta ? Ce se va întîmpla atunci ? Să rămînă orb tot restul zilelor ? Să trăiască astfel, orbecăind ? Să citească cu ajutorul degetelor nişte cărţi uriaşe, aşa cum face un cunoscut al lui şi consătean — oţe- lar, căruia o flacără puternică i-a ars ochii ? Şi în faţa ochilor minţii îi apăru acest bărbat vînjos şi zdravăn. Şedea la fereastra căsuţei sale şi de dimineaţă pînă seara încleia nişte cutiuţe — întotdeauna aceleaşi. De

altfel, pentru el nu exista nici acest „de dimineaţă pînă seara". în jurul lui nu se destrăma niciodată întunericul, şi de aceea, probabil, pe acest chip cu trăsături pronunţate, virile, flutura mereu un zîmbet sfios, vinovat. Aducîndu-şi aminte de acel consătean, pe care toţi localnicii îl cunoşteau şi-l compătimeau, iyiecetnîi îngheţa de spaimă : nu-nu, numai asta nu.

Între timp, organismul său se adapta la noua situaţie. Auzul devenea mai fin. Auzea cum afară, în spatele prelatei cortului, vibrează prelung şi sonor pinii seculari, cum de undeva, de departe, vîntul aduce în răstimpuri strigătul unui cocoş, cum gem prin somn şi sforăie vecinii lui de pat şi cum, într-un alt cort, urlă neîncetat un locotenent, căruia i-au fost amputate ambele picioare, zdrobite în luptă. Din patul de alături se auzea respiraţia micuţului sergent, fata bolborosea ceva prin somn. Iar vuietul canonadei venea acum de departe. Urechea lui de combatant distingea perfect, în corul tunurilor, başii artileriei grele. Salvele zgîl- ţîiau uşor pămîntul şi făceau să zăngăne paharul de pe taburetul aşezat la căpătîiul patului : strașnic mai înaintează, de acum trag în rezervele inamicului...

Spre dimineaţă căpitanul se cufundă pentru scurtă vreme într-un somn greu, zbuciumat. Dar şi prin somn auzu-i fin desluşi un sunet nou, neobişnuit. Instinctiv, se ridică în coate şi întoarse capul în direcţia din care venea sunetul. Nu văzu nimic, desigur, dar se dumiri că vecina lui de pat plînge. încet, cu sughiţuri, smiorcăit, aşa cum plîng copiii.

— De ce plîngi, sergent, ce ai ?

Fata se potoli şi rămase tăcută.

— Ce s-a întîmplat, ce-i cu dumneata ?

— Nimic, tovarăşe căpitan, am visat urît.

— De ce minţi ? Te doare ? Vrei să chem infirmierul de gardă ?

— Nu, nu, vă reg, tovarăşe căpitan. Ce rost are ! Mi-a şi trecut.

— Infirmierul de gardă !

Se auziră nişte paşi tîrşîiţi.

— Ce vrei, drăguţule, de ce strigi ? întrebă un glas de femeie, vădit bătrînă.

— Nu-i vorba de mine, uite, dînsa...

— Lăsaţi, n-are nici un rost : am făcut o mişcare stîngace şi mi-am zgîndărit braţul rănit. Să mă iertaţi. Vă rog, mătuşică, duceţi-vă, poate aţipiţi măcar un pic...

— Eu te-am chemat, interveni Mecetnîi. Dumneata nu înţelegi că o doare şi că are nevoie de ajutor ?

— Aici, drăguţă, pe toţi îi doare cîte ceva. Te doare— rabdă. Hristos a răbdat şi nouă ne-a poruncit să răbdăm, bombănea bătrîna, pe care Mecetnîi n-o vedea şi care picase nu se ştie cum, acolo, printre militari. Apoi, adre- sîndu-se, de data asta, fetei de lîngă el, cu un glas mai cald, îngrijitoarea adăugă : Cîţi ani ai, drăguţa mea ? Oh, ce face războiul ! Pe nimeni nu cruţă ! Nici pe ăl bătrîn, nici pe ăl mic, dacă şi copiii luptă. Iar matale, tovarăşe nacealnic, nu mai striga, lasă oamenii să doarmă, nu-i trezi. Două zile şi aproape două nopţi n-au închis ochii...

În primele clipe discuţia avu darul să-l înfurie pe Mecetnîi. Cum e posibil să i se vorbească în felul ăsta lui, care e comandant ! Apoi îşi aduse aminte că pe patul de spital el nu mai era comandant, că pe cămaşa de spital nu se poartă însemne, că fiinţa cu voce bătrî- nească avea, desigur, dreptate. Înţelese acest lucru, se ruşină şi, cînd bătrîna îl întrebă dacă totuşi este cazul s-o trezească pe soră, răspunse pripit :

— Nu-nu, nu-i nevoie, duceţi-vă şi vă o- dihniţi.

— Culcaţi-vă, măicuţă. Că doar aţi avut o zi şi o noapte tare grele, zise fata.

— CS bine zici, drăguţă, că bine zici...

Patul scîrţîi şi Mecetnîi îşi dădu seama că bătrîna s-a aşezat la picioarele lui şi că, dq fapt, nu i-ar displace deloc să stea la taclale.

— Şi încă ce grele. A fost o zi, să te fereascâ Dumnezeu. Ai noştri, cică, au păşit dincolo de rîul nemţesc Odior. Se dau nişte lupte spăimîntătoare. Aduc mereu răniţi. Sora noastră, mititica de ea, cade din picioare. Cum s-a aşezat pe scaun, a şi adormit. Şade şi doarme, ţigara i s-a lipit de buza de jos... Noi, cum s-ar zice, sîntem în coada războiului, şi tot nu ne vine uşor. Da' pentru voi, care mergeţi în frunte, cum trebuie să fie ! Of-of-of... Da' unde te-a blagoslovit, tovarăşe nacealnic ? Nu cumva de partea ailaltă o Odiorului, chiar în Germania ?...

Glasul bătrînei, deşi zdrăngănitor, mai păstra totuşi o oarecare sonoritate, ce-i amintea căpitanului glasul mamei lui, pe care o pierduse cu mulţi ani în urmă, adolescent fiind. Simţi dorinţa să vadă chipul acelei femei bă- trîne care, nu se ştie cum şi de ce, nimerise la batalionul medico-sanitar al primului eşalon. Instinctiv, întoarse capul înspre ea, dar văzu doar întunericul. Şi din nou se întrebă : este oare pentru totdeauna ? Iar la gîndul a- cesta gemu.

...Cît de limpede îşi aduse aminte inginerul Mecetnîi, candidat în ştiinţe tehnice, tocmai acea primă noapte a lui de orb, petrecută sub prelata cortului, la batalionul medico-sanitar. Şi-o aminti cu toate detaliile: zgîlţîitul pămîn- tului ori de cîte ori trăgea artileria grea, cînta- tul paşnic al cocoşului, care intervenea pe neaşteptate în vuietul acelei nopţi de război, glasul de bătrînă al infirmierei, şi cum îi spunea caraghios rîului german : Odior.

Cînd se lumină de ziuă, Mecetnîi nu văzu raza de soare trandafirie ce se aşternuse prin- tr-o deschizătură a cortului — pologul de prelată fiind dat la o parte — în penumbra deasă, unde, înghesuite, aproape lipite unele de altele, erau aşezate paturile şi tărgile. Simţi însă pe mînă atingerea acelei raze. De departe se auzi zăngănitul spălătoarelor. Apoi paşii aceia tîr- şîiţi, cunoscuţi, şi vocea bătrînei, care spuse :

— Aici, la noi, tu eşti singura de sex feminin. Pe tine te spăl prima.

— Nu-nu, mă spăl singură, se agită sergen- tul-major şi patul ei scîrţîi energic. Maică-măi- culiţă, păi am să mă spăl foarte bine cu, o singură mînă, de ce să vă mai obosesc şi eu ?

— Haide-haide, fetico, fără vorbă. Acum eşti şi tu rănită. Trebuie deci să-ţi purtăm de grijă. Spunînd acestea, bătrîna făcea să zdrăngăne cana şi ligheanul. Glasul îi suna altfel d'ecît noaptea, energic, preocupat. Totuşi, cîţi ani ai, drăguţo ? urmă ea.

— Merg pe şaptesprezece... da, pe şaptesprezece...

— Eşti încă un copil, un copil... Ia saltă- te puţin într-un cot, să-ţi batem niţel perna, să ţi-o îndreptăm, uite-aşa-a... Totuşi, cum de te-au primit în armată, că doar copii ca tine, fără minte, sînt de obicei respinşi ?

— Păi, uitaţi cum : împreună cu o prie- tenă, am răzuit uşor anul naşterii în actele noastre de identitate. Cu mine e cum e, da,r dumneavoastră ? Cum aţi ajuns în armată ? Ce vîrstă aveţi ?

— Am trecut de şaizeci. Sînt de prin părţile Smolenskului. Pe la noi vrăjmaşul a făcut totul praf şi pulbere : piatră pe piatră n-a lăsat; doar sobele au rămas în picioare. Feciorii mei luptă undeva pe front, nu ştiu nici măcar dacă sînt în viaţă. Iar pe bărbatu-meu, Feodor Grigorievici, l-au împuşcat „friţii". Doar eu am rămas, ca un fir de iarbă în vînt. Ei, şi m-am aciuiat pe lîngă batalionul med'ico-sa- nitar, ca să le spăl nădragii soldaţilor. Dar am încheiat cu spălatul, m-au promovat, acum lucrez ca infirmieră. Cu batalionul meu uite unde, tocmai în Polonia am ajuns. Pe rîul ăsta nemţesc — Odior. Am fost şi rănită, ce crezi ! E drept, m-a zgîriat un pic doar o schijă, cînd spurcaţii au aruncat o bombă explozivă pe crucea roşie a batalionului nostru. Ia, drăguţo, acum lasă-mă să te şterg. Doar n-ai să stai să te usuci în bătaia vîntului. Şi apoi,

deodată, o întrebă pe fată : Da vecinu-tău, căpitanul, ţi-e cumva logodnic ?

Mecetnîi, care ascultase discuţia, deşi mai picotea încă, dintr-o dată ciuli urechea : logodnic.

— E comandantul meu, avea comanda companiei noastre. Şi, cu mîndrie : Ştiţi, mătuşico, unitatea, compania noastră a păşit cea dintîi pe pămîntul Germaniei. Iar în fruntea tuturor a mers dumnealui, căpitanul Mecetnîi.

— A încheiat-o cu războiul eroul tău. Spunea medicul nostru că s-a zis cu ochii lui, s-ar părea că n-o să mai vadă lumina zilei.

— S-şt.

— Păi, ce rost are să ne ascundem, dră- guţo ? Să-l minţi pe un om ca dumnealui — ar fi un mare păcat. Niciodată minciuna nu a adus nimănui vreun folos. Trebuie să privească a- devărul în faţă.

— Dacă aş avea cu ce să-l privesc, intră Mecetnîi în discuţie.

Simţi o mînă aspră, bătrînească, pe mîinile lui.

— De aia-i păcat că l-aţi demobilizat pe Dumnezeu, că nu credeţi. Să ştii, matale, altă-dată, cînd dădea o nenorocire mare peste om, cu credinţa în Dumnezeu era mai uşor să treci prin ea : omul propune, iar Dumnezeu dispune.

— Ia mai du-te dumneata, cu dumnezeul dumitale, ştii unde ? ! urlă de data asta Mecetnîi, simţind cum vine peste el un val de furie nestăvilită, anihilîndu-i autocontrolul, subjugîndu-i voinţa.

Mîna aceea de bătrînă se aşeza din nou pe mîinile lui, din nou răsună glasul, ce-i a- mintea prin unele intonaţii de glasul mamei sale.

— Ia mai lasă gălăgia, viteazule, îi vorbi împăciuitor bătrîna. Haide să te spăl.

— Ce să-mi speli ? Pansamentul ?

— De ce pansamentul ? Dar gura, dar bărbia, dar mîinile ? Am să-ţi spăl tot ce e la vedere.

Doar nu e nici o bucurie, dacă zaci aşa, ca ursul în bîrlog.

Se auzi plescăitul apei în lighean, mîinile bătrînei îl spălară şi-l şterseră apoi bine cu un prosop.

— Ei, vezi matale, întotdeauna se găseşte ceva de spălat, rosti ea păşind spre următorul rănit.

— Nu trebuia să-i vorbiţi aşa, tovarăşe căpitan.

— Dar de ce se bagă cu sentinţele ei : Dumnezeu în sus, Dumnezeu în jos...

— N-ar fi trebuit : e o bătrînică tare bună, se încăpăţîna fata. Are şi medalia militară „Pentru merite". Aţi văzut doar ?

— Am văzut ! Cu ce să văd ? izbucni iar Mecetnîi.

Şi din nou răsună glasul bătrînei :

— Dumneata, comandantule, nu-ţi pierde totuşi credinţa. Nu-ţi place Dumnezeu, crede în mîinile omului. Aici toţi sînt doar chirurgi, pe cînd la spitalul de campanie găseşti specialişti. Ai noştri taie, iar cei de acolo tratează. Poate că vreun specialist de acolo face nişte vrăji de-ale lui şi-ţi salvează ochii ! Cîte şi mai cîte n-am văzut de cînd am pornit de prin părţile Smolenskului nostru înaintînd cu batalionul pînă la Odiorul ăsta. Nu-ţi pierde credinţa, co- mandantule, cu Dumnezeu sau fără — trebuie să crezi !

La spitalul de campanie, situat într-un mic orăşel polonez, pe Mecetnîi nu l-au reţinut, ci i-au schimbat doar în grabă pansamentul. Au făcut nişte însemnări pe fişa cu care venise de la batalionul medico-sanitar şi l-au expediat mai departe, la Lvov, cu o trimitere pentru spitalul de chirurgie maxilo-facială. Pe ser- gentul-major au vrut s-o oprească, rana ei, deşi destul de serioasă, nu necesita un tratament special.

Aflînd această hotărîre, căpitanul se în- tristă. Se obişnuise cu ideea că, alături de el, în bezna de nepătruns, se afla mereu sergen- tul-

major din serviciul medico-sanitar, fiinţa aceea ce purta un nume de familie caraghios şi ameninţător şi gingaşul prenume Aniuta, şi că undeva, în această lume, imensă, nemărginită, zguduită de urgia unui război de proporţii uriaşe, exista pentru el, cel învăluit în întuneric, un suflet grijuliu, plin de solicitudine. Se obişnuise că fata are grijă de el, străduin- du-se nu numai să-i îndeplinească, ci să-i ghicească .dinainte rugăminţile, se obişnuise cu glasul ei subţirel de copil şi cu sunetul paşilor ei.Sergentul, Aniuta, cum îi zicea el acum în gînd, îşi suporta cu bărbăţie rana ; deşi braţul ei, pansat şi imobilizat pe o atelă, îi atîrna într-o legătură prinsă de gît, fata umbla toată ziua prin spital, bocănind cu cizmele-i grele, peste măsură de mari pentru ea, dîndu-le ajutor surorilor şi infirmierelor. Plină de viaţă, atentă cu fiecare, avea în ·c-a ceva'care atră- gea inimile omeneşti. Era de ajuns să lipsească puţin din salon, ca din toate colţurile să răsune :

— Unde-o fi Ania a noastră ?

Şi tot felul de rugăminţi ca :

— Aniuta, citeşte-mi, te rog, scrisoarea asta.

— Anecika, mi-a căzut pansamentul. în- dreaptă-mi-l, te rog.

Sau :

— Sergent-major, ce tot alergi şi iar alergi, stai mai bine cu noi, povesteşte-ne ceva.

Fata îndeplinea toate aceste rugăminţi şi cînd intra într-un salon, în clipa următoare devenea omul de care toţi aveau nevoie. Şi — lucru ciudat — nici cei mai calificaţi şi mai îndrăzneţi donjuani dintre eroii celui d'e-al doilea eşalon nu o sîcîiau, nu erau obraznici cu ea : fie că se cam temeau de ursuzul căpitan, fie că, ceea ce era de asemeni posibil, se simţeau stînjeniţi în prezenţa acestei fete scunde, prietenoase şi săritoare, cu glas de copil şi cu o mare, ah, mare tărie de caracter !

Dar cel mai mult, bineînţeles, îi era nece- sară lui Mecetnîi. Îi spunea „ochii mei" şi se neliniştea, devenea nervos şi începea chiar să

tînjească atunci cînd nu-i auzea glasul, sunetul paşilor mai multă vreme. Iar cînd rănile faciale încă nevindecate îl dureau şi-i zvîcneau şi, cu toate dozele mari de somnifere înghiţite, nu reuşea să adoarmă — se gîndea la ea — aceste gînduri îl linişteau întrucîtva şi parcă îi mai alinau durerea.

Lucru curios însă, se gînd'ea la ea, dar nu-şi putea aminti chipul fetei. Unul după altul, îi reveneau în minte toate amănuntele cunoştinţei lor atît de scurte. La forţarea Vis- tulei a fost ucis instructorul sanitar al companiei, un om cum nu se poate mai blajin, destul de bătrîior, provenit din felcerii de ţară, beţivan notoriu, care, pe deasupra, avea un glas dogit şi înjura de mama focului. Dar meseria şi-o cunoştea bine. Şi, deşi în mica-i farma- cie de campanie alcoolul, indispensabil în diverse scopuri curative, se evapora în doi timpi, pînă şi locţiitorul politic al companiei, om sever, de structură ascetică, se făcea că nu observă şi, ca toţi ceilalţi, contrar regulamentului, îi zicea Mitrici.

Mitrici a fost ucis de explozia unui proiectil în clipa c-înd scotea de pe cîmpul de luptă un rănit, tîrîndu-l pe o foaie de cort. S-a petrecut un lucru uimitor : rănitul a rămas în viaţă, împroşcat doar cu puţin, nisip, iar Mitrici a fost sfîrtecat de explozie. Au strîns ceea ce a rămas din el, aşezînd pe o manta acele zdrenţe omeneşti, le-au coborît în mormînt şi, înainte ca să intre în acţiune echipa de îngropăciune, fiecare ostaş a aruncat un bulgăre de pămînt.

Pe malul celălalt al Vistulei, o dată cu în- tăririle primite de această companie ale cărei rînduri au fost zdravăn rărite la traversare, în locul lui Mitrici, om masiv, în vîrstă — pînă şi aspectul lui inspira încredere în medicină — a fost trimis un soldăţel cu glas subţire, încălţat cu cizme din pînză impermeabilă, uriaşe, care nu-i cădeau din picioarele-i mici numai pentru că şi le înfăşură în cîteva obiele. Compania rămînea credincioasă memoriei lui Mi- trici. Noul instructor sanitar nu era încă deprins cu viaţa şi obiceiurile de pe front. Sol-

daţilor le spunea pe nume, celor mai mari în grad li se adresa cu prenumele şi numele patronimic, ba şi pe comandantul companiei îl lua cu Vladimir Onufrievici.

Într-o zi Mecetnîi, care, ca de altfel toţi ofiţerii rezervişti, acorda o grijă deosebită disciplinei, subordonării ierarhice, făcu o morală drastică micului instructor sanitar pentru a- ceastă încălcare.

— Armata e armată, tovarăşe sergent-ma- jor, iar războiul este război, şi cînd eşti la război, trebuie să te porţi milităreşte !

— ,Am înţeles, tovarăşe căpitan, îi răspunse fata luînd poziţie de drepţi.

De atunci, ca şi cum ar fi uitat că oamenii mai au şi un nume, fata se adresa celor din jur cu : tovarăşe plutonier, tovarăşe locotenent, tovarăşe căpitan. Suna cam caraghios în gura ei, dar mergea. Cu sanitarii care i s-au atribuit, nişte unchiaşi destul de trecuţi, se purta sever. În luptă îşi păstra calmul, nu se băga în foc fără rost, îşi vedea de munca ei — atît de folositoare — cu o stăpînire de sine de-a dreptul soldăţească, iar alcoolul nu seca niciodată **în** raniţa ei. încetul cu încetul pînă şi prietenii cei mai apropiaţi ai lui Mitrici, care-i păstrau cu străşnicie memoria neştearsă, au încetat să-i mai poarte pică Aniutei.

— Să ştii, tovarăşe căpitan, noi am primit un foarte bun cadru medical, spuse despre ea ursuzul locţiitor politic, un om care nu prea făcea risipă de laude.

Fata se cam temea de Mecetnîi şi îl evita. De altfel, în zilele cînd, din ordinul mareşalului Konev, la capul de pod de la Sandomierz, trupele de pe frontul lor făceau exerciţii pregătind detaliile unei noi străpungeri, căpitanul era atît de ocupat, încît aproape că nu-l vedea deloc pe instructorul său sanitar şi, cu atît mai mult, desigur, nu-i era gîndul la ea. Păi putea să se gîndească oare, cînd comandantul armatei, căruia îi plăceau expresiile plastice, ordonase : nu-l slăbiţi o clipă pe duşman.

Compania lor, care urma să execute străpungerea, făcea zi şi noapte exerciţii în acest sens.

Mecetnîi îşi mai aminti şi altceva. Atunci cînd se întocmeau listele pentru ostaşii care s-au distins în mod deosebit la capul de pod de la Sandomierz, locţiitorul politic o trecu pe listă şi pe instructorul sanitar Lihobaba. El, Mecetnîi, a respins propunerea, considerînd că este prea devreme, e abia venită în companie şi nu se cade să se risipească distincţiile.

La spital, chinuit de insomnii, noapte de noapte. Mecetnîi reconstituia în memorie toate acestea, fapt după fapt. Imaginile apăreau vii, reale. Din aceste amintiri răzleţe se încheagă portretul sergentului Aniuta, chipul însă nu şi-l putea aminti absolut deloc. Parcă rotund, cu ochii de un albastru-cenuşiu şi presărat din belşug cu pistrui, mai cu seamă la rădăcina nasului. Uite, pistruii îi ţine minte perfect, ba pe deasupra şi moţul roşcat care-i atîrna pe frunte, şi pe care fata se străduia, totdeauna zadarnic, să-l vîre sub boneta militară.

Parcă nici n-a văzut-o în momentul saltului peste Oder, nu ştia dacă fata a trecut rîul înot, împreună cu toţi ceilalţi, sau au transportat-o după aceea, într-o barcă pneumatică cu muniţii. Dar ţinea bine minte cum Aniuta, însoţită de un infirmier, l-a silit să bea un păhărel de spirt „în scopuri medicale". El s-a mirat atunci cum de a ajuns ea acolo, ba, pe deasupra, într-o mică grotă, săpată la repezeală, a apucat să înjghebeze un punct de prim- ajutor. Dar cum l-a salvat pe el din flăcări, cum a reuşit să ducă sau să tîrască un bărbat de şaptezeci şi cinci de kilograme — asta rămînea o enigmă, i se părea ceva neverosimil, şi chiar greu de imaginat. În schimb, îi suna limpede în urechi un glas subţire : „Mai răbdaţi, tovarăşe căpitan, drăguţule, mai răbdaţi niţel, îndată vă pansez". Şi l-a pansat. Cum ? Cu o singură mînă ?

— Spune-mi, Aniuta, cum ai ajuns dincolo de Oder, pe peticul acela al nostru de pămînt ?

— Păi, cu ăsta, cu cîrnatul pneumatic. Se încărcau muniţiile, şi hop şi eu deasupra. Nu vroiau să mă ia, şi am început să bocesc, ca o proastă. M-a ajutat raniţa cu semnul crucii roşii. M-au luat.

— Şi cum m-ai scos din flăcări şi m-ai tîrît ?

— Ei, asta nu-mi mai amintesc. Ţin minte cum aţi alergat în fruntea companiei, cu pistolul în mînă, apoi deodată, parcă v-aţi poticnit şi aţi căzut cu nasul în pămînt. V-am ridicat puţin capul şi aţi gemut. M-am bucurat, maică-măiculiţă, trăieşte căpitanul nostru ! Faţa vă era numai sînge. V-am sprijinit capul de genunchii mei, iar sîngele continua să vă curgă şuvoi. Ce-i de făcut ? La cursuri studiasem noi rănile provocate de gloanţe, rănile perforate, răni cu zdrobirea osului, fracturi de tot felul, dar la dumneavoastră toată faţa era numai o rană. Maică-măiculiţă, nu am învăţat nimic despre rănile faciale. Pesemne, pentru că era o pregătire rapidă şi apoi ne-au făcut vînt înainte de termen. Aşa încît v-am pansat atunci cu chiu, cu vai. Mi-e ruşine să-mi aduc aminte.

— Dar cum m-ai pansat ? Cu o mînă ?

— Nu, de ce, cu amîndouă. Am fost rănită mai tîrziu, atunci cînd, împreună cu infirmierul, vă duceam pe targă spre locul de trecere a rîului.

— Bine, dar cum puteaţi să duceţi targa ? Sub ploaia aceea de gloanţe ?

— Şi ce dacă ? Doar nu numai în mine se trăgea. Dumneavoastră nu v-a fost frică atunci cînd aţi sărit din şanţ şi v-aţi condus oamenii împotriva acelor S.S.-işti ?

— Ba m-am temut, mărturisi Mecetnîi. Dar ce fel de comandant aş fi dacă n-aş şti să-mi înfrîng teama ?

— Dar eu, ,ce fel de instructor aş fi, ce fel de sergent-major, şi apoi, tovarăşe căpitan, lucrurile stau aşa : una este să-ţi fie frică, şi alta cînd ţi-e teamă. Cred că tuturor le e teamă. Pînă

şi .mareşalului Konev, despre care ostaşii spun că nu se pleacă în faţa gloanţelor. Credeţi că mareşalul nu se teme ? Se teme. Dar nu arată. Se teme, dar nu-i este frică.

Uneori stăteau de vorbă îndelung. Discutau despre viaţă, despre războiu, ca de la egal la e- gal, şi Mecetnîi se mira întruna, de unde atîta înţelepciune, atîta experienţă a vieţii la această fată care abia a împlinit şaisprezece ani ? ? Că doar glasul subţirel şi acest „maică-măiculiţă" pe care-l repeta la fiece pas aminteau cu insistenţă adevărata ei vîrstă.

Cînd căpitanul urma să fie trimis departe, la Lvov, şi se treceau noi date în fişa ce-l însoţea încă din zona frontului, neagră de atîtea însemnări, cel care o completa îl preveni cu glas obosit că, de acum încolo, va trebui să se despartă de Aniuta. Mecetnîi se întristă. Ştia el că la războiu se cuvine ca totul să fie conform regulamentului. Ceea ce nu se cuvine — nu se cuvine. Totuşi ceru, dacă s-ar putea, să-i trimită pe amîndoi la Lvov.

— Sergentul-major Lihobaba se cuvine să-şi continue tratamentul aici. Spitalul nostru este un spital obişnuit, şi destul de bun pe deasupra. Iar dumneavoastră, tovarăşe căpitan, veţi fi trimis la un spital de specialitate, de chirurgie maxilo-facială, îi răspunse cu glas obosit medicul — responsabil cu evacuarea şi repartizarea răniţilor la secţiile de specialitate.

— Dar nu cumva, totuşi, s-ar putea face o excepţie ? Am lucrat împreună, am făcut parte din aceeaşi companie.

— Chiar dacă mi-aţi prezenta un certificat de căsătorie — nu s-ar putea. Dispoziţiile rămîn dispoziţii. Medicii oftalmologi din armată sînt puţini — îi poţi număra pe degete. Dînşii, a- colo, abia pridídesc, pesemne, cu pacienţii lor, cine să mai aibă grijă şi de ea ? Posesorul glasului acela ostenit vorbea de parcă le explica unor copii ceva ce toată lumea cunoaşte de multă vreme !

Atunci interveni Aniuta :

— De mine nu va trebui să aibă grijă nimeni.

— Matale ai trei bețe pe epoleți. Eşti cadru medical şi trebuie să înţelegi că nu se poate. Sîntem în război. în spitale fiecare pereche de mîini în plus este o comoară.

— Da, tovarăşe locotenent-colonel, aşa este. Fiecare. Dar tot n-o să-l trimiteţi singur pe tovarăşul căpitan. Va trebui să-i daţi ca însoţitor un infirmier. Nu-i aşa ? Şi uite aşa puteţi economisi această pereche de mîini în folosul războiului. Sînt sergent-major şi sînt mai calificată decît oricare infirmier.

Nu se putea spune că argumentul adus n-ar fi fost logic.

— Păi, dumneata însăţi eşti rănită, cum poţi să te ocupi de un alt rănit ? Ai nevoie de tratament, se cam lăsa bătut cel cu glasul ostenit.

— Am eu grijă. Pentru pansat dau o fugă la vreun spital obişnuit. Sînt pe picioare.

— Vezi ce faci. La urma urmei — te priveşte. Vă daţi seama, nu pot să iau singur asemenea hotărîre, care contravine dispoziţiilor. Voi încerca însă să vorbesc cu şeful spitalului.

— Şi spuneţi-i, vă rog, dumnealui, şefului, că eroica noastră companie mi-a ordonat să fiu pe lîngă căpitanul nostru şi să am grijă de dînsul...

Scaunul scîrţîi. Apoi se auziră nişte paşi care se depărtau. Aniuta se aşează pe patul căpitanului. Întinzînd braţele, el îi luă mîna mică, descuamată din cauza substanţelor dezinfectante, şi o lipi de bandajele ce-i înfăşurau capul.

în ziua aceea, cu un avion sanitar, plecară amîndoi la Lvov.

6

Spitalul de chirurgie maxilo-facială era instalat în palatul unui fost mare bogătaş — fabricant de zahăr. Acum, în saloanele fabricantului erau aşezate rînduri-rînduri paturile de spital. Draperiile

de la ferestre fuseseră scoase, şi prin geamurile uriaşe, razele soarelui năvăleau nestingherite în saloane. Casa, în care stăruia acum un miros puternic de fenol, antiseptice, iod, sudoare de bărbat şi răni purulente, nu-şi uitase totuşi trecutul.

Amoraşi dolofani priveau din plafon la răniţii cu capul bandajat sau cu orbitele lipite cu plasture, în timp ce pe frescele de pe pereţi, reprezentînd scene de vînătoare, goneau călăreţi şi călăreţe în costume poloneze de epocă, haite de dini de vînătoare şi vînători îmbră.aţi pitoresc. Toată această strălucire ţipătoare se uita sfidător la oamenii desfiguraţi, fără bărbii, fără maxilare, cu răni înspăimîn- tătoare şi cu orbitele goale.

Într-unul din saloanele acelea împodobite cu picturi a fost instalat căpitanul Mecetnîi. Patul lui se nimeri să fie aşezat exact sub o frescă ce reprezenta o doamnă durdulie, călare pe un cal şi înconjurată de o haită de cîini de vînătoare, care se înghesuiau nerăbdători lîngă picioarele zvelte ale calului. Cei din salon îi ziceau „Fudula" superbei amazoane, iar salonul, deşi îşi avea, desigur, numărul lui oficial, era poreclit în spital „salonul Fudulei".

Spre mirarea şi bucuria lui Mecetnîi, în a- cel spital din spatele adînc al frontului, sergentul Aniuta a fost primită, fără prea multe discuţii, deşi rana ei nu ţinea de profilul spitalului. Şeful spitalului, locotenent-colonelul medic Platon Şcerbina, un ucrainean înalt, sobru, îmbrăcat impecabil, se uita plin de curiozitate la tînăra rănită, care-l însoţea pe căpitanul orb, şi întrebă doar atît :

■— Soţie ? Logodnică ?

Auzind întrebarea, sergentul Aniuta se înroşi atît de tare, încît deodată nu i se mai văzură pistruii.

— Nu, vă rog. Cum se poate, tovarăşe locotenent-colonel?! exclamă ea. Sînt însoţitoarea tovarăşului căpitan. Şi, ca un copil, îl rugă : Nu mă alungaţi, tovarăşe locotenent-colonel, am să fiu de folos aici, am să dau o mînă de ajutor.

— Bine, dar de ce eşti însoţitoarea lui ?

— Compania noastră m-a însărcinat să-l însoţesc. Căpitanul nostru e un erou. Dumnealui, cel dintîi, a păşit pe pămîntul nemţesc.

— Cel dintîi ? Ian te uită. Fain... Dar cu rana matale ce-i ?

— Ce să fie, se vindecă. Pot să mi-o pansez şi singură. Maică-măiculiţă, doar am studii sanitare, tovarăşe locotenent-colonel : curs rapid de felceri militari.

Şeful spitalului schiţă un zîmbet abia perceptibil, rostind din nou acel „fain" al său.

— După rănire, ţi se cuvine, cred, un concediu de convalescenţă ? Nu-i aşa ? Ei, o să ţi-l faci aici. Predă cartela de alimente şefului administrativ al spitalului. În felul acesta n-o să te despărţim de eroul matale, şi nici regulamentul n-o să-l încălcăm.

Stînd în camera de alături, cu auzu-i acum mai ascuţit, Mecetnîi prinse toată discuţia. Simţi o înţepătură d'ireroasă la auzul acelui „Nu, vă rog", rostit cu atîta grabă şi parcă chiar cu oarecare spaimă în glas. Gîndi apoi : într-adevăr, ce nevoie are ea de un infirm ? În prezent îl dădăceşte, îi e milă de el, dar cînd au întrebat-o dacă îi e nevastă — ce s-a mai speriat : „Nu, vă rog!" De acum încolo el e invalid, un om — calitatea a doua. De compătimit, desigur, va fi compătimit, dar ca să-l îndrăgească, să-l iubească cu adevărat, cine să-l iubească ; cine are nevoie de el, orb cum e ? Se întîmplă ca şi nevestele să-i părăsească pe invalizi. Dar care femeie tînără are să vrea să se înhame la aşa ceva de bună voie ? Şi la gîn- dul acesta îşi spuse : „S-a zis cu tine, Vladimir Onufrievici, eşti un om terminat. Ai să trăieşti singur-cuc pînă la capătul zilelor, nici institutul tău nu te mai aşteaptă, şi nici de muncit cu adevărat n-ai să mai munceşti : un orb nu poate fi pus nicăieri, nici măcar ca paznic."

Aceste gînduri l-au îndurerat profund şi noaptea plînse încetişor, mai cu seamă că faţa îi era bandajată şi nimeni nu-i vedea lacrimile.

Aniuta nu a fost repartizată, bineînţeles, în salonul cu amoraşi grăsulii şi superba „Fudulă". Conform dispoziţiei date de şeful spitalului, i s-a instalat un pat pliant într-un colţişor liber şi în acea primă noapte, lipsit de vecinăSatea cu care se obişnuise, căpitanul se simţi singur şi părăsit.

Salonul „Fudulei" era, pe limba spitalului, „un salon grav". Erau acolo oameni cu leziuni faciale şi craniene. Ziua, mai treacă-meargă — bolnavii trăncăneau, spuneau tot felul de poveşti picante, jucau zgomotos dame şi chiar trăgeau la măsea, ori de cîte ori reuşeau să procure cumva vreo băutură alcoolică. Noaptea însă, pe toţi îi cuprindea mitul. Unul plîn- gea prin somn, altul înjura de mamă, un al treilea scrîşnea din dinţi, iar la capătul depărtat al şirului lung de paturi cineva şoptea într-o limbă necunoscută nişte cuvinte de rugăciune. La un moment dat, cu urechea-i ascuţită, Mecetnîi desluşi prin bolboroseala aceea : „Alah, alah, alah..."

Unul dintre noii vecini de pat, cel din stingă, judecind după glas, un flăcău tinăr, ne- maisuportînd continua bolboroseală, strigă furios :

— închide clanţa, pisălogule ! La toţi ne e silă şi fără alahul tău.

Bolnavii se treziră.

— De ce urli ? Se roagă omul... Dacă vrei şi tu o mîngîiere, poţi să cînţi, de pildă.

— Gata, băieţi, ajunge, culcaţi-vă.

— Mai poate fi vorba de somn, fir-ar al naibii ! Au făcut moschee în salon...

Şi deodată, în toiul nopţii, începură să vor- bească, fiecare despre rana lui, fiecare despre nenorocirea lui, despre tristul viitor care-i aştepta pe mulţi dintre ei. Căpitanul asculta, încordat. Se povestea o întîmplare petrecută recent în acest salon.

— ...Cum a aflat că şi-a pierdut pentru totdeauna vederea, locotenentul s-a aruncat pe fereastră.

— Şi a murit ?

— Păi, da' cum ? De la etaj. S-a lovit cu capul de asfalt !

— Mai era unul aici, a tot tînjit, şi pînă la urmă şi-a făcut seama. A luat nişte pilule somnifere. Cu pumnul le-a băgat în gură. A adormit şi nu s-a mai trezit. Dimineaţa, vine sora la el cu termometrul, cînd. colo, îi mort... Fără vorbă, liniştit, fără să tulbure pe nimeni.

— Şi ce-a luat ? De unde a făcut rost de otravă ?... Ce fel de pilule ? se interesă un altul.

— Limanal, parcă aşa îi zice. Ţi se dă cînd n-ai somn.

"— Nu limanal, ci luminai.

— Tot un drac... Am mai auzit că unul şi-a tăiat venele cu briciul... Pe cuvînt, cu un brici. Toată gura îi era făcută praf, maxilar nu mai avea. Iar undeva, în spatele frontului, îl aştepta o iubită, care îi scria mereu : ,,te aştept". I-au scos omului pansamentul, s-a dus să se uite în oglindă, a văzut ce frumos a devenit şi noaptea şi-a făcut seama cu briciul. S-a scurs tot sîngele din el.

— Terminaţi odată ! răcni poruncitor vecinul din stînga. Nu se vorbeşte de funie în casa spînzuratului. Pînă şi „Fudulei" îi e lehamite să vă asculte.

Se lăsă tăcerea. Din nou unul se puse pe sforăit zgomotos, altul bolborosea prin somn ceva nedesluşit, se auzeau gemete şi iarăşi acele vaiete abia auzite : „Alah, alah, alah..."

Mecetnîi îşi dădu seama că posesorul glasului tăios se, bucură de autoritate în salon şi că, dintr-un motiv sau altul, ceilalţi răniţi chiar se şi tem de el.

Desigur, căpitanul nu putea vedea nici salonul unde era spitalizat, nici călăreaţa superbă, poreclită „Fudula", pe care o înfăţişa tocmai fresca

de deasupra patului său, nici pe vecinii de pat, din dreapta şi stînga sa ; dar zilele ce s-au scurs din momentul cînd şi-a pierdut el ochii l-au învăţat să-şi schiţeze în minte atît ambianţa înconjurătoare, cît şi diferiţii oameni necunoscuţi cu care îi era dat să vină în contact, ba pînă şi pe această faimoasă „Fudulă", pe care şi-o închipuia destul de viu din relatările celorlalţi.

Vecinului din dreapta lui Mecetnîi, un bielorus zgîrcit la vorbă, un tanchist rănit la braţ şi cu arsuri faciale, i se zicea în salon nea Mikola. Nu povestea nimic, nici despre nenorocirea care se abătuse asupra lui, nici despre el însuşi. Stătea întins, tăcut, nu lua parte la taclale, şi se înviora doar cînd îşi aducea aminte de colhozul său, astăzi ars, distrus, şi de brigada de tractorişti pe care a creat-o chiar el încă în primii ani de organizare a colhozurilor, şi a condus-o pînă în ajunul războiului. Chiar şi în somn gîndurile îi erau mereu la brigada lui şi, cînd nea Mikola adormi, Mecetnîi îl auzi mormăind desluşit : „Nu aşa, nu-i voie să torni atîta motorină." Arsurile de pe faţă nu-l îngrijorau pe nea Mikola : vorba ceea, nu se pregătea să fie ales pentru frumuseţe, cît priveşte însă rana, din a cărei cauză mîna/ îi era parţial paralizată, îl deprima nespus de mult. Cu o mînă ca asta nu te poţi sui nici în tanc, nici pe tractor. De aceea, cît era ziua de lungă, nea Mikola făcea să scîrţîie dispozitivul cu arc, fixat la mîna bolnavă, încercînd nişte exerciţii. Mecetnîi îşi imaginâ pe dată cum trebuie să arate acest om : un voinic mai tomnatic, cu nişte mîini grele, vînjoase, mîini pe care, oricît s-ar s^ăla, rămîne întotdeauna puţin ulei de maşină.

Cit despre vecinul din stînga, cel care noaptea, cu cîteva vprbe, dar mai ales prin intonaţia glasului, a reuşit să-i potolească pe toţi răniţii din salon, atunci cînd discuţiile alunecaseră pe térne prea sumbre, pe acest vecin Me- cetnîi nu şi-l putea închipui, deşi, din primul ceas, chiar din gura lui, aflase absolut totul despre el. Înainte de război a

dus o viaţă cam deşucheată. A avut o condamnare, după expresia lui, nişte ani serioşi. A lucrat, sub convoi, la canalul Moscova—Volga, dar a scăpat înainte de termen. Nemţii forţau calea spre Moscova şi, d'e sub convoi, omul a nimerit drept pe front.

— ...Sînt un copil al portului din Novorosiisk, şi viaţa mi-e plină de zigzaguri, îi declară el lui Mecetnîi, stînd pe patul acestuia.

într-adevăr, „zigzaguri" au fost. întreprinzător şi brav, se încadrează perfect în viaţa de front ; isteţ fiind, este repartizat la secţia de informaţii şi recunoaştere şi se distinge chiar în zilele luptelor din jurul Moscovei, punînd mîna, în spatele frontului duşman, pe un moto- ciclist de la statul-major german, care avea a- supra sa nişte documente importante privind operaţiunile militare. Este decorat, dar nu trece mult timp şi i se ia înapoi decoraţia pentru că a împuşcat o „limbă" prinsă chiar d'e el. Pe deasupra este trimis într-un batalion disciplinar. Cu batalionul disciplinar se distinge din nou, de data asta în ofensiva de la Velikie Luki ; înarmat cu grenade, se caţără cel dintîi pe zidul vechii cetăţi, reduce la tăcere un cuib de mitralieră inamic, care le zădărnicea înaintarea, şi este urmat de întreaga companie. S-a scris despre el în ziarul armatei. Un poet i-a dedicat versuri. De' la batalion este trimis înapoi la unitatea lui, i se înmînează decoraţia cea veche, i se mai dă alta, nouă. Pe drumul dintre străvechiul oraş Velikie Luki şi hotarele Poloniei, prin toată divizia i-a mers faima de specialist neîntrecut la prinderea „limbilor", a spionilor, în spatele frontului inamic. Primeşte gradul de fruntaş, este din nou decorat, dar din nou se petrece o „castarofă", după cum se exprimă el pocind cuvîntul catastrofă : luîn- du-se la harţă cu un ofiţer, mîniat foc — îl loveşte.

— Eşti taman ca vaca aia proastă : dai la , te cu dărnicie, iar apoi răstorni donița, comentă nea Mikola din patul său.

— Ia, te rog, nene, să nu mă ponegreşti în faţa căpitanului, ripostă vecinul din

stînga, şi în glasul lui răsunară note de ameninţare cam înfricoşătoare.

— Cine te ponegreşte, nu eşti tu ăla care nu-ţi ţii gura ? Povesteşte-i, mai bine, căpitanului pentru ce ţi-au dat Drapelul Roşu.

— A-a, l-am primit pe gratis, nici n-am chef să povestesc.

— Asemenea ordin, pe gratis ? Este cea mai înaltă distincţie militară, se miră Mecetnîi.

— Ei, şi ce dacă-i cea mai înaltă, am avut baftă, şi-atîta tot. Eu nu socot că am primit „pe bune" decoraţia asta. Uite cum a fost treaba, tovarăşe căpitan. Pe capul ăsta de pod de la Sandomierz, cînd Konev al nostru le-a dat „fri- ţilor" la scăfîrlie atît de tare, încît ei s-au dus învîrtindu-se, mă aflam, noaptea, într-o recunoaştere cu un tovarăş al meu. Ajungem în pădure şi dăm peste doi ofiţeri de ai lor şi un ţivil : încercau să scape din încercuire. Noi, din spate, cu puştile automate : *Hände hoch,* drăguţilor. Şi fac ei frumuşel *Hände hoch.* Ne predau pistoalele, ne lasă să4 percheziţionăm. A- cum, trebuie să-i ducem, dar cum ? Sîntem doi — mari şi laţi, iar ei trei — o să fugă, te pomeneşti, care încotro. Iar dacă o iau la fugă — n-am voie să trag, am experienţă, m-am mai ars eu... Iau hotărîrea să le scot bretelele, curelele şi să le tai nasturii de la pantaloni : nu fug ei departe cu pantalonii daţi jos... Ne-am apucat să le tăiem nasturii, ofiţerii nu zic nimic, se lasă. Dar cînd ajungem la boşorogul ţivil — ăla nici gînd. Parcă a căpiat, nu alta, se vîră în gura puştilor automate, zbiară ceva pe limba lui. Ce anume,— nu înţeleg, da» desluşesc un singur cuvînt : general, general... Poţi să fii şi feldmareşal, mie puţin îmi pasă — ţi-ne-ţi nădragii cu mîinile, şi gata socoteala. Pe toţi trei, noaptea, i-am adus la regiment. Teferi — întregi. Fără astea, fără indicente. Iar ţivilul, de-adevăratelea, s-a dovedit a fi general, un grangur hitlerist. Şi pentru boşorogul ăsta, poftim, să primesc eu asemenea decoraţie...

— Dar de ce n-o ţii pe iconostasul tău ?

— Păi de aia n-o ţin, pentru că n-o am, viaţa mea a mai făcut un zigzag, o altă „casta- rofă" : am dat peste o mină şi — bonjur, „Fudula", ce mai faci ? Primeşte-mă sub poala ta. Şi ca un fel de încheiere, vecinul din stînga a- dăugă : Dumneavoastră, tovarăşe căpitan, ţineţi-vă de mine, ea păduchele de cojoc. Sînt băiat de treabă şi baftos — cu mine nimeni nu piere.

Vecinul de pat avea un nume ciudat : Biee- voi. Tratamentul mergea anevoie. Mina îi sfîr- tecase maxilarul. Medicii i-l reparau treptat, părticică cu părticică, din greu, el însă se arăta curajos, nici măcar nu-şi pierdea speranţa să se întoarcă pe front „taman în perioada cînd poţi captura nemţi cu duiumul", iar atunci cînd sfătosul nea Mikola, ca să-l aducă la realitate, spunea că la război, se vede treaba, el nu mai are cînd să ajungă, şi că trebuie să chibzuiască bine cum să-şi ducă mai departe viaţa, aşa cum rămîne el, cu faţa fărîmată, Bicevoi riposta, senin :

— Mare lucru faţa ! ? în filme nu am de gînd să joc, cît priveşte muierile, ce le pasă lor de faţă, au nevoie de altele, iar acolo la mine totul e în perfectă ordine. Ţin-te bine, „Fudulo", sînt în formă.

în noaptea cînd cei din salon au început discuţiile pe tema sinuciderilor, cu două vorbe spuse pe un ton categoric, Bicevoi a reuşit să le pună capăt. Mecetnîi însă nu izbuti să a- d'oarmă nici o clipă pînă dimineaţa : îl obseda tot ce s-a vorbit în timpul nopţii, şi-i închipuia pe tinerii aceia care au plecat din viaţă de bunăvoie pentru că nu au suportat nenorocirea la care îi condamnau rănile şi mutilările.

Aceleaşi gînduri l-au urmărit pînă în clipa cînd auzi dimineaţa paşii binecunoscuţi. Sergentul Aniuta ! Fata intră în salon, şi îndată răsună glăsciorul ei, ca de copil, spunîndu-le „bună dimineaţa" tuturor bolnavilor şi vestin- du-i că afară a venit primăvara, e o dimineaţă caldă, a început

dezgheţul, zăpada cade de pe acoperişuri fîşii-fîşii, şi ceea ce este grozav, în parcul spitalului au sosit stăncuţele. Stăncuţe adevărate, ţanţoşe, cu ciocul alb şi cu aripile bătînd în albăstrui.

Aniuta ridică nasul, adulmecînd aerul din salon şi exclamă, uimită :

— Uf, dacă aţi şti, tovarăşi, ce atmosferă e aici la voi'! şi se îndreptă spre fereastră. Deschid geamul, e cineva împotrivă ? Şi, o dată cu un şuvoi de aer rece, în salonul îmbîcsit cu miasme grele, stătute, de spital, năvăli mirosul proaspăt, curat, de zăpadă topită. Se făcu auzită bătaia ritmică a picăturilor grele în tabla cornişei şi bolboroseala agitată a stăncuţelor.

Iar în clipa următoare, chiar lîngă patul lui Mecetnîi, răsună din nou glasul Aniutei :

— Ei, cum aţi dormit, tovarăşe căpitan, în casă nouă ?

Întrebarea în sine era fără importanţă. De obicei, dimineaţa, o puneau atît surorile, care veneau cu termometrul, cît .şi medicii, la vizită. Auzind însă acest glas, Mecetnîi uită pe loc noaptea de nesomn cu toate conversaţiile ei apăsătoare şi sumbre.

— Am dormit bine. Te-am visat pe dumneata. A fost un vis plăcut.

— Ei, asta-i, pe mine, ce tot vorbiţi, tovarăşe căpitan, exclamă fata, totuşi se interesă : şi cumj m-aţi visat ? Ce făceam ? Nu cumva glumiţi ?

La această întrebare poznaşă, Mecetnîi nu reuşi să născocească nimic drept răspuns, şi rosti doar stînjenit :

— Şi spui că afară-i primăvară ?

— Şi ce primăvară !

— Oare cînd o să înceapă să-mi facă tratamentul ? Că doar dumneata eşti în relaţii cu conducerea de aici ?

— Cînd vor începe să vă trateze, nu se ştie. Deocamdată urmează să vă examineze

temeinic. Locotenent-colonelul medic a zis că a fost chemat să vă consulte un profesor mare de la Facultatea de medicină. Cea mai mare somitate din oraş. Aşteptaţi, trebuie să apară.

Şi, după sunetul ritmic al tocurilor, Mecetnîi îşi dădu seama că pleacă.

— Faină fetică, zise vecinul din dreapta.

— Mişto muiere, preciză Bicevoi. Ai avut baftă, tovarăşe şef. După război, nici n-ai nevoie să te omori să alegi, o duci acasă în raniţă.

După aceea Mecetnîi a fost condus într-un cabinet, unde, în prezenţa lui Platon Şcerbina, şeful spitalului, l-au examinat medicii specialişti. îndelung, minuţios, cu grijă. Apoi într-o încăpere vecină s-a întrunit un consult. Ce s-a vorbit acolo, căpitanul nu reuşi să desluşească. Du-pă durata dezbaterilor însă, şi după tonul participanţilor, îşi dădu seama că şansele lui sînt cam slabe.

Aşa şi era. După ce consultul luă sfîrşit, căpitanul fu introdus în biroul lui Şcerbina, care, cu glasul lui cîntat, de bariton, îi ţinu următorul discur's :

— Dumneata, căpitane, eşti un viteaz. Mi s-a raportat despre faptele dumitale de arme în lupta pentru peticul acela de pămînt, dincolo de Oder. Nu e cazul să te mint. Vom fi nevoiţi să-ţi extirpăm ochiul stîng.

— Şi dreptul ? întrebă Mecetnîi, încordîn- d'u-se tot, ca să nu izbucnească.

— Dreptul ? Vom face totul ca să-l salvăm. N-am să-ţi împuiez capul cu tot soiul de termeni medicali : e o situaţie grea, foarte grea.

—j Dar e vreo speranţă ? Măcar cît de cît...

— Speranţă trebuie să avem întotdeauna. Vom mai face un consult, are să te vadă un specialist cu foarte multă experienţă. Deocamdată, însă, căpitane, cum zic vînătorii pasionaţi : coada sus ! Aici, în clinica universitară din Lvov, lucrează o mare somitate în materie de oftalmologie. Il invităm să te examineze.

înainte de prînz, Mecetnîi fu din nou condus într-un cabinet de consultaţii. La glasurile medicilor spitalului, pe care începuse să le cunoască, se mai adăugă încă unul, cu totul necunoscut, sigur de el şi care pronunţa cuvintele ruseşti cu un vădit accent polonez. Noul-venit avea un mers uşor şi mirosea a parfum fin.

De data asta, consultaţia dură la nesfîrşit, grea şi dureroasă. Mecetnîi stătea întins, cu mîinile încleştate de marginea mesei. O durere ascuţită îl străpungea, ca un ac, din cap pînă-n picioare. Se străduia să nu scrîşnească din dinţi şi, ca să-şi distragă atenţia de la acest chin, începu să-şi aducă aminte, cum, nu demult, zăcea undeva pe malul celălalt al Oderului, şi cum prin bubuitul artileriei grele şi vuietul exploziilor un glas subţire îi spunea : „Mai răbdaţi, tovarăşe căpitan, drăguţule, mai răbdaţi niţel, îndată o să vă simţiţi mai bine". Ascultînd acum în minte acest glas, Mecetnîi parcă prindea curaj.

Profesorul îl examina în tăcere, iar atunci cînd, în cele din urmă, consultaţia luă sfîrşit, glasul nou, necunoscut, rosti, nu se ştie de ce : *„Jesus Maria."*

— Ei, cum e, tovarăşe profesor ? Sînt speranţe ? răsună baritonul lui Şcerbina, în care se desluşeau accente vădite de îngrijorare.

— Totul este în mîinile Celui-de-Sus, se auzi răspunsul.

Apoi, discuţia continuă în încăperea vecină şi Mecetnîi o auzi doar prin uşa închisă.

— Trebuie să facem tot posibilul ca să-i salvăm ochiul. Sîntem datori s-o facem, insista Şcerbina.

— Dumneavoastră faceţi ceea ce puteţi. Dar nici eu, nici dumneavoastră, colega nu sîntem *Matka Boska* din Czestohowa, nouă nu ne e dat să facem minuni.

— Dar spuneaţi că există un magnet cu a- jutorul căruia schija poate fi extrasă.

— La Viena, *pan* locotenent-colonel, la Viena au un asemenea magnet puternic, la clinica de oftalmologie din Viena, celebră în lumea întreagă. Un instrument foarte scump, produs de reputata firmă germană „Siemens Schuckert". Am văzut acest magnet pe vremea cînd practicam medicina la Viena. Un aparat excelent şi foarte scump. Dar nici unul din noi doi, *pan* locotenent-colonel, nu poate ajunge la Viena. La dumneavoastră nici nu se ştie de e- xistenţa acestui aparat.

— Totuşi, ce propuneţi, ce-am putea face ?

— Trimiteţi-l pe *pan* căpitan la mănăstirea de pe *Jasna Goła,* acolo *Matka Boska* face minuni... Noi, slavă lui *pan Jesus,* sîntem doar slugile Domnului, şi nu ne este dat aşa ceva. Apoi, deodată, pe un alt ton, aferat : Şoferul dumneavoastră, *pan* locotenent-colonel, mă poate depune la universitate ?

După care Mecetnîi desluşi din nou paşi u- şori, probabil profesorul pleca.

— Duceţi bolnavul în salon, ordonă tăios Şcerbina, şi, atît în dispoziţia scurtă, cît şi în tonul lui, Mecetnîi desluşi o descumpănire, pe care Şcerbina încerca s-o mascheze. Cînd căruciorul pe care era întins Mecetnîi ajunse în coridor, căpitanul auzi, chiar lîngă el, paşii micului sergent Aniuta.

Mergea alături şi-i tot auzea glasul subţirel :

— Nu-i nimic, tovarăşe căpitan, nu-i nimic, totul va fi bine... O să vedeţi, totul va fi bine.

De acum încolo nu va mai fi nimic

bun, Aniuta, îi răspunse Mecetnîi, încă sub impresia celor auzite. Nu va mai fi nimic bun, tovarăşe sergent-major

.Din ziua aceea Mecetnii începu să piteasc tabletele de luminai, ce i se dădeau înainte de culcare.

Il chinuiau cumplit insomniile, suporta răbdător durerile de orbite, dar nu lua tabletele.

Viaţa spitalului îşi urma cursul obişnuit. Se făceau pansamente, se administrau medicamente, bolnavii erau duşi cu căruciorul la diferite proceduri medicale şi aduşi înapoi în salon. Mecetnîi începu să se ridice din pat fără teamă. I se permitea chiar să se plimbe. Cînd ieşea la plimbare, Aniuta îl ajuta să-şi pună pe cap boneta militară şi-l scotea în parcul ce înconjura palatul lipsit de gust al fabricantului de zahăr. Ţinîndu-l la braţ, îl conducea pe cărările parcului şi, cu ton de ghid, îi povestea tot ce se petrecea; în jurul lor.

— Zăpada s-a dus, aproa. e toată. Doar sub tufe se mai zăresc ultimele petice albe. Pe crengile arţarilor îmbobocesc mugurii, hazlii, catifelaţi, ca nişte pisoi. Ştiţi, ei sînt acum ca un pumn mititel. Îndată se va desface un pumn din ăsta şi va da frunzuliţe \ erzi... Simţiţi cum miroase ?... Sînt plopii. Şi-au atîrnat de acum cerceii roşii... Tovarăşe căpitan, de ce sînteţi atît de tăcut astăzi ? E atît de frumos afară.

Zgîreit la vorbă din fire, după cele auzite atunci cînd trăsese cu urechea în cabinetul medical, Mecetnîi deveni de-a dreptul taciturn. Aduna cu îndîrjire tabletele de luminai, le punea zilnic deoparte şi, ca să nu fie descoperite, le învelea în tifon şi le ţinea sub saltea. În sinea lui luase hotărîrea. Nu ştia numai cîte tablete anume erau necesare ca să ducă la îndeplinire ceea ce făcuse acel locotenent necunoscut. Se împăcase cu gîndul de a pleca din viaţă liniştit, fără să tulbure pe oricine ar fi, întocmai cum o făcuse cel despre care, atunci, noaptea, vorbeau cu simpatie vecinii de salon.

Pentru el, în calitate de comunist, Mecetnîi găsi chiar o motivare hotărîrii sale. Capitulare ? Faptă necinstită, nedemnă de un membru al

partidului comunist ? Cum vine asta, de ce necinstită ? El nu mai poate fi de folos patriei sale, nu mai poate da nimic oamenilor. Este o gură de hrănit. Un consumator. De acum încolo nu va mai da nimic, va lua, va necesita grijă, mijloace de existenţă. Va exista... Nu, şi iar nu, puţin calm ! Nu are nimic neetic ceea ce şi-a pus în gînd. Pe deasupra, procedînd astfel, el nu bagă la apă pe nimeni din personalul spitalului. A adormit şi nu s-a mai trezit deloc. E război ! Cîte trupuri neînsufleţite nu se scot dimineaţa din spitale, pe targă, acoperite cu cearşaf !

Nici nu are cine să-l plîngă ; pe taică-său nu-l ţine minte, mama a murit, iar durerea a- ceea a lui, din trecut... Nu, cei de acolo nici nu se gîndesc la el, pentru ei a murit demult.

În ziua aceea peste oraşul Lvov se năpusti prima ploaie torenţială de primăvară, din a- celea ce cad uneori acolo, în regiunea Subcarpatică. S-a stîrnit vîntul, dar atît de năprasnic, încît nori imenşi de praf au ascuns brusc soarele, şi particule mari de nisip, purtate de rafalele puternice, începură să biciuiască geamurile. Apoi, fără nici o pauză, asupra oraşului se abătură şuvoaie uriaşe de apă, praful se mai aşează, totul în jur se mai luminã — apa mai spălase geamurile.

— Ce baftă pe noi. Ia te uită cum ploaia bate mingea colea, afară... strigă Bicevoi.

Trase spre el geamul şi, prin fereastră, împreună cu pulberea ploii, năvăli un aer umed, curat, înveselind parcă sufletele oamenilor.

— Ai să vezi tu acuşi baftă. Te scutură infirmierul de serviciu, pentru că din cauza ta oamenii o să răcească.

— Nu mă scutură. Fiţi cu ochii în patru. Cum ceva cumva — faceţi zarvă mare, şi cît ai clipi, închid geamul şi pun zăvorul.

Afară ploaia vuia şi clocotea aruncînd şuvoaie, valuri de apă.

— Fain, fain... zicea încîntat vecinul din dreapta. Aur curat, ploaia asta ! Spală ogoarele, dă de băut semănăturilor de toamnă. O ploaie ca asta, una singură, poate să adauge cîte un chintal la hectar, dacă nu şi mai mult.

Toţi răniţii care se puteau ţine pe picioare se îngrămădiră lîngă fereastră. Fiecare reacţiona în felul său la această ploaie torenţială de primăvară. Era şi Aniuta printre ei.

— Maică-măiculiţă, ce minunat e !

Şi numai Mecetnîi, stînd nemişcat în patul lui, se gîndea că această minunată ploaie de primăvară poate fi pentru el ultima, că în cu- rînd pentru el nu va mai fi nimic, nici soare, nici răcoarea vîntului, nimic.

— Vladimir Onufrievici, astăzi nu sînteţi în apele dumneavoastră, spuse Aniuta, aşezîndu-şi mînuţa, udă de ploaie, pe mîinile hii fierbinţi. S-ş întîmplat ceva ?

— Nimic, sergent Aniuta. Ce-ar putea să se întîmple la mine de acum încolo ?

Mecetnîi nu şi-a putut explica nici mai tîrziu de ce, ascultînd zgomotul vesel al ploii, s-a hotărît să-şi ducă planul la îndeplinire tocmai în seara aceea, după ce toţi vor adormi. Desfăcu sub pătură legăturica de tifon pitită şi se apucă să numere preocupat tabletele strînse. Unspreceze bucăţi — ajung, pesemne. în clipa aceea, auzi chiar deasupra capului glasul A- niutei :

, — Vladimir Onufrievici, ia vedeţi ce minunat miroase. Bicevoi a adus de afară o crenguţă de plop. Mugurii s-au umflat, au plesnit şi le lucesc pielicelele, întocmai ca o muşama pentru comprese.

În ultimele zile fata umbla prin spital în tipici şi nu i se auzeau paşii. Glasul ei răsună pe neaşteptate. Instinctiv, Mecetnîi smuci mîna cu care număra tabletele, şi ele căzură ca o ploaie pe podea. Sări din pat.

— Lăsaţi, adun eu totul îndată, îl linişti Aniuta. Se lăsă în genunchi şi se apucă să strîngă tabletele, dar deodată îl întrebă în şoaptă :

-— Ce-i asta ? De unde le aveţi ? Pentru ce atîta luminai ? Apoi, pierdută, îngrozită chiar, urmă : Vladimir Onufrievici, ce înseamnă asta ? Cum e cu putinţă ? şi, lipindu-şi capul de pieptul lui, izbucni în hohote de plîns.

Mecetnîi se fistîci.

— Ce s-a întîmplat ? Ce ţi-ai închipuit ?... Linişteşte-te, e atîta lume în jur, toţi văd şi aud. Potoleşte-te.

Într-adevăr, bolnavii din salon erau numai ochi şi urechi. Cei pe care cu o clipă înainte îi bucurase ploaia de primăvară ascultau, fără să înţeleagă, se străduiau să ghicească ce anume se petrecea, cum şi de ce a supărat-o căpitanul pe această micuţă „surioară", cum îi zicea acum toată lumea.

Printre hohotele de plîns, fata îi şoptea pe un ton imperativ :

— Să nu îndrăzniți, nu aveți dreptul s-o faceți... Dați-mi cuvîntul de onoare, jurați-mi pe memoria mamei dumneavoastră că vă scoateți asta din cap.

Ca să pună capăt acestei scene, Mecetnîi rosti printre dinți :

— Bine, fie, pe cuvîntul meu. Liniștește-te.

— Nu, nu așa. Jurați pe memoria mamei.

Numai du ă ce obținu acest jurămînt solemn, Aniuta sări în picioare și ieși glonț pe ușă.

Vecinii de salon, care n-au înțeles nimic din cele petrecute, cu sensibilitatea tipică oamenilor uniți prin aceeași suferință, intuiră că este vorba de o treabă în care nu e cazul să te amesteci. Iar atunci cînd' locotenentul, din capătul opus al salonului, întrebă :

— Ce s-a întîmplat la voi acolo, băieți ?

Bicevoi îl puse la punct :

— Taci, aici nu e cazul să facem mișto...

Seara, pe neașteptate, șeful spitalului, în persoană, veni în salon. Intră, se apropie de patul lui Mecetnîi și se așeză. La înce, ut îi puse destul de indiferent niște întrebări de ordin pur medical : cum te simți, ce temperatură ai, te plîngi de ceva ? Apoi, deodată, îi zise : !

— Știu tot... Uite ce-o să facem. Te trimitem în capitală, la institutul de oftalmologie, la celebrul Preobrajenski Vitali Arkadievici. Mi-a fost profesor. Somitatea asta a Lvovului cu Matka Boska a lui e nimic pe lîngă Preo-? brajenski. Vitali Arkadievici face minuni. Dar, căpitane, îți ordon să aștepți cu răbdare, auzi, cu răbdare, „binecuvîntarea" medicului gene- ral-maior. Nu este prea ușor să ajungi la Preobrajenski. Și înainte de război se bătea lumea pentru un pat în clinica condusă de el. Veneau bolnavi din străinătate, de peste șapte mări și țări. Și apoi — să vedem, dacă se învoiește — e cam aspru bătrînul.

La început, Mecetnîi nu dădu crezare acestei vești bune. Nu putea uita cu una, cu două diagnosticul somității care amesteca în vorbi- rea-i, de-a valma, cuvintele poloneze cu cele u- crainene și rusești. Totuși, acum, cînd, cum s-ar zice, la capătul tunelului licărea o geană de lumină, parcă avea și el altă dispoziție, ca și cînd ploaia torențială ce se abătuse zgomotos a- supra Lvovului, a spălat starea aceea de deprimare care-i chinuise pînă atunci întreaga ființă. Acum căpitanul își condamna lașitatea. Îi era rușine pentru povestea cu tabletele și se tot întreba : de ce oare șeful spitalului i-a adus vestea cea bună tocmai în ziua aceea, și nu în orele de vizită medicală, ci seara tîrziu.

Abia după aceea află cum s-au petrecut lucrurile.

Cînd ieși ca fulgerul din salon, strîngînd în pumn tabletele de luminai, Aniuta dădu buzna drept în cabinetul lui Șcerbina. Dîndu-l la o parte pe sanitarul vîrstnic, care îndeplinea funcția de secretar pe lîngă șeful spitalului, apăru în fața locotenent-colonelului.

— Ce s-a întîmplat ? o întrebă el apucînd cu mîna vestonul, atîrnat de speteaza scaunului pe care ședea.

— Caz de urgență ! îi răspunse Aniuta trîn- tînd pe birou, în fața lui, un pumn de tablete.

— Ce caz de urgență ? Ce-i cu asta ?

Fata plîngea în hohote și nu era în stare să scoată nici un cuvînt.

Pierzînd speranța să oprească acest șuvoi de lacrimi, Șcerbina răcni :

— Raportează reglementar, tovarășe ser- gent-major.

Ceea ce pe loc o trezi la realitate. Luînd poziție de drepți, Aniuta își șterse cu un petic de tifon fața plînsă și-i relată ceea ce descoperise. Șeful spitalului, care între timp, își pusese vestonul bine călcat și-și încheiase toți nasturii, își plimba degetele pe tabletele jupuite și murdare, risipite pe cristalul biroului. Apoi turnă apă din carafă într-un pahar și-l întinse Aniutei :

— Gata. Termină cu lacrimile. Afară și fără asta e umezeală. De unde atîta luminai, cine i-a dat ?

— Nu știu, nu știu nimic. Le-a adunat, pesemne, în ultimele zile nu era deloc în apele lui.

— Ți-a vorbit de sinucidere ?

— Vai de mine, unul ca el nu-ți spune nimic ! Maică-măiculiță — ăsta-i om cu voință de fier. O dată nu-l auzi să se văicărească. Toată suferința o poartă în el.

Locotenent-colonelul își pipăi cu degetele gulerul alb, scrobit.

— N-am ce zice, m-ai pus în fața unei probleme grele, tovarășe sergent-major.

— Nu poate fi ajutat cu nimic ?

— Nu ştiu. Somitatea de aici din Lvov a- firmă că în condiţiile de care dispunem pe front nu se poate face nimic, este nevoie de un supermagnet. Dumnealui a văzut unul în clinica din Viena, unde, după cum spune, a lucrat cîndva... Nu avem asemenea magnet, dar la Moscova îl avem pe profesorul Preobrajenski, fostul meu profesor. În domeniul oftalmologiei este însuşi Dumnezeu, face, literalmente, minuni... Locotenent-colonelul Şcerbina discuta cu el însuşi.

— Trimiteţi-l la Moscova. La Dumnezeul ăsta... E un mare erou căpitanul nostru...

— Putem trimite bolnavii lă Moscova numai în cazuri excepţionale, şi asta numai cu aprobarea medicului general-maior.

— Maică-măiculiţă, păi, rugaţi-l pe general. Dacă vreţi, răzbesc eu pînă la acest general, mă arunc la picioarele lui...

Locotenent-colonelul se uita mirat la interlocutoarea sa : cîtă perseverenţă, cîtă energie ! O privea şi căuta să ghicească, nu ştia nici el de ce, cîţi ani poate să aibă fata asta. Optsprezece ? Puţin probabil să aibă atîta. Şi a avut timpul să lupte în război, a fost rănită. Iar rana şi-o suportă ca un ostaş mult încercat. Şi, deodată, neaşteptat chiar şi pentru el însuşi, întrebă :

— Îl iubeşti mult ?

— Eu ? Nu... Adică da. Dar nu aşa, cum credeţi dumneavoastră. Da-da, nu aşa cum credeţi. Pistruii — de parcă nici n-ar fi fost — dispărură topindu-se în roşul aprins al obrajilor.

Acum Şcerbina examina cu interes chipul plîns al interlocutoarei sale. Micuţul ostaş cu braţul bandajat şi prins în eşarfă îmbina în mod straniu această capacitate de a se înroşi şi a se ruşina la auzul celei mai simple şi obişnuite întrebări şi a nu se pierde în împrejurări, grele chiar şi pentru un om încercat. Ceea ce-i dădea un farmec mai aparte.

Şcerbina se ridică şi începu să măsoare în lung şi în lat cabinetul.

— Uite ce-i, tovarăşe sergent-major. Îţi dau cuvîntul meu că voi încerca să-i obţin aprobarea pentru Moscova. Va fi complicat. Of, tare nu-i place generalului nostru să deranjeze capitala. Şi nu se ştie cum va primi Moscova acest lucru, nici celor de acolo nu le place să fie deranjaţi. Pe deasupra, şi zeul oftamo- logiei este un om aspru, capricios. Totuşi, vom încerca... Îţi promit. Voi face tot ce-mi va sta în putinţă.

Pe atunci Mecetnîi nu ştia nimic despre această convorbire. Află doar rezultatul ei. Dar în noaptea aceea, pentru prima oară de cînd fusese rănit, dormi bine.Dimineaţa, Aniuta intră valvirtej în salon ; ţinea în mînă un ziar şi striga : „Ura ! Ura !"

— Vladimir Onufrievici, ordin de zi pe armată. Distincţii pentru forţarea Oderului. în timp ce vorbea, agita victorioasă un număr al ziarului „Krasnaia zvezda". E o listă lungă. Şi, poftim, în capul listei : căpitanul Mecetnîi Vladimir Onufrievici — i se conferă titlul de Erou al Uniunii Sovietice cu înmînarea Ordinului Lenin şi a medaliei „Steaua de aur".

Citea lista, de parcă recita nişte versuri. Erau acolo cîteva nume cunoscute, printre care şi acela al locţiitorului politic din compania lui Mecetnîi, cu menţiunea : „Decorat post-mor- tem".

Mecetnîi era de-a dreptul uluit.

Ştia, desigur, că operaţia de forţare a unui rîu ca Oderul, în care avangarda a constituit-o compania , lui, e 'o treabă serioasă, importantă, chiar la scara unei armate, totuşi, Steaua de Erou îi pica pe neaşteptate ! Halal erou !... A- cum îi era teribil de ruşine pentru seara în care, întîmplător, Aniuta descoperise la el provizia de luminai.

Îl mai uimi şi felul în care această veste a fost primită la spital. Pînă la micul dejun salonul zumzăi ca un stup de albine stîrnit. Toţi îl felicitau, îl băteau pe spate şi ceva mai jos, îl sărutau drept peste pansamente. Pentru o o- cazie ca asta Bice voi s-a oferit, mort-copt, să facă rost de rachiu, denumit pe acele meleaguri „bimber". Pe atunci, banii nu aveau cine ştie ce valoare şi Bicevoi făgădui să dirijeze o operaţie de schimb. De sub paturi au fost scoase raniţele, cu tot avutul soldăţesc, păstrat ca ochii din cap. Pentru cauza comună unul a dat o pereche de izmene groase — că tot iarna s-a dus, altul mănuşi îmblănite, cu un deget, al treilea — un brici de captură. După care, Bicevoi expedie la piaţă, cu toate aceste bunuri. pe un sanitar mai în vîrstă, dintre localnici, care printre

răniți avea faimă de om versat". Astfel a fost procurat celebrul „bim- *ber*". Bicevoi, care și-a pus tot sufletul în a- ceastă operație complicată, se bucura zgomotos, turnînd licoarea cam tulbure în pahărele gradate. Sări pe scaun și toastă :

— Pentru noul Erou al Uniunii Sovietice, pentru mișto băiat... Eh, ține-te bine, Fudulo, sînt în formă !

Bău și Mecetnîi. O îndemnară și pe A- niuta să bea un păhărel. Fata luă o înghițitură și o apucă tușea, apoi, un timp, răsuflă zgomotos și des, ca și cînd, abia cu cîteva clipe în urmă, ar fi fost scoasă din apă — salvată de la înec, ceea ce stîrni rîsetele celor din salon.

— E un copil, rosti cu duioșie vecinul din dreapta lui Mecetnîi. Și adăugă, povățui- tor : Pe front n-ai învățat să bei, și nici să nu mai înveți. Te pomenești că pentru tine războiul se va termina și fără băutură. Înainte de război nu-mi plăcea nici mie, nici măcar mirosul a- cestor otrăvuri. Nu degeaba Lev Tolstoi îi zicea născocire drăcească.

— Nene Mikola, la o ocazie ca asta, cred că și însuși Dumnezeu ar fi dat pe gît, aici, cu noi, o cinzeacă.

Scotocind prin raniță, careva scoase la i- veală o sticlă plată cu etichetă nemțească în culori stridente, conținînd o băutură necunoscută.

— Uite, am păstrat-o s-o duc acasă. S- o servesc pe muierea mea, în cinstea revederii. Dar... pentru un caz ca ăsta, ce mai... beți-o toată !

— Dacă-i chef, chef să fie, zise cineva.

Apoi, ca și cînd ar fi vorbit în numele tuturor celor din salon, nenea Mikola, cel zgîr- cît la vorbă, se rugă d'e sărbătorit :

— Haide, căpitane, povestește-ne, ce- ai făcut de te-ai pomenit cu Steaua ?

Atunci Mecetnîi, care nu vorbise niciodată nimănui despre el însuși, se instală pe pat și începu să povestească de-a fir-a-păr totul : cum ostașii din compania sa, care se aflau în avangardă, s-au aruncat în apa rece ca gheața a rîului, cum au mers înot, împingînd înainte scînduri, bîrne, uși, snopi bine legați între ei, pe care-și duceau armele, cum S.S.-iștii au pornit la atac împotriva lor, întocmai ca soldații lui Kappel din filmul „Ceapaev", și cum com- pania lor a respins atacul printr-un contraaatac. I se părea un trecut îndepărtat ziua în care s-au petrecut toate acestea. Iar astăzi își amintea chiar cu plăcere ziua aceea, ziua în care a fost rănit și a suferit traumatismul atît de grav...

între timp, se răspindi prin spital vestea decorării căpitanului din salonul „Fudulei", salonul celor grav răniți. Veneau răniții din alte saloane, veneau medici, surori, iar spre seară își făcu triumfător intrarea o plăcintă mare, comisă cu această ocazie de către bucătarul spitalului, cîndva bucătar-șef la vestitul restaurant „Georges" din localitate. Și în salonul „cu Fudula", unde de obicei se auzeau vaiete și gemete, pentru prima oară răsună un cîn- tec, și toți rușii, ucrainenii și bieloruții, pînă și acel azerbaidjan, care, într-o noapte, zvîrco- lindu-se de durere, îl în,oca pe alah, toți cîn- tau celebrul „Katiuța".

Era prima .zi cînd, încălzit de un pahar de „bimber" împuțit și .de prietenia oamenilor care îl înconjurau, pe Mecetnîi nu-l chinuia gînd'ul la viitorul lui dezolant.

Administrația spitalului închise ochii și se făcu a nu ști nimic de acest mic ospăț, organizat în salonul „cu Fudula", iar ca o încununare a chefului, își făcu apariția locotenent- colonelul Șcerbina, șeful spitalului. Era fără halat și purta veston, călcat și dichisit, și-și arborase decorațiile.

— Ei, căpitane, te felicit și vreau să-ți spun să te pregătești de drum. Generalul și-a dat aprobarea. Capitala patriei noastre te așteaptă.

— Și Aniuta... vreau să spun, sergentul-ma- jor Lihobaba ?

— Pleacă cu dumneata. Cred că n-o să mi se taie capul pentru asta. Vi s-au completat fi- șele, i s-a eliberat și ei o foaie de drum, în calitate de soră medicală însoțitoare. Transmite-i, te rog, salutul meu lui Vitali Arkadievici, fostul meu profesor.

— Mulțumesc, atît'a rosti Mecetnîi, dar a- cest singur cuîînt sună mai convingător d'ecît cele mai fierbinți strîngeri de mînă și efuziuni ce exprimă recunoștința.

9

Cînd Aniuta veni să anunțe că .mașina sa- nitară îi așteaptă, în salonul ,,cu Fudula" se stîrni zarvă mare. Toți cei în stare să se miște săriră din paturile lor și începură să-l pregătească de drum pe căpitan, încurcîndu-se îngrozitor unii pe alții.

— Îți urez multă baftă, căpitane, zise Bice- voi, care-i ducea geamantanul. Sîntem acum ca dintr-o tulpină amîndoi —■ păcat că e musai să ne

despărțim. Dă-mi adresa matale, am să-ți scriu cum îmi merg treburile cu „Fudula" noastră.

— Nu am adresă.

— Nici eu. Aceea de unde am plecat pe front nu mai este acum a mea.

— Toți sîntem fără adresă. Cîtă omenire a lăsat Hitler fără adresă... Am scris pe adresa colhozului, mi-a venit îna;:oi scrisoarea. Am trimis la S.M.T., s-a întors și de acolo... se tîngui vecinul din dreapta.

— Gata, nu mai bate apa în piuă, i-o tăie Bicevoi, care nu putea să sufere discuțiile triste... Ești un om fericit, căpitane, bafta matale te însoțește.

În primele clipe, în drum spre aerodrom, Aniuta și Mecetnîi n-au scos un cuvînt.

Amîndoi erau tulburați, emoționați, fiecare în felul său. El se tot gîndea la ceea ce va spune „zeul oftalmologiei", acest Vitali Ar- kadievici, în care își punea ultimele speranțe, iar ea se întreba, cum oare îi va întîmpina capitala, cum o duc acum oamenii în spatele depărtat al frontului, unde s-a ridicat camuflajul și unde aproape în fiecare seară răsună salve pentru noi și noi victorii. Aniuta nu numai că nu s-a simțit ofensată, dar parcă' nici măcar n-a observat, sau s-a prefăcut că nu observă... că pe lista celor decorați pentru forțarea Ode- rului nu figura numele ei. Se bucura pentru ceilalți. în cursul nopții apucase să scrie cărți poștale de felicitare tuturor celor decorați, pe care-i cunoștea. Gînd'urile ei erau ocupate de Moscova și întîlnirea cu marele oraș.

— Nu am fost niciodată la Moscova, zise ea deodată.

Nu o stînjenea defel perspectiva de a se pomeni într-un oraș enorm, necunoscut, și unde mai pui — în rol de rănită și în același timp de soră medicală, însoțitoare a unui alt rănit : pretutindeni întîlnești oameni cumsecade. Imposibil să nu se găsească și la Moscova.

Acum, cînd, după zilele de incertitudine apăsătoare, lucrurile se lămureau și intrau în normal, totul o bucura : și petele de zăpadă spălăcită, murdară, ce se mai întrezăreau ici- colo, atît prin desișul pădurii, cît și pe partea umbrită a șanțurilor pline de apă, și larma agitată a vrăbiilor, și siluetele monumentale ale ciorilor de eîmp, care se plimbau țanțoș prin catifeaua verde a semănăturilor de toamnă răsărite din pămînt, și pinii care se înălțau de-a lungul drumului cu vîrfurile lor zvonind pri- măvăratic. Iar atunci cînd doi iepuri, speriați de mașină, fugiră cotit, caraghioși, apoi începură să sară peste cîmp, fără să se despartă, ținîndu-se mereu împreună, încurcîndu-se în desișul semănăturilor Aniuta își scoase capul pe geamul mașinii și le strigă ca o disperată ceva,, la care iepurii se opriră, se ridicară în două labe, mișcînd mirați din urechi.

— Maică-măiculiță, ce dulci sînt.

— Cine, cine sînt dulci ? o întrebă Mecetnîi, desprinzîndu-și greu gîndurile de la apropiata întîlnire cu atotputernicul zeu al oftalmologiei.

Iepurașii.

— Care iepurași? Unde sînt ?

— Păi acolo, pe cîmp, sînt tare nostimi. Și, deodată, adăugă : Ce minunat e, tovarășe căpitan.

„Ce copil e", gîndi Mecetnîi și, cuprinzînd-o pe după umeri, o strînse cu duioșie la piept. Mîna lui atinse cureaua aspră a diagonalei, iar fata se dădu imediat înapoi.

Nu au mai scos nici o vorbă pînă la aerodrom. Așa cum era acum, schilodit, sfîrtecat de bombe, acesta mai păstra doar amintirea frumuseții sale din trecut. Ruinele clădirii distruse, incendiate erau o îngrămădire de grinzi ruginite. Betonul pistelor de aterizare era împestrițat cu petice turnate la repezeală. Ici- colo, zăceau scheletele întunecate ale avioanelor arse, iar alături de cabina meteorologică dungată se înălța un morman de aluminiu scorojit. Acest aerodrom semăna cu un bolnav care abia începe să se întoarcă la viață. Un avion purtînd semnul crucii roșii staționa ceva mai la', o parte de pista de aterizare și la bordul lui erau urcați răniții.

Aniuta îl ajută pe căpitan să coboare din mașină și porniră spre avion. Erau o pereche stranie. Un căpitan înalt, spătos, cu capul bandajat, care mergea cu pas semeț pe asfaltul pistei, și fata mărunțică, în uniformă militară, care zorea cu pașii ei mici înaintea lui. Avea o mînăi prinsă în bandaj, iar cu cealaltă îl ducea pe căpitan, ca la plimbare.

— Ologul îl duce pe sănătos, încercă cineva să facă spirite, în clipa cînd ei ajunseră la avion.

— Că itanul, deși e orb, are gust, nimic de zis... Uite ce nevestică de campanie și-a găsit, îi ținu isonul un alt glas.

— Nu-i deloc spiritual, i-o tăie mînioasă Aniuta. Dumnealui este Erou al Uniunii Sovietice. A păşit primul pe pămîntul nemţesc, pe malul celălalt al Oderului.

— Aniuta, lasă asta. La ce bun, nu e cazul.

— Nu-i nimic, lasă să ştie palavragiii.

În armată titlul de Erou al Uniunii Sovietice era la mare preţ... Imediat li se făcu loc, şi un pilot voinic în scurtă de piele cu fermoar, care stătea mai la o parte şi fuma, a- runcă ţigara şi-l urcă pe Mecetnîi în cabina avionului, mai că nu-l purtă în braţe.

Interiorul avionului sanitar mic şi vechi îi aminti Aniutei o machetă — material didactic, reprezentînd un om jupuit de piele, după care ea studiase, la cursuri, musculatura şi tendoanele. În pîntecele de aluminiu al avionului, toate construcţiile şi dispozitivele erau dezvelite. Pilotul îl conduse pe căpitan pînă la mijlocul băncii metalice ce se întindea de-a lungul bordului.

— Stai jos, căpitane. Aici, în centru, locul e mai liniştit. Pentru o clipă, se aşează şi el lîngă Mecetnîi. Care va să zică, ai forţat O- derul ? Aţi făcut un lucru mare. în cinstea - oastră Moscova a tras nişte salve formidabile... Şi cum ţi s-a întîmplat necazul ăsta, tovarăşe căpitan ?

— Compania noastră a trecut cea dintîi O- derul. Cea dintîi a păşit pe pămîntul duşmanului, începu să turuie Aniuta cu o lăudăroşenie d'e copil. Noi am ocupat ăsta, cum îi zice în termeni militari, *tête de pont*, vreau să spun, peticul de pămînt...

— Dar rîul cum l-aţi trecut ? Pe gheaţă ?

— Ba nu, înot. Din compania noastră doisprezece tovarăşi au fost decoraţi cu ordine şi medalii. Iar căpitanul a primit titlul de Erou.

— Aniuta, lasă asta.

— Nu, de ce... E foarte interesant... Eu nu am luptat pe uscat...

Pilotul era vorbăreţ şi energic. Nu o dată şi-a purtat avionul cam vechişor în spatele inamicului, la partizani, şi mulţi oameni a scos de acolo peste linia frontului. Făcuse două zboruri cu încărcătură de arme în lugoslavia, la partizanii de acolo, şi era foarte mîndru că nemţii le spuneau „Titobuzuri" acestor aparate, care treceau deasupra lor noaptea, la înălţime foarte mare, aproape inaccesibile pentru artileria antiaeriană. Cu toate aceste fapte, pe care le avea la activul său, pilotul nici nu-şi 1 utea închipui cum se poate forţa în plină iarnă un rîu care nu a îngheţat, trecîndu-l înot, şi cu armament pe deasupra. îl copleşi pe căpitan cu întrebări. Acesta îi răspunse monosilabic, în schimb, Aniuta povestea totul cu lux de amănunte, aşa încît şi Mecetnîi îi asculta cu interes relatările.

Apoi, din compartimentul de comandă ieşi un bărbat mai în vîrstă — ofiţerul navigator.

— Tovarăşe comandant, termină conferinţa de presă. Scurteaz-o, ni se dă plecarea.

Pilotul ieşi, motoarele porniră să uruie. Trepidînd' din aripi, avionul alergă un timp pe pista sfîrtecată de bombe. Prin faţa geamului se ivi o clipă scheletul hidos al aerogării pîrjolite, pămîntul se lăsă parcă în jos şi, înconjurînd din toate părţile avionul, norii îl ascunseră cu desăvîrşire.

Din cabina piloţilor ieşi un tînăr radiografist, aducînd două pături.

— Tovarăşul comandant a ordonat să-l învelim pe căpitan. Sus va fi frig.

Mecetnîi zbura pentru prima oară şi atunci cînd, străpungînd norii, aparatul se prăvălea în goluri aeriene, el încerca senzaţia de frică, se încorda, se chircea tot, ţinîndu-se spasmodic de băncuţa de aluminiu, iar o dată, la o zdruncinătură din asta, scoase chiar un ţipăt.

Aniuta îl îmbrăţişă pe după umeri, îl strînse la piept.

Dar şi ea, la rîndul său, încerca o senzaţie apăsătoare, ca atunci cînd te afli într-un leagăn, şi scîndura cade vertiginos în vid : avea o senzaţie de frig la stomac, i se punea un nod în gît şi o salivă lipicioasă îi umplea gura. Cu greu apuca s-o înghită şi totuşi îl strîngea la piept pe Mecetnîi şi-i şoptea, deşi buzele n-o mai ascultau deloc :

— Nu-i nimic, nu-i nimic, tovarăşe căpitan, o să vă obişnuiţi, are să treacă toate acestea.

Din nou pilotul intră în salon. Cu ochi critic îşi privi pasagerii care şedeau sau erau întinşi pe tărgi.

— Ei, cum o duceţi aici, la mine ?

— Totul este în ordine, tovarăşe comandant, răspunse pentru toţi ceilalţi Aniuta.

— Văd eu ce fel de ordine e, zîmbi pilotul, privindu-i chipul palid, pe care luceau pistruii mari, verzi în clipa aceea. Fata se străduia, fără succes, să înghită nodul care o sufoca.

— Noi dormim, tovarăşe comandant.

— Văd, văd foarte bine cum dormi matale, tovarăşe sergent-major ! Retrăgîndu-se pentru o clipă în compartimentul de comanda, aduse de acolo un tub cu nişte tablete. Uite, înghite una, şi dă-i şi dînsului. Dacă nu ajută, du-l la coada avionului, lasă-l să-şi uşureze sufletul acolo, după perdea. Iar acum, du-te mata acolo, du-te, stau eu lîngă căpitan.

Aniuta îi urmă sfatul şi-şi „uşură sufletul". Iar cînd reveni în, salon, strecurîndu-se cu grijă printre răniţi, pilotul tot mai şedea lîngă căpitan, ţinîndu-l de umeri.

— Gata, se schimbă garda, zise el şi, păşind fără zgomot cu cizmele-i din blană de cîine, dispăru după uşă.

Mecetnîi sforăia încetişor. Moţăi puţin şi fata, iar cînd, în sfîrşit, după ce ateriză, avionul prinse a rula pe dalele de beton ale aeroportului din Moscova, Aniuta se simţi sfîrşită : capul i se învîrtea şi abia o ţineau picioarele. Acum nu-l mai conducea ea pe căpitan, ci el pe ea, ţinînd-o strîns de talie. Ea nu mai era „persoană însoţitoare", ci doar ochii lui.

înainte de război, Mecetnîi locuise în depărtatul său oraş natal, care se înalţa pe malul unui mare fluviu. Acolo a absolvit şcoala medie, a urmat institutul pregătindu-se să devină inginer-metalurgist, şi era în prag de absolvire, cînd a izbucnit războiul. Studenţii din ultimul an erau mobilizaţi pe loc, dar el, fiind comsomolist, cu un grup de colegi comsomo- lişti, şi-a întrerupt studiile şi a plecat voluntar pe front, pentru a completa rîndurile diviziei lor din Ural, care în acele zile respingea iatacurile înverşunate ale duşmanului la căile de acces ale Moscovei, în pădurile din preajma oraşului Kalinin. Trenul lor militar a trecut noaptea prin Moscova, aşa încît nu i-a fost dat atunci să vadă capitala. Cînd¹ apoi, în uriaşa bătălie pentru căile de acces spre Moscova, a fost zădărnicit „Taifunul" hitlerist, cum era denumită, după codul banditesc al cotropitorilor, operaţia plănuită pentru ocuparea şi distrugerea capitalei, divizia în care lupta Me- cetnîi a luat-o înainte, în direcţia vest, Moscova rămînînd departe, în urma lor.

Iar acum cînd o maşină sanitară îi ducea pe străzile capitalei — nu putea vedea nimic. Asculta doar glasurile Moscovei : oraşul intra în conştiinţa lui cu claxoanele maşinilor ce le veneau în întîm^inare, cu uruitul tramvaielor, foşnetul cauciucurilor, graiul vioi al moscoviţilor, pe care îl auzea de cîte ori maşina se oprea în faţa semafoarelor. Moscova năvălea prin prelata maşinii cu miros de zăpadă topită şi de benzină arsă. De altfel, îl lăsau rece frumuseţile şi minunăţiile Moscovei. Se apropia ceasul cînd în cea mai înaltă instanţă medicală, la clinica vestitului oftalmolog, se va hotărî soarta ochiului său : tot sau nimic.

De aceea, drumul lung, de la aeroport pînă la clinică, trecu pentru el pe nesimţite.

La camera de gardă îl izbi din nou mirosul acela greu de spital.

Şi această atmosferă, devenită acum familiară, îl linişti. Aniuta îl conduse într-o încăpere, unde se auzea ţăcănitul maşinii de scris şi foşnetul hîrtiilor. Căpitanul Mecetnîi, acelaşi Mecetnîi care dincolo de Oder şi-a strîns neînfricat compania şi a condus-o împotriva S.S.-iştilor porniţi la atac, se temea de ţăcănitul maşinilor de scris şi de foşnetul hîrtiilor. Şi deşi el cu Aniuta mai trecuseră nu o dată prin procedura formalităţilor nu tocmai uşoare,, căpitanul se pierdu din nou şi, trecînd, într-un fel, pe planul doi, o lăsă pe Aniuta să acţioneze, ceea ce ea făcu, şi cu aceeaşi energie.

— Poftim, aici aveţi fişa eliberată de spitalul din zona frontului. Aici adresa direcţiei sanitare a armatei. Vedeţi, a semnat-o chiar tovarăşul general -maior. Mai am şi o scrisoare. Trebuie s-o predau medicului colonel Preobra- jenski, personal, din partea medicului locote- nent-colonel Şcerbina. Dumnealui raportează în scrisoare tot ce trebuie despre noi.

— Scrisoarea mai aşteaptă... Pe căpitan îl primim, iar pe dumneata, drăguţă, o să te trimitem într-un spital obişnuit. Noi nu internăm bolnavi cu orice fel de răni. Clinica noastră, puişor, se ocupă numai şi numai de ochi.

— Eu nu sînt rănită, ci însoţitoare de rănit. Citiţi scrisoarea medicului general-maior, acolo scrie clar ceea ce vă spun.

— Văd. Matale, drăguţă, ai îndeplinit ordinul care ţi s-a dat, ni l-ai adus pe căpitan, cum se zice — în perfectă stare. Pentru asta îţi mulţumim. Iar de acum încolo, ocupă-te de mîna matale.

— Mi s-a ordonat să-l însoţesc pe căpitan şi să rămîn pe lîngă el.

— Cine ţi-a ordonat să rămîi lîngă el ? De unde rezultă asta? Văd, puişor, că mă prosteşti.

— Nu sînt nici „drăguţă" şi nici „puişor", sînt soră medicală şi am gradul de sergent-ma- jor. Şi nu vă prostesc în nici un fel. Compania noastră mi-a dat ordinul.

Mecetnîi asculta în tăcere acest cunoscut duel verbal şi nu intra în dispută. Nu-l vedea, bineînţeles, pe interlocutorul Aniutei, dar, după glas, dtipă felul de a vorbi, după acest mod dulceag de a se adresa cu „drăguţă" şi „puişor", căpitanul îşi schiţă portretul lui — un vechi birocrat din acei cu care e greu să ai ultimul cuvînt şi imposibil să-i convingi de ceva — oricîtă dreptate ai avea.

Aniuta însă nu se dădea bătută. Ba făcu uz de atuul ei cel mare :

— Căpitanul Mecetnîi are titlul de Erou al Uniunii Sovietice. A călcat cel dintîi pe pă- mîntul duşmanului.

— Dînsul da, dar nu matale, scumpico. Matale nu ai forţat Oderul.

— Tocmai că l-am forţat. împreună cu compania noastră. îl însoţesc chiar de pe poziţiile înaintate. Nu mă credeţi ?

Interlocutorul fetei oftă :

— Te cred, drăguţo, te cred. Dar nu putem să te primim, înţelege, nu putem. Toate patu- rile sînt ocupate. Au fost aşezate re coridoare, pe palierele scărilor. Nu putem, nu avem dreptul să primim răniţi care nu sînt de profilul nostru.

Deodată Mecetnîi o auzi pe Aniuta cum răsuflă greu, cum se smiorcăie. Şi se sperie : nu cumva are să plîngă ?

— Mda, n-am ce zice ! Mecetnîi auzi gîlgîi- tul apei, pe care interlocutorul Aniutei o turna din carafă într-un pahar. Bea, te rog, puişor. Bea şi linişteşte-te. Şi înţelege : nu am voie... Te trimitem eu maşina la un spital bun. Spune-mi şi mie cum putem să călcăm dispoziţiile ?

— Faceţi o excepţie. Sînt a voastră — cadru medical. Am să fiu d'e ajutor personalului clinicii.

— Cu braţul rănit, bandajat, legat ?

— Da, cu braţul rănit şi bandajat. După cîteva înghiţituri de apă, glasul Aniutei îşi re- căpătă energia dinainte. Le ajutam doar pe surioarele de la spitalul din Lvov. încă cum. Vorbiţi cu Lvovul. Nu-i aşa, tovarăşe căpitan ?

— Nu te contrazic nici aici, puişor, te cred. Totuşi nu eşti profilul nostru...

De data asta Mecetnîi auzi limpede un plîns subţirel.

— Ei, asta-i bună... şi zice că a forţat Ode- rul. Bea, bea, te rog, un pic de apă. Şi, nu mai plînge. Strămoşii noştri ziceau : „Moscova nu crede în lacrimi". Din păcate, draga mea, nici pînă astăzi nu crede.

Se auzi cum formează un număr de telefon.

— Trimiteţi la camera de gardă un sanitar ca să ia un bolnav.

Se trînti o uşă. Apoi se auzi bocănit de cizme grele.

— Condu-l pe căpitan în salonul trei.

Staţi puţin ! strigă Aniuta. Staţi, dar cu scrisoarea cum rămîne ? Mi-a fost încredinţată ca s- o înmînez medicului-colonel, personal. Să i-o predau în mînă...Mecetnîi nu mai auzi urmarea. Într-o altă încăpere cu miros persistent de echipament sol- dăţesc, nu tocmai curat, l-au îmbrăcat cu hainele de spital. L-au condus într-un salon, pînă, la patul gata aşternut. îl învăluiră cearşafurile răcoroase, cam aspre, mirosind a săpun. Răspundea monosilabic la întrebările ce se pun de obicei în orice salon de spital, fiecărui bolnav nou-venit : cum îl cheamă, unde a fost rănit, ce grad are. După ce răspunse la întrebări, se prefăcu imediat că a adormit, dar ră- mase treaz, cu gîndul numai la noua lui situaţie.

Iată-l aici, în clinică, unde, după spusele medicilor din Lvov, „zeul oftalmologiei" face minuni. Iar el, Me'cetriii, este acum în situaţia la care un om rănit, aşa; cum este el, poate doar să viseze. Şansele de a-şi salva ochiul au crescut. A rămas, în schimb, fără Aniuta, care à' fost ochii, speranţa, consolarea lui. Abia a- cum, cînd Aniuta nu mai era lîngă el. Me- cetnîi şi-a dat seama cît de necesară îi devenise această fată, care făcuse cu el drumul de- loc uşor, de la malurile Oderului nemţesc pînă la rîul Moscova. Un drum greu. Oare s-a îndrăgostit de ea ? Nu. Probabil că nu este vorba de dragoste. Se şi purta cu ea cum te porţi cu o fetiţă, şi nu cu o femeie — cu grijă, cu teamă să nu cumva s-o jignească printr-o vorbă, un gest şi eu toate acestea, inima i se strîngea,, obrazul îi ardea ori de cîte ori cineva o lua drept soţia lui sau cînd, din întîmplare, li se' atingeau mîinile ori genunchii. În sinea lui îşi pusese chiar un gînd : dacă unicul său ochi va fi salvat şi i se va reda vederea, aşa cum se scria pe vremuri în cărţi — el îi va cere mîna. Dar

numai în acest caz şi nici o clipă mai devreme. Nu admitea nici măcar în gînd, ca din lipsa ei de experienţă în viaţă sau din milă Aniuta să-şi lege viaţa de un orb. Da, dacă el îşi \a recăpăta vederea, atunci...

Şi iată acest „atunci" nu va mai fi. întîmplarea i-a despărţit într-un mod cu totul neaşteptat. De zăpăcit ce era, nici nu a apucat să-şi ia rămas-bun de la ea. Acum simţea un gol în suflet şi ştia că acest gol nu-l va mai putea umple. După ce a fost rănit, după operaţia în urma căreia a rămas fără ochiul stîng, acesta era al treilea dezastru. Al treilea dezastru în decurs de un an. Sau poate că e mai bine aşa, deodată ? Este bine, poate, că mîna fermă a destinului i-a despărţit...

Era o deducţie a minţii, a raţiunii, dar nu şi a inimii. în pofida evidenţei, inima mai trăia cu speranţa, mai aştepta. Dar poate... Dar dacă... Cu acest „dar dacă" adormi, de data asta de-a binelea, frînt de oboseală şi de frămîntările zilei atît de bogate în evenimente.

10

Dormi adînc. Nu-i tulburară somnul nici zgomotele din salon, nici glasurile bolnavilor care în fel şi chip discutau despre noul lor vecin. Se trezi în clipa cînd răsunară paşii uşori, atît de cunoscuţi. Printre celelalte sunete din salon urechea lui îi desluşi pe dată. Să fie A- niuta ? Şi Mecetnîi se aşează în capul oaselor. Somnul îi pierise pe loc. într-adevăr, era ea. Nu era singură. Mai venise cu cineva. Acest cineva avea un mers lunecos şi una din ghete îi sublinia pasul cu scîrţîit uşor.

— Vladimir Onufrievici, începu Aniuta. Dar vocea de bas tunătoare a bărbatului care o însoţea o întrerupse :

— Ei, cum se simte la noi onorabilul Romeo ? Cum a suportat drumul ? Ochiul nu te doare, nu te înţeapă ?

— Vladimir Onufrievici, dumnealui este tovarăşul medic-colonel, profesorul...

— Gata, ajunge cu gradele şi titlurile. Pur şi simplu Preobrajenski, un bătrîn doftor rus. Vitali Arkadievici Preobrajenski ! Să facem cunoştinţă. Simpatica Julieta cu gradul de ser- gent-major m-a pus la curent cu situaţia. Iar elevul meu Platoşa Şcerbina v-a descris destul de viu în epistola sa.

Profesorul Preobrajenski avea accentul plăcut al celor de prin părţile Volgăi şi litera ,,o" suna la el rotundă ca un covrig. Iar glasul răsuna ca şi cînd ar fi venit dintr-un ulcior a- dînc. Cu un gest ferm, profesorul luă într-a sa mîna lui Mecetnîi şi-i găsi pulsul.

— Starea generală cum e ?

— Normală.

— într-adevăr, normală. Pulsul, şaptezeci şi doi. Cum se şi cuvine unui erou al Oderului. Ia să vedem cum stai cu tensiunea ? Nu-nu, Julieta dragă, i-o iau singur. Doar nu o poţi face cu o mînă ? Ehei, văd că eşti un adevărat jongler...

— M-au lăsat să rămîn aici. El a ordonat, auzi Mecetnîi şoapta conspirativă a Aniutei.

— Ei, tensiunea arterială este foarte bună.

Cred că şi voinicul Ilia Muromeţ avea tot atîta. Numai că el habar nu avea. Pe vremea aceea Rivorocci nu inventase încă aparatul ăsta ingenios... Ce să-ţi spun, viteazule, ele ul meu Platoşa Şcerbina mi-a raportat totul despre mata. N-am să-ţi ascund, mi-a scris şi faptul că preastimabilul meu coleg din Lvov s-a dezis de cazul matale... Aşa stau lucrurile. Dar noi vom încerca totuşi să ne luptăm pentru ochiul matale. Nu degeaba a spus Stalin : „Nu există fortăreţe pe care bolşevicii nu ar fi în stare să le cucerească". Dar, răbdare, Romeo, şi iar răbdare ! Îţi facem toate investigaţiile şi te pregătim pentru operaţie. Odihneşte-te, prinde puteri, iar în ce o priveşte pe Julieta,- să nu ai nici o grijă. Dumneaei este o tînără învăţată, a absolvit cursurile rapide de felceri militari, o punem să ajute surorile noastre. Deocamdată însă, cum zice poetul, „...e timpul, draga mea, ca inima-mi să afle liniştea dorită" [1].

Profesorul plecă, însoţit de scîrţîitul uşor al tălpii, lăsînd în urmă-i miros de tutun de calitate şi aromă de cafea.

Iar Aniuta rămase. Se aşează pe pat şi începu să turuie cu însufleţire, presărîndu-şi povestirile, mai mult ca de obicei, cu vorba-i favorită : maică-măiculiţă.

— Birocratul acela bătrîn, ăla care mă tot lua cu „drăguţo" şi „puişor", era cît pe ce să-mi facă vînt de aici. „Nu eşti profilul nostru" şi pace. Ce mai — sugativă de birou ! Da' eu o dată am urlat :

---

1 ***Primul vers dintr-o poezie fără titlu, de A. S. Puşkin.***

„Întîi lăsaţi-mă să-i înmînez scrisoarea profesorului Preobrajenski, şi apoi goniţi-mă... Fără asta nu plec, puteţi să aduceţi şi un pluton întreg — tot nu mă mişc de aici..." Nici nu ştiam' ce conţine plicul, credeam că-s nişte rezultate de analize. Vroiam doar să ajung la profesor, să-i spun că nu au dreptul să arunce în stradă o rănită. Totuşi „sugativa" i-a raportat profesorului despre mine. Şi, ce să văd, maică-măiculiţă, apare profesorul în persoană ! Il aud că tună : care face gălăgie aici, cine are nevoie de mir.e ? Dînsul umblă în civil, dar toţi au sărit în picioare, şi „sugativa" a făcut smirna. Şi eu, bineînţeles, drepţi, cum pot, cu mîna sănătoasă, şi raportez conform regulamentului : sergent-major Anna Lihobaba, pe baza ordinului, l-am adus pe căpitanul rănit Vladimir Mecetnîi, Erou al Uniunii Sovietice.

Aniuta povestea întruna, cu foc :

— Iar el, auziţi, Vladimir Onufrievici, el a zîmbit şi m-a întrebat : cum ai zis că te cheamă ? Îi dau înainte din nou, reglementar : sergent-major Anna Lihobaba, tovarăşe colonel. Rîde, şi-mi spune : Cum se poate să te cheme Lihobaba ? Nu, nu-i de matale numele ăsta. Ar trebui să te cheme Tihomirova [1] ori Miloserdova [2].

— Cîte necazuri am avut de pe urma numelui ăsta al meu aiurit, urmă Aniuta, rîzînd. De data asta însă, într-un fel, chiar m-a ajutat. ,,Ei, zice, dacă Lihobaba te cheamă, fie şi aşa. Haide, zice, vino în biroul meu, să citim ce scrie Platoşa. M-a prevenit el la telefon despre voi ! Ei, şi cum comandă el acolo, la el la spital ? Tot ferchеş a rămas ?..." Vladimir Onufrievici, nu cumva aţi adormit ?

Bineînţeles, Mecetnîi nu adormise. Stătea întins, cu ochii închişi, străduindu-se să-şi închipuie tot ce-i povestea Aniuta.

— Ajungem noi în cabinetul lui, un cabinet minunat : pe pereţi multe poze, o masă de birou, dar nu ca de instituţie, ci una civilă, pe masă — un reşou, pe reşou o cafetieră. M-a a- şezat în fotoliu, a desfăcut plicul, citeşte şi su- rîde cu un aer mulţumit. Şi tot aruncă ochii spre mine. Şi deodată zice : „Ştii matale, Lihobaba, cum vă spuneau la Lvov esculapii ? Romeo şi Julieta". Citeşte mai departe şi din nou către mine : „Iar Romeo al matale, după cum văd, este un om periculos. Trebuie să fii mereu cu ochii pe el. Şi despre matale îmi comunică Platoşa al meu că eşti o persoană tare periculoasă, vroiai să te plîngi lui Stalin, cînd medicii au refuzat să-l opereze pe Romeo al matale..."

Aici Aniuta îşi curmă povestirea, dîndu-şi seama că a luat-o gura pe dinainte.

— E adevărat că ai vrut să-i scrii lui Stalin ?

— Am vrut sau nu am vrut, fapt este că de speriat i-am speriat.

— Reiese că i-a comunicat profesorului şi povestea cu tabletele ?..

— Da, şopti abia auzit fata.

— Cu alte cuvinte, şi locotenent-colonelul Şcerbina era la curent ?

— Cum să nu, sigur că era.

— Cine i-a povestit ?

— Maică-măiculiţă ! Eu, bineînţeles. Cine altcineva ?... Păi ce, degeaba atunci patul dumneavoastră l-au tras chiar lîngă uşă ? Iar mie mi-au dat ordin să dorm pe un pat pliant de partea cealaltă a uşii. Să fiu numai urechi, să ştiu ce faceţi acolo.

— Şi tu dormeai pe coridor, lîngă uşă ?

— Sigur că da... Aoleu, maică-măiculiţă, proasta proastelor ce sînt, cum am putut să mă dau de gol !

Mecetnîi găsi mîna fetei şi-şi lipi buzele de ea. Aniuta şi-o retrase.

— Lăsaţi... E ciudat acest nenea profesor. Aici, la spital, nimeni nu se teme de el, dar toată lumea îi dă ascultare. Se zice că nu ceartă pe nimeni, niciodată, deşi are gradul de colonel.

—. Şi tu, Aniuta ? Cum te-ai aranjat aici ?

— Dînsul mi-a dat voie să rămîn. A ordonat să mi se ceară cartela de alimente, iar cît priveşte cazarea, m-au repartizat la surori. A- colo mai stă o soră, voluntară. E şi ea pe post de iepure. Ca aspect e simpatică, dar veninoasă, acră, oţet, nu alta. Cum am făcut cunoştinţă, m-a şi ironizat : te invidiez, zice. Via de pe front, direct la Moscova, şi băşca — cu gagiul tău. Ei, se înţelege, maică-măiculiţă, i-am arătat eu pentru „gagiu"... Fiţi pe pace l

N-o să uite ea. Profesorul către mine tot „Ju- lieta-n sus, Julieta-n jos", şi iar noua mea cunoştinţă a făcut pe ironica : „dar descurcăreaţă mai eşti, te-ai dat

---

1 ***Nume de familie compus din cuvintele*** *tiho —* ***linişte şi*** *mir* ***— pace (rus.).***

2 ***Nume de familie avînd la rădăcină substantivul*** *miloserdie* ***— milă, caritate (rus.)***

bine şi pe lîngă moşul. Numai că aici, zice, nu-ţi merge. Are nevastă tinerică. Nici cu ea nu face faţă..." Vă daţi seama ce veninoasă e, cîte nu născocește. O cheamă Kaleria. Şi numele-i veninos — Ka- leria.

11

„Julieta... Romeo... De ce i-or fi poreclit asa la Lyov ?" se întreba Mecetnîi. Ţinea minte vag piesa lui Shakespeare, în care parcă era vorba de o fetişcană şi un tînăr din evul mediu, dar ce legătură ar putea avea cu el, căpitanul Mecetnîi, un bărbat matur ? şi totuşi e plăcut : Romeo şi Julieta. Sună bine.

În general, straşnic s-a mai aranjat totul, şi ce bine s-au rezolvat toate problemele care-l chinuiseră. Poate că, într-adevăr, profesorul ăsta cu glas tunător şi cu scîrţ la gheată are să-i salveze ochiul ?...

Aniuta nu apăru deloc în cursul zilei. Venise de pe front, din adîncul teritoriului Germaniei, un tren cu răniţi. Mulţi dintre cei a- duşi aveau traumatisme la ochi. Erau şi cazuri grele printre ei. Cu vioiciunea şi neastîm- părul care o caracterizau, conectîndu-se la viaţa clinicii, Aniuta dădea ajutor surorilor şi infirmierelor. Şi aici se aclimatiză rapid, deveni necesară. Din diferite colţuri se auzea :

— Aniuta !

— Annuşka !

— Sergent-major Anna Lihobaba ! Unde o fi dispărut ?

Şi chiar :

— Niuşa !

Şi aici, ca şi la Lvov, nimeni nu rămînea lipsit de solicitudinea, de bunăvoinţa ei. Avea pentru fiecare o vorbă bună sau o glumă. Pe Mecetnîi începuse chiar să-l chinuie gelozia. Toată ziua este absorbită de treburile altora, iar pe el îl uită, şi doar este ataşată pe lîngă el, din cauza lui au lăsat-o să rămînă în clinică.

Abia după cină, Aniuta a găsit timp şi pentru el. Il ajută să se îmbrace şi-l conduse, să facă o plimbare prin parcul ce înconjura clădirea clinicii. Din toate anotimpurile lui Mecetnîi îi plăcea mai mult tocmai primăvara timpurie, cînd la soare e cald, iar la umbră mai stă pitit frigul înţepător .al iernii, cînd ici şi colo se înalţă ca nişte cocoaşe rămăşiţele troienelor albe de zăpadă suptă de razele soarelui, în timp ce bolta cerului este de un albastru dens. Culorile acestei primăveri el nu le putea vedea, de aceea cu şi mai multă sete asculta sunetele ei : foşnetul abia auzit al vîrfurilor golaşe încă ale copacilor, prefirate mîngîietor de un vîntuleţ cald, ciripitul agitat al păsărelelor şi paşii trecătorilor, care sunau mai accentuat în văzduhul călduţ. Şi mirosurile primăverii le desluşea cu o ascuţime deosebită. Ele îi înlocuiau culorile — mirosul pămîntului, după ce s-a topit zăpada, acela al zăpezii fărîmate, al ultimei zăpezi, şi mirosul acela stăpîn peste toate, al plopilor înmuguriţi, care se îmbulzeau chiar în faţa clinicii. În parcul .bătrîn aroma plopilor estompa mirosul de benzină arsă şi pe acela al cărbunelui din împrejurimile Moscovei, sulfuros şi uşor sărat, şi duhoarea ce venea de la cutiile de gunoi aşezate în curte.

Mecetnîi se delecta cu primăvara, ascultînd glasurile sonore ale studentelor, care, din cînd în cînd, ieşeau în cîrduri din coridoarele clinicii, ticsite de răniţi, ca să respire măcar o clipă aer curat.

El tăcea, iar Aniuta vorbea, vorbea întruna, îi povestea că ultimul tren cu răniţi venise din adîncul teritoriului Germaniei, de unde, chipurile, se vede chiar şi Berlinul. Din relatările celor nou-sosiţi, reieşea că pămîntul şi văzduhul se cutremură neîntrerupt, atîta artilerie şi aviaţie sînt concentrate acolo şi mai reieşea că în oraşele cucerite de armata sovietică nemţii atîrnă la ferestre cearşafuri albe, iar pe şosele, îndreptîndu-se spre vest, ducînd de mînă şi purtînd în braţe copii, se tîrăsc, şiruri, re- fugiaţii, care împing biciclete şi căruţuri de copii, încărcate cu tot felul de bulendre.

— ...Aşa cum ne retrăgeam noi cîndva din drumul lor, îşi urma Aniuta cu însufleţire naraţiunea. lar un pilot, al cărui avion, lovit, începuse să ardă în aer, a reuşit totuşi să ajungă la poziţiile noastre, numai că, la aterizare, şi-a zdrobit faţa toată. Băiatul ăsta zice că acum ai noştri sînt stăpîni atotputernici în aer, fac ce vor ei. Iar inamicul, cică, deşi în ultimele zile şi-a pus la bătaie atuurile lansînd nişte avioane fără elice — tot nu poate să facă nimic împotriva noastră : *Hände hoch,* şi gata.

Mecetnîi nu prea era atent la cele ce-i po- vestea fata. Pur şi simplu îi făcea plăcere să-i asculte glasul subţirel.

— ...lar profesorul nostru m-a văzut şi mi-a dat bună ziua... Julieta, mă întreabă dumnea- lui, cum te-ai adaptat la noi ? Ce-ţi face Romeo ? Zilele acestea, zice, am să-l operez. Poate că-i repar ochiul, zice, am mînă bună.

— Chiar aşa a zis ? ,,îi repar" ?

— Chiar aşa. După aceea mi-a spus o istorioară. Vine, chipurile, la el, un bolnav. Pentru o consultaţie. Tovarăşe profesor, zice, aju- taţi-mă. A început să mi se întunece vederea. Văd totul ca prin ceaţă, pe zi ce trece stau tot mai prost cu ochii. Eu, zice profesorul, l-am vindecat pe loc. îi spun : dragă prietene, şter- ge-ţi bine lentilele ochelarilor, sînt murdare. Le-a şters omul şi şi-a recăpătat vederea. Vede perfect. Iată, zice profesorul, Julieta dragă, ce minuni face bătrînul Preobrajenski, cum îşi tămăduieşte bolnavii...

— Poartă asemenea discuţii cu tine ?

— Da. De ce mă întrebaţi ? Şi nu numai că discută cu mine. M-a invitat la dînsul. Treci, zice, într-o pauză. Te tratez cu cafea. O cafea ca asta, zice, n-o să ţi se ofere nicăieri. Un armean, căruia i-am redat vederea, zice, mi-a făcut cadou o crăticioară specială în care cafeaua se fierbe mai deosebit...

— Şi te duci ? o întrebă Mecetnîi, ros de gelozie.

— De ce să nu mă duc ? Beau cafea şi mai intervin pentru dumneavoastră. Da, să nu uit, m-a întrebat, ce culoare au ochii dumneavoastră. Eu habar n-am. M-au certat : cum se poate, zice, tovarăşă Julieta. Tiza matale ştia precis ce culoare avea ochii lui Romeo... într-adevăr, Vladimir Onufrievici, ce culoare au ochii dumneavoastră ?

— Deocamdată nu-i am, ripostă nervos Me- cetnîi, dar, simţind cum a tresărit mîna Aniu- tei, adăugă : Au fost... căprui.

Fata îşi dăduse seama că a atins punctul ne- vralgic şi se grăbi să schimbe vorba :

— Cînd vorbeşte cu mine, ştie una şi bună : Julieta-n sus, Julieta-n jos, iar eu n-am! idee cine a fost Julieta. Ştiţi cumva ?

— E o piesă. Un băiat şi o fată, tineri de tot, care s-au iubit atît de tare, încît apoi au murit împreună. Ştii, Aniuta, ar fi interesant s-o citim.

— De ce nu, hai s-o citim. Clinica are bibliotecă, iar dacă n-o găsim aici, mă duc pînă la biblioteca Lenin, acolo găseşti orice carte, din cîte s-au scris pe lume.

Astfel, de la volumul de Shakespeare lec- tura le-a intrat în obicei. Majoritatea pacienţilor acestei clinici nu puteau citi singuri. Cei care erau pe picioare se înghesuiau toată ziua lîngă discurile negre ale difuzoarelor. Toate noutăţile le veneau prin radio. De două ori pe zi, glasul lui Iuri Levitan, crainicul care transmitea comunicatele Serviciului Sovietic de Informaţii, domina toate sunetele şi zgomotele a- cestei clădiri mari şi vechi. În acele clipe totul amuţea în clinică, durerile se linişteau, discuţiile în contradictoriu se curmau tocmai la punctul cel mai interesant, iar jucătorii de domino încremeneau cu piesele în mînă. Se lăsa tăcerea, pe care nimeni nu îndrăznea s-o tulbure — nici o vorbă, nici un oftat.

Toate evenimentele, toate întîmplările vieţii se percepeau cu ajutorul auzului. Iar acum, după ce, în salonul unde era internat Mecetnîi, An iuta apăruse cu micul volum al lui Shake- speare, şi cei din salon, ascultînd-o, făcură, în gînd, o călătorie în oraşul italian Verona şi, cu toţii laolaltă se întristară pentru destinul tragic al celor doi tineri din evul mediu — o fată şi un băiat — lectura cu glas tare intră în obicei. Veneau răniţii din saloanele vecine, se instalau unii j;e paturi, alţii chiar pe jos, chirciţi, de-a lungul pereţilor. Ascultau cu toţii. Luînd în consideraţie interesul atît de viu manifestat pentru literatură, locţiitorul politic al spitalului dispuse ca lectura cu glas tare să se facă în sala unde în fiecare dimineaţă avea loc raportul de gardă al medicilor. Dar, în zilele acelea, în saloanele clinicii era prea multă suferinţă, şi după ce le citi răniţilor tragedia lui Shakespeare, la sugestia locţiitorului politic, A- niuta trecu la schiţele lui Zoşcenko şi la cărticelele subţiri, de format mic, din colecţia „Krokodil". Iar numărul celor care veneau s-o asculte creştea întruna.

Despre aceste lecturi cu glas tare s-a vorbit în comunicatul de ştiri politice. Au fost a- probate de sus, ca o iniţiativă valoroasă, reco- mandîndu-se extinderea acestei acţiuni şi la alte spitale. După contravizită, răniţii o aşteptau acum pe Aniuta, să le aducă mereu o nouă porţie de umor.

— E o comoară fata asta ! raportă despre ea, mai sus, locţiitorul politic.

12

În sfîrşit, prin spital se răspîndi zvonul că Preobrajenski, personal, îl va opera pe căpitanul Mecetnîi.

Seara, Aniuta a fost invitată în cabinetul directorului clinicii, care tot mai continua să trăiască „încazarmat", cum se spunea a- tunci.

— În momentul de faţă, sînt întocmai ca a- miralul Uşakov în ajunul bătăliei din dreptul insulei Phidonisi, zise profesorul instalîndu-se în

fotoliu, vizavi de Aniuta. Prea sînt mari şansele adversarului şi puţine, foarte puţine şanse să ies eu victorios.

— Veţi învinge, tovarăşe colonel. Veţi învinge negreşit ! Trebuie să învingeţi.

— Din păcate, Julieta dragă, nu este de ajuns să fii doar convins.

— Bine, dar se spune că sînteţi „Dumnezeu în materie de oftalmologie".

— Dumnezeu ! Dumnezeu o duce bine. Se presupune că el stă undeva sus, acolo unde nu ajung pasiunile şi suferinţele omeneşti. Vai, fetiţa mea, lui Dumnezeu îi convine, el ştie tot dinainte. În ce mă priveşte — nu ştiu, habar nu am. Profesorul era tulburat şi, de aceea, acel „o" rotund, tipic celor din părţile Vol- găi se desluşea mai pregnant în vorbele sale. Nu numai mie, nimănui nu i-a fost dat să facă asemenea operaţii. De aceea, uneori, stau şi mă gîndesc, n-ar fi oare mai bine să renunţ, pînă nu-i tîrziu. Eşecul la vîrsta mea înseamnă o rană ce nu se vindecă niciodată. La un tînăr rana se cicatrizează repede, pe cînd la mine ar sîngera pînă la sfîrşitul zilelor. Face oare să risc ?

— Tovarăşe colonel, drăguţule, vă implor... ştiţi doar ce-a făcut acolo, la Lvov, v-a scris tovarăşul locotenent-colonel Şcerbina despre lu- minai.

— M-am ataşat mult de voi amîndoi. Sînteţi o pereche nemaipomenită. Romeo şi Julieta ai Războiului pentru Apărarea Patriei. Ştii însă cum s-a sfîrşit povestea lor de iubire.

— Ştiu. Am citit împreună piesa. Aici. Chiar dacă se va sfîrşi la fel, să nu vă lepădaţi de noi... Maică-măiculiţă, cum aş putea să vă conving ? Sînt gata, sînt gata să fac orice...

Aveau să treacă mulţi ani pînă să afle Me- cetnîi cum a decurs acea discuţie, cum a reuşit tînăra fată să-l determine pe savant să-l sfideze pe colegul său din Lvov şi să se decidă pentru operaţia aproape fără nici o speranţă de reuşită. Atunci, a aflat doar finalul acelei discuţii nocturne. Dimineaţa Aniuta îl înştiinţă că în ziua aceea va avea loc operaţia, fixată pentru orele paisprezece, şi că-l va opera însuşi profesorul.

La ora fixată, profesorul îşi făcu apariţia în salon, însoţit de un cîrd de asistenţi şi, după ce controlă pulsul şi tensiunea arterială a bolnavului, ordonă :

— Duceţi-l în sala de operaţie, şi din acest ultim cuvînt se desprinse mai desluşit decît de obicei acel „o" rotund, caracteristic celor de pe meleagurile Volgăi de jos.

Operaţia se făcea sub anestezie locală. Me- cetnîi auzea totul. Nici urmă de ezitare, de şovăială, pe care profesorul le împărtăşise Aniu- tei în cursul discuţiei lor din ajun. Vocea de bas a profesorului suna hotărît, ba chiar marţial. Frînturi scurte de fraze răsunau asemenea comenzilor unui conducător de oşti pe cîmpul de luptă :

— Masa mai sus... Lumina, mai aproape lumina... Lupa...

„Pentru ce i-o fi trebuind lupa ?" se întrebă Mecetnîi, care auzea limpede tot ceea ce se petrecea în jurul lui. Şi răsuflarea grea a profesorului, care-l opera, şi pîrîitul abia perceptibil al halatelor scrobite, şi zăngănitul instrumentelor, şi unele cuvinte necunoscute ca : ecartorul palpebral... pensa... Nu asta, pentru cornee... Foarfeca pentru cornee... Şi, în cele din urmă, cuvîntul acela compus, complicat „crioextrectorul".

„Ce-o fi asta crioextrector ?" gîndea Mecet- nîi, străduindu-se să se desprindă de deea ce se petrecea cu el. Nu simţea nimic deosebit. Doar o durere surdă. Sunetele însă, pe care le percepea auzu-i ascuţit, încordat, îl speriau. Profesorul gîfîia, de parcă ducea o greutate în spinare. Se auzea cum se schimba nervos de pe un picior pe altul, şi tot mai des răsuna ordinul : „soră, am asudat, şterge- mi faţa".

Trecuseră două ore şi mai bine de la înce- putul operaţiei.

— Harponul ! ordonă, în cele din urmă, profesorul şi ordinu-i sună tăios, poruncitor, în schimb glasul, avînd, de obicei, rezonanţe a- dînci, de parcă ar veni dintr-un butoi, tremura vădit de oboseală.

„Harponul... Care harpon ? Ce caută harpo- nul aici, în sala de operaţie ?" se întreba Me- cetnîi căutînd să alunge gîndurile îngrijorătoare, perfect conştient că acum, în clipa asta, se hotărăşte, dacă îşi va recăpăta sau nu vederea, dacă se va întoarce în rîndul oamenilor normali sau va rămîne infirm pînă la sfîrşitul zilelor. Alungind teama pentru rezultatul operaţiei, se străduia să-şi fixeze gîndurile asupra unor detalii fără importanţă : ce este har- ponul, ce înseamnă lanţeta, cîrligul.

Din cînd în cînd, profesorul îl întreba :

— Cum merge ?

— Normal.
— Ce simţi ? Te doare ?
— Suportabil.
— Dacă t2 doare tare, să-mi spui.
— Am să vă spun.

Şi, din nou, în starea aceea de somnolenţă alunecoasă, lipicioasă, auzea cuvinte de neînţeles : ecartor palpebral... crioextrector... harpon. Cît are să dureze oare ?

A durat mai mult de trei ore.

— **Uf !, răsună în cele din urmă. Apă... Nu, simplă... Nu pot să sufăr porcăria asta gazoasă î**

Se auzi apoi cum înghite apa. Rar, greoi.

— Vitali Arkadievici, vă e negru spatele.

— Te cred, cîte sudori m-au trecut... Ei, căpitane, prietene, mi-ai dat de lucru, n-am ce zice. Cum te simţi ?

— Ca de obicei.

— Eu nu. Mi-e teamă chiar să mă ridic de pe taburet. Mi se taie picioarele. O operaţie ca asta nu e glumă. De data aceasta glasul profesorului suna stins.

— Ce ziceţi, tovarăşe profesor ? E vreo speranţă ?

— Speranţă ? Ce înseamnă speranţă ? Este
0 noţiune abstractă. Pot să spun numai ca romanul acela din antichitate : am făcut tot ceea ce mi-a stat în putinţă, să facă mai mult cei atotputernici... Cît priveşte speranţa, căpitane, întotdeauna trebuie să speri în ce-i mai bun. Iar atunci cînd ochiul matale, pe care, se poate spune, eu l-am cusut din petice, va vedea lumina zilei, în acea zi bătrînului Preobrajenski
1 se va putea înmîna medalia pentru vitejie. Zi- cînd acestea, ordonă ca bolnavul să fie dus în salon.

Căruciorul înainta cu un scîrţîit uşor. Iar a- tunci cînd brancardierii ajunseră cu el în coridor, pe lîngă scîrţîitul roţilor urechea lui Me- cetnîi desluşi paşii uşori ai Aniutei. Mergea tăcută, alături de cărucior. Dar pe mîinile lui a- şezate peste pătură, căpitanul simţea căldura palmei ei

.în ultimele zile salonul celor grav răniţi, ca, de altfel, şi toate celelalte saloane, se trezea cu mult înainte de ora opt, cînd se lua temperatura şi începea oficial ziua de spital.

Pînă şi cei mai neputincioşi, ba chiar şi somnoroşii înveteraţi se sculau, ca la un semnal, la ora şase, cînd se transmitea la radio primul buletin al Serviciului sovietic de informaţii, care acum aducea numai ştiri bune. Se anunţa evoluţia pozitivă a ofensivei pe tot frontul gigantic, forţarea altor rîuri, cucerirea altor oraşe. Profesorul Preobrajenski spunea în glumă că în clinica lui acest buletin a devenit cea mai eficace doctorie şi urmărea personal ca discurile negre ale difuzoarelor, instalate în fiecare salon, să fie întotdeauna în perfectă stare, să funcţioneze ireproşabil.

Cei întinşi pe paturi, oameni schilodiţi şi mulţi dintre ei rămaşi chiar orbi, erau soldaţi cu experienţă, căliţi, ştiau ce este războiul şi, nu fără temei, considerau fiecare victorie ca o victorie a lor, ficare salvă de tun — ca o salvă trasă pentru ei, indiferent unde avea loc, în ce sector al giganticului front — de aceea, dimineaţa, imediat după această primă transmisie, toată clinica era cuprinsă de o emoţie radioasă.

Pe un perete al coridorului atîrna o hartă mare a Europei. în fiecare dimineaţă steguie- ţele roşii de pe hartă erau mutate. Cei care puteau umbla şi vedea se înghesuiau lîngă hartă, cît era ziua de lungă, dezbătînd pătimaş deplasarea fronturilor, făcînd fel de fel de presupuneri : cum se va desfăşura mai departe ofensiva, încotro se va îndrepta Jukov, ce va întreprinde Konev, ce va face Rokossovski sau vreun alt comandant de armată, şi trebuie spus că fiecare urmărea evoluţiile comandantului său de armată cu aceeaşi pasiune, cu aceeaşi patimă, cu care, înainte de război, iubitorii de fotbal urmăreau evoluţiile echipei lor.

Mecetnîi nu putea vedea harta. Ochiul operat era acoperit cu un bandaj. I s-a spus că va trece

destulă vreme pînă ce i se va scoate bandajul şi se vor afla rezultatele acestei operaţii cu totul unice. Nu se apropia de hartă, dar cerea neîncetat vecinilor săi de salon văzători relaţii detailate asupra tuturor modificărilor ce se operau pe hartă şi-şi reprezenta în minte situaţia războiului.

Într-o dimineaţă însorită, cînd pe ferestrele larg deschise ale salonului năvălea cîrîitul stăncuţelor şi izul proaspăt al pămîntului spălat de o ploaie de primăvară, pe hartă a fost însemnată direcţia — Berlin ! Nici mai mult, nici mai puţin — Berlinul ! Rîul Spree era forţat — cel mai nemţesc dintre rîurile nemţeşti ! În dimineaţa aceea tuturor li se păru că glasul crainicului Iuri Levitan, acest glas atît de cunoscut ţării întregi, care în toţi anii războiului răsunase ca un clopot ce cheamă poporul la vece, vestind poporului nenorocirile şi bucuriile victoriilor, suna mai, solemn ca oricînd.

Nici mai mult, nici mai puţin — Berlinul !

Cu efectivele diviziei de gardă Ural, din care făcea parte, Mecetnîi a început războiul atunci cînd luptele se dădeau pe căile de acces imediate ale Moscovei. Dar şi pe vremea aceea, ţara necuprinsă, sfîşiată de diviziile fasciste, visa, visa pătimaş ziua aceea depărtată, încă foarte depărtată, cînd diviziile sovietice vor împresura Berlinul. O visau, credeau că va veni şi, cu credinţa în suflet, luptau pe front şi munceau neobosit, fără să se cruţe, fără o clipă de linişte, de răgaz. Patru ani grei au visat-o. Şi iat-o, s-a conturat — direcţia Berlin ! Ste- guleţele roşii de pe harta atîrnată pe peretele din coridor s-au apropiat de marginea capitalei Reich-ului hitlerist, şi acum o împresurau, o încercuiau.

În ziua aceea în clinică toţi vorbeau tare, agitat, ca şi cînd ar fi tras cu toţii la măsea, deşi regulile extrem de severe, stabilite şi impuse de profesorul Preobrajenski, excludeau orice posibilitate de a se introduce băuturi alcoolice în incinta clinicii.

Nimeni nu gemea, nu se văita şi nu bombănea, iar Mecetnîi, obsedat mereu de gîndul dacă îi va fi redată sau nu vederea, însufleţit şi el de vestea cea mare, căpătă în ziua aceea credinţa fermă că totul se va sfîrşi cu bine, că va vedea. Şi nu se mai gîndea deloc la nenorocitul său de ochi, ci se străduia mereu să-şi imagineze harta Europei, să traseze pe ea linia de demarcaţie, a primului Front Ucrainean, pe care luptase, şi să-şi închipuie cît de departe a înaintat compania lui, cît drum a făcut de la peticul acela de pămînt nemţesc, dincolo de apa Oderului, peticul pe care el l-a cucerit în luptă şi unde pentru el s-a stins lumina zilei.

Iar seara, la ceasul salvelor pentru victoriile obţinute în cursul zilei, se înghesuiau cu toţii — pînă şi cei care nu vedeau — pe la ferestrele în faţa cărora se desfăşura măreaţa privelişte : exploziile multicolore scînteietoare ale focurilor de artificii. Ascultau bubuitul tunurilor şi, cu oarecare plăcere chiar, resimţeau cum salvele scutură zidurile vechi ale clinicii şi cum zăngăne uşor paharele de pe noptiere.

în ziua aceea, făcîndu-şi tradiţionala vizită prin saloane, profesorul Preobrajenski se opri lîngă patul lui Mecetnîi.

— Ei, ce face eroul Oderului ? Cum merge ?

Şi se supără, auzind' obişnuitul „normal". Se supără şi-i spuse încetişor căpitanului :

— Normal. Ce înseamnă normal ? Ţi s-a făcut o operaţie unică, o operaţie care va intra, poate, în istoria oftalmologiei. Se pot scrie articole ştiinţifice despre ea. Şi dumnealui o tot ţine una şi bună : normal ! Acum dumneata, dragul meu prieten, reprezinţi o abatere de la orice normă cunoscută pînă-n prezent. Ochiul dumitale, dacă-şi va recăpăta vederea, poate să devină cea mai celebră capodoperă a mea.

— Dacă şi-o va recăpăta... Şi cînd am să aflu dacă şi-o va recăpăta sau nu ?

'— Răbdare, prietene, răbdare ! Cum spunea Kuzma Prutkov, poet cu oarecare faimă, graba este indicată numai la prinderea puricilor, iar poporul a zis-o şi mai la subiect, graba strică treaba.

— Bine, dar cum rămîne cu speranţa, există oare, cît de cît ?

— Am să-ţi răspund cu vorbele unei romanţe de inimă albastră : „Crede, speră şi aşteaptă..." Gata, căpitane, să considerăm că problema asta am epuizat-o, am stors din ea tot ce era de stors. Şi mai spuse o dată : Crede, speră şi aşteaptă.

Deşi mai purta pansament la braţul rănit, Aniuta reuşea să ţină locul cîte uneia dintre surori, iar seara continua lectura cu glas tare, iniţiată de ea. Totuşi mai găsea timp ca să-l plimbe pe Mecetnîi. Hoinăreau prin parcul spitalului, simţind pe frunte şi pe obraji atingerea mîngîietoare a

razelor soarelui, ascultau freamătul uşor al frunzişului tînăr, crud, abia înverzit. Bolnavii internaţi în spital, care ieşeau şi ei să se plimbe prin parc, studenţii care ieşeau din clinică să ia puţin aer se obişnuiseră să vadă această pereche nedespărţită.

În ziua cînd s-a comunicat că Primul Front Bielorus luptă la periferia Berlinului, iar Primul Front Ucrainean împresoară dinspre sud- vest capitala Germaniei, Mecetnîi cu Aniuta şedeau pe o bancă veche, scorojită şi se încălzeau la soare. Într-un elan de veselie, cu totul neaşteptat chiar pentru el însuşi, căpitanul o cuprinse în braţe pe Aniuta şi, strîngînd-o la piept, o sărută.

Fata nu se împotrivi, dar nici nu-i răspunse la mîngîiere. Se dădu uşor la o parte şi rosti :

— Vine cineva.

Apoi se ridică de pe bancă, trăgîndu-l pe Mecetnîi după ea.

— Să mergem. Soarele s-a ascuns, şi am cam îngheţat.

După ce s-a întors în salon, Mecetnîi începu să mediteze — ce însemna acest „vine cineva" ? Oare venea într-adevăr cineva sau a fost o formă politicoasă de a-l pune la punct. Dacă într-adevăr venea cineva, înseamnă că ea nu are nimic împotrivă ca totul să se repete, dar în condiţii mai favorabile. Şi dacă a fost un şiretlic, o născocire, atunci ? Atunci, cum rămîne ?

Lucrurile trebuiau lămurite negreşit.

Acum era convins că o iubeşte pe această fată de care soarta l-a legat, o iubeşte cu adevărat, cu o dragoste adîncă. Şi tocmai dragostea, iubirea-i adevărată îl făcea să se poarte şovăielnic, timid, chiar sfios cu ea.

Era sigur de sentimentul său. Se bucura atunci cînd îi auzea, măcar de departe, glasul, paşii. Era gelos cînd fata se aşeza pe patul unuia dintre vecinii lui de salon şi stătea la taclale. Era gelos pe profesorul Preobrajenski, cu care Aniuta, spre mirarea întregii clinici, avea nişte relaţii de prietenie glumeaţă. Era ros de gelozie pentru că acest om în vîrstă, cu voce groasă, ca din butoi, uneori, seara, cînd peste clinică se lăsa tăcerea, o invita pe Aniuta la el, în „adăpostul antiaerian", cum îi zicea cabinetului său, o trata cu cafea şi cu bomboane.

Despre viaţa personală a zeului oftalmologiei circulau **prin** clinică tot felul de zvonuri. Se **ştia** că, la **anii** lui, cu unul **din fii,** cel **mai** mare, ajuns deja doctor în ştiinţe, profesorul s-a însurat cu o femeie de trei ori mai tînără ca el. Se ştia că în casă — ea comandă, de aceea profesorul, care, în anul cel mai cumplit al războiului, locuise ca, de altfel, tot personalul, ,,încazarmat" în clinică, nu părăsea nici în prezent cabinetul său şi rareori pleca la el acasă. Se bîrfea că, ferindu-se din calea tinerei consoarte arţăgoase, profesorul nu pregeta să invite în acel „adăpost antiaerian" al său cîte o soră medicală frumuşică. Zvonurile acestea ajungeau şi la urechile lui Mecetnîi, de aceea, cînd Aniuta îi povestea cu naivitate că din nou l-a vizitat pe Vitali Arkadievici şi a discutat cu dînsul despre cutare sau cutare lucru, Mecetnîi înmărmurea. Şi pentru că îl zăvora adînc în sufletul său, acest sentiment de gelozie creştea întruna. Erau zile cînd i se părea că începe să-l urască pe omul care îi făcuse atîta bine.

Dar Aniutei îi ascundea cu străşnicie şi gelozia, şi dragostea lui. Ah, dacă ar fi fost sigur că ochiul lui va fi salvat ! Atîta timp însă cît lucrurile sînt neclare, are el dreptul s-o condamne pe această tînără fată care i-a salvat \ iaţa şi face atît pentru el în prezent, s-o condamne pentru ani îndelungaţi la rolul de infirmieră pe lîngă un soţ orb, care necesită îngrijiri şi griji de tot felul, şi care este incapabil să-i asigure neveste-şi măcar o existenţă cît de cît suportabilă ?... Iată de ce l-a tulburat profund micul incident din parc, atunci cînd — nu s-ar putea spune că s-a văzut respins de Aniuta, nu, dar nici nu i-a răspuns la îmbrăţişare şi la sărut.

Nu, nu are dreptul să-şi mai permită asemenea gesturi ! Cînd i se va scoate în sfîrşit pansamentul şi se va constata că ochiul lui şi-a recăpătat vederea, atunci îi va cere pe loc Aniutei să se mărite cu el.

14

Şi iată că Berlinul a fost cucerit. *Reich*-ul nazist a capitulat. Discurile negre ale difuzoarelor revărsau dis-de-dimineaţă în tăcerea saloanelor marşuri şi cîntece, în timp ce crainicii tuturor posturilor şi emisiilor repetau iar şi iar, pe diferite voci, ordinul energic, plin de bărbăţie al Comandantului Suprem şi povesteau cum deasupra *Reichstag*-ului a fost înălţat şi flutură Drapelul Roşu. Fiecare asculta şi nu se mai sătura să audă încă şi încă o dată toate aceste ştiri. Le ascultau şi pătrundeau mai adînc sensul şi importanţa acestei

veşti grandioase : Victoria ! Păi asta înseamnă sfîrşitul războiului !

În ziua aceea, neaşteptată pentru toată lumea, la masa de prînz, din ordinul profesorului Preobrajenski în persoană, prin toate saloanele s-a distribuit tuturor, fără excepţie, aşa-zisa „doză Voroşilov" de votcă. În lipsă de păhărele adecvate, votca se servi în cănile pentru compot, ceea ce a constituit obiectul a tot felul de glume piperate. Liniştea severă de spital, care domnea întotdeauna în clinica profesorului, fusese tulburată. Vorbeau toţi. Vorbeau tare, agitat, nu se ascultau unii pe alţii, fiecare căutînd[1] să ţipe mai tare decît toţi cei-lalţi. Cîntecele se revărsau pe coridoare, iar într-unul din saloane, unde sub patul unui tan- chist cu arsuri grave pe faţă se găsi un acordeon de captură, se încinse chiar un dans îndrăcit.

În ziua aceea nici măcar profesorul în persoană nu a mai respectat tradiţiile atît de severe ale institutului său renumit în lumea întreagă. Umbla prin clinică parcă uşor cherche- lit şi vocea lui de bas răsuna cînd într-un salon, cînd în altul, cînd în al treilea. Se spunea că undeva a cîntat chiar împreună cu pacienţii săi.

Iar seara se răspîndi zvonul că, la invitaţia profesorului, cîntăreaţa Lidia Ruslanova îi va vizita pe răniţi şi cică va cînta chiar pentru ei, în sala mare, unde în fiece dimineaţă avea loc raportul de gardă al medicilor. Şi. deşi în acea sală se cărau de pretutindeni scaune şi taburete, la început, bolnavii nu au dat crezare zvonului. Ruslanova ! Cine dintre combatanţi nu-i cunoştea cîntecele ! în bordeiele de pe front plăcile de patefon cu cîntecele ei erau ascultate în neştire şi se uzau într-atîta, încît la un moment dat nu se mai auzea decît un continuu hîrîit. Cei de la unităţile de transmisiuni — pricepuţi la toate — izbuteau să multiplice aceste plăci, folosind drept material filmele vechi pentru radiografii. Aceste discuri confecţionate de mina omului ajunseseră un o- biect aproape obligatoriu în toate colţurile roşii.
Şi iată că Ruslanova va \eni, simplu, fără fasoane, la ei. Nu numai că o vor auzi, ei o vor vedea pe vestita cîntăreaţă. Cum este oare cu putinţă una ca asta ?

Timpul trecea, ţs-a servit şi masa de seară, au stat să admire cu toţii grandioasele focuri de artificii sărbătoreşti, au ascultat ştirile la radio, ştiri foarte îmbucurătoare şi, decepţionaţi după o aşteptare lungă, zadarnică, după cum se vede, tocmai se pregăteau să meargă la culcare cînd, deodată, pe coridor se auzi tropot de cizme.

— Vine !

Din nou a fost tulburată liniştea ce se lăsase peste saloane. Aniuta veni în goană şi se opri lîngă patul lui Mecetnîi.

— Maică-măiculiţă, a sosit ! A sosit Ruslanova ! Şi, apucîndu-l de mîneca halatului, îl tîrî pe căpitan spre uşă. A sosit cu acompaniatorul ei. Are să cînte. Haideţi să mergem jos, în vestibulul clinicii.

Artista venea de la un concert, nici nu avusese timp să se schimbe şi atunci cînd îşi a- runcă haina în mîinile acompaniatorului, un voinic înfloritor cu moţ de păr bălai ondulat, o văzură toţi : purta un sarafan, brodat cu fir, o jachetă de catifea şi o fustă de lînă. Şi Mecetnîi, tras de Aniuta tot înainte, auzi deodată vocea Ruslanovei, o voce joasă, caracteristică, îi spunea cuiva :

— Ei, să trăieşti, consătene. Vezi, am răspuns totuşi la chemarea matale, sînt aici. Vin la răniţii matale, după patru concerte festive. Apreciază, te rog ! La ora asta ar fi taman bine să dau pe gît un păhărel şi să mă culc. Da' pot eu să te refuz ? Imposibil, într-o zi ca asta.

Vocea ei joasă, de contraito, suna obosit, dar vesel.

— Ei, arată-ne, pe unde s-o luăm. Am uitat clinica asta celebră a matale.

— Pe aici, pe aici. Lidia Andreevna. Urcăm la etaj, în sala mare. Dar cum stai cu ochii, vezi bine ?

— Ca o fată de şaisprezece ani, Vitali Ar- kadievici. Am început să şi uit năpasta aceea de care m-ai scăpat. Mi-am pierdut chiar ochelarii. Nici nu mai am nevoie de ei... Iar matale, ce faci, tot repari ochii oamenilor, şi vuieşti ca diaconul în amvon ?

— Da, mereu vuiese sau huiesc, nici nu mai ştiu cum să pronunţ cuvîntul ăsta.

— Bun, spune-mi rogu-te, sfătuieşte-mă, ce să cînt pentru ai tăi ? Ce vă place voua ?

— Apăi, Lidia Andreevna, aş zice, ale noastre, de pe Volga. Nimeni nu le-a cîntat mai bine ca matale. Nici măcar Feodor Şaliapin.

—• Mare măgulitor mai eşti, Vitali Arkadievici... Şaliapin ! Cam sus ai luat-o ! Şaliapin e un munte, iar dacă noi toţi sîntem măcar dealuri şi deluşoare, tot trebuie să-i mulţumim lui Dumnezeu.

Mecetnîi asculta, profund mirat, acest dialog dintre celebrul medic şi una dintre cele mai renumite cîntăreţe : stăteau de vorbă ca doi prieteni care s-au întîlnit după ce nu s-au mai văzut multă vreme şi, în vorbele lor, în fiece frază se rostogolea rotundul, sonorul „o", aşa cum îi pronunţă cei de prin părţile Volgăi.

— Ei, voinicilor, ce-ar fi să ieşim pe scenă ? De ce să pierdem timpul de pomană ?

Astfel începu acest concert festiv improvizat.

însoţită de acompaniatorul ei cu obrajii trandafirii, care strîngea la piept acordeonul ca pe o iubită, cîntăreaţa urcă pe scenă. Oprin- du-se în mijloc, Ruslanova făcu o plecăciune adîncă, solemnă spre sală.

— Vă mulţumesc, ostaşi viteji, vă mulţumesc pentru salvarea Patriei, pentru glorioasa noastră Victorie !

Apoi, fără să anunţe ce anume va interpreta, începu să cînte, şi parcă, toate odată, s-au retras zidurile groase ale vechiului spital, s-au retras făcînd loc unor întinderi nemărginite, şi în atmosfera suprasaturată cu mirosuri grele de spital, năvăli parcă, valuri-valuri, un vînt venit dinspre Volga.

în seara aceea, pentru auditoriul său mut, nemişcat, Lidia Ruslanova interpretă cîntecele cele mai dragi sufletului ei : şi „Pe Volga, în jos", şi „Suflă vîntule, de pe Volga de jos", şi „Dacă mă plimb pe malul Volgăi" şi, bineînţeles, „Stînca", cunoscutul cîntec despre o stîncă ce se înalţă undeva, pe malul Volgăi. Şi deşi era al cincilea concert festiv din acea zi, cîntăreaţa se arătă extraordinar de darnică, generoasă, cîntecele răsunau aproape neîntrerupt, ca şi cum s-ar fi aprins unul de la altul.

— Maică-măiculiţă, plînge colonelul nostru ! şopti Aniuta la urechea lui Mecetnîi. De altfel, toţi ascultătorii aveau chipurile înduioşate, de aceea, pesemne, nimeni nu aplauda.

Iar atunci cînd, de asemeni, fără să anunţe, Ruslanova trecu la cuplete populare, se dezlănţui într-atîta, încît Mecetnîi auzea ţăcănitul ritmic al tocurilor ei. Se simţea că nu numai cei care o ascultau, ci şi ea însăşi este prinsă, o bucură forţa, timbrul glasului ei, o bucură senzaţia că inimile soldaţilor, înăsprite de anii grei ai războiului, inimile oamenilor răniţi şi schilodiţi, se deschid larg ca să în- tîmpine cîntecul ei.

Toţi urmăreau cu încordare fiecare gest, fiece mişcare a acestei femei pline, între două vîrste. Avea faţa rotundă, tipic rusească, era rumenă în obraji, ceea ce subliniau şi mai tare sprîncenele creionate cu negru şi părul brun, uşor înspicat cu fire argintii, pieptănat simplu, cu cărare dreaptă. Mecetnîi nu o vedea, dar cîntecele ei îl făceau să şi-o închipuie ; şi-o reprezenta ba sub înfăţişarea unei ţărănci vîrstnice, pline de înţelepciune, îndurerată pentru soarta unui surugiu gata să îngheţe, ba a unei femei de prin părţile Volgăi, care, stînd pe un mal stîncos, priveşte întinderea necuprinsă, învolburată a fluviului drag, ba a unei văduvioare îndrăzneţe, care nu se teme nici de dracu, ba a unei fetişcane ghiduşe de la ţară, care ţine capul sus în orice fel de împrejurări :

Zice *lumea că-s urîtă,*
Zînă nu-s, şi pace !
Nu doar zînele se mărită.
Fiecare ia ce-i place...

Cîntecele Ruslanovei schiţau în mintea lui Mecetnîi diferite chipuri de femei, dar, sub orice înfăţişare, cîntăreaţa era profund rusoaică şi atît de aproape de popor, încît părea că, în această zi atît de deosebită, însăşi maica Rusie venise la oştenii ei răniţi.

Mecetnîi nu ştia cît dură acest concert ieşit din comun, care, de altfel, luă sfîrşit, pe neaşteptate.

-— Uf, oftă din rărunchi Ruslanova, am ostenit aici la voi. Fedenka, ia cîntă mai cu foc din armonică. E rîndul tău.

Acordeonistul începu să cînte, dar sala explodă în ovaţii atît de furtunoase, încît melodia nu se mai auzi, se pierdu. Şi în acest tumult iscat dintr-o dată, asemănător tunetelor cereşti, stîrnit de contactul cu arta autentică, ţîşni din inimile bolnave, vlăguite de răni, toată bucuria pe care a adus-o poporului vestea că departe, în capitala hitleristă, pe care nu o cunoştea nici unul dintre ei, deasupra cupolei Reichstag-ului, clădire pe care nimeni dintre ei nu o văzuse, s-a desfăşurat şi flutură Drapelul roşu al ţării lor.

Numai într-un tîrziu acordeonistul izbuti să-şi înceapă programul. Interpretă un potpuriu comic, alcătuit chiar de el, din cîntecele cele mai îndrăgite pe front, şi atunci avu loc un incident, pe care Mecetnîi nu-l mai uită niciodată. Tînărul iscusit şi, incontestabil, talentat, care mînuia perfect instrumentul său polifonic, cînta toate aceste

fragmente într-un ritm de jaz cît se poate d'e vesel, aşa încît, în interpretarea sa, toate cîntecele, pînă şi gingaşul „Băsmăluţa albastră", chiar şi cîntecul solemn despre Nipru, căpătau o rezonanţă comică, glumeaţă. în timp ce răsuna melodia, în sala, cu cîteva minute mai devreme cuprinsă de extaz, intră, treptat, mai întîi o linişte plină de încordare, apoi de nedumerire, ca, în cele din urmă, să se înstăpînească o tăcere sinistră, prevestitoare de rău.

Apoi deodată se auzi :

— Stai, să nu îndrăzneşti !

Acordeonistul, care tocmai parodia celebrul cîntec „Bordeiul", se uita la spectatori şi nu înţelegea ce se petrece.

— Stai, opreşte-te !

Un soldăţel scund, pirpiriu, cu capul bandajat, se avînta spre estradă, îmbrîncindu-şi vecinii, înaintînd peste rînduri. Nu i se vedea faţa. Dintr-un soi de turban de tifon, se zbîr- lea un moţ de păr roşcat.

— Ticălosule, lepădătură ce eşti, să nu îndrăzneşti să ne murdăreşti cîntecele !

Cei din jurul lui încercau să-l potolească, îl ţineau de poalele halatului, dar omul reuşi să se smulgă din mîinile care-l reţineau şi, lăsîn- du-le halatul, numai în cămaşă şi izmene, se avîntă spre estradă.

— Linişteşte-te, omule, potoleşte-te... Ce s-a întîmplat ? Ai căpiat ? De ce faci pe nebunul ?...

— Cîntecul ăsta noi îl cîntam ca, pe o rugăciune, şi el ?... L-am purtat cu noi în luptă, iar el ? ! Parcă ştie el, Fedenka ăsta, a văzut ■vreodată ce-i o bătălie... În anii războiului, tot timpul s-a pitit după acordeon, şobolan din spatele frontului ce e !

Soldăţelul reuşi să ajungă pe estradă, dar Ruslanova se' postă între el şi acordeonist. Barîndu-i calea, îl îmbrăţişă cu un gest matern şi-l strînse la piept pe micuţul soldat, care tot mai tremura de mînie.

— Ei gata, gata, potoleşte-te, băiatul meu... Te-ai dezlănţuit, iar pe Fedea al meu l-ai făcut pe nedrept şobolan din spatele frontului. M-a însoţit pe front pretutindeni. Cîntam în primele linii, nu ne temeam de gloanţe, e clar ? De cîte ori n-am dat concerte acompaniaţi de tirul artileriei... Iar cîntecul... cîntecul, dragul meu, nu poate fi întinat. Chiar de cacl'e pe mîini proaste şi îl tot sucesc şi-l schilodesc în- terpretîndu-l ca vai de lume, el, dacă-i într-adevăr un cîntec frumos, bun, ştie să scuture de pe el tot noroiul, toată murdăria... Uite, să vă cînt eu, în încheiere, „Bordeiul" vostru. Nu face parte, desigur, din repertoriul meu, nu-i pentru vocea mea, dar într-o zi ca asta, am să încerc. Feodor, dă-i drumul.

Ruslanova începu să cînte „Bordeiul", dar nu în maniera ei obişnuită, ci încet de tot, stin- gîndu-şi parcă vocea sonoră, excepţional de frumoasă şi de plină. Cîntă meditativ, ultimele cuvinte ale cîntecului rostindu-le aproape şoptit. Atunci, în loc de aplauze furtunoase, artista auzi o linişte pioasă şi, coborînd treptele estradei în sală, îşi şterse lacrimile de pe obraji.

— Vezi, Vitali Arkadievici, ce înseamnă cîn- tecul pentru omul rus, zise ea încet, în timp ce profesorul îi strîngea mîna, adînc emoţionat.

— Azi, Lidia Andreevna, te-ai întrecut pe dumneata însăţi.

— Pentru că astăzi nu este o zi ca toate celelalte. Patru ani, dragul meu consătean, am visat noi doi să vină ziua asta, aşa cum a visat-o întregul nostru popor !

— Ai obosit, Lidia Andreevna ? , ,

— Mă simt de parcă aş fi cărat saci cu sare pe cheiul Volgăi, dar într-o zi ca asta nu ai voie să fii obosit. Mi-aş da şi viaţa, nu alta.

Apoi, adresîndu-se cuiva, şi lui Mecetnîi i se păru că tocmai lui, Ruslanova zise :

— De cîte ori vorbesc cu comandantul vos- tru-şef, îi tot dau cu ,,consătene"-n sus, „consătene"-n jos. Vă surprinde, desigur ? Aici, pe la voi, toată lumea i se adresează după grad şi după titlu, iar eu îi tot dau înainte cu ,,con- sătene". Ei, aflaţi că noi sîntem cunoştinţe foarte vechi. Sîntem într-adevăr consăteni. Satul nostru stă cocoţat pe un povîrniş, chiar în preajma Volgăi. Dumnealui este fiul părintelui Arkadi, preotul nostru, iar eu, o biată orfană, pe care obştea sătească o luase sub ocrotirea ei, cîntam în corul bisericii. Părintele Arkadi, tă- tucul profesorului vostru, m-a înscris la orfelinatul judeţean, care avea un cor foarte bun, şi acolo, fetişcană fiind, am cîntat ca solistă. Negustorii, familii întregi — veneau să mă asculte. Aşa s-a întîmplat că din Lidka-orfana a ieşit om, datorită părintelui Arkadi, fie-i ţă- l ina uşoară, cum

se zicea pe vremuri. Ați înțeles acum, ce fel de cunoștințe sîntem ?

— Lasă asta, Lidia Andreevna ! Astăzi ne-ai delectat cu un concert atît de minunat, încît nici nu știu cum să-ți mulțumesc.

— Matale, Vitali Arkadievici, nu trebuie să-mi mulțumești. Eu am rămas pentru totdeauna datornica familiei Preobrajenski : tatăl a descoperit vocea mea, iar fiul mi-a redat vederea, mi-a salvat ochii. Decît să-mi mulțumești, mai bine, consătene dragă, ne-ai da de mîncare ca lumea, că doar așa ne-au deprins unitățile militare, pe unde am cîntat. Cred că Ostrovski, într-ur.a din piesele lui, zice : „Sîntem artiști, locul nostru e la bufet".

— Vă dăm de mîncare, Lidia Andreevna, vă hrănim. Să mergem la mine în „adăpostul antiaerian".

— Cel fel de „adăpost antiaerian" ? Despre ce fel de bombardamente mai poate fi vorba ?

— Ale vieții, Lidia Andreevna, ale vieții de toate zilele. Mă ascund acolo de bombardamentele vieții.

— Ei, vrei în „adăpost", hai în adăpost, dar să mergem repede. De azi-dimineață Fedea și cu mine nu am pus nimic în gură.

— Vii și dumneata cu noi, bubui profesorul, prinzîndu-l pe Mecetnîi de talie. Să ți-l prezint, Lidia Andreevna, pe un erou al **O-** derului — cel dintîi și-a condus compania pe pămîntul dușmanului. Noi îi zicem „Romeo". Iar dînsa este Julieta lui, cu grad de sergent- major. Să mergem, mică Julieta. Vino și matale cu noi, apărător al cîntecului. Qar uite ce-i : nu mai vreau nici o criză de isterie...

Astfel, însoțiți de o mulțime de lume, a-junseră la ușa biroului, și Mecetnîi se pomeni într-o încăpere unde aroma de țigări bune și aceea de cafea anihilaseră mirosurile persistente de spital.

— Văd că matale, Vitali Arkadievici, tot mai ești pasionat al picturii, zise cîntăreața, și Mecetnîi auzi distinct foșnetul sarafanului ei, dintr-un material aspru, împodobit cu cusături și broderii bogate.

•— Nu am avut timp pentru pictură, sînt vechituri toate. Patru ani în șir războiul nu mi-a lăsat o clipă de răgaz. Am încercat odată s-o pictez pe micuța noastră Julieta — dar nu am făcut decît să prăpădesc bunătatea de hîr- tie. Dar, vă rog, așezați-vă, care unde găsește loc.

— Pot să mă descalț ? îl întrebă deodată cîntăreața. Îmi zvîcnesc picioarele, chin — nu alta !

— Descalță-te, te rog, Lidia Andreevna, simte-te ca acasă, în satul nostru, unde amîn- doi alergam desculți. Și armura asta teatrală o poți scoate ; acolo, după paravan, găsești un halat frumos, mi l-a trimis din Asia Mijlocie un pacient pe care l-am avut aici sub aripa mea ocrotitoare.

Totul îl impresionă pe Mecetnîi în ziua aceea : concertul neașteptat, și această voce a- dîncă, plină, melodioasă și puternică, criza de isterie, pe care micul soldat o dezlănțuise înainte de sfîrșitul concertului, felul în care stăteau de vorbă cîntăreața și profesorul, acest „o", tipic pentru cei de pe Volga, atît de pronunțat în vorbirea amîndurora, și, în sfîrșit, vestea cum că profesorul a încercat să-i facă portretul Aniutei. Toate acestea, luate laolaltă, erau atît de neașteptate pentru el, încît eroul de pe Oder ședea tăcut și încordat.

Spre sfîrșitul mesei, asezonată cu o cafea excelentă ,,a casei" și cu un coniac plăcut aromat, uitînd de obosealâ și transformîndu-se parcă într-o tînără muiere zglobie de pe Volga, Ruslanova cîntă pe neașteptate, fără să fie rugată, refrene tipice locurilor ei natale :

Of, prietenele mele își iau fanții între ele, Am același scop și eu — Vreau să suflu unul, zău !

— E de-al nostru cîntecul, din Saratov, vui basul profesorului. Știi, Lidia Anqlreevna, de cine mi-ai amintit acum ? De confesa Maria Dmitrievna din *Război și Pace*. Mai ții minte cum o descrie Tolstoi ? Cum, în toiul petrecerii și al veseliei generale, Maria Dmitrievna s-a pornit pe dans ?

— Bine, dar Maria Dmitrievna a lui Tol-stoi era -o femeie bătrînă, în timp ce eu, deși am destui anișori, încă nu sînt de lepădat, nu-i așa ? Ce zici ?... Mai merge, mai merge ?

Barca-i plină de apă, Și sub barcă e apă, Fustele-s ude leoarcă, Vai de barcagiu !

— Ține isonul, Vitali Arkadievici, nu ai uitat cîntecele noastre de pe Volga ?

De data asta două glasuri se contopiră într-un refren : o voce adîncă de femeie și basul ușor hîrîit al profesorului :

Rostovu-i pe Don, Saratovul pe Volga, Ai picioarele lungi, Nu te pot ajunge.

Apoi, deodată :

— Of, am cam întrecut măsura, „consă- tene" dragă ! Prea mi-am dat drumul ! Toate interdicţiile voastre medicale s-au dus naibii ! — nu mi-e teamă de nimic ! Şi ce zi, ce zi de neuitat ! Cîrid mă gîndesc că războiul s-a terminat, că steagul nostru fîlfîie deasupra Reichs- tag-ului nu-mi pasă de nici un fel de interdicţii medicale, nu mi-e frică de nimic. Visez să cînt cîntece ruseşti la Berlin, chiar în faţa Reichstag-ului... Ce zici ? N-ar fi rău, aşa-i ?

Mecetnîi băuse la masă un păhărel mic de coniac, dar capul îi vuia vesel, şi tot ce-l înconjura părea să-i prevestească şi să-i promită numai lucruri bune.

În ziua aceea, nici el nu ştia de ce, începu să creadă că-şi va recăpăta vederea, se va întoarce în, rîndul oamenilor normali şi, odată redevenit un om ca toţi oamenii, fără nici o a- mînare, îi va cere Aniutei să-i devină soţie.

Dar înainte ca profesorul să-i scoată de pe ochiul operat bandajul etanş şi să i se decidă soarta, au mai trecut nişte zile, şi în acest răstimp s-au mai petrecut în viaţa lui destule evenimente şi triste, şi îmbucurătoare.

În locul celuilalt ochi extirpat, i s-a pus o protează, un ochi foarte reuşit, după cum' îl în- credinţa toată lumea, şi care a acoperit perfect golul rămas după operaţie. Timp de cîteva zile organismul trecu prin procesul de adaptare la acest corp străin, fără viaţă, iar după perioada de acomodare, după ce dispăru tumefierea din jurul ochiului, toţi bolnavii din salon — care vedeau — au găsit că ochiul era excelent, ca şi cînd ar fi fost unul viu. Iar Aniuta, singura care putea să ţină minte ochii lui, pe cînd erau sănătoşi, susţinea cu glas tare şi cu şi mai mult zel decît toţi ceilalţi că „parcă ar fi viu".

Plecă vecinul de salon, genistul, rănit de explozia unei mine, internat cu acelaşi traumatism, ca şi Mecetnîi.

Plecă mîhnit, îndurerat, pentru că nu şi-a recăpătat vederea, cu toate că fusese operat de două ori. A aşteptat şi el, răbdător, sentinţa, dar aceasta nu s-a pronunţat în favoarea lui. I-au scos bandajul şi nu văzu nimic, ca şi pînă atunci îl învăluia întunericul. Iar cînd a fost adus înapoi în salon, acolo se lăsă o tăcere ce stărui pînă-n noapte tîrziu. Genistul nu se plîn- gea. Nu ofta, ci doar stătea tăcut. Numai noaptea, Mecetnîi îi auzi hohotele de plîns înfundate, surde, bărbăteşti.

Era moscovit. A doua zi veni să-l ia nevasta — o femeie destul de trecută. Ducîndu-l la braţ, mormăia cu însufleţire prefăcută :

— Lasă, Koliuşka, n-are nimic. Principalul este că trăieşti, că te-ai întors... Dacă ai şti cum te aşteaptă copilaşii noştri... Au rămas în parc, nu le-au dat drumul înăuntru. Ai să vezi cît au crescut de cînd ai plecat pe front. Ai să vezi îndată.

— N-am să mai văd nimic, nimic ! izbucni genistul, şi acest strigăt răguşit, înfundat avu asupra lui Mecetnîi efectul unei lovituri de cuţit. Dar în clipa ce urmă, reuşind să se stă- pînească, genistul îi spuse încet neveste-şi : Iartă-mă, Maşenka... Iar în uşă, întorcîndu-se spre tovarăşii lui de salon, le aruncă : La revedere, fraţilor !

După ce paşii li s-au stins pe coridor, în salon se strecură din nou o tăcere chinuitoare şi, abia într-un tîrziu, cineva dintre bolnavi slobozi parcă un oftat :

— Da-a !...

Dar iată că sosi ziua cînd îi veni rîndul lui Mecetnîi să-şi înfrunte destinul. Chiar profesorul în persoană veni în salon după el, îl luă de braţ şi-l conduse în sala de operaţie. Mîna profesorului era aşezată pe mîna lui Mecetnîi. În urma lor răsunau paşii suitei formate din medici şi surori şi, printre paşii aceştia nenumăraţi, Mecetnii desluşea pasul uşor al Aniu- tei. Apoi paşii ei amuţiră de îndată ce căpitanul auzi o uşă închizîndu-se în urma sa.

Îl instalară într-un fotoliu şi-şi simţi capul prins într-un dispozitiv special, aspru, din porţiunea de sus a spetezei. Prin atingeri uşoare, o mînă abilă şi delicată începu să-i desprindă pansamentul de tifon ce-i acoperea ochiul. Nu-l durea deloc, însă şedea cu mîinile înfipte spasmodic în braţele fotoliului. îndată... Acum... Chiar acum se va lămuri totul. Tremura de emoţie şi nu era în stare să-şi stăpî- nească tremuratul.

Auzi ţăcănitul unui întrerupător şi simţi lîngă obrazul său un obiect din care emana o căldură plăcută. Să fie un bec ? Da, asta trebuie să fie. Apoi, deodată, în întunericul compact, care-l învăluia pe Mecetnîi dei atîtea şi atîtea zile, sclipi o lumină.

— Văd ! strigă el ca scos din minţi.

— Mai încet, căpitane. Păstrează-ţi calmul, vui glasul profesorului lîngă urechea lui şi, ca de ©bicei în clipele de emoţie, accentul tipic de pe meleagurile Volgăi păru mai pronunţat.

Deodată Mecetnîi desluşi conturul unui cap mare, boneta albă, şuviţele de păr cărunt, nişte mustăţi, un barbişon. Va să zică, aşa arată a- cest zeu al oftalmologiei! Şi i se păru, nici el nu ştia de ce. că undeva, cîndva, a mai văzut acest cap cu nasul lătăreţ, ca de raţă şi simpatica bărbuţă căruntă.

— Ei, erou al Oderului, acum ar fi momentul să ne facem cruce noi doi şi să-i mulţumim lui Dumnezeu, care, din păcate, nu există. Chiar aşa, ar fi cazul să ne facem cruce, şi eu, şi matale. Capul cărunt pieri, iar. Me- cetnîi desluşi destul de clar prin întuneric contururile strălucitoare ale unui instrument.

— Cum e, vezi ceva ?

Căpitanul tăcea.

— A leşinat, zise un glas de bărbat, după care, cineva apropie de nasul lui un flacon cu amoniac.

— Ce ziceţi, băieţi, aşa-i, că nu mă dau încă bătut ? Nu a secat încă de tot puterea căzăcească a bătrînului Preobrajenski ! rosti profesorul cu automulţumire copilărească făţişă. Da, tinerilor, împieliţatul ăsta bătrîn de Preobrajenski are să vă mai arate de ce este în stare ! Vede, aţi auzit, vede eroul nostru, cuceritorul Oderului... Ei, ţi-ai revenit, războinicule ? Ete ce te crispezi ?

— Mă doare ochiul.

— N-are nimic, trece. Ei, ajunge pentru prima oară — ai privit pe săturate ! Profesorul acoperi din nou ochiul operat cu un pansament etanş de tifon, şi din nou un întuneric de nepătruns îl învălui pe căpitan. Dar de data asta, nu se mai temea de acest întuneric.

Iar profesorul continua să se laude faţă de Mecetnîi, sau poate faţă de nişte adjuncţi ai săi ori asistenţi aflaţi în încăpere, sau poate, a- dresîndu-se sieşi :

— Şi ce caz ! Ce caz grav a fost ! Ca să zic aşa, i-am peticit din nimic ochiul. Din bucăţele. Şi vede, vede omul ! Bucuria răutăcioasă este ceva urît. dar vreau eu să trîntesc negreşit o telegramă la Lvov, lui Nedolja, acest admirator servil al Vienei ! Nu degeaba zice proverbul : „acolo unde pentru neamţ e moarte sigură, rusului îi merge ca pe roate"...

Mecetnîi simţi dintr-o dată cum îi revin puterile. O porni singur, dar se izbi de uşă. Cineva îl opri, îl luă la braţ şi din nou auzi, chiar lîngă el, glasul acela cunoscut :

— Să nu te pripeşti că o greşeşti. Cu răbdare frunza dudului se face mătase. O săptămînă-două ai să umbli cu acest bandaj. Dacă îl scoţi mai devreme, toate strădaniile mele se duc pe apa sîmbetei... Da, prieteni dragi, operaţia a fost făcută magistral ! Bătrînul Preo- branjenski s-a întrecut pe el însuşi ! Pentru o operaţie ca asta i se cuvine un premiu.

îndată ce se deschise uşa spre coridor, căpitanul auzi glasul tulburat al Aniutei :

— Cum e ? Spuneţi-mi repede.

— Normal, îi răspunse Mecetnîi, deşi această expresie favorită a lui era în clipa aceea vădit nelalocul ei. Dar bucuria îi era atît de mare, încît i se învîrtea capul şi nu-şi putea cîntări vorbele.

— Vedeţi ?

— Am văzut nuţel...

— E grozav ! se bucură Aniuta şi, îmbră- ţişîndu-l, îi pecetlui obrazul cu un sărut sonor.

În aceeaşi stare de ameţeală, de semi-vis, Mecetnîi intră în lift.

Se trezi abia seara tîrziu, cu senzaţia unei bucurii nespuse, atotcuprinzătoare. Dar nu realiză pe loc de ce este fericit. Apoi îşi reaminti : văd, văd din nou. Ochiul e salvat, naiba să-l ia !
îşi aminti cum în bezna camerei obscure văzuse lumina lămpii, cum pe fundalul acestei lumini se conturau trăsăturile unui bărbat în vîrstă, boneta albă, şuviţele de păr ce-i cădeau pe frunte, mustăţile, bărbuţa ascuţită. Iată deci cum arată acest zeu al oftalmologiei ! Oare unde a putut să-l vadă el, Mecetnîi, mai înainte. Unde ? Cînd ? în ce împrejurări ?

16

A doua zi, la fel de fericit, porni la plimbare împreună cu Aniuta.

De dimineaţă era cald. Soarele ardea, nu glumă. Zgomotul paşilor se stingea pe asfaltul moale de căldură. Frunzişul teilor îşi pierduse nuanţa primăvăratică de un galben gingaş şi fremăta, sub adierea unui vînt călduţ. Hotărî- seră să iasă de data asta din parcul spitalului, unde se plimbau de obicei, şi să meargă pe jos pînă la rîul Moscova.

Mecetnîi era total transformat, din clipa în care s-a convins că ochiul i-a fost salvat. Mersul lui, pînă atunci sfios şi prudent, devenise ferm. Aniuta nu trebuia să-l mai îndrume. Deşi, ca şi pînă atunci, totul era cufundat în întuneric pentru el, înainta, sigur de el, orientîndu-se după sunetul paşilor.

Bucurîndu-se de această zi caldă, aproape ca o zi de vară, de soare, de vîntul călduţ, fata trăncănea fără încetare şi se minuna la fiece pas : vai, ce bisericuţă frumoasă, ca din- tr-o poveste... Iar străzile sînt largi. Nu mi-a fost dat pînă azi să merg pe străzi atît de largi. Şi cîte maşini ! Să ştiţi, Vladimir Onu- frievici, aici chiar dacă ai ochii sănătoşi trebuie să păşeşti cu prudenţă, că de nu — nimereşti negreşit sub roţi...

Iar Mecetnîi rămînea tăcut şi se gîndea, în sinea lui : gata, acum nu mai e mult de aşteptat. Azi-mîine îşi va recăpăta vederea, şi a- tunci, chiar în prima zi, cînd i se va scoate pansamentul, el îi va spune Aniutei, direct, fără ocolişuri, că o iubeşte şi că o roagă să fie soţia lui. S-ar putea oare să-l refuze ? De ce ? Puţin probabil s-o facă. Acum nu-i chiar de lepădat el, căpitanul Mecetnîi. Şi ce bine au s-o ducă ei doi ! în tot timpul acesta pe care l-au petrecut împreună, au reuşit să se cunoască reciproc, s-au acomodat unul cu celălalt. Ea va fi o soţie bună şi, pesemne, o mamă bună. Vor avea neapărat copii. Uf, de-ar veni mai repede toate astea !

Rîul Moscova se ivi cu totul pe neaşteptate, în faţa ochilor Aniutei se deschise o întindere largă de ape, molatice sub soarele cald, cu maluri abrupte, ferecate în granit, pe cînd Mecetnîi simţi pe obrajii săi umezeala-i proaspătă, răcoroasă.

— Of, ce bine-i aici ! exclamă fata, zîmbind rîului, tramvaielor fluviale, motonavei mari, ce înainta încet, în sus, pe firul apei.

Mecetnîi nu mai ţinea minte cît au stat ei lîngă parapetul de granit. Au rămas acolo pînă în clipa cînd fata exclamă alarmată :

— Vai, Vladimir Onufrievici, se apropie furtuna, şi începu să-l zorească : să mergem, să mergem...

De după o clădire uriaşă din piatră cenuşie, zidită parcă din cuburi gigantice, se tîra un nor greoi plumburiu.

Mecetnîi nu vedea norul ce se apropia a- coperind cerul deasupra Moscovei, auzea însă tunetele îndepărtate, care-i amintiră salvele de tun ce răsună în cursul pregătirii unui atac de artilerie. Şi salvele se auzeau tot mai a- proape şi mai aproape.

Începură să alerge, şi Aniuta îl trăgea de mînă, după ea.

— Ce fulgere, aoleu, ce fulgere ! exclama din mers fata, speriată. Ca obuzele „Katiuşe- lor", parcă ar brăzda norii.

Rafalele de artilerie răsunau acum chiar deasupra capului. Se stîrni apoi un vînt puternic. Stropi grei de ploaie se porniră să cadă cu zgomot pe asfalt. Aniuta îl sili pe Mecetnîi să intre într-un gang.

— De un bombardament ca ăsta nu poţi fugi, îţi propun să ne adăpostim, zise el scoţîndu-şi mantaua de ploaie ca s-o acopere pe Aniuta. într-adevăr, cînd ploaia se înteţi, veni deodată o pală de aer rece. Vîntul purta în rafale stropi de ploaie şi adăpostul celor doi ţineri deveni umed, rece, neprimitor.

— Maică-măiculiţă, asta zic şi eu ploaie torenţială. De-a lungul trotuarelor apa curge pîraie.

Mecetnîi încercă s-o acopere pe Aniuta cu mantaua lui, dar fata protestă :

— Şi dumneavoastră ? Să rămîneţi numai în tunică ? Nu, asta în nici un caz i

Fata desfăcu mantaua şi o trase peste a- mîndoi. Stăteau acum lipiţi unul de celălalt. Mecetnîi îi simţea căldura trupului, rotunjimile delicate ale sinilor. Temîndu-se ca nu cumva să se destrame senzaţia asta de apropiere, de intimitate, căpitanul stătea nemişcat ca o statuie. Fata nu se ferea, ba parcă chiar se lipea mai strîns de el, ori, poate, i se părea doar...

— Ce bine ne-ar fi prins aici o foaie de cort adevărată, rosti el cu o voce cam răguşită, numai ca să pună capăt tăcerii, care devenea semnificativă şi apăsătoare.

—j Vai, cum plouă, parcă toarnă cu găleata...

într-adevăr, ploua, parcă turna cu găleata, şi Mecetnîi prindea cu auzu-i ascuţit nu numai plescăitul mărunt şi des al şuvoaielor de apă ce se prăvăleau pe pămînt, ci şi susurul pinului ce alerga de-a lungul trotuarului. Tunetele se rostogoleau acum drept deasupra capului lor, făcînd să vibreze pămîntul, şi erau atît de asurzitoare, încît nu mai semănau defel cu salvele depărtate ale unor

exerciţii de artilerie, ci cu exploziile unor obuze de mare calibru.

Deşi mantaua nu-i învelea cu totul, ci le înfăşură doar capetele, Mecetnîi se simţea extraordinar de bine. Prin zgomotul ploii auzea răsuflarea fetei, simţea aroma părului ei ud. Ar fi vrut s-o ia în braţe, s-o strîngă la piept, să-i sărute obrazul umed, aproape lipit de al său.

Printr-un efort al voinţei, căuta să înăbuşe în el atracţia mereu crescîndă şi-şi spunea : nu, nu se poate, ar fi necinstit din partea mea, după ce mi se va scoate bandajul, atunci da.

în ritmul tumultuos al furtunii interveni parcă o schimbare.

— Nu mai plouă atît de tare, nu-i aşa ?

— Aşa e, rosti Aniuta, şi, în acest răspuns, Mecetnîi auzi un fel de întristare sau nemulţumire. După care fata se dădu brusa la o parte şi ieşi de sub adăpostul mantalei.

— A stat ploaia. Nu are rost să mai zăbo- \im aici. Să mergem.

Şuvoaie de apă se mai scurgeau de pe acoperişuri, burlanele caselor vuiau, de parcă cineva le-ar fi burduşit cu beţele, pîrîiaşe repezi susurau de-a lungul trotuarelor, iar văzduhul era atît de curat şi de proaspăt, încît îţi venea să-l tragi cît mai mult, cît mai adînc în piept.

,,Ce-o fi cu ea, de-i atît de rece deodată ? Ba parcă chiar s-a supărat... De ce nu scoate o vorbă şi-l trage de mînă după ea, aproape brutal ? Dar dacă i-aş ?... Nu-nu... încă **o** zi, poftim, încă două, şi scap de bandaj, îmi recapăt vederea, din moment ce am văzut lumina, din moment ce am desluşit destul de limpede capul cunoscut — oricît ar părea de ciudat — al „zeului oftalmologiei", înseamnă că ochiul este salvat, înseamnă că totul va fi bine, şi acest «bine» bate la uşă."

în ziua aceea visurile lui legate de Aniuta începură să capete contururi practice. Se vor căsători încă aici, la Moscova. Iar apoi — împreună — spre Ural. El se va întoarce la institut ca să-şi termine studiile. Ca fost luptător de pe front, demobilizat, va fi reprimit cu siguranţă în ultimul an de institut, că doar îi mai rămăseseră cîteva luni pînă la absolvire, cînd a plecat la război. E drept, în patru ani a uitat tot ce a învăţat. Şi ce dacă ? Nu-i chiar atît de grav, va recupera materiile uitate. Şi Aniuta ? În prezent e cadru medical. Visează probabil diploma de medic. Foarte bine, oraşul are un institut de medicină... Sau, pentru moment, va intra să lucreze la spital. E fată deşteaptă, perseverentă, îşi va găsi ea locul în viaţă !

Cufundat în aceste gînduri vesele, Mecetnîi se plimba pe coridor şi chiar fredona încet un cîntecel. Deodată auzi glasul Aniutei :

— Vladimir Onufrievici, cum se poate una ca asta ? Aţi uitat că astăzi este ziua dumneavoastră de naştere ! Doar de la dumneavoastră ştiu data. Poftiţi cadoul meu. Spunînd aceasta, fata îi întinse un obiect şi, pipăindu-l, Mecetnîi îşi dădu seama că este o gentuţă dreptunghiulară.

— E o trusă. Vă prinde bine cînd o să plecaţi acasă. E un lucru bun. Astăzi s-au scos în vînzare la Centrul comercial al Armatei, în cinstea Victoriei, şi am pus şi eu mîna pe una. Are şase compartimente : pentru periuţă de dinţi, pentru pămătuf, pentru aparatul de bărbierit, pentru savonieră şi încă două, nu mai ştiu pentru ce. E frumoasă, o să vedeţi.

Emoţionat şi înduioşat, Mecetnîi o îmbrăţişă şi o sărută cu căldură.

— Uite, războiul s-a terminat, începem să ne agonisim tot felul de obiecte... Îţi mulţumesc.

Acum fericirea era aici, aproape, la doi paşi de el, puteai s-o atingi cu mîna.

17

Dacă înainte timpul se tîra în spital întocmai ca o mîrţoagă, acum zbura în galop, ca un cal de cavalerist. Venise timpul cînd lui Mecetnîi toate îi mergeau în plin. Ochiul de sticlă se aclimatizase şi, fie întîmplător, fie printr-un concurs fericit de împrejurări, conform afirmaţiei profesorului, forma o pereche perfectă cu vecinul său, ochiul căruia i s-a redat lumina. într-o cameră cufundată în întuneric i se scotea bandajul şi îl lăsau să privească scurt, cîteva minute doar. Mecetnîi examina lacom instrumentele şi aparatele ce se profilau în penumbră, apoi se întorcea spre tăbliţa atîrnată pe perete, cu litere de diferite mărimi pe ea. O privea şi se bucura : distingea toate literele din primele patru rînduri.

Mai tîrziu i s-a dat o carte pentru copii, culeasă cu litere de-o şchioapă, şi Mecetnîi citi cîteva pagini dintr-o povestioară hazlie, unde era vorba despre aventurile unui oarecare Mister Twister la Leningrad.

Profesorul Preobrajenski, care zicea că ochiul lui Mecetnîi, refăcut din bucăţele, este cea mai grozavă creaţie a sa, a profesorului, se ocupa

personal de pacientul său. Spre profunda mirare a căpitanului, profesorul era cu totul altul decît şi-l închipuise acesta, datorită vocii de bas cam surde, hîrîite. După glas, părea să fie un bătrîn vînjos, puternic, aşa cum arată mulţi bătrîni în oraşele străvechi ale U- ralului. În realitate, profesorul era destul de scund, avea umerii înguşti, iar moţul ce-i ieşea de sub bonetă, mustăţile aciuiate sub nasu-i lătăreţ şi bărbuţa ascuţită, ca de ţap — toate erau cărunte. Doar ochii îşi păstraseră albastrul pur şi aveau atîta vioiciune, cîtă numai ochii de copii o pot avea.

Privindu-şi mai atent salvatorul, în momentele cînd i se scotea bandajul de pe ochiul operat, Mecetnîi dezlegă enigma — de ce chipul acesta i se pare cunoscut. „Zeul oftalmologiei" semăna la chip cu Mihail Ivanovici Kalinin ; portretele acestuia nu lipseau aproape din nici o izbă sătească din Ural.

Ca şi înainte, profesorul îi zicea lui Mecetnîi Romeo, iar Aniutei Julieta, Julietocika, şi chiar Julietuşka şi se purta cu ei degajat, simplu, chiar ca un prieten, interesîndu-se îndeaproape de problemele lor.

— Şi pentru mai departe, căpitane, cum vezi viaţa ? Ce planuri are eroul Oderului ?

— Plec acasă, Vitali Arkadievici, să-mi termin studiile.

— Bun, asta-i o treabă ! Cu alte cuvinte, războiul nu ţi-a scuturat din cap toată ştiinţa ! Cred că nu va fi uşor, aşa-i ?

— Ajung eu din urmă tot ce-am uitat şi ce-am pierdut.

— Dar Julietocika ce are de gînd ?

— Nu ştiu, îi răspunse Aniuta, aruncîndu**-i** lui Mecetnîi o privire întrebătoare. În ochii albaştri ai profesorului se aprinse o flăcăruie atît de poznaşă, încît fata îşi lăsă în jos privirea.

Discuţia avea loc în bine cunoscutul cabinet al savantului, în „adăpostul antiaerian", unde mirosurile medicale specifice se îmbinau cu aromele de cafea proaspăt rîşnită şi de tutun bun. Tocmai în acea clipă, profesorul făcea cafea, pe un reşou electric, într-un ibric străvechi din aramă.

După ce cafeaua a fost gata, o turnă în trei ceşti minuscule, de forma unor scoici.

— Beţi, vă rog. La Moscova nimeni nu ştie să facă o cafea aşa cum o face bătrînul Preobrajenski. Ştiţi ceva, copiii mei, cu voi doi — eu mă odihnesc. Zău aşa !

Scoase o ţigară cu muştiuc lung şi o aprinse făcînd să zornăie chibriturile din cutie.

— Nu vă supăraţi că fumez ? Doamna permite ?... Uite, nu mă pot dezvăţa de ţigări. Deşi ar trebui, da, ar trebui. Iar dacă tot continuu aşa, am să mor într-o zi cu ţigara în gură... Deci, cum rămîne, copiii mei ? Nu mi-aţi răspuns la întrebare. Cum aveţi de gînd să vă duceţi viaţa mai departe : împreună ori fiecare pe drumul lui ?

Adînc tulburat, Mecetnîi îşi simţi palmele ude de sudoare. Bărbatul care alergase în fruntea companiei sale drept spre puştile automate ale S.S.-iştilor, se fîstîci şi chiar se arătă speriat la auzul acestei întrebări neaşteptate.

— Eu încă nu... Noi încă nu... Adică, de fapt...

— De fapt, nu aţi hotărît încă, nu aţi avut timp. Ochii albaştri rîdeau, fără să se ascundă. Păi, cum vine asta, dragii mei prieteni ? Elevul meu, Platoşa Şcerbina, mi-a scris că încă la Lvov gura lumii v-a declarat logodiţi. Dar după mărturia lui William Shakespeare, acest Romeo era mai îndrăzneţ şi mai întreprinzător decît eroul nostru, cuceritorul Oderului, de altfel, şi Julieta, după cîte ţin minte, era o tînără ho- tărîtă. Apoi, deodată, profesorul schimbă subiectul. Ştiţi, care este deosebirea dintre un schizofrenic şi un isteric ? Nu ? Ca medic v-o spun: schizofrenicul consideră că doi ori doi fac cinci, şi este extrem de mulţumit de acest lucru, iar istericul ştie că doi ori doi fac patru, ceea ce îl enervează într-un hal fără de hal. Cum rămîne totuşi cu întrebarea mea ? Poate că Julietocika îmi răspunde, tiza ei, eroina lui Shakespeare, era mai îndrăzneaţă decît iubitul ei.

— Ştiţi, tovarăşe colonel, căpitanul, poate, nici nu vrea...

— Aniuta, cum poţi spune una ca asta ? Tu pentru mine... Atîta mi-am dorit-o... Rostind a- ceste fraze întretăiate, Mecetnîi o prinse în braţe şi o strînse la piept. Tot încă nu-i vedea chipul, privirea, dar după cum s-a întins toată spre el şi s-a cuibărit la pieptul lui, îşi dădu seama că cererea lui în căsătorie, rămasă pînă la urmă nerostită, a fost primită.

Profesorul ţinea ceşcuţa cu cafea chiar lîngă nas şi părea absorbit totalmente de aroma ei.

— Mă bucur foarte mult. Peţitoria este o îndeletnicire periculoasă. Vorba ceea, primul pahar îi revine peţitorului, dar tot lui şi prima scatoalcă.

Nu-i nimic, am mers la risc... Iar ăsta-i darul meu de nuntă... Şi cu aceste cuvinte, profesorul a scos dintr-un sertar al biroului două bilete de carton lăcuit şi aspru. Mîine are loc parada în cinstea Victoriei. Biletele sînt pentru Piaţa Roşie. În tribune von fi locuri speciale pentru militarii răniţi. Pentru clinica mea s-a trimis un bilet cu rugămintea să-l înmînez celui mai merituos, mai destoinic. Dar eu vă am pe voi doi, cei mai destoinici. Pentru celălalt bilet m-am milogit pe lîngă comandantul militar al capitalei. Şi el a fost internat la mine, cu un glaucom. Luaţi-le... Numai cu o condiţie, eroule, n-ai să-ţi scoţi pansamentul şi Juileta va fi ochii dumitale. Profesorul se ridică şi rostí în încheiere : Aşadar, operaţia codificată sub denumirea „Peţitorie" a fost dusă la bun sfîrşit. Sergentul-major se va îngriji de echipament, ca mîine totul să lucească şi să strălucească. Să nu faceţi de ruşine celebra clinică a lui Preobrajenski.

18

Maşina spitalului cu semnul crucii roşii îi lăsă pe cei doi tineri în imediata apropiere a Manejului.

Mai departe o luară pe jos. Aniuta nu-l conducea pe Mecetnîi. Mergeau, la braţ, lipiţi unul de celălalt, ţinînd cadenţa. O pîclă cenuşie învăluia cerul Moscovei, totuşi Aniutei i se părea că vremea este minunată. în punctele de trecere ale cordoanelor ce barau calea spre Piaţa Roşie, tînăra fată prezenta cu mîndrie biletele. Feşele care acopereau capul lui Me- cetnîi, ca şi braţul Aniutei, prins într-un bandaj de un alb imaculat — făceau impresie. Controlorii de la cordoane îi salutau milităreşte, prietenos, ba chiar cu respect.

Indreptîndu-se de-a lungul grădinii Alexandrovski, spre zidul Kremlinului, Aniuta şi căpitanul depăşiră mai multe cordoane şi iată că, de după imensa clădire din cărămidă a Muzeului de Istorie, înaintea lor se deschise piaţa atît de cunoscută, pe care însă nici unul din ei nu o văzuse pînă atunci. Aniuta şopti veşnicul său „maică-măiculiţă" şi se opri în loc.

— Nu am nimerit unde trebuie ? o întrebă Mecetnîi.

— Ba da. Exact unde trebuie.

— Atunci, de ce ne-am oprit ?

— Mă uit, ce mare e !... Iată şi Mausoleul, şi turnul, şi ceasul, pe care-l auzim la radio cînd bate miezul nopţii. Maică-măiculiţă, Mausoleul e mic... Aniuta vorbea, iar Mecetnîi avu impresia că vede şi el Piaţa Roşie necuprinsă, pavajul, lustruit parcă de tălpile multor generaţii, care lucea mat sub cerul posomorit, şi tribunele, pline de lume, ce se înălţau de o parte şi de alta a Mausoleului. Aniuta se sperie şi-i împărtăşi şi lui Mecetnîi temerile ei : cum o să-şi găsească ei, sosiţi, se vede, cu în- tîrziere, locurile. Dar un şef mai mare de la miliţie, după ce le mai controlă o dată biletele, văzînd bandajul de culoare închisă de pe ochiul lui Mecetnîi, dădu dispoziţie unui subaltern al său :

— Tovarăşul nu vede. Condu-i dumneata spre locurile puse la dispoziţia invalizilor din Războiul pentru Apărarea Patriei.

Răniţii aduşi din spitale se aflau în aripa stîngă a tribunei din dreapta, în imediata apropiere a Mausoleului. Mecetnîi nu-i vedea, dar „ochii lui" — adică Aniuta — îi povesteau, şi căpitanul îşi închipuia toate acestea clar, colorat, de parcă el însuşi le-ar fi văzut : oameni cu capul bandajat, alţii în cîrje, alţii cu cîte un braţ prins în bandulieră. Pe uniforme sclipeau însemnele de paradă, ordinele, medaliile, frecate ca să lucească, nasturii vestoanelor.

În rîndul întîi era aşezat un fotoliu sanitar, în care şedea un bărbat cu însemne de fruntaş. Pe pieptul lui se învecinau trei decoraţii ale Ordinului Gloriei.

— De aici veţi vedea totul foarte bine, le zise miliţianul tinerel, pe tonul unei gazde primitoare care îşi îmbie musafirii. Sînteţi în spatele imediat al corpului diplomatic. Sînt locuri de onoare. Apoi, lovindu-şi călcîiele unul de celălalt, îşi luă rămas-bun : Am onoarea...

Se apropiau grăbiţi şi-şi ocupau locurile în tribună diplomaţi în civil şi în uniforme militare de paradă. După ce se familiarizâ cu rolul ei de comentator, Aniuta observa orice detaliu şi povestea totul lui Mecetnîi.

— Ăştia, militarii lor, ai străinilor, sînt întocmai ca nişte cocoşi. Şi ordine, şi galoane aurii, şi de-astea care atîrnă-.- cum le zice... Văd pe unul cu fustiţă, zău aşa, o fustiţă scurtă din stofă cadrilată şi genunchii goi... Sînt împodobiţi ca nişte pomi de iarnă, pe cuvîntul meu de comsomolistă.

— Ce e drept, e drept. O armată cu cît luptă ea mai slab, cu atîta şapca e mai lată, cu atît mai multe decoraţii şi zăngăneli poartă pe piept, interveni vecinul lor, un ofiţer cu chipul slab,

nervos, care purta pe tunica-i decolorată două ordine — Drapelul Roşu — unul era vechi, cu şurub, celălalt nou. Acuma, uite, stau la loc de onoare şi nici nu-şi mai aduc aminte cum o luau la sănătoasa în Ardeni, din drumul nemţilor.

— Întotdeauna aşa se întîmplă : unul cu ponoasele, şapte cu foloasele, îi ţinu isonul un plutonier vînjos, cu părul tuns scurt. Purta şi el decoraţii, nasturii de metal îi luceau şi avea urme de praf de dinţi pe tunică.

— Terminaţi ! Ce să zic, v-aţi găsit momentul potrivit să vă răfuiţi ! Nu-i frumos să vorbiţi aşa... Ne ascultă, pesemne, unul din ei...

— Lasă-i să ne asculte. Ce, n-am dreptate ? Am dus noi tot greul războiului în spinare, iar dumnealor la desert au binevoit să pofteaască.

Discuţia era tot mai aprinsă, dar în acest moment peste tribune trecu un vuiet reţinut.

— Vai, maică-măiculiţă, e Stalin ! strigă Aniuta. Vladimir Onufrievici, mă auziţi ? Şi e foarte aproape de aici... Iată-i pe Molotov, pe Voroşilov... Şi pe Mihail Ivanovici cu bastonul lui. De tulburată şi excitată cum era, A- niuta pierdea întruna glasul.

În clipa aceea peste toate tribunele impresionant de mari, pline pînă la refuz de lume, trecu un uragan de aplauze şi Mecetnîi, care şi el aplauda, cu atîta frenezie încît îl dureau palmele, asculta comentariile Aniutei, repezi, agitate.

— Ia uite, Stalin e scund, mult mai scund decît ceilalţi. Îmbrăcat simplu. Manta militară, şapcă şi are nişte mustăţi mari, mari de tot, dar nu sînt negre, ci roşcovane.

în timpul acesta, în spatele tribunelor, se făcură auzite bătăile orologiului din turn — joase, tărăgănate, cunoscute în lumea întreagă. Sunetele acestea căzdeau în mijlocul u- nei tăceri absolute, încordate, treceau în zbor pe deasupra tribunelor încremenite, se rostogoleau peste întinderea pieţei şi se întorceau estompate, doar ca un ecou.

— S-a deschis poarta de sub turn, comenta în continuare Aniuta. Aha, răsună copitele unui cal... Cineva a ieşit pe poartă, călare pe un cal alb.

— Nu e „cinema", ci Jukov, mareşal al U- niunii Sovietice, o corectă sever plutonierul, care avea pieptul plin de decoraţii scînteie- toare. Trebuie s-o ştii, tovarăşe sergent-ma- jor. Primul dintre primii !

— Bine, ajunge, nu vă mai contraziceţi !

Tulburarea Aniutei i se transmitea lui Mecetnîi ; simţea cum fata percepe avid tot ce se întîmplă în jurul lor. Totul i se părea important şi voia să-i povestească despre toate : cum arată calul mareşalului Jukov, ce imensă e orchestra militară — sunetele ei făceau să tre-
Salte granitul tribunelor, cum; unul după altul, din coloanele ce treceau prin Piaţa Roşie, ieşeau comandanţii fronturilor, cum se apropiau de Mausoleu şi, după ce salutau tribunele cu sabia scoasă din teacă, urcau în aripa dreaptă a Mausoleului. Aniuta povestea, turuia cu iuţeala unei mitraliere, de teamă, probabil, ca nu cumva să-i scape, să uite vreun detaliu. În clipele acelea, poate, i se părea că însăşi istoria este aici, alături, şi cum să-i scape ceva, cum să-l văduvească pe Mecetnîi de un amănunt cît de neînsemnat, pe el, care nu vede toate acestea !

— Da' ştiu că mai turui, sergent-major 1 zise plutonierul cel cu decoraţii multe. Nu-l invidiez pe bărbatul matale. Ai să-l omori cu turuiala asta.

Mecetnîi auzi rîsul fetei, care trecu parcă peste această observaţie, continuîndu-şi reportajul atît de personal. Între timp, de după clădirea Muzeului de istorie, peste Piaţa Roşie cobora un nor de ploaie lăţos. Văzîndu-l, A- niuta îl înştiinţă pe căpitan. Norul acoperi discul soarelui, se stîrni un vînt rece şi se porni o ploaie măruntă, înceată. Stropii băteau acum darabana pe cozorocul şepcii noi pe care o arborase Mecetnîi în ziua aceea. Pavajul de granit al pieţei se înnegri, începu să lucească, dar parada se desfăşura mai departe, ca şi cînd nimio nu s-ar fi întîmplat. în sunetele muzicii militare, se auzea tropotul cadenţat al paşilor — erau coloanele care treceau prin, faţa tribunelor. Nimeni nu lua în seamă ploaia. Coloanele treceau prin Piaţa Roşie şi, după ce ajungeau în spatele bisericii pestriţe Vasili Bla- jennîi, păstrînd cu străşnicie rîndurile, se scurgeau spre rîul Moscova. Unul după altul, treceau fronturile, sectoarele giganticului front ce se întindea din nordul pînă-n sudul ţării. în- trucît nu vedea cum apare şi trece un front şi vine altul, Mecetnîi desluşea aceste schimbări după sunetele muzicii, întrucît plutonierul cel plin de medalii le comunicase că fiecare front va trece în sunetele marşului său.

— Vladimir Onufrievici, vin ai noştri ! strigă deodată Aniuta cu glas tare. întîiul Ucrainean.

În frunte — Konev al nostru. Maică-măiculiță, curn mai mărşăluieşte, ca nimeni altul. A ridicat sabia, are cizme frumoase, lucesc ca o- glinda... Il cunoaşteţi, Vladimir Onufrievici, nu-i aşa ?

— L-am văzut. A venit pe la noi, la regiment, pe cînd pregăteam ofensiva la capul de pod de la Sandomierz. A stat, a urmărit exerciţiile. Tocmai atunci compania noastră trecea tîrîş sprijinindu-se în coate. Mareşalul s-a a- propiat de un ostaş, unul gras, stîngaci, greoi. „Cum te tîrăşti ? ! Posteriorul matale are să atragă atenţia inamicului de la o poştă." S-a întins pe pămînt, acolo, şi i-a arătat cum trebuie să se tîrască... Şi acum, ce face el, comandantul nostru ?

— S-a suit în tribună. E foarte aproape de noi... Se bucură de respect, se vede. Toţi îl salută, se apropie de el...

R,ăsuna muzica, executată de o fanfară i- mensă. Ascultînd-o pe Aniuta, după sunetele care îi parveneau la ureche, Mecetnîi se străduia să-şi închipuie întregul tablou al celor ce se petreceau în Piaţa Roşie, se străduia din răsputeri şi nu reuşea. Prea erau toate uimitoare, extraordinare. Imaginaţia se dovedea neputincioasă. În acelaşi timp, se gîndea la el însuşi, prin cîte i-a fost dat să treacă, din cîte bătălii a ieşit, cîţi tovarăşi de front a pierdut, înainte de a ajunge la această paradă. Se gîndea la compania sa : unde o fi prins-o sfîrşitul războiului şi unde, oare, în ce oraş german se află acum în dislocare ? Ii veni în minte locţiitorul său politic care a preluat compania, după ce el, Mecetnîi, s-a prăbuşit, şi a condus-o doar cîteva minute, iar acum este decorat *posl- mortem*. Şi la Mitrici, înmormântat pe pămîntul Poloniei, într-o movilă în preajma apelor Vis- tulei, alături de mica statuie a unei madone străine, care se înalţă încununînd parcă vîrful movilei. Se gîndea şi la propria-i mutilare, şi ia ochiul salvat de ,,zeul oftalmologiei". Şi la cei cărora nici o măiestrie de chirurg nu le va mai reda vederea, pentru ei lumina zilei s-a stins în război, pe front, şi nu se va mai a- prinde în vecii vecilor. Această paradă făcea parcă bilanţul războiului gigantic, inuman de greu, al eroismului nemaivăzut al poporului şi, amintindu-şi de prietenii săi, — cei vii şi cei morţi — Mecetnîi simţea în aceste clipe că nu şi-a trăit degeaba viaţa, că a fost un bun soldat şi a făcut pentru victorie tot ce i-a stat în puteri.

— Ca un răspuns la aceste gînduri ale sale, auzi din spate un glas cam dogit :Cînd stai şi te gîndeşti, fraţilor, ce mai război am oîştigat noi, ce duşman am învins. Primul Război pentru Apărarea Patriei, cînd Rusia l-a ciomăgit pe Napoleon, nici nu se poate compara cu al nostru. Războiul nostru pentru Apărarea Patriei a fost mult mai crîn- cen, mai înverşunat. Am luptat împotriva a tot ce este fascism... Kutuzov, Barclay de Tolli, Raevski, Davîdov — cine nu-i cunoaşte şi astăzi, după ce au trecut o sută de ani ! Iar Ju- kov, Konev, Rokossovski sau, să zicem, Isidor Artemievici Kovpak al nostru au cîştigat de zece ori mai multe bătălii. Şi noi îi vedem. Uite-i, stau în faţa noastră, pe Mausoleu... Chiar alături de noi, se poate spune...

Cel care vorbise nu a reuşit să-şi ducă ideea pînă la capăt. Prin aripa dreaptă a tribunei trecu un val de aplauze.

— Stalin s-a apropiat de marginea Mausoleului, spuse, tulburată, Aniuta. Stă în picioare, surîde, a arătat spre cer, a clătinat din cap, pasămite, ploaia nu intra în program... şi-a ridicat gulerul mantalei. Acum se uită la noi, zău la noi, a zîmbit, vrînd parcă să spună, ce ne pasă nouă de ploaie...

Aplauzele nu conteneau, puternice, se rostogoleau în valuri peste tribune...

— ...Aplaudă şi el.

Iată cînd regretă căpitanul că nu are voie să-şi smulgă bandajul de pe ochi, să încalce ordinul.

— ...S-a depărtat... S-a oprit lîngă un alt grup. Îi spune ceva lui Voroşilov, şi rîd amîn- doi...

Absorbită de atîtea impresii, Aniuta îşi curmă relatarea. Mecetnîi n-o zărea, asculta vibraţiile puternice ale orchestrei, pasul apăsat al unităţilor care treceau prin faţa tribunelor. Apoi huruitul tancurilor. După aceea foşnetul roţilor de cauciuc ale tunurilor şi, în sfîrşit, un zgomot mai estompat — urmau maşinile unităţilor mecanizate.

Aniuta tăcuse pentru că observase că un maior, care stătea în faţă, aproape de frînghia ce

separa grupul răniţilor de acela al diplomaţilor străini, mereu întorcea capul şi se uita la Mecetnîi. Maiorul ţinea o cîrjă subsuoară şi un baston în mînă. Avea un moţ de băieţandru de culoarea inului, ce-i ieşea de sub şapcă, era solid, vesel şi prin întreaga-i înfăţişare semăna cu actorul Mihail Jaro v, pe care Aniuta îl văzuse cu puţin înainte în filmul „Birjarul aerului". Ce-o fi vrînd maiorul ăsta cu chip de băieţandru ştrengar ? De ce s-o fi uitînd aşa la Mecetnîi şi la ea ?

Desigur, Mecetnîi nu vedea nimic din toate acestea şi nu putea să ghicească de ce a tăcut deodată Aniuta. Abia după aceea, reamintin- du-şi pînă-n cele mai mici detalii tot ceea ce se petrecuse atunci, în Piaţa Roşie, a înţeles şi şi-a imaginat) cu o sensibilitate ascuţită cum s-au petrecut lucrurile. în ziua aceea el a intuit doar inexplicabila stare de nelinişte a A- niutei.

Tocmai în momentul acela o coloană nouă păşi în Piaţa Roşie. Fiecare soldat din coloană ducea un steag coborît spre sol sau un băţ de steag cu un semn strălucitor, de neînţeles, în vîrf. Cînd coloana a ajuns în dreptul Mausoleului, răsună o comandă, coloana se regrupa şi se opri. Se auzi bătaia tobelor, nişte sunete sacadate, ca de alarmă. Atunci cei din tribune au văzut ce purtau soldaţii.

— Duc drapele hitleriste ! exclamă A- niuta. Of, maică-măiculiţă, sînt sute de drapele. Rînduri-rînduri coloana se apropie de Mausoleu.

Tobele băteau mai tare, mai sacadat. Aveai impresia că sunetele acestea au umplut pînă la refuz piaţa care semăna cu o cupă uriaşă. Me- cetnîi îşi plecă înainte capul, ca şi cînd ar fi putut să vadă ceva prin bandajul compact ce-i acoperea ochiul. Se auzi zgomot de lemn şi de metal lovindu-se de caldarîm.

— Le aruncă... Le aruncă lîngă Mausoleu. Maică-măiculiţă — cîte sînt !...

Drapele, stindarde cu embleme şi simboluri ale fascismului, relicve ale diviziilor, ale corpurilor de armată nimicite, formaseră de acum un morman

destul de înalt la temelia Mausoleului, în timp ce soldaţii se apropiau, rînduri- rînduri, şi aruncau, tot aruncau mereu altele, şi altele, după care, eliberaţi parcă de o povară neplăcută, se regrupau şi continuau să mărşăluiască prin Piaţa Roşie, spre biserica Va- sili Blajennîi, făcută toată parcă dintr-o stambă multicoloră.

Apoi Aniuta văzu că maiorul căruia în sinea ei îi spunea deja Jarov, încearcă să ajungă pînă la ei, făcîndu-şi cu greu loc prin mulţimea compactă. Acum pe pieptul maiorului se vedeau desluşit cîteva rînduri de panglici multicolore.

Se îndrepta spre ei, aruncînd în dreapta şi în stînga :

— Iertaţi-mă... Scuzaţi, vă rog. Cer iertare... Permiteţi să trec.

Şi deşi chipul lui, cam insolent, avea o expresie blajină şi zîmbetul stăruia mereu pe bu- zele-i pline, fără să ştie de ce, Aniuta simţi o nelinişte instinctivă, chiar teamă. Mecetnîi ţinea mîna ei într-a sa şi tulburarea fetei i se transmise şi lui.

19

Între timp, piaţa prinse a scînteia de alămurile uriaşei fanfare reunite. Această fanfară gigantică înainta în rînduri largi, ocupînd aproape tot caldarîmul pieţei rămase pustii, spălate de ploaie şi înnegrite din această pricină. Sute, poate chiar mii de alămuri intonau armonios sunetele unui marş solemn, şi două şiruri de muzicanţi cu tobe turceşti stîrneau un bubuit atît de infernal, încît părea că se cutremură pînă şi turnul Kremlinului.

Dar fata relata toate acestea cumva fără vlagă, distrată parcă, privea înaintea sa şi nu dădea atenţie acestei măreţii scînteietoare da alămuri. Prin tribune se rostogoli din nou o furtună de aplauze.

— Ce este ? Aniuta, ce se petrece ?

— Stalin şi ceilalţi conducători părăsesc tribuna şi coboară nu ştiu unde, în jos...

În clipa aceea, Mecetnîi auzi un glas radios şi foarte cunoscut :

— Volodka !

Mecetnîi tresări.

— Vladimir Mecetnîi ? Vladimir Onufrie- vici ?

— Slavka ! strigă Mecetnîi. Slavka Voronov. De unde ai apărut, drace împielițat ?

— De acolo, de unde vii și tu, din spital... Am fost rănit pe front. Ce-i cu tine ? De ce ți-au bandajat în halul ăsta scăfîrlia ?

— Ochii. Unul mi l-au scos, iar celălalt — cine-l stie, s-ar putea să fi scăpat. Și tu ce ai pățit ?

— Piciorul, frate, piciorul. Hotula genunchiului. Medicii îmi promit să mi-o dreagă, și uite, e a treia lună de cînd o tot dreg... Să știi că te-am recunoscut de departe, cu toate bandajele. Mă uit — Volodka Mecetnîi cu un ser- gent-major foarte simpatic... Și tu nu m-ai văzut ?

— Deocamdată, Slavuska, nu am cu ce să văd.

— Ah, da, ochii, înțeleg. Dar, trebuie s-o recunosc, tu și pe orbecăite ți-ai ales o însoțitoare drăguță. Nu mă prezinți ?

— Stanislav Voronov, colegul meu de institut, poreclit de golani „Lipie", rosti radios Me-cetnîi și încă atunci s-a mirat că glasul Aniu- tei nu exprima nici o bucurie, ba, dimpotrivă, o auzi cum se recomandă rece, protocolar :

— Sergent-major Anna Lihobaba.

— Cum, cum ? exclamă interogativ Voronov.

— Așa cum ați auzit, tovarășe maior.

— Uf, ce nume ! Nu ți-e frică, Volodka, cu o asemenea însoțitoare ? Mecetnîi auzea sunetul ușor al cîrjei și își închipuia ce sprinten sare maiorul în cîrja lui, purtîndu-și chiar vesel piciorul bandajat : cîrja și bastonul loveau vioi, din timp în timp, asfaltul.

Cum se întîmplă întotdeauna cînd se în-tîlnesc doi foști colegi de școală, care nu s-au văzut demult, conversația se desfășură după cunoscutul tipic în asemenea cazuri : „Ții minte ?", „Știi ?",

„Cutare se află în prezent în cutare loc", „Cutare s-a însurat". De altfel, nici unul din ei nu-l lăsa pe celălalt să-i răspundă la întrebarea pusă, alte nume, alte fapte şi evenimente erau citate, unele peste altele.

Deodată însă maiorul întrebă :

— Spune-mi, Volodka, ce fac ai tăi ? Cum o duce Nataşka ? Vovka ?... Cîţi ani a împlinit ? Vreo cinci, nu-i aşa ? Cred că e băiat mare ?

Mecetnîi simţi cum Aniuta s-a încordat toată, dar nu dădu importanţă acestui lucru. Fără să răspundă la întrebare, vorbi grăbin- du-se parcă :

— ...Şi pe Leoşa Kapustin l-am întîlnit, în- chipuie-ţi, tocmai pe Vistula. Comanda batalionul tehnic auxiliar al aerodromului, în divizia de sub comanda generalului-locotenent Ale- xandr Pokrîşkin. Este maior în serviciul auxiliar. A căpătat un aer distins, s-a îngrăşat şi, pe deasupra, a început să graseieze, ca să-şi dea aere, probabil.

Căuta în mod vădit să schimbe subiectul.

— Bine, dar Nataşka, despre ea nu mi-ai răspuns nimic, îl întrerupse maiorul, care nu înţelese manevra lui Mecetnîi. Doar ştii că şi eu mă uscam de dorul ei pînă prin anul patru... Nu v-aţi văzut deloc în timpul războiului ?

— Ne-am văzut... O singură dată. Mecetnîi îi făcu un semn uşor cu cotul maiorului, dar o făcu destul de neîndemnatic. Atunci însă nu dădu importanţă stîngăciei sale.

— Am înţeles, trec pe recepţie, răspunse a- cesta şi începu să turuie, descriind cum şi unde i-a fost dat să lupte, unde şi de cîte ori a fost rănit, unde şi în ce spitale a zăcut, în ce spital a întîlnit cele mai simpatice surori şi ce perfidă e această rotulă, naiba s-o ia...

Aniuta mergea, ca totdeauna, calm, cu pas egal, numai că nu-l lăsă pe Mecetnîi s-o ia la braţ, ci-l conducea, aşa cum o făcea înainte, cînd se plimbau împreună. Antrenat de amintiri şi de conversaţia cu fostul lui coleg de şcoală, căpitanul nu dădu nici o atenţie acestui detaliu. Nu observă

nici că e taciturnă. De altfel, toate acestea se puteau explica uşor : o zi ca asta, cu atîtea imcresii, şi ea care a trebuit să vorbească atîta, relatîndu-i absolut tot ceea ce se petrecea în jurul lor.

— Ei, şi cum ai de gînd să trăieşti mai departe ? îl întrebă maiorul.

— Mai departe, mă demobilizez şi mă întorc la institut. Cred că o să mă reprimească. Că doar din ultimul an am plecat noi amîndoi pe front. Şi tu ce ai de gînd ?

— Nici nu ştiu. Poate trec la Institutul de aviaţie. Că deh', am acum o specialitate : pilot în aviaţia de vînătoare, şi pe deasupra clasa — extra. Stau şi mă gîndesc, dacă termin Institutul de aviaţie, poate că reuşesc s-o cârmesc spre ştăbime. De ce nu ? E foarte uşor. Un as din cel de-al doilea război mondial. Numai piciorul, rotula asta, dracu s-o ia, se va vindeca oare sau ba ?... Ştii cum m-au poreclit în spital ? „Piciorul petrece", zău aşa.

Pe strada Gorki îşi luară rămas-bun. Maiorul porni vesel şontîc-şontic spre intrarea în metrou, iar Aniuta îl conduse re Mecetnîi în faţa Bibliotecii Lenin, unde urma să-i aştepte maşina spitalului.

— De ce taci mereu ? o întrebă Mecetnîi. Te-a supărat turuiala noastră ? Te-ai plictisit ?... Sau nu ţi-a plăcut Slavka ?

— Nu, de ce să nu-mi placă, e simpatic, vesel.

— Atunci ai obosit pesemne. Sau, poate, ai răcit în ploaie ?

— Nu, totul e normal, după cum vă place să vă exprimaţi...

Prins de impresiile zilei ce trecuse, Mecetnîi nu dădu atenţie acestui „dumneavoastră". Continua să trăiască toate momentele paradei, în urechi îi răsunau orchestre, auzea pasul unităţilor care treceau, scrîşnetul şenilelor de la tancuri, aplauzele cu care tribunele îi întîmpi- nau pe conducătorii de partid şi pe vestiţii comandanţi de oşti, auzea zgomotul abia perceptibil şi cu totul aparte al

drapelelor şi stindardelor hitleriste ce se loveau de caldarîm.

După ce s-a întors la spital, povestea întruna, neobosit, despre toate acestea vecinilor săi. Ascultătorilor le luau locul alţii, noi, şi el îşi relua de la capăt povestirea. Deodată simţi un miros de cafea şi de ţigări „Herţegovina Fior". Venise profesorul. La rîndul său, l-a pus pe căpitan să repete totul, de la început pînă la sfîrşit. După ce îi ascultă relatarea, spuse :

— Uite ce-i, eroule. Înainte de culcare, ia, te rog, un somnifer. Să dormi ca lumea. Mîine îţi scot bandajul, şi dacă bătrînul Preobra- jenski mai este bun la ceva, mîine îţi recapeţi vederea.

— Mîine ? Chiar mîine ?

— întocmai. Şi, după cum îţi place să te exprimi, la orele patru fix... Păstrează-ţi calmul... Fără emoţii, te rog... Eu trebuie să am emoţii, pentru că mîine voi forţa eu Oderul meu şi, după cum vezi, sînt vesel şi plin de energie...

Mecetnîi luă un somnifer, adormi într-o dispoziţie de aşteptare radioasă, şi avu în noaptea aceea nişte visuri plăcute, în care eroina principală era Aniuta.

20

A doua zi dimineaţa se trezi în aceeaşi dispoziţie, cu senzaţia că-l aşteaptă o bucurie mare. Ce anume ? Ah, da, profesorul a promis să-i scoată bandajul de pe ochiul operat... Are să vadă, are să vadă... El, Mecetnîi, are să vadă din nou. îi va vedea chipul... Iar apoi, azi, mîine, în orice caz, zilele acestea, el şi cui A- niuta se vor căsători.

Dar unde o fi Aniuta ? Ce-i cu ea ? Dimineaţa, înainte de vizita medicală, nu exista să nu treacă pe la el. Măcar pentru o clipă, să-i dea bună dimineaţa. Şi astăzi s-a împotmolit pe undeva. Nu veni nici la ora unsprezece, cum avea obiceiul s-o facă, după ce termina cu îndatoririle ei de soră. Se aşeza pe patul lui să mai stea la taclale.

Absorbit de gîndurile legate de recăpătarea vederii, făgăduită de profesor, Mecetnîi nu dădu nici atunci prea mare atenţie absenţei ei.

Dai' cînd nici după masa de prînz Aniuta nu se arătă în salon, Mecetnîi se îngrijoră de-a binelea. Totuşi, unde o fi ? Ce-i cu ea ? Nu cumva s-a îmbolnăvit, după ce în ajun au stat amîndoi în ploaie ?... Şi-i încăpăţînată ! Cît a încercat el s-o convingă, nu a vrut în ruptul capului să-şi îmbrace mantaua veche, cu care a făcut războiul, înnegrită de fum la focurile de vreascuri. S-a dus la paradă numai cu tunica militară nou-nouţă, şi doar a plouat. E drept, a fost o ploaie scurtă, o ploicică mai degrabă, dar tot a fost. Ba, pe deasupra a fost şi o zi cam rece.

Îngrijorat, Mecetnîi o luă spre camera de gardă a surorilor, pe orbecăite — ţinea minte drumul.

— Nu ştiţi unde o fi Aniuta ?

— Dumneavoastră, tovarăşe căpitan, trebuie să ştiţi mai bine unde se află sergentul-major Lihobaba, auzi el răspunsul, nu lipsit de venin, şi, după glas, îşi dădu seama că trebuie să fie acea soră Kaleria, care, neavînd domiciliu, împărţea cu Aniuta cotlonul ce li se repartizase şi căruia ele îi ziceau „cămară medicală".

— S-a îmbolnăvit ?

— Da' de unde, e bine mersi.

— Atunci, unde-i în momentul de faţă ?

— Nu vă spun, dumneavoastră trebuie s-o ştiţi mai bine. A plecat şi gata socoteala !

— Cum adică a plecat ?

— Aşa cum se pleacă. Pe picioarele ei. S-a întors cam necăjită parcă de la paradă, nu mi-a spus mie nimio, şi-a strîns lucruşoarele... Apoi — rucsacul pe umeri şi — valea. Nici măcar nu şi-a luat rămas-bun de la mine, da' mie, bineînţeles, nu-mi pasă.

— Dar unde a plecat, spune-mi, unde ?

— Habar n-am. Vă spun doar, nu mi-a zis o vorbă. în general e cam într-o ureche Niuşka asta a dumneavoastră.

Mecetnîi îşi înfipse mîinile în marginea mesei, de parcă cineva, deodată, l-ar fi lovit în cap. Vestea era atît de neaşteptată, încît îţi venea greu să-i dai pe loc crezare. A plecat ? Cum a putut să plece ! Poate că femeia asta răutăcioasă îi joacă o festă, îşi bate joc de el. Ea şi cu Aniuta aveau veşnic neînţelegeri între ele. Kaleria o invidia pe Aniuta şi nu se zgîrcea defel la vorbe veninoase.

— Nici nu şi-a luat rămas-bun...

— Poate şi-o fi luat ea de la cineva, urmă semnificativ Kaleria, cu o aluzie vădită. Întrebaţi-l pe profesor. Poate că pe la dînsul a trecut. Apoi, ridicîndu-se de la masă, Kaleria veni aproape de Meeetnîi. Nu vă faceţi sînge rău, tovarăşe căpitan, daţi-o naibii pe Niuşka asta. Să ştiţi că nu-i deloc aşa cum v-o închipuiţi. Vi s-a băgat sub piele nu numai dumneavoastră, a folosit şi cu profesorul exact aceeaşi manieră, şi încă cum — moşul o sorbea din ochi. Dumneavoastră nu vedeţi, dar eu, slavă Domnului, am ochii sănătosi, şi stîngul, şi dreptul...

— Prostii.

— Păi, în cazul ăsta, de ce mai staţi de vorbă cu o proastă ? Mă întrebaţi, vă răspund. Iar în ce-l priveşte pe profesor — o ştie toată clinica. întrebaţi pe oricine, şi, pe un ton, de data asta cam obraznic, adaugă : Eh. căpitane, căpitane, amintiţi-vă cuvintele cîntecului : „iubirea fără bucurii a fost, fără tristeţe-i despărţirea"... în prezent, numeric, noi, muierile, am depăşit cu mult plafonul maxim. E de-ajuns să fluieri o dată : vin buluc — ia-ţi-o pe care vrei — pe alese. Măcar şi pe mine, de exemplu. Dumneavoastră nu mă vedeţi, să ştiţi că sînt frumoasă. Alături de mine Niuşka e o stîrpi- tură... Nici n-ai la ce să te uiţi.

Fără să-i răspundă, Meeetnîi ieşi din camera de gardă şi o luă spre salonul lui. De tulburat ce era,

se izbi de perete şi lovitura îl duru multă vreme. Nici acum nu era convins că este adevărat ceea ce-i spusese Kaleria. Aniuta a plecat... De ce, de ce ? L-a scos din focul luptei pe umerii ei, l-a salvat, riseîndu-şi propria ei viaţă. Cît l-a dădăcit după aceea. Cîte obşţş- cole a învins, luptîndu-se pentru el. Şi acum, poftim, a plecat. A plecat în ajunul zilei cînd el trebuie să-şi recapete vederea. Ce simplu : şi-a strîns lucruşoarele şi a plecat. Nici nu s-a sfătuit cu el. Nici măcar nu şi-a luat rămas- bun.

Da, categoric, trebuie să fie o neînţelegere la mijloc. Minte cu siguranţă muierea asta ticăloasă, roasă de invidie.,. Şi-a strîns lucrurile în sacul de campanie, şi-a făcut formele de ieşire din spital... Nu se poate. Aniuta nu putea să procedeze cu atîta cruzime. Nu este în firea ei. Şi apoi, după conversaţia aceea ciudată „în adăpostul" profesorului, relaţiile s-au clarificat. Ea nu a spus atunci „nu", din contră, s-a bucurat, era vădit fericită. După aceea, la paradă, au mers braţ la braţ, strîns lipiţi unul de celălalt, ca doi tineri căsătoriţi. Kaleria minte precis sau denaturează adevărul. Trebuie să fie altceva la mijloc în toată povestea asta...

Cînd medicul-şef al secţiei intră în salon, să-l prevină pe Mecetnîi că peste o oră vine cineva să-l ia ca să i se scoată pansamentul, căpitanul stătea nemişcat pe patul lui, întins peste pătură, cu papucii în picioare. Nu reacţionă în nici un fel la informaţia primită, nici măcar nu-şi schimbă poziţia în faţa medicului ; îl întrebă doar :
Unde a dispărut sora Aniuta ?

— Cum, nu ştiţi ? A plecat aseară, îi răspunse medicul, necăjit că vestea adusă de el, în legătură cu scoaterea pansamentului, a produs o impresie atît de slabă asupra bolnavului.

— Dar unde, unde a plecat ?

— S-a dus, pesemne, la serviciul de cadre. Şi-a făcut ieşirea din clinică. Ieri am dat drumul multora dintre răniţii noştri, şi a plecat şi ea.

— Dar de ce ?

— Tocmai mă pregăteam să vă întreb eu pe dumneavoastră. Cînd a aflat că ea a plecat, comandantul nostru şef, profesorul, s-a făcut foc : cine i-a făcut ieşirea, de ce nu i s-ă raportat dumnealui ?... Ţipă şi acum. Cîţiva inşi au zburat glonţ din „adăpostul antiaerian". Care \a să zică, nici dumneavoastră nu ştiţi. Ciudat... Deci, să fiţi gata, peste un ceas vine cineva- să vă ia.

Cît aşteptase Mecetnîi momentul acesta ! Cît a visat ziua, ceasul în care va putea vedea din nou nu lumina aceea slabă estompată a becului electric, ci lumina zilei, lumina adevărată şi se va convinge definitiv că a scăpat de nenorocirea aceea cumplită, redevenind om ca toţi oamenii, un om activ, întreg.

De cîte ori au stat de vorbă el şi cu Aniuta despre ceasul acesta ! Iată că a sosit în sfîrşit, iar Aniuta nu mai este cu el. A dispărut. S-a evaporat. Ce-ar putea oare să însemne dispariţia ei subită ? De ce-o fi plecat ? Este imposibil ca ea să-l fi dădăcit atîta numai şi numai ca să îndeplinească misiunea primită din partea companiei lor ! Deşi, s-ar putea să fie şi asta. Nu este exclus. Poate că şi sentimentele şi le sacrifica pentru a-l mîngîia, a-l consola în minutele, în lunile acelea atît de grele. E cu putinţă oare să fi plecat pentru totdeauna ?... Nu, nu se poate, pur şi simplu va lipsi un timp, s-a dus, pesemne, să-şi rezolve o problemă a ei, de care el nu are cunoştinţă...

Şi ce bine a fost ieri ! Parada Victoriei, răsunau fanfarele unite ale armatei, răsunau solemn paşii învingătorilor şi se loveau cu zgomot stindardele şi drapelele inamice, aruncate la piedestalul Mausoleului. Şi acest glas subţire, ca de copil, care-i povestea, cu încîntare, tot ce se petrecea în jurul lor. Ea a fost ochii lui, şi pentru el, parada era indisolubil legată de această fată, de glasul ei. Totuşi, ce s-a în- tîmplat, drăcia dracului !

Cît pe ce să uite ceea ce-l aştepta în ziua aceea, revedea în gînd impresiile din ajun, se oprea

la fiecare moment al zilei de ieri, cău- tîndu-l pe acela care g determinase pe tînăra fată să facă ceea ce făcuse. Deodată, îl fulgeră un gînd. Mai precis, îi răsună în minte întrebarea pe care i-o pusese maiorul : „Ce fac ai tăi ?... Nataşka, Vovka ?..." Da, asta e. Nu-şi putea aminti ce i-a răspuns, dar atunci, pe moment, i s-a părut că Aniuta nu a înregistrat întrebarea. Mergea în continuare tăcută, fără să se amestece în discuţia dintre cei doi vechi piieteni... Desigur, în clipa aceea el nu-i vedea chipul, dar îşi zisese că Aniuta nici nu a băgat de seamă răspunsul cam din topor al maiorului : „Am înţeles, trec pe recepţie".Reconstituind amănuntele zilei din ajun, îşi aduse aminte că, după ce s-au despărţit de maiorul Voronov la intrarea în staţia de metrou, ei nu şi-au continuat drumul, la braţ, ca înainte de paradă. Acum ea îl conducea, întocmai cum o făcea altădată, în cursul plimbărilor lor, aşa cum o fac de obicei surorile medicale.

Da-da-da. Ieri, plin de impresiile paradei, nu a observat nici acest detaliu, ca apoi, pon vestind toată seara mereu altor ascultători tot ceea ce s-a desfăşurat în Piaţa Roşie, nici să nu observe că Aniuta nu se afla lîngă el. Deci asta a fost !

Acum era convins că toată nenorocirea s-a produs din cauza trăncănelii maiorului, că, auzind întrebarea acestuia despre Nataşa şi Vovka, fata şi-a închipuit că Mecetnîi are undeva familie, a cărei existenţă i-o ascunde cu străşnicie. S-o fi supărat ? S-o fi speriat ? Ori, poate, a hotărît să nu distrugă această familie a lui, de fapt, inexistentă, să nu-l lase fără tată pe acest Vovka, pe #®re nici nu-l cunoştea. Sigur, asta e în firea ei. Cu curajul şi francheţea specifice ei, a luat chiar atunci hotărîrea, iar ca să evite o discuţie grea, penibilă, explicaţii, înduplecări, s-a decis să plece imediat din viaţa lui. Era de acum convinsă că el nu este orb şi că nu mai are nevoie de ocrotire şi îngrijire. Ba, pe deasupra, s-a şi supărat, probabil, pe el, pentru faptul că niciodată în discuţiile lor nu a pomenit de aceste

două nume, care au răsunat atît de neaşteptat pentru ea, şi nu i-a povestit absolut nimic despre existenţa acestor două fiinţe.

Reconstituind logic, minut cu minut, ziua din ajun, Mecetnîi a ajuns la concluzia că tocmai aşa s-au petr ecut lucrurile.

Ajungînd la această concluzie, chiar se linişti. Era cel mai uşor lucru să-i explice Aniutei acea poveste tristă, de fapt însă foarte simplă, pentru că, din păcate, în anii războiului s-au petrecut destule poveşti de acest gen. De altfel, el nu făcea o taină din această istorie. Pur şi simplu nu-i făcea plăcere să deschidă o pagină demult închisă din viaţa sa, pe care şi el însuşi se străduia s-o dea uitării.

Da, a existat Nataşa. O studentă, colegă cu el, colegă de institut şi de an. O studentă foarte capabilă şi, pe deasupra, de o rară frumuseţe. Era frumoasă în totul :

şi silueta, şi glasul, şi trăsăturile regulate, clasice ale feţei. Aproape jumătate din băieţii, colegi de an cu ei, rînd pe rînd, se îndrăgosteau de ea, de altfel, cam fără succes

.Mecetnîi — un tînăr arătos, lat în umeri, cu moţ bălai şi cu ochi căprui, primul la învăţătură, sportiv, care nu o dată a apărat onoarea institutului la diverse competiţii orăşeneşti şi regionale — a avut noroc. După ce a tot comparat şi a cîntărit vreme îndelungată, Nataşa l-a ales pe el. Se căsătoriră şi, spre deosebire de multe alte perechi tinere de studenţi, îşi încropiră o viaţă destul de plăcută. Cînd erau în anul trei, Nataşa dădu naştere unui băiat. I-au pus numele Vladimir, în cinstea lui taică-său, şi-i ziceau Vovka. Locuiau într-o cameră, iar pentru a-l dădăci pe Vladimir-junior, Nataşa o invită la ei pe o mătuşă bătrînă singuratică. Mătuşa îşi părăsi micul orăşel din Ural, unde locuise pînă atunci, şi se mută la ei. Era blajină, mai bombănea

din cînd' în cînd, dar preluă asupra-i toate grijile legate de nepoţel şi de gospodăria tinerei familii. Renun- ţînd la orice fel de distracţii şi chiar la sport, Vladimir-senior muncea nopţile — ca să cîş- tige un ban, făcea schiţe şi planuri pentru nişte uzine din localitate. Nu-i venea uşor, de bună seamă, dar o iubea ca pe ochii din cap pe frumoasa lui soţie şi nu-şi cruţa puterile ca să-i dea posibilitatea să-şi continue studiile şi să nu ducă lipsă de nimic. Trăiau aşa, nu se certau, deşi, ce-i drept, în relaţiile dintre ei nu se simţea prea multă căldură. El o ajuta re Nataşa la învăţătură şi aşa au trecut amîndoi, cu note destul de bune, în ultimul an de institut.

Perechea era deseori dată chiar drept exemplu altor studenţi, iar fotografiile lor au apărut, nu o dată, alături, pe panoul de onoare al fruntaşilor la învăţătură...

Prima neînţelegere gravă în familie avu loc atunci cînd izbucni războiul. În zilele cînd diviziile nemţeşti asediau Moscova, în oraşul unde locuia familia Mecetnîi se formă de urgenţă o divizie în care intrau comuniştii şi comsomo- liştii, una dintre acele divizii ale Uralului, devenite celebre mai tîrziu. Ca student în ultimul an de institut, Vladimir avea dreptul la amî- nare. Dar a decis să nu profite de acest drept, declarînd familiei că vrea să plece pe front. Nataşa nu l-a înţeles : familist, cu nevastă şi copil, mai are un pic şi iese inginer, el **nu** poate, nu are dreptul să-şi lase baltă învăţătura, să-şi părăsească familia, nu are dreptul să rişte viitorul lor comun. După o noapte de explicaţii furtunoase, cînd Nataşa, cu glas tare, îşi expi'imă regretul că s-a măritat cu un asemenea nătărău, dimineaţa, Vladimir s-a dus să se prezinte la comisariatul militar. Despărţirea a fost totuşi sinceră, caldă. în gară Nataşa plîn- gea, micuţul Vovka, deşi nu înţelegea nimic din cele ce se petreceau, plîngea şi el, agăţîndu-se cu mînuţele de cojocul nou-nouţ al lui taică- său. Soţii şi-au făgăduit reciproc să-şi scrie, într-adevăr, el îi trimitea cît se poate de regu-

lat pliculeţele triunghiulare soldăţeşti, o încredinţa că o iubeşte, îi scria că nu visează de- cît la clipa cînd se va întoarce acasă şi la viaţa fericită pe care o vor duce ei, după ce neamţul va fi învins. Natalia îi răspundea foarte punctual. Cu pedanteria ce o caracteriza, îşi numerota scrisorile, şi cînd Mecetnîi, care primise deja gradul de locotenent, a fost rănit în bătălia de la Rjev, tocmai atunci i-a sosit scri- soarea cu numărul douăzeci şi opt : o carte poştală, scurtă, doar cîteva rînduri, în care Natalia îl înştiinţa că acasă totul merge bine, că Vovka creşte sănătos şi voinicel. îi comunica diferite fleacuri legate de viaţa de acasă, dintre cele mai obişnuite, dar atît de dragi inimii unui soldat.

Rănit fiind, Mecetnîi a fost trimis într-un spital din spatele frontului, la Kalinin, care, deşi suferise distrugeri grave în perioada ocupaţiei hitleriste, se afla de acum în spatele adine al frontului şi era primitor cu răniţii. Spitalele acestui oraş erau vestite prin îngrijirea bună, conştiincioasă şi calificată a răniţilor.

Rana lui Mecetnîi se dovedi a fi destul de gravă, complicată prin faptul că, în focul ofensivei, sanitarii l-au găsit într-un tîrziu pe cîmpul de luptă şi atunci cînd i s-a dat primul ajutor, nu au fost luate toate măsurile antiseptice necesare. Rana se inflamă, se infectă şi exista pericolul unei septicemii. Cu toate a- cestea, îngrijirea exemplară şi organismul sănătos al lui Mecetnîi au învins. Din spital, Vla- dimir trimitea în continuare scrisorile lui, a- casă. Mîna rănită nu prea îl asculta, nu putea scrie şi-şi dicta misivele unui vecin de salon. Cu ajutorul acestui vecin, îi povestea Nataşei viaţa lui în spital, îi spunea că a primit Ordinul Drapelul Roşu pentru asaltul oraşului Rjev, îi împărtăşea dorinţa lui fierbinte să se pună cît mai repede pe picioare, să ajungă luptînd, pînă la Berlin şi să se întoarcă acasă o dată cu victoria, îi comunica şi numărul cel nou al poştei de campanie.

Natașa i-a răspuns și la numărul nou al poș-tei militare. îl înștiința în scrisoare că ea, ca soție de militar decorat pe front, în locul cămăruței lor de studenți, a izbutit să obțină o locuință convenabilă, într-un imobil nou, unde el, cînd se va întoarce o dată cu victoria, se va odihni ca lumea, în condiții bune. Pe Mecetnîi îl bucură mult această veste. l-a răspuns prin- tr-o scrisoare lungă, de data asta cu mîna lui, comunicîndu-i totodată că este posibil să i se dea drumul să-și facă mai departe convalescența în Uralul lor natal. Nu apucă să primească răspuns la această scrisoare. L-au expediat cu un tren militar care transporta răniții în spitalele din spatele adînc al frontului. Se bucură nespus : avea asigurată o bună supraveghere medicală și, mai ales, în tren răniții erau bine hrăniți : nu va fi nevoit să-și folosească bonurile de alimente. Era de-a dreptul un mare noroc, pentru că n-ar fi vrut să so-sească la soție și la copil cu mîinile goale.

Ajungîncl în orașul natal, își valorifică în primul rînd[1] bonurile alimentare nefolosite' mai multe zile, își ticsi rania cu tot soiul de produse de-ale gurii și, tulburat, savurînd dinainte bucuria revederii, porni să-și caute familia la noua adresă. Locuiau acum într-un raion nou, un orășel al militarilor. Sărind cîte două trepte, zbură pur și simplu pînă la etajul doi. Trăgîndu-și greu răsuflarea, bătu nerăbdător la ușă.

Îi deschise un bărbat scund, îndesat, cu capul rotund și cam chel. Omul era la pijama și papuci. își potrivi ochelarii pe nas și-l întrebă pe noul-venit :

— Pe cine căutați, tovarășe locotenent- major ?

— Pe Natașa, Nu stă aici ?

— Cum să nu, stă... își hrănește fiul. Și strigă : Natașa, te caută cineva.

Mecetnîi apucă să vadă o manta militară în cuier iar sub cuier niște cizme ofițerești, lustruite lună. Neînțelegînd ce se petrece, continua să se

foiască în prag, cînd apăru Natașa, îmbrăcată cu un capoțel și ținînd în mînă o lingură mînjită de griș cu lapte. Văzîndu-l, încremeni și întrebă doar atît :

— Tu ?

Chipul ei cam imobil, cu trăsături regulate, exprima mirare și, după cum i se păru, spaimă. Da, bineînțeles, spaimă. O s aimă vizibilă.

Continuau să stea așa toți trei, în tăcere : bărbatul — în pijama și papuci, femeia — speriată, și el, Mecetnîi, care tot nu pricepea nimic.

— Așa... pe neașteptate... Nici măcar nu m-ai prevenit că vii... N-ai citit ultima mea scrisoare ? mormăia femeia. Scrisoarea cu numărul treizeci.

Iar în timp ce ei stăteau în ușa de la intrare, în antreu apăru un băiețel de vreo patru ani, rumen în obraji, sănătos, cu o mutri- cică rotundă, mînjită cu griș. Se uita mirat la militarul necunoscut cu manta veche și raniță după umeri și la chipul speriat al mamei lui. Intuind probabil ceva rău, înspăimîntător, se a- runcă spre bărbatul cu pijama și-și lipi căpșo- rul de genunchii acestuia.

— Vovka ! se repezi spre el Mecetnîi. Vovka, băiatul tatei ! Nu mă recunoști ? Sînt tăticul tău.

Băiatul, care se tot lipea de bărbatul cu pi- jama, se porni deodată pe plîns și urlă printre lacrimi :

— Pleacă, pleacă de aici, nene rău ce ești ! Și, căutînd apărare la omul în pijama, se rugă de el : Tăticule, alungă-l, spune-i să plece.

— Vovocika, Vovocika, mormăia, fistîcită, mamă-sa.

— Pleacă, să plece nenea ăsta !

Pierdut, omul în pijama mîngîia băiețelul blond pe creștet și se foia de pe un picior pe altul.

Apoi, bărbații se priviră drept în ochi. A- mîndoi se simțeau penibil, îngrozitor. Dar nu scoteau o vorbă.

— Spune-mi, unde ai tras. Sună-mă. Eu cu Anatoli avem telefon. Am să dau o fugă pînă

la tine şi am să-ţi explic totul, bolborosea femeia, cu buzele albe, şi chipul ei frumos, clasic, schimonosit de teamă cum era, îşi pierduse în clipa aceea orice farmec.

Fără să-i răspundă, Mecetnîi îi întoarse spatele şi ieşi pe uşă. Nu a scos un cuvînt, dar trînti uşa în urma sa atît de tare, încît din tavanul acestei case noi, care mirosea încă a var umed, căzură cîteva bucăţi zdravene de tencuială.

Comandantul militar de serviciu al oraşului îl repartiză pentru o noapte la un cămin de tranzit, situat în clădirea uriaşă a unui club muncitoresc, rechiziţionată în acest scop. Nu-i telefonă Nataşei. La ce bun ? Totul era cît se poate de limpede. Dar, în cursul nopţii, ea însăşi îl găsi, dădu buzna în camera, unde, în diferite colţuri, pe nişte paturi din scînduri, dormeau şi sforăiau vreo zece inşi. Cum intră, se porni pe bocit, ca muierile, cu glas tare, fără să ţină seama de capetele somnoroase ce se ridicau buimace de pe pernele improvizate, umplute cu fin şi avînd forma unor clătite.

Mecetnîi se îmbrăcă în grabă şi porniră amîndoi pe străzile oraşului, unde îi era cunoscut fiecare colţişor, oraşul care, dintr-o dată, îi devenise străin, neprimitor. Păşea, aparent liniştit, călcînd apăsat şi chipul îi era calm, parcă împietrit. Ea însă, de obicei atît de zgîr- cită la vorbă, nu tăcea o clipă, vorbea, vorbea întruna, ştergîndu-şi lacrimile cu mîneca paltonului şi strîngîndu-şi părul ce-i ieşea mereu de sub basma. Şi, nu se ştie de ce, repeta mereu : cum de n-ai primit scrisoarea mea numărul treizeci ? Acolo ţi-am explicat totul, totul. Probabil, el, Vladimir, nu ştie cum se trăieşte aici, în spatele adine al frontului. Cei de pe front primesc raţii, sînt îmbrăcaţi, mănîncă pe săturate, iar el, ca ofiţer, mai primeşte, pe deasupra, raţie suplimentară. Pe cînd aici, la ei, totul e pe cartelă şi se dau nişte grame, acolo, nenorocite... Ba pe deasupra, ţi se urăşte stînd la coadă ca să le iei. În ce o priveşte — maj treacă-meargă — poate să ia prînzul la institut, dar Vovka nici nu cunoştea culoarea laptelui. Iar Anatoli

— e atît de bun, atît de a- tent, de grijuliu. Ea s-a mutat cu copilul în locuinţa lui, bună, călduroasă. Anatoli e ingi- ner-maior. Este reprezentant militar într-o u- zină. Acum o duc în sfîrşit ca lumea. Vovka are tot ce-i trebuie, ai văzut doar cum arată, ce voinicuţ este.

— Ah, dacă voi, cei de pe front, aţi şti ce viaţă ducem noi aici, în spatele frontului. Noi vă scriem : sîntem teferi, sănătoşi, o ducem bine. Asta numai pe hîrtie, în scrisori, pe cînd în realitate... Relaţiile mele cu Anatoli sînt altfel decît relaţiile pe care le au multe fete cu diverşi bărbaţi. Între noi e ceva serios. îndată ce ai să dai divorţ, ne vom căsători, şi Anatoli îl va înfia pe Vovka. E tare bun şi nu mai poate după copil. Ai văzut şi tu... Familia lui Anatoli a pierit la Leningrad. Vrea să-i dea băiatului numele lui... Ei, de ce taci întruna ? Mă dispreţuieşti, da ? Mă urăşti, nu-i aşa ? Tu auzi ce-ţi spun ?

Mecetnîi o asculta şi nu o auzea. O şi şter- sese, în gînd, pe femeia asta din viaţa lui.

Nu a încetat s-o iubească. Nu, a şters-o, pur şi simplu, din viaţa lui. Îi era total străină. Dacă nu ar fi existat pe lume bondocelul rumen cu căpşorul rotund şi păr bălai, cu buzele groase, mînjite cu gris... Şi nu putea uita cum acest copilaş bondoc se uita speriat la taică-său, iar celuilalt bărbat îi spunea „tă- ticu" şi se ruga de el să-l apere.

Mecetnîi păşea pe asfaltul străzii pustii şi auzea cum scîrţîie tălpile cizmelor lui noi, primite după ieşirea din spital.

— De ce taci ? Da ce nu scoţi nici un cu- vînt ? Spune măcar ce gîndeşti tu despre toate astea ? Hai, spune !

— Natașa, nu-ţi aduci aminte care poet a scris : „...La fel, barosul sfarmă sticla, / Şi făureşte fier temut" [1] ?

---

1 ***Vers din poemul*** *Poltava* ***(Cîntul întîi), de A. S. Puşkin.***

— Ce are a face aici nu ştiu care poet ?... Consimţi să dai divorţ ?

— Războiul este o teribilă încercare ! Unii rezistă la această încercare, îşi oţelesc spiritul, iar alţii...

— Ei, cum rămîne cu divorţul ?

— Cu divorţul ? Păi, noi ne-am şi despărţit...

În noaptea aceea o patrulă a comenduirii găsi la marginea oraşului un ofiţer combatant. Era atît de beat, încît în drum spre comen- duire scotea doar nişte sunete nearticulate, bolborosea ceva de neînţeles. După acte s-a stabilit că este locotenentul-major Vladimir Mecet- nîi, trimis în acest oraş în convalescenţă, după rănire...

Actele necesare pentru procesul de divorţ, Mecetnîi le expedîe, după ce s-a întors pe front. Trecu drepturile băneşti pe numele copilului şi întrerupse orice legătură cu Nataşa. Într-adevăr, a şters-o definitiv din viaţa lui. Fără să le deschidă, rupea scrisorile ei, care un timp îl mai ajungeau din urmă, cînd' începuse ofensiva. îşi impunea să nu se gîndească, să nu-şi aducă aminte de ea şi nici chiar de copil, care, du^ă cum află el de la un concetăţean, figura acum ca fiul acelui inginer-maior şi-i purta numele...

Şi iată că, după atîta timp, mina aceea veche, ruginită, cu efect

întîrziat, explodă.
Nataşa reapăru
deodată din trecut
pentru a frînge din
nou viaţa lui pe
cale să se refacă

.Tocmai în ziua cînd prin spital s-a răspîndit vestea că Aniuta a dispărut, lui Mecetnîi i s-a scos bandajul de pe ochiul operat. Vedea ! Vedea destul de bine. Dintr-o dată parcă universul îşi recăpătă toate culorile şi cînd sora Kaleria l-a scos în parcul spitalului, frunzişul i se păru atît de verde, albastrul cerului atît de intens, încît, total buimac, Mecetnîi se clătină şi posibil că ar fi căzut dacă însoţitoarea sa, cu o mînă puternică, nu-l prindea şi nu-l conducea pînă la prima bancă ce le-a ieşit în cale.

Tot ce se desfăşura în ziua aceea înaintea sa îl uluia. Kaleria, pe care din povestirile A- niutei şi-o închipuise slăbănoagă, rea şi pocită, arăta cu totul altfel. Era o şatenă masivă, cu chip atrăgător, puţin cam grosolan, ce-i drept, şi cu nişte buze roşii, cărnoase. Ochii albaştri priveau provocător de sub sprîncenele de culoarea spicului de grîu, ironic, dar, poate, chiar şi trist. Halatul de spital vechişor, spălat şi răsspălat, Kaleria şi-L modificase, pesemne, singură, şi acum îi contura frumos silueta viguroasă.

Mecetnîi se uita la ea oarecum mirat, iar ea, observîndu-i mirarea, zîmbi ironic :

— Ei, Niuşka m-a descris altfel de cum sînt, nu-i aşa ? Nu vă spuneam eu, tovarăşe că itan, că sînt frumoasă ? Iar eu nu mint nicjodată-

Dar, poate, pentru că prea era mare contrastul dintre ceea ce se aştepta să fie şi ceea ce văzu, Mecetnîi simţi deodată, aşa, fără nici un motiv, un fel de ostilitate faţă de Kaleria, şi chiar se dădu mai la o parte cînd ea, după cum i se păru, se aşează cam prea aproape de el, pe bancă.

— Nu vă fie teamă, căpitane. Fără invitaţie n-am să sar pe genunchii dumneavoastră.

Mecetnîi şedea pe aceeaşi bancă unde stătuse de atîtea ori, şedea cu o femeie frumoasă, şi se gîndea la alta : o, dacă în locul Kaleriei ar avea-o pe Aniuta lîngă el. Ar fi văzut chipul ei. Cît i-ar fi apropiat această zi... Aniuta ! încotro o fi plecat ?

Oare unde stă ascunsă ? De astăzi el nu mai este un orb, ci un om normal, sănătos. înainte de a porni la plimbare, aruncase o privire în oglinda ce atîrna în vestibul : cicatricele nu-i mutilaseră faţa, ochii arătau destul de bine, doar la cel care era al lui, irisul părea sfîşiat, rupt. Dar acest detaliu îl puteai observa doar dacă-ţi lipeai faţa de oglindă. Unde ai dispărut, Aniuta ? Cum, unde să te caut ?

Gîndurile acestea îi stricau toată bucuria întoarcerii în rîndul oamenilor apţi, normali.

—- De acum încolo, Vladimir Onufrievici, sînteţi un om liber ca pasărea cerului : unde vreţi — într-acolo vă luaţi zborul. Astă-seară sînt liberă, nu am gardă. Nu vreţi să mergem la cinema ? ce ziceţi ? E un film englezesc, ceva care se cheamă „George din Deanky jazz". Se zice că e o comedie nostimă. După aceea putem intra într-un mic restaurant, să udăm o- c-hiul dumneavoastră şi atunci o să mă vedeţi mai bine, trăncănea vesel Kaleria, dar veselia ei, după cum i se părea lui Mecetnîi, era prefăcută, artificială. întrucît la propunerile ei nu primi nici un răspuns, Kaleria oftă şi zise în încheiere : Nici nu ascultaţi ce vă spun, Vla- dimir Onufrievici...

într-adevăr, cufundat mereu în gîndurile lui, Mecetnîi n-o asculta. Da, aşa este : acum el poate merge încotro vede cu ochii, mai precis, încotro vede cu ochiul, ceea ce, în fapt, se dovedeşte a fi unul şi acelaşi lucru. E timp de pace, a devenit un civil. Dar cum, cum s-o găsească pe Aniuta ? Şi Mecetnîi luă hotărîrea să se sfătuiască cu profesorul Preobrajenski. Bătrînul manifesta atîta bunăvoinţă faţă de soarta lor, i-a ajutat atîta...

— Ei, şi cu restaurantul cum rămîne ? Am putea să ascultăm o muzică, să dansăm...

— Să mergem înapoi, în salon, o întrerupse Mecetnîi destul de grosolan pe însoţitoarea sa.

— Da' mai staţi puţin aici, pe bancă, unde vă grăbiţi ? Uitaţi-vă ce zi frumoasă, parcă special pentru dumneavoastră s-a brodit.

Mecetnîi se ridică şi o luă spre clădirea clinicii, lăsînd-o pe Kaleria acolo, pe bancă.

Profesorul nu era în cabinetul lui. I s-a spus că a plecat la sanatoriul Arhanghelskoe pentru un consult. Abia spre miezul nopţii, cu toată ora înaintată, în salon se auzi scîrţîitul cunoscut al ghetei profesorului. Răspîndind, ca de obicei, aromă de cafea şi de tutun fin, Preo- brajenski se apropie de patul lui Mecetnii. **Că**pitanul stătea întins peste pătură, cu mîinile sub ceafă şi privea în tavan, unde se tîra o muscă. Ţinea ochii larg deschişi, atît cel viu, cît şi cel artificial. Urmărea atent evoluţiile insectei, de parcă supunea unui examen ochiul său reparat. Profesorul zîmbi.

— Se uită ?

— Se uită.

— Da, şi cum merg treburile ?

— Normal.

— Ce zici, frumoasă-i lumea asta ?

— Frumoasă.

— Păi, dacă aşa stau lucrurile, de ce nu te bucuri ? Bine, nu-i nevoie să-mi răspunzi la întrebare, serviciul meu de informaţii e pus la punct... A dispărut ? Şi s-a terminat ca la Shakespeare : „...Căci nu-i / Nici în poveşti mai mult prilej de jale, / Decît în trista întîm- plare-a lui / Romeo şi a Julietei sale !" [1]Aşa-i ?... Uite ce-i, erou al Oderului, vino cu) mine în „adăpostul meu antiaerian", am să-mi admir opera, vreau să zic ochiul matale, şi-ţi fac o cafea, cum poate doar cîndva i se aducea pe tabla sultanului Turciei. Ei, \ ii cu mine ?

— Vin.

Venea în urma profesorului şi se minuna : toate în jurul lui erau altfel de cum şi le în-*

1 ***Sfîrşitul actului V din tragedia*** *Romeo şi Julieta* ***de W. Shakespeare. în românește de Ștefan O. Iosif, text revăzut de Alexandru Philippide, Editura pentru Literatură şi Artă — 1955.***

chipuise. Clinica de oftalmologie a vestitului institut o văzuse în imaginaţia sa ca pe o clădire luminoasă, ultramodernă sub aspect arhitectural. În realitate, era o construcţie mare, cu ziduri groase, cam întunecată, cu coridoare lungi boltite, unde, ca într-un tunel, departe, departe, tocmai la capătul celălalt, se întrezărea lumina zilei. în penumbră; unde licăreau nişte becuri palide, întîlneau ici-colo răniţi care.l salutau plini de respect pe profesor, alţii, văzîn- du-l că se apropie, luau poziţie de drepţi, iar el, cu aceeaşi expresie şăgalnică de băieţandru în ochii săi, albaştri, arunca vesel în dreapta şi în stînga : salut, salut.

Cînd intră în cabinetul profesorului, Mecetnîi se opri, pur şi simplu, uluit. Nu avea deloc aspectul unui cabinet de om al ştiinţei, ci, mai degrabă, părea a fi locuinţa unui bătrîn intelectual : flori la ferestre, etajere cu cărţi, un divan pe care erau aruncate o pernă şi un pled. O vitrină. După cristalul unei asemenea vitrine, diri lemn de mahon sculptat, ar fi trebuit să stea etalat, în văzul tuturor, vreun serviciu de familie sau nişte bibelouri de porţelan, dar în nici un caz instrumente chirurgicale. Iar de jur împrejur — acuarele, desene, prinse cu pioneze direct pe pereţi. Şi în această încăpere, atît de intimă, pe cuierul de lîngă uşă era atîrnată o manta cu epoleţi ele colonel, o căciulă caucaziană miţoasă, iar pe un umeraş, o tunică militară — întinsă şi încheiată cu grijă la toţi nasturii, purtînd diferite ordine, medalii şi insigna de aur a premiului Stalin.

După ce îşi aruncă privirea peste toate peisajele, Mecetnîi se opri mai îndelung la unul dintre ele : panglica unui rîu, deasupra căreia se înalţa malul abrupt nisipos şi un grup de pini cu trunchiurile parcă poleite cu aur. Peisajul îi aminti acel colţişor de lîngă Rjev, pe Volga, unde pe panta malului era săpat un a- dăpost blindat, în preajma căruia Mecetnîi s-a ales cu prima lui rană.

— Ţi-au trezit interesul ? îţi plac ? se auzi vocea de bas a stăpinului acestui cabinet ne-

obişnuit. E un *hobby* al meu. Dacă vrei, o toană, iar, în limbaj intelectual, o pasiune. Profesorul înv îrtea cu aer solemn conţinutul crăticioa- rei aceleia neobişnuite, unde începuse de acum să se umfle un lichid gros maroniu, care emana o aromă puternică de cafea. Îţi .place mîzgă- leala mea ? Cîndva, în fiecare duminică plecam din oraş, numai ca să fac schiţe, să desenez. Dar tot ce vezi aici — sînt vechituri. ¡Die cînd a început războiul, o dată nu am reuşit să-mi croiesc timp liber.

Scoase de pe reşou crăticioara şi, cu grijă, ca să;păstreze caimacul, umplu două ceş- cuţe mititele. Aşezînd una din ele în faţa lui Mecetnîi, îl întrebă :

— Ei, ce stai îmbufnat, căpitane ? Eu, se poate spune, am săvîrşit un act del eroism — ţi-am meşterit un ochi din nimic, te tratez cu o cafea grozavă, cum nici sultanului otoman, pînă l-a pocnit Kemal-paşa peste scăfîrlie, nu i-a fost dat să guste, iar matale nu te bucuri. Zicînd acestea, se ridică din fotoliu, dădu la o parte nişte cărţi din etajeră, scoase de după ele o carafă mică şi două păhărele. Uite, cu asta trebuie începută conversaţia. Voi, acolo, în saloanele voastre, vă ziceţi : bătrînul Preobrajenski e un pedant, om lipsit de căldură, fiară, turbează cînd simte miros de alcool. Turbez. Dar există, căpitane, împrejurări în viaţa omului;cînd alcoolul devine absolut necesar. Deci, astăzi, noi doi ne vom folosi de a- ceastă portiţă rămasă întredeschisă. Pentru o- chiul matale recuperat şi pentru operaţia excelentă, făcută de subsemnatul !

Din lipsă de obişnuinţă, chiar şi doza aceea mică d'e alcool îl ameţi pe Mecetnîi, îi dezlegă limba şi, repede, repede, rarcă temîr.du-se ca nu cumva să fie întrerupt, se apucă să-i vorbească profesorului despre nenorocirea lui, despre limbutul maior Slavka, despre Natalşa ; îi descrise scena ce s-a petrecut pe palierul scării, în faţa acelui

apartament necunoscut, îi vorbi despre fiul lui, care astăzi nu mai este fiul lui şi nu trecu sub tăcere nici zorii acelei zile cînd s-a trezit pe un pat de scînduri în camera de arest a comenduirii.

Aniuta a auzit cînd Slavka l-a întrebat de Nataşa şi Vovka, dar nu a lăsat să se vadă a- cest lucru. Nu a pus nici o întrebare şi a dispărut, fără să-i dea posibilitatea lui Mecetnîi să-i explice adevărul adevărat.

Gazda îşi asculta oaspetele în tăcere, savurîndu-şi încet cafeaua. îl lăsa să vorbească în voie, fără să-l întrerupă cu întrebări. Numai a- tunci cînd', după ce goli tot sacul, Mecetnîi tăcu, Preobrajenski îşi dădu la o parte ceşcuţa,

— Totul o limpede, căpitane, lată diagnosticul : situaţie complicată. Spur.e-mi, dar dumneata o iubeşti mult pe Aniuta ? Poţi să nu-mi răspunzi. O ştiu de multă vreme.

Profesorul se ridică şi începu să măsoare cabinetul. Una din ghete, ca de obicei, scîrţîia la fiecare pas, şi în ziua aceea scîrţîitul ăsta i se părea trist lui Mecetnîi.

— Oameni ca mata, căpitane, nu trebuiesc consolaţi. Nu eşti de-alde ăia care spun : ce-mi pasă mie că lumea.-i largă, cînd mi-e cizmja strimtă... Da, nu eşti de-alde ăia. începe chiar de acum s-o cauţi. Omul nu este un ac, nu poate să dispară. Caut-o. În Biblie scrie : bate şi ţi se va deschide. Bate şi nu te lăsa.

— E uşor să vorbiţi aşa, Vitali Arkadievici, cînd aveţi familie, copii.

— Am un copil — un fiu. în prezent e şi el profesor, clinician de vază la Kazan. Şi nu m-am mai văzut cu acest clinician de cînd a început războiul. Iar cît priveşte familia... Află că trec pe acasă numai ca să mă spăl ca lumea şi să mă schimb. Eşti lămurit ?

— Iertati-mă. Nu prea.

— Of, căpitane, m-a pus dracu, să mă însor cu o fetişcană. Şi iată, vezi şi matale, mă

salvez în „adăpostul antiaerian". Turnă din nou cafea în ceşcuţe. Oftă, clătină din cap şi a- dăugă : Nu pot pricepe de ce mi-arn dat drumul la gură astăzi, cu matale. Precis pentru că mata, căpitane, eşti cea mai mare performanţă a bătrînului doftor Preobrajenski. Apoi, cu o sclipire şmechereascâ în ochii albaştri, zise rîzînd : Astăzi i-am trimis lui Platoşa, la
Lvov, o telegramă. I-am raportat : „Vede căpitanul Romeo, poţi să-i comunici evenimentul ăsta şi preastimabilului profesor Niechoda". Aşa stau lucrurile...

Dădu din nou la o parte ceşcuţa goală şi repetă.

— Aşa stau lucrurile, căpitane. Şi pe un ton de ordin : Acum, du-te, te pomeneşti că sora Kaleria se întreabă unde i-o fi dispărut captura... Sau încă nu eşti captura ei ? Opui o dîrză rezistenţă ? Iar cînd Mecetnîi ajunse în pragul uşii, profesorul îi strigă : Bate şi ţi se va deschide.

Cînd Mecetnîi se întoarse în salon, toţi ve- cinii lui dormeau ; pe noptieră văzu trusa primită în dar de la Aniuta, de ziua lui. Era un produs-tip, lucrat la repezeală, aşa cum se fabricau cam toate obiectele în anii războiului. Dar era singurul lucru ce-i rămînea de la A- niuta şi, după ce se convinse că în salon toată lumea doarme, Mecetnîi, trăgîndu- şi peste cap pătura, îşi lipi obrazul de trusă şi izbucni într-un plîns mut, înăbuşit.

23

Bate şi ţi se va deschide. Mecetnîi a bătut. A bătut cu îndîrjire, a colindat pe la toate punctele de evacuare, pe la toate instituţiile care aveau e\idenţa militarilor, a dat nenumărate telefoane, a cerut informaţii pînă şi la miliţie, a obţinut audienţă la comandantul militar al Moscovei. Toţi se uitau la el miraţi.

Unii îl compătimeau, îi exprimau simpatie, alţii, ironic, dădeau din mîini într-un gest de neputinţă. Sergentul-major Anna Lihobaba nu a fost găsită. A reuşit să afle doar că s-a demobilizat din cadrele

armatei, şi-a primit drepturile băneşti ce i se cuveneau şi a obţinut o foaie de drum gratuită. Dar cu ce destinaţie, asta nu a mai reuşit Mecetnîi să afle. Aniuta a dispărut. A dispărut, de parcă s-ar fi topit în nesfîrşitele şuvoaie de fiinţe omeneşti, care, după război, se deplasau în diferite direcţii, ticsind trenurile.

Du.ă toate căutările zadarnice, frînt de oboseală, distrus, s-a întors în clinică, unde îşi mai continua tratamentul. Toţi îi cunoşteau necazul. Îi exprimau simpatia şi se minunau de cîtă îndîrjire a putut să dea dovadă. Mai mult decît toţi ceilalţi — sora Kaleria, pe care căpitanul părea s-o intereseze serios.

— Nu pierde ocazia, căpitane ! îl sfătuiau binevoitorii. E o ţintă sigură şi femeie bine pe deasupra. Înainte, la atac !

Cînd Kaleria i-a propus s-o însoţească seara la o prietenă, care, după spusele ei, locuia singură într-o cameră şi avea patefon şi discuri, Mecetnîi o însoţi, dîndu-i, în prealabil, bani ca să cumpere nişte gustări.

Prietena Kaleriei era o fată scundă, grăsană, cu faţa bucălată, rotundă, de copil şi părul vopsit, roşu ca focul. Locuia într-un apartament comun şi ocupa o odaie mică lunguiaţă ce i-a fost repartizată în mare grabă,, a- tunci cînd casa ei a ars de la o bombă incendiară. Mutîndu-se, fata a mobilat-o cum a putut şi, de atunci, nu a avut posibilitatea să cumpere ceva mai ca lumea. Cîteva scaune şi taburele răzleţe, de diferite dimensiuni, donate de vecini, un divan, meşterit dintr-o somieră cu arcuri, şi o ladă lungă, din placaj, aşezată într-un colţ al odăii şi care îndeplinea funcţia de bufet — iată tot mobilierul.

Cînd Kaleria, după ce l-a condus pe **Mecetnîi** printr-un coridor plin de cufere, dulapuri, biciclete şi băiţe de copil agăţate în cuie de pereţi, se opri la a treia uşă, un patefon urla asurzitor, scoţînd din străfundurile-i de tablă romanţa jucăuşă „Stau lîngă samovar eu şi cu Masa mea". În cameră,

pe divan, şedea un unchiaş mătăhălos, cu capul tuns chilug. Vestonul îi atîrna pe speteaza unui scaun şi, după epoleţii boţiţi, după rîndurile de panglici soioase ale ordinelor, Mecetnîi îşi dădu seama că are în faţa lui un combatant încercat.

— Maiorul Drozdov, se prezentă el cu un glas subţirel, care nu se potrivea defel cu trupu-i masiv. Ne-au sosit întăriri, iar muniţiile sînt pe sfîrşite. Ce zici, Kapitolina, ne-a mai rămas ceva pe acolo ?

— Nu vă faceţi griji, am venit noi cu ale noastre, interveni Kaleria, scoţînd din geantă şi etalînd pe masă o sticlă de votcă, una de porto, pachetele cu salam, brînză, precum şi o cutie de sardele afumate. Poftim, marfă de două sute de ruble... Nici n-ai la ce să te uiţi.

— În douăzeci şi patru de ore eu cu Kapa am mîncat aproape de cinci sutare... Iată că-pitane, cum trăiesc ei aici, în spatele frontului, iar nouă ne scriu : sîntem bine, sănătoşi, o ducem bine, cînd colo — pe un pumn de alimente dai cinci sute. Stai jos, ia loc, prietene drag. Maiorul era în cea mai bună dispoziţie. Îmi spunea Kapa că matale ai isprăvit cu războiul, iar eu, frate, mai am... Salvele victoriei nu s-au tras încă pentru mine. Fac parte dintr-un eşalon gata de plecare... Noi, pesemne, va trebui să mai stăm de vorbă cu, samuraii...

Cu o mînă puternică, năpădită de păr roş-cat, creţ, maiorul înşfăcă de pe masă o sticlă, dintr-o singură mişcare făcu să-i sară dopul şi turnă votcă în patru pahare.

— Ei, căpitane, ca să nu pierdem timpul, hai să bem pentru cei care mai au de luptat.

Dădu pe gît votca. Se strîmbă scîrbit, mută cît mai departe paharul şi scuturâ din umerii puternici. La rîndul lor şi femeile îşi goliră paharele. Numai Mecetnîi, care şedea pe un colţ al divanului, tot îşi mai ţinea în mînă paharul plin.

— Haide, căpitane, ce mai aştepţi ?

— Nu beau.

— Cum adică, nu bei ?

— Nu, beau, şi gata.

Ceilalţi trei îl priveau adînc miraţi.

— Atunci de ce ai venit aici ? în glasul maiorului răsuna o mirare sinceră şi naivă.

— Să dansăm, hai să dansăm, ciripi gazda, ca să atenueze cumva tăcerea penibilă ce se lăsase.

Scotoci printre discurile ei. Printre păcănituri şi hîrîituri se ir.sinuă un tenor dulceag şi, parcă venind din vremuri demult apuse, dinainte de război, în odaia al cărei interior mizer îl subliniau tot felul de şerveţele, perde- luţe, cuverturi, răsună languros un străvechi tangou, unde era vorba de sfîrşitul unui amor, pe malul mării : *...Soarele ostenit Duios se despărţea de mare Şi-n ceasu-acela de asfinţit Mi-ai spus că tu nu m-ai iubit...*

Ridicîndu-se greoi de pe divan, maiorul o prinse în braţe pe gazda grăsulie şi, împreună, încercară să danseze, înshesuindu-se în trecerea îngustă dintre cele două mobile improvizate : divanul şi bufetul. Kaleria se uita cam fistîcită la Mecetnîi, care continua să şadă în aceeaşi poziţie încordată.

— Şi dumneata, ce ai de gînd ? în rochia ei veche, pestriţă, dintr-un *crêpe de Chine* uşor, cu părul bogat, încreţit de ondulaţia permanentă, Kaleria se potrivea cumva de minune cu cuvintele ridicole ale vechiului tangou, pe care le cînta tenorul dulceag. Rochia era strîmtă pe ea şi venea ca o mănuşă pe silueta-i bine făcută, dar solidă.

— E caraghioasă rochia, da ? zise Kaleria, interceptînd privirea lui Mecetnîi. Alta nu am, e una la părinţi, pentru toate ocaziile. Am purtat-o şi înainte de război... Nu-i bai, principalul e să ai pe ce s-o pui, şi eu, căpitane, am pe ce. Zîmbi ironic, nervos. Genunchii rotunzi ai picioarelor ei puternice se zăreau de sub fusta scurtă a rochiei,

țesătura uşoară plesnea, pur şi simplu, re piept, aşa încît se vedea la cusături aţa albă. O cruţ, ca să nu umblu în pielea goală. Şi, izbucnind într-un rîs jos, adăugă şi mai nervoasă : Deşi, se zice că muierile adevărate arată mai bine goale, decît în cea mai frumoasă rochie. Aşa e, căpitane ? Se sculă, făcu un pas şi, întinzîndu-şi braţele spre Me- cetnîi, îl întrebă : Ei, ce facem, dansăm ?

— Nu dansez, îi răspunse acesta, stînd nemişcat pe marginea divanului.

Femeia îşi lăsă braţele în jos.

— Nu bea, nu dansează. Dar, cel puţin, de iubit ştii să iubeşti ? Ori nici la asta nu te pricepi ?...

Kaleria stătea în picioare şi îl fixa cu privirea. Ochii ei aveau o expresie perplexă, dezorientată şi deodată se umplură de lacrimi.

— Am plecat, rosti ea, îndreptîndu-se ho- tărîtă spre uşă.

— Cum adică, ai plecat ? Unde te duci ? Şi mîncarea, uite cîtă mai avem... Nici sticlele nu s-au golit încă ! Grăsuna Kapitolina se uita fîstîcită la prietena ei şi pe chipul ei bucălat, de copil, se citea nedumerirea.

— La revedere. Din mers, Kaleria îi pecetlui obrazul cu un sărut scurt, apoi o dădu la o parte, îşi purtă sprinten trupul masiv printre dulapuri, cufere, biciclete şi băiţe, ieşi pe palier şi, fără să-i aştepte pe Mecetnîi, coborî în fugă scara. Acesta o ajunse numai în stradă şi o porniră înainte, unul lîngă celălalt.

— Ţi s-a făcut silă, da ? Crezi că nu văd ? Îţi spui în sinea dumitale : şi-au dat poalele peste cap muieruştele... Mă disprețuieşti ?... Mă dau la dumneata, aşa gîndeşti ? Şi, cu nişte note isterice în glas, care nu se potriveau defel cu silueta ei sculpturală, cu frumuseţea ei expresivă, turui : Da, mă dau... Dar dumneata, acolo, pe front, te-ai gîndit vreodată că, pe lîngă moartea pe care o seamănă, pe lîngă o- raşele pe care le distruge şi satele pe

care le pîrjolește, războiul schilodește și viața oamenilor, aici, în spatele frontului ?... Cîte mueri au rămas singure din cauza războiului ?... El le-a distrus viața... Te-ai gîndit vreodată ? Nu vrei să-mi răspunzi ?... Am văzut eu, da, am văzut, cum te uitai la mine !

Pășea ferm și-și purta ușor, sigur, trupul masiv.

— Voi, bărbații, habar nu aveți ce înseamnă pentru una ca mine să rămîi fără soartă, fără speranță să-ți rînduiești viața, totdeauna să apuci bucate de la mesele altora, ba, pe deasupra, și această bucată ți se refuză, și ți se refuză cu o strîmbătură de dezgust... Corectitudine întruchipată ! Scîrbosule, încrezutule !... Nu te-ai gîndit la asta, erou al Oderului ?... Și noi sîntem nu mii — milioane.

Mecetnîi reușea cu greu să țină pasul cu Kaleria. Într-adevăr, prinși de grijile frontului, cei care luptau acolo nu se gîndeau la cele ce-i spunea acum femeia asta turbată de furie, nu reflectau la tragedia pe care războiul o pregătea atîtor și atîtor femei. I se făcu milă de Ka- leria, dar nu avu curajul să-și exprime compătimirea față de ea sau s-o consoleze, dînd'u-și seama că ar jigni-o cu compătimirea lui, iar de consolare nu are ea nevoie...

Mergeau în tăcere, iar atunci cînd Mecetnîi a încercat s-o ia la braț, Kaleria îl împinse cu putere.

— Să nu îndrăznești !... Dacă mi se oferă din toată inima — primesc. Dar ca să mă milogesc, să iau ceea ce mi se dă din milă — nu, asemenea bucate ți se opresc în gît ! Și, deodată, în timp ce se apropiau de intrarea clinicii, spuse : Eh, o invidiez pe Niușka dumi- tale ! Cu un bilet de tramvai a cîștigat zece mii de ruble și se fandosește, face pe nebuna — aleargă după ea, caut-o... E proastă... Proastă ca noaptea !

24

Pierzînd orice speranță să dea de urma Aniu- tei, Mecetnîi obținu o foaie de drum pentru o- rașul din Ural, de unde cîndva plecase voluntar pe

front, şi, sosind acolo, se duse direct la fostul său institut. Şi, deşi puţini dintre profesori îl mai ţineau minte, eroul Oderului întors de pe front cu decoraţii şi cu Steaua de aur a fost reprimit imediat în ultimul an, adică exact a- colo de unde plecase la război. Desigur, uitase mult din cele învăţate şi ştiute cîndva, dar avea o vară întreagă la dispoziţie, pînă la începutul noului an şcolar. Şi Mecetnîi s-a pus pe învăţătură stîrd zile întregi în biblioteca institutului. Reuşi să recupereze cunoştinţele uitate şi, fiind un om capabil şi sîrguincios, în primăvara următoare absolvi institutul şi nu mai prejos decît ceilalţi.

I s-a - ropus să se înscrie pentru aspirantură. Era măgulitor pentru institut să aibă ca aspirant pe un Erou al Uniunii Sovietice. În- ţelegînd motivul propunerii, Mecetnîi refuză să rămîră şi ceru să fie repartizat pe şantierul unui combinat metalurgic, care abia începea să se înfiripe în taigaua virgină, în preajma unei halte anonime, căreia, pe atunci, tocmai pentru că nu avea nici un nume, i se spunea ..Oprire". A fost unul din primele mari şantiere postbelice.

Mecetnîi trecuse prin şcoala serioasă şi destul de lungă a războiului, era inteligent şi nu se temea de muncă. Începu să crească repede împreună cu uzina lui ce se ridica în mijlocul taigalei.

În anul în care locuise în oraşul natal pentru a-şi termina studiile, nu o întîlnise niciodată pe Nataşa. Ştia că, după ce a absolvit institutul, ea nu a lucrat în specialitate, că este căsătorită, duce o viaţă prosperă şi că fiul lui, care poartă acum un alt nume, este sănătos şi merge la şcoală. Mecetnîi i-a şters cu totul din viaţa lui, nu căuta să-i întîlnească, ba chiar se străduia să uite trecutul.

Au fost în viaţa lui şi femei, dar pentru nici una din ele nu a făcut o pasiune, nu a iubit pe nici una şi era foarte mulţumit de situaţia lui de celibatar singuratic, om de ştiinţă talentat, care

progresa mereu, cufundat în lucrările sale şi grijile legate de producţie.

Şi dintr-o dată acest decret : decorarea geologului Lihobaba Anna Alexeevna. Dnn nou, cum s-a mai întîmplat cîndva, părea că în viaţa lui a făcut explozie o mină veche, acoperită de rugină, după ce a stat atîţia ani ascunsă în pă- mînt. A explodat. L-a asurzit. L-a zdruncinat. I-a trezit amintirile.

Anna Alexeevna Lihobaba ! Geolog. Dar Aniuta parcă visa să devină medic... Şi totuşi, este puţin probabil ca altcineva să mai aibă o asemenea îmbinare de nume rar întîlnit, prenume şi nume patronimic...

Autobuzul îl purta acum pe nişte străzi vechi, pe care le cunoştea. Dar Mecetnîi nu se uita afară. Nici măcar nu se gîndea la capitala care se dezvăluia treptat dincolo de geamuri. Nu-i era gîndul nici la Gagra, unde se ducea pentru prima oară, nici la marea caldă, pe ţărmul căreia visase atîta să se odihnească. Nici măcar la teza lui de doctorat, aproape terminată, pe care o avea cu el, în valiză, sperînd să mai lucreze la ea în timpul concediului sau, poate, chiar s-o termine. Mereu scotea din buzunar ziarul „Izvestia" cu decretul guvernamental şi notiţa referitoare la fapta eroică a geologului cu nume ciudat. Citea iar şi iar totul de la început şi dădea cu presupusul.

„Totuşi, ea este, precis ea !" îşi spunea el. Reflecta, îşi aducea aminte, răsfoind parcă pagini de mult închise, îngălbenite ale existenţei sale şi, cum se întîmplă cu oamenii constanţi, perseverenţi, în clipele de perturbări morale ieşite din comun — întreaga lui viaţă îi trecu prin minte în acel scurt interval de timp, pe cînd autobuzul îl ducea de la aeroportul Vnu- kovo pînă la agenţia de voiaj Moskovski de pe Leningradski prospekt.

Cufundat în gînduri şi amintiri, coborî din autobuz cu totul maşinal şi se opri în loc. Încotro s-o ia ? Mai avea zece ore pînă la plecarea avionului. O

zi întreagă. Cu ce să-şi o- cupe timpul ? Ce să viziteze la Moscova ?

Deodată îi veni o idee : să se ducă la institutul condus de profesorul Preobrajenski. Bă- trînul trăieşte. Recent de tot, cu ocazia aniversării profesorului care împlinise optzeci şi cinci de ani, ziarele au relevat pe larg acest eveniment, elogiind personalitatea marelui oftalmolog. S-a publicat şi Decretul prin care i s-a conferit titlul de Erou al Muncii Socialiste. Şi Mecetnîi i-a trimis felicitare. Da, sigur, acolo se va duce. La profesor ! Cu siguranţă, bătrî- nul îşi va aminti de el, nu degeaba, cîndva, spunea că ochiul lui Mecetnîi salvat de el este cea mai reuşită operă a sa. Ce bine ar fi să stea puţin în „adăpostul antiaerian" al bătrînu- lui, să-şi mai depene amintirile !...

Mecetnîi, grăbit, opri un taximetru. Indică şoferului denumirea institutului.

— Cunoaşteţi adresa ?

Şoferul zîmbi un pic ironic, vrînd parcă să spună : cine **n-o** cunoaşte ? Trecură **prin Halele** centrale, unde Mecetnîi cumpără un buchet de trandafiri şi în aerul închis, stătut al cabinei automobilului vechi se strecură, pe nesimţite, dar stăruitor, parfumul florilor. Taxiul îl purtă pe Mecetnîi peste un pod' ridicat deasupra apelor rîului Moscova, ce scînteiau în lumina soarelui de primăvară. Pe firul apei treceau şalupe sprintene, motonave albe impunătoare, cu punţile albe şi ele, ticsite de pasageri, de parcă le-ar fi uns cineva cu icre negre, şi abia se mişca un şlep şolduros şi greoi, împins de un mic remorcher vînjos. Probabil el şi cu Aniuta au stat pe malul rîului chiar aici, şi apoi au mers pe strada asta. Mecetnîi retrăi acea tulburare pe care o simţise cînd, lipiţi unul de celălalt, au stat ei doi într-un gang, acoperiţi cu o manta, aşteptînd să se potolească ploaia.

Ce-ar fi ca profesorul să ştie ceva despre Aniuta, nu este exclus ca ea să fi trecut pe la el, mai tîrziu, după plecarea lui Mecetnîi, sau să-i fi scris ?!

De ce nu ? Nimic nu este imposibil. Of, de ce se tîrăşte ca o broască ţestoasă şoferul ăsta de taxi ?...

Dar iată, locul atît de cunoscut, şi necunoscut în acelaşi timp. Aceiaşi plopi bătrîni se înalţă în jurul clădirii masive a clinicii. Clinica însă este atît de schimbată, încît nu o mai recunoşti. Altădată prin frunzişul plopilor se profila o construcţie întunecată, mătăhăloasă, din cărămidă veche. Corpul clădirii a rămas a- celaşi, dar a fost tencuit şi zugrăvit, iar deschizăturile ferestrelor, basoreliefurile şi cornişele subliniate cu alb. Toate acestea dădeau vechiului spital aspectul unei bătrîne cochete, dichisite, care vrea să pară tînără. Automobilul se opri în faţa bine cunoscutei intrări, deasupra căreia atîrna acum un fel de cozoroc modern. Banca de lemn, veche scorojită, dar plăcută, pe care Mecetnîi încercase prima oară s-o îmbrăţişeze pe Aniuta, era înlocuită cu una nouă, frumoasă, comodă, pesemne, dar impersonală.

Intrînd în clădirea cunoscută, apropiată lui, se poate spune, Mecetnîi nu o recunoscu nici pe dinăuntru. În spatele unei uşi mari de sticlă, în dreapta intrării, la un mic birou din metal, şedea o tînără în halat alb sorobit, pe cap cu o bonetă tot atît de scrobită şi tare, care arăta ca un burlan.

— Scuzaţi, vă rog, la cine doriţi să mergeţi ? îl întrebă ea pe Mecetnîi cu un glas politicos, dar, după cum i se păru, mecanic.

— La profesorul Preobrajenski. Este aici ?

— Da, e aici. Numele dumneavoastră, vă rog ?

— Mecetnîi. Vladimir Mecetnîi.

— Mecetnîi. Mecetnîi, repetă ca pentru sine tînără scrobită, parcurgînd cu ochii lista lungă, pe care o ţinea sub cristalul biroului. Numele dumneavoastră nu figurează pe listă. Cînd v-aţi înscris ?

— Nu m-am înscris... Am sosit adineauri, direct de la aeroport. Lăsaţi-mă să trec, vă rog.

— Din păcate, nu pot, rosti ferm tînără. Nu ştiţi că pentru clinica noastră trebuie să vă **programaţi din timp ? Primim în ordinea înscrierii.**

— Bine, dar vin de departe, din Ural.

— Şi ce dacă veniţi din Ural ? La noi se înscrie şi lume din alte ţări — din Franţa, R.F.G., din Anglia. Şi dumneavoastră puteaţi să vă înscrieţi, telegrafiindu-ne din timp. Toată lumea procedează aşa. Avem regulamentul nostru.

Tînăra de la intrare raţiona judicios, vorbea calm, convingător şi, poate tocmai de a- ceea i se păru lui Mecetnîi o păpuşă scrobită. Din capul locului simţi o antipatie pentru ea.

— În cazul acesta, faceţi-mi legătura, la telefon, cu tovarăşul academician.

— Nu pot. Este un telefon interior. De la acest post pot vorbi numai cu colaboratorii clinicii.

— Atunci, sunaţi-l dumneavoastră. Spu- neţi-i că-l caută Mecetnîi. Erou al Uniunii Sovietice. Am fost internat aici, la tovarăşul profesor.

— Cu toate că sînteţi Erou, regulamentu-i regulament şi toţi sînt datori să-l respecte.

Mecetnîi îşi pierdu răbdarea. Fără să-şi scoată mantaua, fără să-şi arunce măcar pe u- meri un halat alb, aşa cum era, cu bereta pe cap, dădu la o parte pe tînăra scrobită şi pătrunse în clinică. Ţinea minte drumul spre „a- dăpostul antiaerian".

„Scrobita'' fugea după el, în foşnetul armurii ei, şi striga indignată :

— Asta-i neruşinare... dumneavoastră încălcaţi... chem acum intendentul clinicii... telefonez la miliţie !...

Mecetnîi înainta cu încăpăţînare pe coridor, înainta la nimereală, pentru că şi în interior clinica era de nerecunoscut : totul sclipea şi lucea în lumini de neon, sunetul paşilor era estompat de mochetele din plastic ce acopereau podelele. Totul era transformat, pînă şi saloanele erau altfel concepute şi reaşezate. Mecetnîi nu recunoştea nimic în această clinică renovată, scrobită parcă şi ea şi, mai curînd instinctul decît memoria l-a dus, în cele din urmă, la uşa cu o plăcuţă albastră, pe care scria : „Director ştiinţific, academician V. A. Preobrajenski".

Pînă şi uşa era alta, necunoscută. Dar Mecetnîi o deschise şi se opri mirat. În această clinică reconstruită, „adăpostul antiaerian" era ca un fel de mică rezervaţie naturală. Nimic nu era schimbat. Biroul cu labe de leu, florile de la ferestre, vitrina în care sclipeau, la fel ca în trecut, nişte instrumente chirurgicale, toate se aflau la locurile lor. Şi aerul era acelaşi — mirosea a cafea şi a tutun de bună calitate. Şi a- cuarele pe pereţi, numai că îşi cam pierduseră culorile, îngălbeniseră.

— Stăpînul cabinetului şedea la o măsuţă a- coperită cu o mică faţă de masă şi se vede că îşi lua micul dejun. Ţîşnind' înaintea lui Mecetnîi, fata scrobită se repezi spre profesor :Vitali Arkadievici, nu sînt eu de vină. I-am expus clar regulamentul nostru. Cetăţeanul acesta şi-a permis să intre fără încuviinţarea mea...

În clipa cînd cei doi au năvălit în cabinet, stăpînul „adăpostului" scăpă din mînă păhărelul cu un ou pe care-l mînca. Pe chip îi apăru o expresie de mînie, mîniei îi luă locul nedumerirea şi în sfîrşit bucuria.

— Ia te uită, cine a venit !... Eroul Oderu- lui... Stai puţin, vreau să-mi aduc aminte numele matale de familie ? vui basul profesorului.

— Mecetnîi.

— Da, da, sigur, Mecetnîi. Romeo, nu-i aşa ? Romeo, fără Julieta ?

Bătrînul sări de la masă, îşi smulse de la gît şervetul alb, dădu la o parte farfuria.

— Lasă gălăgia, Galia. E inutil. Căpitanul Mecetnîi tot n-o să ne dea ascultare, nici du- mitale, nici mie. Nu e omul. A fost cel dintîi care a sărit peste Oder, pe pămîntul nemţesc... Aşa că, du-te, du-te şi vezi-ţi de lucru...

— Bine, Vitali Arkadievici, dar regulamentul nostru...

— Reţine : regulamentele sînt făcute pentru om, şi nu omul pentru regulamente. Căpitanul şi cu mine nu am trăit niciodată după regulamente. Am dreptate ? Apoi, ad'resîndu-se din nou fetei scrobite, sever de data asta : Poţi pleca.

Cînd „scrobita", după ce dădu din umeri a nedumerire, închise uşa după ea, bătrînul îl îmbrăţişă pe Mecetnîi :

— Ei, ia loc, te rog. Îi arătă unul din fo- toliile vechi din faţa biroului său, iar el însuşi se instală în celălalt. Cum stai cu echiul ?... O, văd că e în perfectă stare. Atunci ce boală te-a adus la mine ?

— Nu sufăr de nici o boală, Vitali Arkadie- vici, îi răspunse Mecetnîi şi puse pe birou buchetul greu de trandafiri.

■—- Atunci, ce te-a mînat în „adăpostul antiaerian" ? În ziua de azi nu este chiar atît de simplu să 1 ătrunzi aici ! Hai, povesteşte : cine eşti, ce eşti şi unde ?...

În acest cabinet ciudat viaţa părea să se fi oprit în loc. De altfel, la prima [vedere, şi stăpînul cabinetului rămăsese acelaşi. De sub boneta-i, acum neagră, de academician, acelaşi moţ de păr alb îi cădea pe frunte, iar mustăţile şi bărbuţa, cărunte, căpătaseră parcă o nuanţă verzuie. Şi pentru că acum pe nasu-i lătăreţ, uşor turtit, purta ochelari, semăna şi mai mult cu Mihail Ivanovici Kalinin. Dar cînd Mecetnîi, apropiindu-se de profesor, îl văzu mai bine, îşi dădu seama că bătrînul se uscase parcă. Mîi- nile-i cu degete lungi,

„de chirurg", păreau îmbrăcate în muşama pentru comprese, aveau nişte vene albastre umflate, iar .faţa îi era acoperită cu un fel de împletitură de riduri mărunte, ce nu se observa de departe. Gîtul şi pleoapele erau numai zbîrcituri adînci, ca la broasca ţestoasă.

Da, timpul nu-l cruţase nici pe omul acesta. Numai ochii, sub sprîncenele cărunte, îşi păstraseră \ioiciunea şi albastrul ..intens.

— Hai, Mecetnîi, povesteşte-mi, ce te-a adus totuşi la mine ? Cum se spune : cărei împrejurări datorez vizita dumitale ? Din păcate, astăzi nimeni nu face vizite fără un scop anume.

Mecetnîi scoase din buzunar numărul cu pricina al ziarului „Izvestia", destul de mototolit de acum şi, întinzîndu-l interlocutorului său, îi indică notiţa care-l interesa.

Bătrînul luă ziarul şi, pe măsură ce-l citea, ridurile de pe chipu-i palid, ca de pergament, începură să dispară.

— Aşa, aşa-aşa... Ce să zic, o fată şi jumătate ! Bravo ei ! Cum spun actorii : „a rămas în rolul ei".

— Credeţi că ea este ?

— Mata nu ştii ?... înseamnă că atunci nu ai reuşit s-o găseşti ?... Acum înţeleg că nu te-au adus la mine nici amintirile şi nici recunoştinţa...

-— Ca să fiu cinstit, aşa este.

Bătrînul mai reciti o dată decretul şi notiţa.

— După părerea mea, ea este.

— Şi mie mi se pare la fel.

— Ce urmează acum ? Romeo zboară s-o caute pe Julieta lui ?

— Nu, iau avionul pentru Gagra, plec în vilegiatură.

— Aşa ? ! rosti decepţionat bătrînul, pier- zîndu-şi îndată elanul şi devenind mai rece parcă. Odihnă plăcută ! Apoi îl întrebă : În cazul acesta, de ce ai venit la mine ?... Da, să te întreb, eşti însurat ?

— Nu... Adică, nu chiar.

— Deci, totuşi, nu chiar. Şi ce ai de gînd să faci după asta ? Bătrînul se lovi de cîteva ori peste mînă eu ziarul, pe care apucase să-l îm-pătureasc㠠Ai s-o cauţi pe această Anna Ale-xeevna ?

Mecetnîi se fistîci. Pînă-n momentul cînd a auzit întrebarea profesorului nu reflectase serios, dacă va întreprinde sau nu ceva, dar îi răspunse ferm, ca şi cînd vorbea despre ceva bine gîndit şi hotărît :

— Am s-o caut.

— Era o fată excepţională. Mulţi oameni a mai văzut la viata lui doftorul Preobrajenski ! l-a văzut şi i-a uitat. Dar pe Julieta asta a matale, cu însemne de sergent-major pe epoleţi, o ţine bine minte. Cum s-a mai luptat ea pentru ochiul ăsta al matale !... Ce mai încolo şi în-coace, cînd noi te-am examinat serios prima oară, am avut impresia că este pierdut şi nu se poate face[1] nimic. Ca şi colepuî ăsta al meu de la Lvov, profesorul... cum îi zice... Niechoda. Dacă încerc să t" operez, înseamnă să-i arunc o provocare lui Niechoda. Iar ăsta, la el acasă, este o somitate, un corifeu al ştiinţei. Poţi să provoci pe cineva fără să crezi în victorie ? Mai mult decît atît, s-o faci cînd eşti aproa-e convins că operaţia este inutilă. Toate halatele albe ale mele ziceau în cor : nu şi nu, renunţaţi, ştiţi prea bine că nimeni nu stă să numere succesele dumneavoastră, rezultatele strălucite, dar dacă o fi vorba de un eşec, o să-l umfle lumea şi o să lovească în prestigiul, în autori-tatea dumneavoastră.

Cînd într-o seară, tîrziu, fetiţa asta a dat buzna în „adăpostul" meu, i-am arătat şi ei, sincer, exact cum stau lucrurile. Îi explic, prietenește, uite, asta-i situaţia — nu pot. Nu am dreptul să fac de ruşine Moscova în faţa Lvo- vului. Ea însă nu acceptă nici un fel de argumente, o ţine una şi bună : vă rog, încercaţi, străduiţi-vă, e un om atît de

minunat, aş face orice pentru el ! Şade în faţa mea, lacrimile îi curg şiroaie, în timp ce ochii mă privesc aspru, cu răutate, şi parcă-mi spun : cum se poate ca dumneavoastră, un om atît de celebru, să fiţi laş ? Vă e frică, nu-i aşa ? Vă e frică... Numai să fi îndrăznit cineva să-mi zică una ca asta !...

Mecetnîi asculta încordat. Aniuta, Aniuta pe care aproape că o dăduse uitării, se întorcea la el din trecut şi-şi continua parcă viaţa. Era o bucurie nespusă să şi-o amintească, să afle nişte detalii legate de firea ei, mici detalii din viaţa ei. Între timp, bătrînul scoase dintr-o cutie o ţigară cu filtru, lovi cu ea de cîteva ori în capacul cutiei, o mai răsuci între degete s-o înmoaie, iar cînd dădu s-o aprindă cu bricheta de aur, avînd gravată pe ea o dedicaţie, mîna-i tremura vizibil.

— Mi-a şi trîntit-o pînă la urmă : „Laşule !" M-a apucat o ciudă, mamă, mamă ! Astăzi mi-e ruşine să-mi aduc aminte. M-am hotărît să trec la contraatac. Ai zis adineauri că ai face orice pentru el. Da, îmi răspunde. Orice. Şi mă priveşte ţintă cu ochii ei verzi. Mai repetă o dată : orice. E vorba de viaţa lui ! Ei, atunci am întrebat-o : Dacă pentru asta va fi nevoie să-i transplantăm ochiul tău viu, ai să-l dai ? Luaţi-l, luaţi chiar acum, cît mai repede, îmi răspunse ea, fără să stea o clipă pe gînduri. Îţi mărturisesc, căpitane, mi s-a făcut ruşine de vorbele mele. Şi atunci am strigat : chiar mîine îl operez !... Uite aşa s-au petrecut lucrurile. N-ai ştiut ? S-o ştii...

În institut, viaţa îşi urma cursul obişnuit. Suna telefonul, dar bătrînul nu ridica receptorul. La un moment dat, fără să bată la uşă, dădu buzna în cabinet un bărbat cu aer important, în halat alb. Profesorul se răţoi la el : nu vedeţi, sînt ocupat ! Iar între timp, repe- tînd tot ritualul preparării cafelei, pe care Me- cetnîi îl cunoştea, bătrînul fierse apa, puse cafeaua, făcu nişte vrăji în ibricul de aramă, după care umplu două ceşcuţe mititele trans- parente.

— Ţin minte ca acum : luaţi ochiul meu. Chiar în clipa asta ! Văd şi expresia chipului ei în clipa aceea. Ochii plini de lacrimi mă priveau încruntaţi, dar în ei citeai şi speranţa, şi un ordin, şi furie... Naiba ştie, pasiuni shakespeariene, nu alta !

— Şi cum arăta ea... Aniuta, la chip, vreau să spun ?

— Cum adică ? Ai uitat cum arăta ?

— Nu am văzut-o.

— Nu ai văzut-o ?... Nu înţeleg.

— Adioă, am văzut-o, acolo, pe front, dar nu-i dădeam nici o atenţie.

— Ah, da, ai dreptate, ţi-am scos bandajul după dispariţia ei.

— Totuşi, spuneţi-mi, cum era ?

— Nimic deosebit. O faţă simplă, rotundă, tipic de rusoaică, presărată cu pistrui. Mai cu seamă rădăcina nasului era pistruiată toată. Cred că avea părul blond spre roşcat, tuns, ţin minte, băieţeşte. Şi nu avea nimic comun cu Julieta, mai degrabă un fel de Tom Sawyer al lui Mark Twain, în uniformă militară. Atunci, pe front, nu te-a izbit această asemănare ?

— Nu-mi amintesc. Chipul i l-am uitat...

— Stai puţin, Mecetnîi. Cînd Aniuta a dispărut, am încercat s-o desenez, aşa cum mi-a rămas în minte. S-ar putea să se fi păstrat nişte schiţe de desen. Numai că nu mi-au reuşit. Sînt peisagist.

Gîfîind şi oftînd bătrîneşte, profesorul se lăsă din greu jos, lîngă birou-i masiv, găsi o mapă şi, după ce scotoci în ea, scoase în faţa lui Mecetnîi cîteva schiţe. Cineva bătu la uşă.

— Sînt ocupat ! strigă fioros bătrînul.

Un bărbat solid, bătrîior, îmbrăcat cu halat alb întredeschise, totuşi, uşa :

— Vitali Arkadievici, am aici...

— Mai tîrziu, mai tîrziu, răcni bătrînul cu vocea lui de bas hîrîită. Nu te lasă o clipă în

pace... După cum vezi, nu mi-a reuşit deloc. Cîteva variante, care nu seamănă între ele.

— Într-adevăr, de pe hîrtia de desen, se uitau la Mecetnîi chipuri de fată, care nu se asemănau între ele. Singurul punct comun era poate moţul ce ieşea de sub boneta albă.

— Nici una nu e reuşită. Nu seamănă... Mi-a scăpat. Nu am izbutit s-o prind... Şi voiom s-o redau. Tare mai voiam s-o imortalizez, ca să-mi rămînă amintire !... Şi dînsa, poftim, nu s-a lăsat imortalizată. Da, sînt chipuri din astea. Tot ceea ce-i simplu, căpitane, nu e simplu niciodată, nu ţi-a trecut asta prin cap ?

Mecetnîi tot mai răsfoia schiţele de desen. O făcea mirat. Altădată, cînd încerca să-şi reprezinte chipul Aniutei, o vedea frumoasă, gingaşă, subţirică, aşa cum de altfel trebuia să fie Julieta, pe cînd din trăsăturile prinse pe a- ceste coli de hîrtie se contura, într-adevăr, un chip de băieţoi ştrengar.

Bătrînul se apropie de bibliotecă şi, ca şi atunci, cu ani în urmă, dădu la o parte nişte volume groase şi scoase la iveală o carafă mică de cristal şi două pahărele.

— Haide, frate Mecetnîi, să bem pentru Aniuta noastră, să-i urăm sănătate şi fericire, oriunde ar fi ea.

Băură conţinutul pahărelelor.

Mecetnîi îşi luă mantaua de ploaie şi, strîngînd cu grijă mîna uscată şi rece a bătrînului, se miră ce puternică mai era încă această mînă.

— Deci, Mecetnîi, ai s-o cauţi ?

— Negreşit. Cum ajung în Crimeea, încep s-o caut.

— Ce să-ţi spun, dacă o găseşti, transmite-i salutări şi comunică-mi negreşit cine este, unde se află, trimite-mi adresa ei.

Şi, în momentul cînd Mecetnîi se apropie de uşă, îl auzi pe bătrîn rostind încet :

Trebuie să ştii că şi eu am iubit-o pe Aniuta dumitale. Da, aşa a fost... Ei, acum du-te» du-te..

.Sora cea scrobită care trona la intrare l-a petrecut cu o privire curioasă, s.a uitat la ceas, consternată, pesemne, cît timp a putut să piardă academicianul cu acest mitocan, şi a dat din umeri. Mecetnîi, de altfel, nici nu băgă de seamă toate acestea. Îi mai răsuna în urechi ultima frază rostită de bătrînul profesor. A iubit-o ! Ceea ce, desigur, nu însemna defel că şi ea l-a iubit. Totuşi, să fie adevărat ceea ce insinua femeia aceea, Kaleria, parcă, era numele ei, cum că nu degeaba seara, în „adăpostul antiaerian", bătrînul profesor o trata pe Aniuta cu cafea ?

Se uită la ceas. Pînă la plecarea avionului mai avea timp berechet. Şi ca să reflecteze la tot ceea ce i-a povestit profesorul despre A- niuta, hotărî să facă pe jos drumul pînă la a- genţia Aeroflot-ului. înaintea privirii lui se ivea Moscova, Moscova cea nouă — cunoscută şi necunoscută totodată. îl uluia prin străzile ei largi, prin cuburile şi paralelipipedele de beton ale caselor noi, pe care nu le cunoştea, răsărite în cursul ultimului deceniu. De altfel, şi casele vechi, renovate, întinerite parcă, se îngrămădeau în preajma acestor cuburi şi parale- lipipede, asemenea unor pensionari veseli, cu înfăţişare tinerească în mijlocul unor vlăjgani înalţi care au crescut vertiginos. Pe Mecetnîi îl uluia şi trecerile subterane, şi miliţienii fercheşi cu cozorocul imens, arcuit al şepcilor, şi traficul intens, dar organizat al maşinilor şi, din păcate, mirosul înţepător de benzină arsă.

Pînă şi străvechiul Kremlin arăta parcă mai viguros, mai înviorat. Mecetnîi trecu peste pod, coborî în grădina Alexandrovski şi se îndreptă spre Mormîntul soldatului necunoscut, pe care nu-l văzuse decît la cinematograf. Cumpără de la o bătrînică un bucheţel de lăcrămioare, îl puse pe mormînt, şi rămase multă vreme în picioare privind flacăra nestinsă, ce pîlpîia alene, îşi aduse aminte de locţiitorul său j olitic, de sergentul-major Mitrici şi de mulţi alţi soldaţi şi ofiţeri din compania sa, care nu s-au mai întors din război...

Era bine dispus, plin de însufleţire. Stînd de vorbă cu academicianul Preobrajenski, i-a spus spontan, fără să stea pe gînduri, că o va găsi pe Aniuta. Da, o va găsi ! Nici nu e foarte complicat pesemne. Într-adevăr, comitetul raional al acestui orăşel situat dincolo de Cercul polar trebuie să cunoască precis numele şi a- dresa omului care a săvîrşit o faptă cu totul ieşită din comun. Îndată ce va sosi la Gagra, Mecetnîi are să scrie la acel comitet raional ce- rînd relaţii despre Aniuta. Va primi răspuns şi-i va scrie Annei Alexeevna Lihobaba.

Astfel, revăzînd în minte fiecare detaliu al discuţiei cu Preobrajenski, Mecetnîi mergea prin grădină şi simţea în nări şi pe faţă răsuflarea îmbătătoare a liliacului abia înflorit. A- dîncit în gînduri, nu dădu atenţie tunetelor îndepărtate şi realiză că se apropie furtuna numai atunci cînd, venind dinspre rîul Moscova, un nor greu, întunecat şi lăţos acoperi cerul deaspura Kremlinului şi lăsă să cadă pe cărări primii stropi de ploaie, rari, calzi şi grei. Apoi scăpără fulgerul şi se rostogoli un tunet atît de puternic, încît aveai impresia că undeva, a- proape, a explodat o torpilă aruncată de la bordul unui avion. Mecetnîi ridică privirea spre cer. Norul de ploaie atîrna chiar deasupra lui. Soarele îi lumina marginile, care aveau sclipiri de aur, şi pe fundalul cerului întunecat, ca de plumb, se rotea un cîrd de porumbei, fluturînd din aripi strălucitoare.

Se stîrni vîntul. Învîrteji nisipul care, zbu- rînd, îi înţepa obrazul. Se porni o ploaie torenţială, ca şi cînd, sus, cineva ar fi răsturnat peste pămînt o stropitoare gigantică. Mecetnîi se uită descumpănit în jur, zări destul de aproape o săgeată indicînd drumul spre trecerea subterană şi se repezi într- acolo. Înainte să ajungă pînă la treptele ce coboară în tunel, ploaia îl udase zdravăn. Nu pătrunse în interiorul trecerii subterane, ci rămase chiar pe ultimele trepte, urmărind acest iureş al apei dezlănţuite. Ploaia se prăvălea în rafale, cînd se mai potolea, cînd se întetea iar, o pulbere de apă

pătrundea în tunel şi-i răcorea obrajii, şuvoaie tulburi alergau de-a lungul trotuarelor.

Deodată, neînchipuit de viu, Mecetnîi îşi aminti o altă ploaie torenţială de primăvară, care l-a prins, cîndva, împreună cu Aniuta, silindu-i să-şi caute adăpost într-un gang. La fel se rostogoleau tunetele deasupra capului lor, aidoma tirului de artilerie grea, cu acelaşi zgomot vesel şi grăbit ploaia bătea darabana pe asfalt, de-a lungul trotuarelor alergau şuvoaie de apă şi pulberea de apă, zburînd în gang, le răcorea la fel obrajii, purtînd cu ea aroma îmbătătoare a văzduhului umed. Îşi reaminti cum stăteau ei în gang, acoperiţi cu mantaua lui, strîns iipiţi unul de celălalt. El simţea răsuflarea fetei, avea în nări parfumul părului ei...

Îşi dădu seama că nu a uitat nimic, absolut nimic şi simţi o dorinţă nestăvilită s-o revadă cît mai repede. La ce ar folosi scrisorile ? ! Poşta nu se grăbeşte niciodată. Chiar dacă ar trimite scrisoarea prin avion în acele locuri îndepărtate, tot o să facă între cinci şi opt zile. Opt zile încolo, opt încoace. în cel mai bun caz vor trece două săptămîni numai pînă va putea afla adresa ei. Apoi din nou scrisori. Vor trece săptămîni, se va duce tot concediul, vor năvăli nişte probleme urgente, legate de laborator şi nu va mai avea nici o clipă liberă pentru căutarea Aniutei...

Ce-ar fi să rupă o săptămînă din concediu şi să plece cu avionul acolo, în Extremul Nord, dincolo de Cercul polar ? Biletul de odihnă... Dar ce importanţă are ? Fără îndoială biletul de odihnă poate fi prelungit, amînat. Iar biletul de avion pentru Gagra îl poate restitui cumpărînd pe loc alt bilet, cu destinaţia — ţinuturile transpolare.

Cînd furtuna se potoli, lăsînd să cadă, în chip de acorduri finale, ultimii stropi mari de ploaie, în văzduhul spălat se lăsă o linişte atît de adîncă. încît Mecetnîi auzi deodată şi claxoanele automobilelor şi susurul pîrîiaşelor abia înfiripate.

Luase hotărîrea : fără nici o amî- nare, va pleca imediat acolo unde stă şi lucrează Aniuta.

Acum **se** grăbea. **Lîngă** muzeul **de istorie** opri **un** taxi şi, pridnd distrat **în** jurul **său, se** întreba cît de des pleacă oare avionul spre latitudinile nordice. în ce zile or fi cursele acestea ? S-or fi vînzînd bilete pentru aceste curse ? Va reuşi oare să obţină unul ? Ca toţi băieţan- drii din generaţia sa, în zilele operaţiei de salvare a echipajului Celiuskin, în zilele zborurilor istorice întreprinse de Cikalov şi Gromov peste Polul Nord, el cunoştea pe de rost harta Nordului. îi erau cunoscute denumiri ca Am- derma, Vankaurem, Tiks. îşi închipuia chiar unde anume, la vărsarea marelui fluviu, se află orăşelul sau oraşul în preajma căruia Anna Alexeevna Lihobaba a salvat nişte şcolari. Departe, foarte departe ! Dar şi el a făcut doar cîteva ceasuri pînă la Moscova, venind din Uralul său, unde oamenii se scoală cu două ore mai devreme decît moscoviţii.

Nu, în secolul aviaţiei nici măcar pe harta necuprinsei noastre ţări nu există distanţe de neînvins ! Iar cînd Mecetnîi ajunse în clădirea agenţiei „Aeroflot"-ului, întinsă ca o cărămidă de sticlă alături de Leningradski prospekt, şi consultă orarul curselor de avion — totul se dovedi mai simplu chiar decît se aşteptase. Cursa pentru teritoriul situat dincolo de Cercul polar pleca a doua zi dimineaţă. Reuşi să restituie biletul pentru Gagra, reţinîndu-i-se o mică sumă drept despăgubire. I se eliberă un alt bilet pentru Nord. Ca pasager de tranzit şi, pe deasupra, Erou al Uniunii Sovietice, obţinu o cameră într-un hotel destul de bun, care ţinea de „Aeroflot". Hotelul semăna şi el cu o cărămidă de sticlă, dar aşezată nu orizontal, ca aceea a agenţiei, ci \ertical, avîntată spre cer.

26

Autobuzul rapid îl aduse pe Mecetnîi la aeroportul Şeremetievo-II. Sosi la timp, viză biletul. O tînără în uniforma „Aeroflot"-ului l-a însoţit pînă la

avion, împreună cu grupul de pasageri care plecau cu aceeaşi cursă spre Arctica.

Spre Arctica ! Acest cuvînt însemna mult pentru Mecetnîi, care prin anii treizeci era un băieţandru. Arctica însemna bărbosul Otto Iulievici Smidt, modestul Molokov, plin de eroism, Leapidevski cel sobru, pus întotdeauna la patru ace. Arctica însemna rotofeiul Papanin cu echipajul său din primul desant, printre gheţuri, la Polul Nord. Tot ce-a fost interesant, semnificativ, aproape legendar. Ce mai încolo şi încoace, eroul Oderului era adînc tulburat acum, înainte de acest zbor neaşteptat, spre acele ţinuturi neştiute de el, ţinuturi ale tăcerii şi ale spaţiilor necuprinse şi neexplorate, cum scriau cîndva ziarele despre Arctica.

Dar mulţimea de pasageri care, împreună cu Mecetnîi, se apropiase de scara aeronavei trezi în el mirarea şi chiar o oarecare decepţie : erau chipuri obişnuite, nu aveau nimic eroic, pasageri ca aceştia puteau zbura prin Siberia, spre ţinuturile baltice ori spre sudul însorit.

Examinîndu-i însă mai cu luare-aminte, găsi în acest „obişnuit" şi cîte ceva „neobişnuit". Un grup de vlăjgani, arşi de soare, în capul gol, dar cu cizme înalte, moi, de blană şi nişte scurte largi din piele de drac, făcură cerc în jurul chitaristului lor şi cîntau cu toţii. În mulţimea de tineri îţi atrăgeau atenţia mai cu seamă doi bătrîni cu părul nins, îmbrăcaţi cam tot de mîntuială. Mai era un bărbat cu scurtă şi cizme la fel ca ale vlăjganilor ; era lat în umeri, avea faţa rotundă, arsă de soare şi bătută de vînturi şi se plimba încoace şi încolo pe lîngă bordul aeronavei. Era atît de masiv şi de greoi, încît te făcea să te gîndeşti la un urs matur în mijlocul unor ursuleţi.

La scara aeronavei stătea o femeie tînără într-o rochie uşoară, înflorată. Reuşea să ţină în braţe un copil mic, un buchet de lalele roşii şi o măturică. O măturică obişnuită din nuieluşe de mesteacăn. De altfel, după cum apucase să observe Mecetnîi, cîţiva dintre pasageri aveau mături. Iar pe locul unde, în aşteptarea plecării, erau aşezate rucsacurile, se ivea un mănunchi întreg de, mături... „Mături, la ce le-o fi servind măturile ?" se întrebă Mecetnîi. Şi-şi mai zise că, deşi la Moscova era o căldură umedă de mai, oamenii purtau haine groase. Pe cînd el are o manta de ploaie subţirică, o beretă şi o valiză mică, în care şi-a pus un şort, un slip şi dosarele cu teza de doctorat neterminată. **De** altfel, tînăra cu copilul nu avea nimic **peste** rochia-i uşoară. Şi pleacă tot acolo ! Copilul, în schimb, dormea într-un cocon pufos de blană.Copilul în cocon de blană şi mama în rochiţă de marchizet creau un contrast frapant.

Aeronava se afla chiar la marginea uriaşului aeroport, în preajma unui crîng vesel de mesteceni, care îşi întindeau crengile deasupra lespezilor de beton mărginaşe. Spălat de ploaia torenţială din ajun, crîngul apărea luminos şi colorat, de parcă ar fi fost desenat pe un afiş de reclamă. Jos se înălţau ca un zid trunchiurile albe ale mestecenilor, iar sus foşnea frunzişul gingaş cîrlionţat, pe care soarele nu apucase încă să-l tăbăcească. Acolo, în crîng, primăvara îşi făcea de cap şi, cînd vîntul prefira coroanele mestecenilor, din crîngul tînăr venea aroma mugurilor desfăcuţi şi a ierbii umede, arome ce învingeau pînă şi mirosurile aeroportului : de petrol, de uleiuri şi de unsori.

Nu-ţi venea să crezi că, luînd înălţime, în cel mult cinci ore aeronava îi va transporta pe pasagerii ei din atmosfera asta minunată de primăvară în ţinutul zăpezilor, al gheţurilor, în ţinutul frigului şi al îngheţului veşnic. Oraşul spre care urma să-şi ia zborul Mecetnîi apărea în închipuirea sa ca o

îngrămădire de *iarangi*[1] rotunde, cu pereţii din blană de focă. Ce-o să facă el acolo cu mantaua lui de filfizon şi pantofii din piele moale şi subţire de şevro ?

Regreta oare Mecetnîi că aşa, pe nepusă masă, într-un elan zămislit de furtuna aceea primăvăratică cu tunete şi fulgere, a schimbat Gagra caldă şi plină de arome îmbătătoare pe Nordul îngheţat ? Visase atîta la acest concediu, dorise atît de mult ca, eliberat, măcar pentru o lună de zile, de caruselul treburilor şi problemelor legate de munca în laborator, să se concentreze asupra ultimului capitol, cel mai greu, al tezei sale, pentru care niciodată nu avea timp... Nu, totuşi nu regreta. Ce-i făcut e bun făcut ! După ce a stat de - orbă cu Preo- brajenski, era sigur că geologul Anna Lihobaba este într-adevăr Aniuta lui, că el trebuie neapărat s-o găsească şi o va găsi...

Dar cum o fi ea astăzi ? Au trecut atîţia ani ! Il mai ţine minte oare ? Poate că l-a scos din inima ei, aşa cum, cîndva, la rîndul său, el a şters-o pe Natalşa chiar şi din amintire ? Poate că Aniuta, la fel, nu vrea să-şi amintească de el. L-a uitat cu desăvîrşire. Poate că nici nu-l va recunoaşte : cine-i Mecetnîi, de unde e ? Ah, da, acela care... O fi măritată. Nu, căsă- torindu-se, şi-ar fi schimbat precis numele, care întotdeauna o apăsa. E puţin probabil să fie căsătorită. Avînd familie, orice femeie ar fi rămas geolog la lucrări de prospecţiune.

În gîndurile lui cele mai tainice, Mecetnîi spera că, poate, ei se vor întoarce împreună din Arctica, că o va aduce la el, în oraşul lui tînăr, în uzina care s-a înălţat sub ochii lui şi a devenit locul cel mai drag pentru el, locul cel mai drag pe pămînt, atît de drag, încît nu-şi mai închipuia existenţa în afara acestui loc... Cine ştie, poate că zbura spre Arctica să-şi afle ursiţa...Mecetnîi se schimba de pe

1 *Iaranga* ***— la unele popoare din nord, locuinţă transportabilă, compusă dintr-un perete vertical, o temelie în formă de cerc şi un acoperiş conic din prăjini acoperite cu blană de ren.***

un picior pe altul. De-ar pleca mai repede ! Era tentat să lase baltă neașteptata expediție polară și tentația asta creștea cu fiece clipă de așteptare.

În sfîrșit, în ușa aeronavei se ivi o stewardesă trupeșă. Părul blond, bogat, se revărsa de sub bonetă și-i cădea pe umeri. Rosti cu o voce joasă, sonoră, pe un ton cald, intim :

— Ați obosit de atîta așteptare ! Nu-i nimic, recuperăm noi minutele astea în drum. Vom sosi la destinație conform orarului. Avem vîntul în spate.

Vlăjganii bronzați, cu scurte negre, se înviorară pe dată.

— Bună ziua, Tamarocika.

— Ne-am uscat de dorul dumitale.

— Tamara e cu noi, va fi o cursă pe cinste.

Stewardesa avea un zîmbet larg, blajin și-și arăta două rînduri zdravene de dinți albi, impecabili.

Luă cu grijă din mîinile tinerei mame coconul în care dormea copilașul și, dovedind o îndemînare uimitoare, urcă scara aeronavei cu el în brațe.

— Să știți, într-o lună de zile a crescut mult copilașul dumneavoastră. Pe cuvîntul meu...

Se vedea cît de colo că Tamara era în Arctica un om de-al lor : toți o cunoșteau și ea îi cunoștea pe mulți dintre ei.

În avion erau multe locuri libere. Tamara lăsă în jos un leagăn mititel din plasă și culcă în el coconul de blană. Tînăra mamă a putut să ocupe trei fotolii. Tamara veni cu o pernă. O acoperi cu un pled pe mamă, care adormi pe loc.

Vlăjganii bronzați se așezară cu toții în fundul salonului, își scoaseră scurtele grele și, deodată, Mecetnîi constată că nu seamănă deloc între ei, că sînt foarte diferiți. Alături de Mecetnîi se nimeri bărbatul lat în umeri, un om nu prea tînăr, care semăna cu un urs voinic. Cînd își scoase scurta și căciula de blană, pe pieptul lui luci Steaua de Aur, steaua de Erou al Uniunii Sovietice.

— Trofimov Alexandr Feodorovici, se recomandă el şi scutură zdravăn cu mîna-i mare mîna lui Mecetnîi.

Acesta se recomandă şi el. Trofimov arătă spre steaua de pe pieptul vecinului său :

— Pentru ce aţi primit-o ?

— Pentru Oder. Şi dumneavoastră ?

— Pentru Arctica.

— De fapt, cine sînteţi ?

— Director de institut, doctor în ştiinţe geografice. Şi dumneavoastră ?

— Sînt inginer. Candidat în ştiinţe tehnice. Alexandr Feodorovici, dumneavoastră, după cum văd, sînteţi aici ca acasă. Spuneţi-mi, pentru Dumnezeu, de ce mulţi dintre pasageri duc cu ei mături. Uitaţi-vă la blonda asta cu copilul, are mătură şi lalele. Au şi alţii.

— Da-a, dragă Vladimir Onufrievici. Se vede imediat că nu aveţi idee cum arată latitudinile nordice. Acolo cel' mai bun cadou este măturа. O carte abia apărută şi o măturа. Acolo nu vedeţi nici copăcel, nici pădurice, nici măcar o tufă. Pentru un om care trăieşte şi lucrează dincolo de Cercul polar nu este desfătare mai dulce decît o baie de aburi la saună, pe săturate, şi cu o măturică de mesteacăn, sau — şi mai bine de stejar. Dar, spuneţi-mi, vă rog, cum aţi putut, dragul meu, să porniţi spre Artioa cu asemenea echipament ? Arctica nu este nici Soci şi nici Gagra.

— Să ştiţi că tocmai la Gagra intenţionam să plec. Dar aşa a vrut soarta — a trebuit să schimb destinaţia.

— Cum aşa ?

Cu toate că vecinul ocupa cam un fotoliu şi jumătate, glasul îi era sonor, melodios, şi avea omul ăsta, pe care Mecetnîi îl vedea prima dată, ceva ce-ţi trezea pe loc simpatia. Iar Mecetnîi, om morocănos şi taciturn de felul lui, care nu-i putea suferi pe cei ce la întrebarea- şablon „ce mai faceţi ?" se apucă să vorbească imediat cu lux de amănunte despre problemele lor personale,

deodată începu să-i povestească vecinului său despre Aniuta, despre dragostea lui nefericită şi despre motivele ce l-au determinat să-şi modifice în mod atît de neprevăzut itinerarul.

Noua lui cunoştinţă avea acel dar preţios şi foarte rar întîlnit : ştia să asculte. Asculta, fără să pună întrebări, nu te întrerupea, nu te zorea, nu lansa replici încurajatoare. Dădea doar din cap, un cap mare, rotund ca o bilă, şi parcă aducînd a cap de urs. Abia după ce Mecetnîi îşi încheie povestirea detailată şi tăcu, se auzi glasul plăcut, de tenor, al vecinului :

— Da, Vladimir Onufrievici, simt că barometrul dumitale prevesteşte furtună. Stătu o clipă pe ginduri şi adăugă : Complicată situaţie.

— Am luat avionul ăsta pe negîndite, iar acum nici nu ştiu cum am să umblu prin gheţuri, acolo, la' dumneavoastră, cu echipamentul ăsta al meu.

— Cel mai puţin să te preocupe acest ascect. Cei din Arctica sînt oameni solidari, nu lasă pe nimeni în pielea goală, afară, în ger. Nu asta-i complicat, Vladimir Onufrievici, în altceva constă dificultatea — intervine factorul psihologic. Gîndeşte-te, cîţi ani au trecut ! S-a ridicat o nouă generaţie. La noi, aici, ştiţi cum se întîmplă ? Pleacă omul pentru iernat, şi cînd se întoarce -— nevastă-sa s-a înstrăinat de el, s-a dezobişnuit, s-a înstrăinat şi el. Asta într-un an de zile. Iar în cazul dumitale e vorba de atîţia ani !... Ce să mai dăm cu presupusul ! Ajungi la faţa locului şi vezi dumneata care-i situaţia.

— Secretarul comitetului orăşenesc de la dumneavoastră ce fel de om e ? O să-mi dea o mînă de ajutor ?

— Secretarul comitetului meu orăşenesc e la Leningrad. Aici, în Arctica, eu vin într-un fel de „turneu". Dar şi pe cel de aici îl cunosc. Un om prietenos, om de suflet, harnic şi cu scaun la cap, dar pentru că e cum e, nu cred să-l găseşti în localitate. Precis e în tundră. Sîntem în luna mai,

crescătorii de reni îşi mînă turmele. E o perioadă de vîrf cum e la noi, în Rusia centrală, luna august. S-ar putea să găseşti uşa Comitetului orăşenesc ferecată cu lacăt — şi toată lumea plecată la minatul turmelor de reni... Dar nu-i nimic, Arctica are şi ea sufletiştii ei — or să te ajute.

Mai tîrziu, cînd Tamara servi pasagerilor ei masa de prînz, cu nelipsita, omniprezenta găină, ce apare, indiferent dacă zburaţi la Kos- troma sau la New York, vecinul lui Mecetnîi scoase din buzunarul de la spate al pantalonilor o ploscuţă, deşurubă dopul şi, după ce vărsă din pahare apa minerală, le umplu cu coniac.

— Of, vecine, mi-ai zgîndărit inima cu povestea dumitale ! Haide, Vladimir Onufrievici, să bem pentru reuşita dumitale. Ce zici ?

Goliră paharele. Mai repetară o dată. Acum, cînd parcă s-au rupt zăgazurile, Mecetnîi voia să tot vorbească despre Aniuta, cu atît mai mult, cu cît Trofimov ştia atît de bine să asculte.

— Dar cum crezi, o fi... liberă ?

— Cum să-ţi spun... Dumneata nu eşti căsătorit ?

— Şi da, şi nu.

— Cu alte cuvinte, nu ai familie ?

— Ai ghicit. Nu ştiu de ce am ratat-o pe acest plan. Aveam cîndva familie, dar asta-i o altă istorie. Din timpul războiului. După război, nu am reuşit să-mi refac viaţa personală. Poate că am o fire nesociabilă, dificilă. Am încercat, dar nu am întîlnit ceea ce aş fi dorit...

— Nu iubeşti cu adevărat. Asta-i. Iubirea — toată ţi-ai investit-o în Aniuta. Sînt oameni care iubesc numai o dată în viaţă. Am cunoscut un asemenea om...

Motoarele aeronavei şuierau domol. Tinerii bronzaţi, care plecau în Arctica pentru iernat, cîntau din nou, acompaniaţi de ghitarist, un cîntec după altul, aşa cum fumezi ţigară după ţigară. împreună cu ei cîntau şi cei doi bătrîni cu părul cărunt, pe care Mecetnîi îi zărise încă la aeroport. Stewardesa Tamara îşi cunoştea toţi pasagerii — şi pe cîntăreţi, şi pe vecinul lui Mecetnîi, şi pe cei doi bătrîni — şi se purta cu toată lumea ca o gazdă cu oaspeţii ei. Şi bătrînii se simţeau aici ca la ei acasă. Stăteau de vorbă cu toată lumea, intrau chiar şi în cabina piloţilor.

— Cine sînt bătrînii ăştia ? se interesă Mecetnîi.

— O, sînt nişte celebrităţi de-ale noastre. Au venit printre primii pe aceste meleaguri. Asta, care-i mai solid, este aviator polar. Aţi auzit poate ? Şi Trofimov rosti un nume foarte cunoscut încă din ziarele dinainte de război. Celălalt, lunganul bărbos, este şi el o celebritate. Unul dintre cei dintîi care au iernat aici.

— Dar unde se duc ? Presupun că amîndoi sînt de mult la pensie ?

— Sînt. Şi încă ce pensie. Şi unul, şi celălalt primesc pensie de general, dar uite că nu pot sta acasă, sînt bolnavi de Arctică. Iar boala asta este incurabilă — pînă mori nu scapi de ea.

Mecetnîi îşi dădea seama că destinul îl poartă acum într-o lume aparte, o lume neştiută de el. Tot ce s-a îr.tîmplat în ultimele douăzeci şi patru de ore — şi decretul din ziarul pe care-l are cu el, în buzunar, şi întrevederea cu academicianul Preobrajenski, şi ploaia aceea veselă cu furtună, ce

s-a abătut asupra Moscovei, şi faptul că el, Mecetnîi, un om obosit, dornic să se odihnească şi să-şi termine odată teza de doctorat, pe care o chinuie de atîta amar de vreme, în loc să aterizeze pe ţărmul cald al Mării Negre, zboară spre ţara neştiută a gheţurilor — toate laolaltă erau ca un vis, un vis ciudat şi plin de neliniște, dar din care el nu voia totuşi să se trezească.

Iartă-mă, te deranjez un pic, zise Trofi- mov ridicîndu-se şi se îndreptă spre grupul de tineri care cîntau. îl întîmpină o larmă veselă. Acoperind şuierul motoarelor, strunele ghitarei

răsunară mai cu
foc, şi tenorul
plăcut al lui
Trofimov se făcu
auzit în corul acela
destul de
discordant

.Ţinuturile reci, unde aeronava l-a dus doar în cîteva ceasuri pe Mecetnîi, continuau să-l uluiască.

În cursul scurtei escale pe aeroportul unui mare oraş situat dincolo de Cercul polar, la bordul aeronavei dădu buzna o ceată de flăcăi zdraveni, gălăgioşi. Se făcu strimt în salon, începu să miroasă a sudoare de bărbat, a rufă- rie nespălată şi a rachiu. Nou-veniţii purtau haine ciudate, toate cam pe acelaşi calapod : scurte de blană, căciuli cu clape lungi lăsate în jos, pantaloni de catifea neagră, băgaţi în cizme cu carîmbii strînşi armonică. Unul dintre flăcăi ţinea subsuoară un tranzistor care difuza cu toată puterea-i electronică un concert oarecare.

Flăcăii se aşezară toţi grămadă şi, vorbind tare între ei, umplură salonul sobru al frumoasei aeronave cu larmă şi zăpăceală de oameni beţi.

— Ce fel de păsări mai sînt şi âştia ? îl întrebă Mecetnîi pe Trofimov care îşi reluase locul.

— „Bicii", zîmbi ironic Trofimov. N-ai mai auzit cuvîntul acesta ? „Bicii" zboară după cîş- tiguri mari şi uşoare.

— „Bicii" ? Ce mai e şi asta ?

— Aşa le zice. Vorbă de port. Vine, pesemne, de la englezescul *beach* — plajă, îi explică vecinul. Au iernat într-un oraş bine amenajat, cu confort, s-au scuturat de bani, de capital, şi, poftim, acum, primăvara, zboară spre Arctica, să fie pe loc tocmai cînd pornesc gheţurile. Acolo, cînd începe navigaţia, mîna de lucru este la preţul aurului. Sînt băieţi zdraveni, se umplu de

bani... Ca păsările migratoare. Toamna spre sud, primăvara spre nord.

— Cel puțin muncesc serios ?

— Cum să nu. Intîi beau toată votca, cîtă găsesc, vine la rînd apa de colonie, iar la urmă medicamentele preparate pe bază d'e alcool. Cînd le termină și pe astea, ba pe deasupra le fluieră vîntul prin buzunare, se apucă de muncă, și încă cum !

Între timp, cei pe care Trofimov îi numise „bici" își deschiseră gențile albastre tip „Aero- flot" și sticlele începură să circule din mînă în mînă. Vacarmul stîrnit de „bici" acoperi șuierul ușor al motoarelor, răsună un cîntec îndrăzneț, și unul dintre flăcăi, lăsîndu-se pe vine, începu să joace în trecerea îngustă dintre fotolii.

În leagănu-i împletit copilașul se trezi și prinse să țipe. Luîndu-l în brațe și strîngîndu-l la piept, tînăra mamă arunca priviri speriate spre banda veselă dezlănțuită. Mecetnîi dădu să sară în picioare, ca să curme purtarea asta nerușinată, însă vecinul său, avînd o bogată experiență, îl opri :

— Nu e cazul să te amesteci. N-ar ieși nimic bun. Îndată, fără intervenția d'umitale, are să-i potolească Tamara.

Într-adevăr, din cabina piloților ieși frumoasa trupeșă cu părul bălai și se apropie cu pasul ferm de petrecăreți, care o întîmpinară ca pe o veche cunoștință.

— Tamara... Tot mai zbori ca să cîștigi bani, să-ți faci zestre ? se auziră mai multe glasuri.

— Terminați ! ordonă ea cu vocea-i joasă, de contralto.

Se înălţa ca o statuie în culoarul dintre fotolii. Şi se petrecu un lucru de necrezut : „bicii" se potoliră pe dată.

— Tamarocika, puişor, de ce te porţi atît de sever ? Sîntem băieţi buni, pasageri ai „Aeroflot"-ului. Musai să ne iubeşti şi să ne ţii ca pe palme, chiţăi dansatorul şi întinse mîinile spre ea.

— Stai jos ! şi, cu o mişcare imperceptibilă a mîinilor ei mari, stewardesa îl aruncă într-un fotoliu. Stai jos şi nu te mişca de aici. Mă auzi ?... Şi voi, amicii lui, să-mi şedeţi liniştiţi că de nu, la următoarea escală pe toţi vă dauj jos.

Ameninţarea, reală pesemne, îşi făcu efectul. Noii pasageri se potoliră, încercînd chiar să lege o discuţie cu tînăra fată.

— Cum e acolo, pe marele fluviu ?... Nu venim prea devreme ? E nevoie de mînă de lucru ?

Stewardesa se aşează pe braţul unui fotoliu liber şi, cu glas calm, binevoitor, stătu de vorbă cu ei despre lucruri serioase.

— Ai văzut ce înseamnă Tamara ? zise Trofimov către vecinul său, cu mîndrie, ba chiar lăudîndu-se parcă. O cunoaşte tot Nordul. E şi sportivă. Deţine nu ştiu ce record. Printre altele, ceea ce este uimitor, dar şi important, este expertă în metode de sambo.

Da, se gîndea Mecetnîi : în aceste ţinuturi aspre tocmai femei ca Tamara îşi au locul şi rostul. Cum se descurcă oare pe aici micuţa Aniuta, cu glasul ei subţirel, de copil ? Ce-o fi adus-o aici, unde şase luni din an este noapte şi alte şase luni zi ? Cum poate oare să trăiască şi să lucreze printre „bici" din ăştia ?

Se uită pe geam : albastru, albastru, nu vezi decît albastru pînă la linia orizontului, pînă-n locul unde. pustiurile de zăpadă se contopesc pe nesimţite cu cerul, la fel de albastru.
Cît vedeai cu ochiul — nici tu drumuri, nici tu case, nici tu copaci... Ce împrejurări or fi silit-o pe Aniuta să vină aici, în acest ţinut rece, care de sus, din avion, pare mort ?

Aruncînd priviri spre Trofimov, care dormea liniştit, ba chiar sforăia încetişor, cu buzele-i groase strînse pungă, Mecetnîi se mai gîndea şi la altceva. Se întreba cum e cu putinţă ca el, Mecetnîi, întotdeauna foarte închis, el care se considera om mîndru, obişnuit să-şi trăiască de unul singur bucuriile şi necazurile, dintr-e dată, netam-nesam, şi-a deschis sufletul în faţa acestui explorator polar, punîndu-l la curent cu toate tainele inimii sale ? Totuşi, ce se petrece cu el ? I se modifică, oare, caracterul ? Parcă nu miroase a bine această schimbare ?

Niciodată nu a stat să mediteze : de ce, în fond, duce o viaţă de burlac ? De ce cu atîta înverşunare îşi apără libertatea lui de bărbat ? Are un apartament confortabil, dar nu un cuib cald, intim. De ce nu s-a însurat, cu toate că banii pe care-i cîştigă astăzi ar fi ajuns chiar pentru o familie numeroasă ? De ce măcar nu s-a ataşat de nici o femeie din cîte i-au ieşit în cale ? Şi au trecut destule prin viaţa lui. Cu firi diferite, cu chipuri diferite. Intrau în viaţa lui pentru scurt timp, dar tot atît de uşor dispăreau, fără să lase vreo urmă. De ce ?

Iar acum Serafima asta ! E deşteaptă. Grijulie cu el. Chiar prea grijulie şi, pe deasupra,

femeie bine... Stau separat, fiecare în locuinţa lui, fiecare cu gospodăria lui. Nu demult, încă mai ieri, îşi zicea : e foarte bine aşa. Dacă nu-ţi devine omul prea familiar, nu te plictiseşti de el... Are aptitudini incontestabile pentru ştiinţele exacte. În laboratorul lui ea este un lucrător util. Serafima îşi pregăteşte teza de candidat în ştiinţe şi Mecetnîi o ajută. La rîndul său, ea îi dă o mînă de ajutor ori de cîte ori are el de operat nişte calcule complicate, înţelegere deplină. Ce-i mai trebuie ? Nu sînt ei o pereche potrivită ? „Opinia publică" a laboratorului i-a căsătorit demult, şi chiar viaţa asta pe care o duc Mecetnîi şi Serafima — fiecare în casa lui — cei din laborator o înţeleg numai şi numai drept teama de a nu pierde unul din apartamente. Uneori, portarul laboratorului îl poftește pe Mecetnîi la telefon, spunîndu-i :

— Vladimir Onufrievici, vă caută soţia...

Dar însăşi Serafima ! De multe ori a deschis vorba : n-ar fi timpul să stea împreună, măcar pentru a uşura activitatea lor ştiinţifică în comun ? Mecetnîi însă a rămas neînduplecat la aceste încercări ale ei. Mai mult decît atît, se temea ca nu cumva povestea lor de dragoste ciudată şi rece, pe care, în sinea lui, o definea ştiinţific drept „simbioză a două fiinţe reciproc utile", să devină căsnicie, iar Serafima să se transforme în nevastă. La ce bun să tulbure echilibrul relaţiilor dintre ei, care i se părea statil şi-l mulţumea pe deplin ?

Totuşi de ce, cu toate că a trăit o bună jumătate din viaţă, pînă în prezent el nu şi-a rînduit această viaţă, aşa cum o fac toţi semenii lui. Niciodată nu s-a necăjit din cauza asta. Pentru

prima oară a stat să mediteze serios asupra acestei probleme numai după ce „ursul polar" — Trofimov — i-a dat un. răspuns la această stare de fapt, probabil unicul răspuns valabil : a iubi cu adevărat — omului îi este sortit o singură dată în viaţă. Da, da, pesemne aşa şi este. În aeronava care-l purta deasupra îndepărtatului ţinut de la miazănoapte s-a dumerit el cu[1] adevărat : Aniuta, totul s-a dus cu Aniuta ! Anii din urmă, în iureşul vieţii şi al preocupărilor sale, nici măcar nu se gîndise la ea. Probabil însă că undeva în subconştientul său pe toate femeile le compara cu Aniuta... Ce bine ar fi s-o găsească, s-o ia cu el din această pustietate de gheaţă !... Uite, atunci, poate, va trăi aşa cum trăiesc toţi oamenii.

Adormi cu acest gînd, şi în vis o văzu pe Aniuta îmbrăcată cu o *parka*[1] pufoasă de blană, cu cizme de blană în picioare. Venea pe zăpadă, spre el, cu mîinile întinse. Ştia că este Aniuta, distingea chiar bucăţile de piele aplicate şi broderia de pe poalele hainei, dar chipul nu i-l vedea. În gluga *parkăi* se profila o pată albă. Totuşi, era Aniuta, ştia sigur că ea este, şi venea spre el.

Cînd, micşorînd viteza, aeronava atinse cu roţile pămîntul îngheţat şi, trepidînd din aripi, rulă rapid pe terenul de aterizare uşor accidentat, Mecetnîi se trezi cu senzaţia unei mari bucurii. Da, sigur, curînd, poate chiar astăzi sau mîine, sau poimîine, o va vedea pe Aniuta, de data asta însă aievea !

1 ***Haină de iarnă purtată în nordul Siberiei, lucrată din piei de ren, cu blana în afară.***

În ţinutul unde aeronava l-a adus în cinci ore şi jumătate, se pare că nimic nu era o- bişnuit. Neobişnuitul începea chiar de la scara avionului. Jos, pe cerul spălăcit, stătea, ţintuit parcă de acest cer, un soare anemic. De jur împrejur — totul alb. Nimic nu tulbura monotonia acestui alb neîntinat, poate doar terenul de aterizare călcat de buldozere şi cu urme de roţi pe el — roţile aparatelor ce de- colează şi aterizează.*

În vîrful scării, la uşă, trona — acesta este cuvîntul — trona Tamara. îmbrăcată cu veston albastru, bine croit, care-i contura frumos silueta, cu boneta de uniformă pusă într-o parte, gata să zboare parcă de pe păru-i bogat, cu mănuşi albe pe mîini, stewardesa îşi conducea pasagerii, arborînd zîmbetul drăgălaş, stabilit de regulile Aeroflot-ului pentru astfel de ocazii. Cînd trecură pe lîngă ea, unul cîte unul, „bicii", de data asta treji şi potoliţi, Tamara le dărui exact acelaşi zîmbet iar tînărul cu tranzistor, pe care ea îl trîntise atît de e- nergic într-un fotoliu, trecu temător pe lîngă ea şi, ajuns jos, pe pămînt, strigă :

— Călătoriţi cu avioanele „Aeroflot"-ului — comod, rapid, confortabil ! şi făcîndu-i cu ochiul, adăugă, de data asta de la distanţă : Vă mulţumesc pentru atenţie.Cei veniţi să-i întîmpine pe călători, strînşi mulţime la scara avionului, erau şi ei neobiş- nuiţi. Pe tînăra mamă în rochie de marchizet, cu copilul cufundat în coconul lui de blană, o întîmpină un ofiţer. Chiar acolo, la scara a- vionului, el îi aruncă pe umeri un mantou de blană pufoasă, îi puse o căciulă pe cap şi, primind de la ea în dar măturа de mesteacăn şi cele cîteva lalele

proaspete, cum erau la plecarea din Moscova, o sărută recunoscător şi înduioşat.

Vlăjganii în scurte negre din piele de drac se bulucirăliteralmente, afară din aeronavă, ocolind scara şi sărind pe pămînt cu agilitate de maimuţă.

Pe vecinul lui Mecetnîi, care era, după toate aparenţele, un personaj proeminent pe aceste meleaguri, au venit să-l întîmpine mai mulţi bărbaţi.

Il îmbrăţişau, îl sărutau pe amîndoi obrajii, îi strîngeau şi-i scuturau mîna, de parcă ar fi vrut să i-o smulgă.

încă la bord fiind, Trofimov şi-a scos din rucsac cizmele de blană, o căciulă cu clape lungi şi, imediat, începu să semene cu toţi cei ce-l întîmpinau. Le înmînă, pe loc, fiecăruia cîte o măturică şi unul dintre ei, strîngînd-o la piept, rosti înduioşat :

— Nu ne-ai uitat, Alexandr Feodorovici, mai ţii minte obiceiurile noastre. Tocmai am construit aici o saună finlandeză. Saune ca asta a mea, nici la voi, la Leningrad, nu sînt. Îţi fac o căldură, mamă-mamă — dai jos din capul locului un chil-două. O să asudăm noi împreună pe săturate.

— Atrage ea, Arctica, atrage, spunea cu glas dogit un bărbat mai în vîrstă, cu faţă colţuroasă, care purta o şapcă veche de marinar cu un crab mare pe cozoroc. Toată lumea îi spunea „căpitan"...

Cu mantaua-i de filfizon şi beretă, Mecetnîi se oprise cam stingher şi dezorientat lîngă scara aeronavei. O autoşenilată militară plecă ducînd-o pe tînăra mamă cu pruncul ei. Vlăjganii, aviatorul polar şi celălalt bătrîn cu părul alb plecară cu un camion.

Altcineva plecă într-o sanie trasă de reni, iar Mecetnîi, uitat de toţi, se foia pe loc, cu valizuţa în mînă şi, ca să-şi mai dezmorţească extremităţile care începuseră să-i îngheţe de-a binelea, bătea din picioare cu pantofii lui subţiri. Singuratic şi straniu în mijlocul acestor oameni cu pielea tuciurie, arsă de vînturile Arcticei, oameni care se cunoşteau şi se înţelegeau dintr-o vorbă, legaţi între ei prin muncă sau prin destinul comun — el se simţea ca o cioară albă şi nu ştia ce să facă mai departe.

Dar cînd s-au rostit toate cuvintele de bun-venit şi a luat sfîrşit schimbul de sărutări şi de răsunătoare bătăi pe umăr, Trofimov îl recomandă prietenilor săi :

-— Mecetnîi Vladimir Onufrie.ici -— Erou al Oderului. în materie de arctică, după cum vedeţi şi voi, e ca şi un nou-născut. A sosit aici cu o misiune foarte delicată. E un om de treabă. Vă rog să-l primiţi cu toată căldura.

Ştiau să strîngă mina tare, foarte tare, a-ceşti oameni ai Arcticei. La urmă de tot, veni spre Mecetnîi bărbatul ciolănos cu şapcă de marinar şi-i zise hîrîit :

— Poftiţi cu mine în maşină, vă duc la destinaţie.

— Ştiţi, aş vrea la hotel sau undeva, la vreun cămin.

— Vă duc eu unde trebuie, hîrîi căpitanul şi-i întinse lui Mecetnîi căciula şi scurta de pe el. Imbrăcaţi-vă. Arctica este o bătrînă severă, nu-i de glumit cu ea.

— Bine, dar dumneavoastră cum rămîneţi aşa ?...

— Eu nu sînt un novice, sînt „per tu" cu Arctica, şi-s băştinaş, hîrîi căpitanul.

— Băştinaş, băştinaş, rîdea Trofimov, fă- cîndu-şi loc anevoie în aceeaşi autoşenilетă. A-cest băştinaş are o biografie, cum nici Jack London nu a, descris.

— Unde vă duc ? întrebă şoferul, un tînăr cu faţă turtită, oacheşă şi cu ochii oblici, în-guşti.

— Ne duci la Ţişevski, Vanea, la Ţişevski.

— Aş fi vrut la hotel... Dacă, bineînţeles, vă e în drum, se rugă delicat Mecetnîi.

— La Ţişevski ! repetă căpitanul, şi nici măcar nu se uită la Mecetnîi.

El şi Trofimov vorbeau între ei cu însufleţire despre nişte lucruri de care Mecetnîi habar n-avea, despre starea gheţurilor, despre pornirea zăpoarelor care poate să înceapă din- tr-o clipă în alta prin albiile principale ale deltei. Discutau despre prognoza vremii pentru a- notimpul de primăvară. Mecetnîi nu lua parte la conversaţie. Se plecă spre ferestruica de mică a vehiculului şi privea peisajul ciudat, neobişnuit pentru el. Autoşenieta înainta cu toată viteza pe un drum trainic, stabil, de zăpadă bătătorită, abia vizibil pe albul imaculat al troienilor. Autoşenieta i-a ajuns din urmă pe cei cărora Trofimov le zicea „bici". înaintau în monom pe cărarea aproape invizibilă. În frunte mergea flăcăul cu tranzistorul la subţioară. Tranzistorul urla asurzitor, tulburînd liniştea milenară a zăpezilor arctice.

— Altădată umblau cu armonica, iar acum, poftim — electronica ! remarcă cu glasu-i ră-

guşit căpitanul, apoi, adresîndu-se şoferului : Vanea, frînează un pic ! Scoţînd capul pe geam, le strigă băieţilor : Duceţi-vă direct în port, vă prezentaţi la Şcerbakov.

— Dar cum ne plăteşti, tovarăşe şef ?

— în ruble sovietice.

— N-o să-i nedreptăţiţi pe nişte orfani ?

— Ce, nu mă cunoaşteţi voi ?

— Ba da, vă cunoaştem... Şi cum staţi aici cu haleala ?

— N-o să muriţi de foame.

— Dar de băut se găseşte ?

— Ajunge pînă începe navigaţia... Vanea, dă-i drumul ! Căpitanul rîse ironic : Se întorc păsările călătoare... Ştiu să muncească, dar n-am să reuşesc defel să fac din ei adevăraţi proletari — au prea multe rămăşiţe burgheze în conştiinţă.

Aşezarea, pe care Mecetnîi şi-o închipuise ca o îngrămădire de iarangi, se dovedi a fi un orăşel în toată legea, deşi cu un specific anume.

Casele cu două caturi, construite din bîrne, se înălţau parcă în vîrful picioarelor, săltate deasupra pămîntului. Din cauza „îngheţului veşnic", se lămuri Mecetnîi. Pe un cîmp înzăpezit făcea antrenament o echipă de fotbal, un antrenament obişnuit, ca la Moscova, să zicem, ori la Kiev. Dai* maiourile şi chiloţii jucătorilor erau trase peste costumele de schi, iar portarul se foia la poarta lui de pe un picior pe altul, încălţat cu cizme moi de blană. Din- tr-o clădire mare, săltată şi ea pe nişte piloni deasupra pămîntului, năvăli în stradă un cîrd de copii. Băieţii, ca toţi băieţii de pe globul pămîntesc, ţipau, gălăgioşi, se îmbrînceau între ei,

bucuroşi oă ziua de învăţătură s-a sfîrşit. Cei mai mulţi dintre ei aveau hăinuţe de blană, iar mutrişoarele. r umenite de ger, se iţeau din glugile pufoase, tot din blăniţă.

La intersecţie stătea un miliţian — peste veston, purta aruncată pe umeri, o şubă îmblănită pe dinăuntru şi pe dinafară.

— Mergem la Ţişevski, Vanea, n-ai uitat ? îi aminti şoferului căpitanul, întrerupînd pentru o clipă discuţia în contradictoriu cu privire la situaţia gheţurilor în primăvara ce începea.

— Alexandr Feodorovici, ar fi mai bine să mă duc direct la comitetul raional, se rugă Mecetnîi de Trofimov. încă la Moscova hotă- rîse să-şi înceapă căutările adresîndu-se întîi şi întîi comitetului raional de partid.

— La ora asta acolo nu găsiţi decît, poate, un tovarăş de serviciu. Toată lumea e în tundră. A venit primăvara. Crescătorii îşi mînă turmele de reni pe alte locuri. Primul-secretar este plecat de alaltăieri la acţiunea „reni"... hî- rîi căpitanul.

— Dar trebuie să mă aranjez cumva cu dormitul, să am unde să rămîn peste noapte.

— Păi, acolo vă şi duc, unde o să poposiţi peste noapte. Bun popas ! Aş zice, ca la Moscova, nu alta ! Iar mîine vă dau o maşină. De aici pînă la Ribacii nu e cale lungă. Chiar Va- nea are să vă ducă. Nu vă lăsăm noi în voia soartei, nu vă părăsim ! La latitudinile nordice nu se obişnuieşte să laşi de izbelişte oamenii.

Trofimov apucase să-i povestească, pesemne, căpitanului cu ce scop a sosit Mecetnîi. În orice caz, acest marinar cu faţa arsă de vînturi şi glas răguşit ii privea cu vădit interes şi simpatie.

Orăşelul transpolar îi amintea lui Mecetnîi tinerele orăşele ce luau fiinţă cu duiumul în ultimii ani prin locurile lui natale. De altfel, oraşul din Ural, unde locuia el în prezent, un oraş cu clădiri înalte, linie de troleibuz, centru comercial şi tot felul de instituţii ce se cuvine să fiinţeze în orice nouă aşezare sovietică — cu cinci ani în urmă arăta exact ca acest orăşel din Arctica : căsuţe standard din bîrne, cu două caturi, străzile, abia marsate prin şirurile a- cestor case şi, desigur, o piaţă imensă pustie, pe care o împresurau alte clădiri, tot din bîrne, dar mai mari, unde îşi aveau sediul comitetul raional de partid şi comitetul executiv, un magazin universal, o librărie, clubul şi şcoala. Dar, spre deosebire de orăşelele din Ural, de o vîrstă cu el, care aveau temelia caselor bine înfiptă în pămînt, orăşelul transpolar era parcă ridicat pe picioroange, iar toate instalaţiile comunale — reţelele de apă şi de gaz metan, canalizarea — toate se întindeau deasupra pă- mîntului, pe nişte suporturi de lemn, şi aveau un înveliş de protecţie din pîslă.

Maşina stopă în faţa uncia dintre casele standard.

— Cînd a plecat Ţişevski ? întrebă Trofi- mov şi, rostogolindu-se domol din maşină, făcu puţină mişcare, ca să-şi mai dezmorţească trupul.

— Acum vreo două săptămîni, hîrîi căpitanul îndreptîndu-şi pe cap şapca de marinar.

' — Cu familia ?

— Bineînţeles, cu nevasta şi copilaşii... Are concediu polar de două luni.

— Şi încotro au plecat ?

— Păi, spre sud, undeva, în Caucaz — la Soci sau la Gagra, nu mai ştiu. Să-şi mai încălzească oasele cu apă căldicică.

— Dar se cade, oare, să dăm buzna la el, fără să-i fi cerut voie ?

— La noi, Alexandr Feodorovici, s-a păstrat rînduiala pe care o ştiţi. Nimic nu s-a schimbat.

Intrară în clădire, urcară scara. Căpitanul se ridică în vîrful picioarelor şi, undeva, sus, în- tr-o crăpătură dintre bîrne, găsi cheia şi descuie uşa.

— Ei, cum se obişnuieşte să se spună, poftiţi, vă rog, în numele lui Ţişevski.

Apartamentul era destul de spaţios şi modern, iar mobilierul nou. Pe masă, sub lustră, un bilet. ,,In frigider găsiţi cîte ceva. Serviţi-vă, nu vă jenaţi. Mare grijă la aparatul de radio cu picup."

— Ei, iată-ne acasă, zise Trofimov, scoţîn- du-şi în antreu armura polară : scurta, căciula şi cizmele de blană. Aţi îngheţat rău ? Nu-i nimic, ne încălzim noi îndată.

Trecu alături şi într-o clipă sobiţa electrică din camera care, pesemne, era salonul apartamentului, începu să emane căldură din belşug

— Cum aşa, în absenţa gazdelor... Parcă nu s-ar cuveni, bîlbii Mecetnîi, care tot se mai foia nehotărît în antreu.

— Unde vă aflaţi ? în Arctica. Ea are legile ei. Aţi citit în cărţile lui Jack London cum diverşi căutători de aur poposeau în bordeiele din drumul lor, unde pentru ei întotdeauna erau pregătite lemne de foc. Lemne, se vede treaba, Ţişevski nu ne-a pregătit, îl linişti căpitanul.

• *'— Electricitatea e bună şi ea, uar va trebui mers după lemne. Ceea ce o să şi facem chiar acum, zise Trofimov îndreptîndu-se spre uşă

,dar, la ieşire, dădu peste o femeie micuţă, îmbrăcată cu un capot pestriţ din molton.

— Alexandr Feodorovici, dumneavoastră sînteţi ? exclamă ea, radioasă. Aud eu că la Ţi- şevski umblă cineva prin casă. Cine o fi venit, mă întreb. Că doar ei, stăpînii casei, sînt plecaţi...

— Ştiu, ştiu, Zoenka. Sînt la curent. ML-.au telefonat acasă, la Leningrad, m-au rugat să-ţi transmit salutări cînd sosesc aici... Uite, să ţi-l prezint pe Vladimir Onufrievici Mecetnîi, a venit la noi să-şi caute ursita...

— N-aveţi nevoie de nimic ?

— Nu, mulţumesc, nu te deranja. Aici totul e pus pe roate. Gustări găsim îndată, iar tirbuşon şi tot ce trebuie la el avem' întotdeauna cu noi, oriunde ne-am duce.

— Dacă ardeţi toate lemnele sparte, băgaţi de seamă, spargeţi altele.

— Negreşit, nici nu se poate altfel. Nu am uitat legile Arcticei.

După acest dialog, micuţa femeie dispăru după uşă.

— Cine e ? se interesă Mecetnîi. Glasul femeii, prin intonaţiile lui infantile, îi aminti glasul Aniutei.

■ — O vecină. Soţia mecanicului de la centrala electrică. E învăţătoare. 278

Trofimov aduse cîteva braţe de lemne, aprinse cu dibăcie, de la primul chibrit, soba înghеţată, aduse de la magazinul de peste drum tot felul de bunătăţi, masa lustruită o aşternu grijuliu cu ziare. Locuinţa fără stăpînii ei, masa, aşternută cu

ziare, sticla de o jumătate scoasă din rucsac, şi care, pusă pe masă, se aburi într-o clipită —■ toate laolaltă i-au amintit lui Mecetnîi popasurile în case străine, părăsite de stăpînii lor, în zona frontului, şi gîndurile îi zburară din nou la Aniuta. Era undeva aici, aproape, aproape de tot. îl despărţeau de ea numai cîteva ceasuri depărtare. Dorea nespus să vorbească despre Aniuta, să mai pună întrebări despre viaţa, munca ei, dar Trofimov şi căpitanul erau antrenaţi în discuţie, preocupaţi de treburile, noutăţile, grijile lor, şi Mecetnîi îşi dădea seama că ar fi deplasat să-i întrerupă.

După ce sticla a fost golită, căpitanul care, după cum constată Mecetnîi, nici nu era căpitan, ci conducea un mare port transpolar, curmă conversaţia şi-i zise :

— Am auzit, am auzit noi despre simpatia asta a dumitale. Au scris ziarele despre ea. Pe drept cuvînt şi-a justificat numele, bravă muiere [1] : i-a scos pe şcolarii aceia dintr-un ochi de apă îngheţat.

* **Joc de cuvinte, legat tot de numele Lihobaba.**

— O **cunoaşteţi personal** ? se agită Mecetnîi, **aruncindu-i marinarului o privire** plină de re- **cUROştinţă.**

— De cunoscut, nu o cunosc personal, dar din auzite... E al doilea sezon de cînd ei, geo-logii, scormonesc pe aici şi se pare că au găsit ceva care nu are încă nume, dar foarte util.

— Şi ce-au scris ziarele ?

— îţi mărturisesc, atunci am citit cam distrat, nu ţin minte detaliile. Aveam în zilele acelea fierbere mare la cheiuri, asta s-a întîm- plat în momentul îngheţului total. Mai rabdă un pic, mîine

dimineaţă Vanea are să te ducă la aşezarea Rîbacii. Atunci ai să afli totul, ce şi cum.

Trofimov căscă, se întinse de-i trosniră oasele, mai scormoni în sobă cărbunii încinşi, închise coşul şi, scuzîndu-se, trecu în odaia de alături.

_ E timpul să ne odihnim, afară-i noapte

tîrzie, zise el, băgînd capul pe uşă. într-adevăr, era noapte tîrzie, deşi prin fereastră se vedea acelaşi soare spălăcit şi anemic. Numai că acum soarele se uita pe altă fereastră, tăiată în partea opusă a camerei. Peste cîteva clipe din dormitor se făcu auzit un sforăit voinicesc. Trofimov adormise. Iar marinarul îi punea luiMecetnîi întrebare după întrebare, încurajîn- du-l să-şi deschidă sufletul.

— Nu v-aţi plictisit încă de mine ? îl întrebă acesta.

— Nu, deloc, ce tot spui... Deci, nici nu ştii măcar cum arată Aniuta asta a dumitale ?

— Am văzut-o numai pe front, înainte de a fi rănit dar, mărturisesc, nu-i dădeam nici o atenţie, şi nu mi-au rămas în minte trăsăturile chipului ei.

— Cînd ai s-o vezi, poate că nici n-ai s-o recunoşti ?

— Totu-i posibil, absolut totul !

— Da, nimic de zis, e o situaţie complicată... Te-aş fi însoţit bucuros pînă la Rîbacii. Uite, tare aş vrea acum s-o văd şi eu, s-o cunosc, dar nu pot lipsi nici un ceas de aici, gheţurile au căpătat o nuanţă albăstrie şi din clipă în clipă aşteptam să pornească. Am de lucru pînă peste cap.

— Sînteţi de mult aici ?

— De multişor. Am venit după război pe aceste locuri. Am luptat în Nord. M-am demobilizat din flotă şi am aterizat în Arctica. În prezent, casa mea e aici.

— Şi pe Pămîntul Mare, cum se spune la dumneavoastră, nu vă duceţi ?

— Nu am la cine.

„».-¡ii Sînteţi căsătorit ?

— Cum să-ţi spun...

Şi, răspunzînd la sinceritate tot cu sinceritate, omul acesta cu glas răguşit îi spuse lui Mecetnîi povestea vieţii lui. După ce s-a demobilizat la sfîrşitul războiului, s-a întors la Murmansk, la nevastă-sa, care locuia în cămăruţa lor modestă dinainte de război. S-a angajat să lucreze în Arctica, să mai strîngă bani pentru mobilă şi pentru cumpărarea unui mic apartament. A reuşit să strîngă banii, a cumpărat o locuinţă, a mobilat-o. S-ar fi zis că obţinuse totul, ce să-şi mai fi dorit ? Deodată însă s-a îmbolnăvit de o boală considerată incurabilă. Şi-a pierdut aproape de tot glasul. Medicii oftau doar, îi dădeau răspunsuri evazive, prescriindu-i un regim sever, linişte şi repaos. Venise tocmai primăvara. începea navigaţia polară, perioadă cînd pe adevăraţii lucrători polari îi atrag nestăvilit latitudinile nordice. Nu a rezistat nici el tentaţiei. A dat naibii toate prescrierile medicale şi a plecat încoace, chiar în oraşul ăsta. Şi, oricît de ciudat ar părea, spre profunda mirare a medicilor, aerul polar geros pătrunzător, sau viaţa pe aceste meleaguri, deloc uşoară, oii poate amîndouă laolaltă, în orice caz, i-au oprit evoluţia bolii, nu au vindecat-o, ci au oprit-o. Glasul însă nu şi l-a recăpătat.

Sînt ani de cînd e aici, lucrează, conduce şi dirijează nişte treburi serioase, complicate, hîrîie, desigur, ca sirena răguşită a unei şalupe vechi, dar adevărul e că nu are de cîntat aria lui Lenskiiar cît priveşte contactul cu oamenii din port — glasul ăsta al lui răguşit nu e o piedică.

— Mă ajută chiar, cînd am de-a face cu vlăjgani ca cei care au sosit astăzi o dată cu voi.

. —. Dar familia ce-ţi face ? Soţia, copiii sînt aici cu dumneata ?

— Nu am familie ! marinarul şedea îngîn- durat, lovind uşor cu vîrful degetelor tăblia mesei. — Nevastă-mea mi-a zis : toţi anii de război am fost soţie de soldat, bună, credincioasă, în timp de pace nu vreau să mai fiu. N-am să rezist... Nu sînt supărat pe ea. O înţeleg. Nu orice femeie este în stare să facă faţă unor asemenea situaţii. — Marinarul se ridică, îşi puse şapca, mantaua neagră de uniformă, — Iată că ţi-am spus toată povestea mea, adăugă el. E tîrziu. Mai precis — devreme. Ora trei dimineaţa. Cînd ai s-o vezi pe Aniuta dumitale, să-i transmiţi salutări din partea unui bătrîn burlac de carieră. Culcă-te

[1] **Referire la celebra şi dificila arie de tenor a lui Lenski, unul din personajele centrale din opera** *Svghent Oneghin* **de P I. Ceaikovski.**şi dumneata. Stai numai să-ţi trag draperiile de la fereastră.

Orele trei dimineaţa ! Şi afară era lumină, era ziuă, o zi arctică de primăvară, care ţine douăzeci şi patru de ore în- şir.

Conform înţelegerii din ajun, şoferul Va- nea îl trezi la orele nouă.

După ce îl trezi, aruncă pe divan un vraf de haine groase de blană.

— Vi le-a trimis nacealnicul.

Mecetnîi îmbrăcă scurta neagră groasă, căciula cu clape şi simţi că se cufundă în cizmele de blană uriaşe şi moi. Trecînd prin faţa unei oglinzi, se miră şi el cît l-a transformat echipamentul. Trofimov plecase undeva cu treburile lui. Pe masă, Mecetnîi găsi un bilet-în- structaj : cum să încuie uşa şi unde să lase cheia. în încheiere îi ura noroc.

După ce îndeplini întocmai instrucţiunile primite, Mecetnîi coborî scara şi, înainte de a se urca în maşină, privi înapoi, spre casa unde petrecuse noaptea. O casă standard, obişnuită, cu etaj, ca toate celelalte de pe această stradă, ca toate casele din acest orăşel ridicat în condiţiile îngheţului veşnic. De la fereastra catului de jos, împodobită cu gingaşe izvoade ţesute de ger, îl priveau ochii negri ai Zoiei. îi făcea semne cu mîna şi-i spunea ceva, urîndu-i, probabil, drum bun. Afară era lumină şi domnea o linişte parcă nefirească.

îndată ce autoşenileta trecu de ultimele clădiri ale orăşelului, şoferul părăsi drumul de gheaţă abia vizibil şi o luă prin zăpada virgină albă, lustruită parcă de viscole şi vînt. Pînă departe, cît

vedeai cu ochii, se întindea deşertul înzăpezit, şi gheţurile erau atît de bine lustruite de viforniţe, încît pur şi simplu te orbeau. Zăpada părea uşor gălbuie, iar umbra pe care o arunca maşina, de un albastru intens, şi, deşi cerul era fără de nor, de sus se lăsa alene, scânteietoare şi sclipitoare, o pulbere , ţepoasă.

Zăpadă, zăpadă, peste tot zăpadă. Mecetnîi se miră cum de găseşte Vanea drumul. Dar vehiculul alerga fără pic de şovăială, vioi, iar şoferul, cu mîinile aşezate nepăsător pe volan, mormăia un cîntecel monoton, tărăgănat, într-o limbă necunoscută pentru pasagerul lui. Dar, deşi melodia era legănătoare, lui Mecetnîi, care nu închisese ochii toată noaptea şi acum resimţea cele cinci ore diferenţă de timp, nu-i ardea de somn : e aproape de ţel, încă o oră-două şi **o** va vedea pe Aniuta.

Zăpezi, zăpezi, pretutindeni zăpezi. Pînă-n zare, unde se contopesc, aproape pe nesimţite, cu cerul albicios. Pustietate, zăpadă neîntinată şi nici o Urmă de viaţă. Nenumărate echipe de geologi cutreieră astăzi ţara, începînd de sus, de la aceste latitudini nordice, pînă la binecuvântatele subtropice, uncie cresc palmieri şi se coc citricele. Ce-o ii îndemnat-o pe Aniuta să vină tocmai aici ? Nordul este bun pentru oameni puternici, călîţi, ca Trofimov, de pildă. Ce o li adus-o aici pe micuţa femeie cu glas subţire de copil ? Ce întorsătură a destinului, ce împrejurări ?

Şi din nou îi trecu prin minte : dar dacă ea l-a uitat ? Dacă l-a uitat cu desăvîrşire ? Se va mira văzîndu-l. Are să dea din umeri : cine, de unde, pentru ce a venit ? într-adevăr, meritä oare să se ducă la ea ? Ce-ar fi să se întoarcă din drum, pînă nu este tîrziu ? în seara asta tocmai pleacă înapoi aeronava cu care au venit ei în ajun, biletul de

odihnă pentru Ga- gra îl mai are în buzunar, şi disertaţia îl aşteaptă.

Nu, nu se poate să-l fi uitat cu desăvîrşire ! Femeile ca ea nu uită. În mod sigur 0 să-şi a- ducă aminte de el. 'Dar cum ? Poate că atunci, în ziua cînd a fugit, l-a şters pentru totdeauna din minte...

Astfel, pe nesimţite, Vanea cu pasagerul său tăcură tot drumul. Numai atunci cînd şoferul o luă din nou pe drumeagul plin de făgaşuri şi maşina începu să se zgîlţîie şi să trepideze, Mecetnîi se dezmetici din gîndurile sale şi privi pe geam. Intrau tocmai într-o aşezare. Nişte căsuţe dreptunghiulare dintr-un placaj cu izolaţie termică, demontabile, alcătuiau un fel de stradă. Şirurile acestea de case aveau şi un soi de piaţă, unde casele acestea erau aşezate la o distanţă mai mare unele de altele. La capetele opuse ale acestei pieţe se înălţau două clădiri din bîrne, cu etaj, dintre care una era, fără îndoială, şcoală, întrucît în faţa ei alergau şi se hîrjoneau copii îmbrăcaţi în haine din blă- niţă, pe cînd cealaltă, de peste drum, după cum glăsuia firma, era un combinat de afu- mare a peştelui. De- a lungul străzii se înălţau nişte stîlpi şi spre fiecare dintre căsuţe erau trase cabluri.

Dar avea strada asta şi o ciudăţenie a ei. În spatele fiecărei căsuţe se înălţa o iaranga rotundă, acoperită cu piei de animale sălbatice, iar deasupra acestor construcţii conice de piele urca spre cer un fum pufos, ce-ţi aducea aminte de cozile stufoase de vulpe. Mirosea a smoală, a peşte, şi liniştea din jur era tulburată doar de trepidaţiile unui motor în funcţiune.

— Sînteţi de la ziar ? îl întrebă într-un tîr- ziu Vanea-şoferul, care tăcuse tot drumul.

— De ce de la ziar ?

— Păi, la dumneaei, la geoloaga asta, vine lumea de la ziare. Dumneaei a primit o deco- raţie.

— Este, dâci, aici ! ? exclamă Mecetnîi.

— S-ar putea să fie aici, s-ar putea să nu fie aici. Geologii merg prin tundră. Corturile lor sînt departe. Aici ei vin doar pentru baia de aburi. La Ribacii au o baie de aburi foarte bună. Iar dumneaei, care-i mai mare peste ei toţi, a venit aici să boleasc㠖.

— Cum, să boleasc㠖 ? Ce boală are ? se îngrijoră Mecetnîi.

— Nu ştiu. Ardea toată. Fierbinţeală avea.

. |— Dar unde lucrează geologii ?

— Astăzi lucrează aici, mîine dincolo. Scormonesc zăpada, pămîntul. Oameni veseli. Cîntă mult.

Vanea opri în dreptul unei căsuţe din bîrne, cu acoperişul plat. În faţa intrării aşteptau două sănii trase de reni. Pe o firmă din sticlă scria că este administraţia cooperativei de vînat şi pescuit „Întîi Mai".

— Gata. Am sosit, zise Vanca. Căpitanul mi-a poruncit să vă depun la consiliul de conducere.

Sărind nerăbdător din maşină, Mecetnîi sui ca \întul treptele, călcînd uşor în cizmele-i moi din blană. Administraţia arăta ca orice administraţie de acest fel : afişe decolorate pe pereţi. panoul de onoare, vopsit în auriu, cu fotografii pe el. Avea şi o mică sală de festivităţi cu tribună pe scenă, o masă lungă, acoperită cu pînză roşie ieşită la spălat şi un şir lung de portrete pe pereţi, apoi o cămăruţă, care, pe uşă, avea o tăbliţă cu inscripţia „Pre-şedinte". Cămăruţa semăna mai degrabă cu cabina căpitanului de pe vreo şalupă de pescuit : într-un colţ, plase de pescuit făcute sul. Un barometru. La geam, afară, un termometru. O pelerină largă impermeabilă din pînză de cort şi o pălărie impermeabilă de muşama atîrnate într-un cui.

În întîmpinarea celor doi, se ridică de la masa de lucru un bărbat cam trecut, scund şi atît de gras, încît aveai impresia că ocupă o bună jumătate

din minusculul său cabinet. Ochii oblici erau mici şi ocupau foarte puţin loc pe faţa-i lătăreaţă, dar îi avea pătrunzători, şireţi şi inteligenţi. Părea că prind în raza lor nu numai aspectul exterior al omului, ci aruncă o privire şi în sufletul lui.

Inghesuindu-se împreună cu Mecetnîi în minusculul cabinet al preşedintelui, şoferul îi raportă :

— Iată, l-am adus pe omul ăsta. De la Moscova vine omul... pe geoloaga Anna o caută omul...

— Scoateţi-vă haina, încălziţi-vă, zise preşedintele. Vorbea bine ruseşte. Vă e foame ?

— Anna Alexeevna Lihobaba locuieşte aici ? îl întrerupse Mecetnîi nerăbdător, simţind că îndată, în clipa asta, poate, se decide soarta lui.

— Sînteţi şi dumneavoastră de la un ziar ? îl întrebă preşedintele. Faţa-i plată, turtită, rămînea total imobilă şi nu exprima nici un fel de sentimente, în schimb, ochii, aşezaţi oblic, îl studiau deja pe vizitator, notînd Steaua de Erou, 'tulburarea cu totul neobişnuită a străinului, şi toate acestea îi treziră un viu interes.

— Lihobaba Anna Alexeevna nu locuieşte acum aici. Nu e la noi acum Lihobaba Anna Alexeevna.

— Cum nu e ? întrebă aproape strigînd Mecetnîi. Dar unde se află ? Ce-i cu ea ?

— A zburat Lihobaba Anna Alexeevna.

— Cum ? Unde ?

— Nu ştiu unde a zburat. Luaţi loc. Vanghe, dă-i străinului un pahar cu apă.

Şoferul Vanea, căruia aici îi spuneau Vanghe, aduse un pahar cu apă, şi Mecetnîi, lăsîndu-se pe scaun, îl bău lacom. Tulburat la culme, se făcu dintr-o dată leoarcă de sudoare şi simţi că ameţeşte.

— Dar unde a plecat ?

— Nu ştim unde. A plecat, asta ştim. A venit un elicopter s-o ia. Aici a aterizat. Va- anghe,

mai adu un pahar cu apă. Dumneavoastră cine-i sînteţi. Soţ ? Frate ? Şef ?

— Nu-i sînt nici soţ, nici' frate şi nici şef... Dar ce s-a întîmplat ? De ce a plecat cu elicopterul ? Vanea zice că echipa de geologi se află aici.

— S-a îmbolnăvit Lihobaba Anna Alexeevna. A salvat nişte copii. A răcit. Ne-au adus-o din tundră, într-o sanie trasă de reni. A stat în pat, la noi. A bolit. Scuipa sînge. Felcerul nostru o doftoricea. Şi bătrînul Omia a doftoricit-o. N-au vindecat-o. S-a trimis elicopterul. A luat-o pe Lihobaba Anna Alexeevna.

— Unde a dus-o ?

— La Moscova, poate, sau la, Leningrad, ori, poate, la Murmansk.

Me.cetnîi, vlăguit, se lăsă într-un fotoliu luxos, ce semăna cu o scoică, adus, nu se ştie cum, de cine şi pentru ce în această depărtată aşezare de pescari. Noutăţile se prăvăleau, una după alta, peste el, zguduindu-l. Parcă ii loveau în cap. Tot la ce s-a gîndit şi ce a visat în drumul său spre Arctica a căzut baltă : s-a îmbolnăvit... a scuipat sînge... nu au vindecat-o... au trans^ortat-o în altă parte...

— Dar unde, unde ?

— Nu ştim unde, nu a lăsat adresa. S-ar putea ca Tîgrev, mama lui Vaanghe, să aibă adresa. — Preşedintele arătă spre Vanea, care stătea proptit în uşă, tot jucîndu-se cu mănuşile lui îmblănite. — A bolit la Tîgrev Liho- baba Anna Alexeevna. Poate că lui Tîgrev a lăsat adresa, Vaanghe, du-l pe străin la mai- că-ta. Spune-i să-l ajute pe Erou al Uniunii Sovietice.

— Haideţi, zise Vanea. Să mergem la mama

30

Vanea sau, cum i se zicea în aşezarea lui natală, Vaanghe porni cu Mecetnîi pe stradă. Ocoliră una din căsuţele din placaj, şi Vaanghe îl conduse pe pasagerul său pe o cărare de zăpadă bătătorită spre iaranga din spatele căsuţei. Vaanghe dădu la o

parte un colţ de blana grea şi se pomeniră într-un semiîntuneric înăbuşitor, unde licărea palid o mică feştilă, ce înota în grăsime lichidă. În mijlocul iarangii, în vatră, mocneau cărbuni roşii, iar deasupra vetrei fierbea ceva într-un căzănel agăţat de o sîrmă. Lîngă vatră, şedea turceşte o femeie cu faţă zbîrcită şi amesteca fiertura.

— Vaanghe, tu eşti ? zise ea ridicînd privirea şi nu-şi manifestă mirarea văzîndu-l pe fiusău, picat pe neaşteptate, însoţit de un străin.

— Eu, mamă. Bună ziua. M-a trimis preşedintele. Uite, dumnealui are treabă cu matale.

— Pe cine ai adus Vaanghe ?

— Vladimir Mecetnîi, se recomandă cam ceremonios musafirul, neştiind cum să se comporte într-o atmosferă atît de neobişnuită.

— Omul acesta are treabă cu matale. Este Erou al Uniunii Sovietice.

Femeia se ridică şi-i întinse lui Mecetnîi o mînă mică, aspră.

— Tîgrev îl salută pe Eroul Uniunii Sovietice, zise ea în ruseşte şi continuă pe limba ei maternă, total de neînţeles, dîndu-i, se vede, fiului ei nişte dispoziţii.

— Să mergem, îi zise Vaanghe lui Mecetnîi, luîndu-l de mînă şi, din semiîntunericul iarangii înăbuşitoare, unde plutea miros puternic de untură de peşte, îl scoase afară, la aer, şi-l conduse spre căsuţa din faţa iarangii. Se opriră la intrare. Nimeni nu urcase de cîtva timp, se vede, treptele de la intrare şi viscolul reuşise să ridice un adevărat troian de zăpadă oblic şi ascuţit la vîrf. Tînărul dădu la o parte zăpada cu piciorul, deschise uşa. Nu era încuiată şi, intrînd în casă, unde era la fel de irig ca şi afară, Mecetnii se opri mirat. În penumbra odăii — căsuţa nu avea decît una singură, ede cărei ferestre erau acoperite cu un ^trat de promoroacă — se contura mobilierul unui micuţ apartament amenajat cu tot strictul necesar.

În timp ce Vanea se căznea să aprindă focul în soba de teracotă ce trona în cameră, Mecetnii se aşează într-un fotoliu şi examină odaia. Pe canapeaua de la perete erau aşternute un cearşaf şi o pătură, iar perna parcă mai păstra o urmă — o adîncitură pe locul unde cineva îşi pusese capul. Lîngă canapea, se afla o măsuţă joasă, pe care se înşirau medicamente în sticluţe şi cutioare şi un termometru.

Ori soba era grozavă, ori Vanea se pricepea foarte bine s-o manevreze, cert este că în scurt timp Mecetnîi simţi o căldură vie, binefăcătoare. Promoroaca de la geamuri începu să se topească şi în odaie se făcu parcă mai multă lumină. Mecetnîi îşi scoase scurta călduroasă, se apropie de măsuţă şi examină doctoriile — pe copiile reţetelor ataşate la cutii şi sticluţe sta scris : Anna Lihobaba. înseamnă că ieri, alaltăieri Aniuta era aici, stătea culcată pe acest divan. Deci capul ei culcat pe pernă a lăsat această urmă. Mecetnîi atinse perna cu palma. Perna era rece şi umedă. Îşi retrase mîria şi se aşeză mai la o parte. A fost aici pînă mai ieri! Şi el nu a mai găsit-o. A plccat cu elicopterul. A dispărut din nou, de parcă s-ar fi evaporat.

Deşi din clipa cînd a aflat din ziar despre fapta eroică a Aniutei nu trecuseră decît douăzeci şi patru de ore, deşi încă în ajun i-a desfătat privirea crîngul acela de mesteceni din Moscova, de un verde gingaş, spălat de ploaia torenţială, acum i se părea că a făcut multe zile pînă aici, în Arctica, şi că este tare ostenit din cauza acestei urmăriri zadarnice. E oare cu putinţă ca ea să fi dispărut din nou, undeva, în lumea pestriţă a necuprinsei ţări ? Un ac în- tr-un car cu fîn. O steluţă palidă minusculă în revărsările gigantice ale unei galaxii. De ce ? De ce totuşi nu are el nici un dram de noroc ?

Intră Tîgrev. Apucase să se schimbe. în cinstea oaspetelui, purta o *parka* de zile mari, cu cusături la poale, împodobită cu petice de piele şi brodată la guler şi mîneci cu lînă colorată.

— Tîgrev îl salută pe Eroul Uniunii Sovietice, zise ea, vorbind despre ea însăşi, ca şi în clipa sosirii lui, la persoana a treia. Tîgrev te întreabă, vrea să ştie numele tău ?

— Vladimir.

— Frumos nume Vladimir... Cu ce te poate ajuta o femeie bătrînă ?

— Preşedintele mi-a spus că la dumneavoastră a stat Anna Lihobaba, şefa echipei de geologi.

— Da, la Tîgrev a stat Anna Lihobaba. Chiar în casa asta a stat. Ea aici a bolit, Anna.

— Şi unde se află acum ?

— Tîgrev nu ştie unde e acum Anna. A luat-o elicopterul. Eşti de la ziar, Vladimir ?

— De ce credeţi că sînt de la ziar ?

— Au mai venit aici de la ziar. Şi-au notat ce le-a povestit Tîgrev. Au luat poza An- nei. Ştii că Anna i-a salvat pe nişte copii ai noştri ?

— Ştiu.

— Tîgrev te întreabă de ce ai \enit tocmai de la Moscova ? Eşti bărbatul Annei ?

— Nu, sînt un prieten al ei. Din timpul războiului. Am luptat împreună pe front.

— Prieten — asta-i bine, un prieten. Ea are mulţi prieteni. Omul bun totdeauna are mulţi prieteni.

— Dar acum unde o fi Anna ?. V-a lăsat cumva adresa unde a plecat ?

— Anna nu a lăsat adresa. Nu ştia adresa. Anna a spus : trimite adresa. Dar Tîgrev nu a primit scrisoare. Şi tu ai venit cu avionul de la Moscova la ea, la Anna ?

— Da, la ea am venit.

— Nu e bine, ai făcut cale lungă şi Anna nu este. Adresă nu este. Tîgrev nu ştie adresa.

Căsuţa se încălzea repede. Pereţii trosneau, trosnea din cînd în cînd şi podeaua, promoroaca de la ferestre se topise şi curgea, aşa încît se adună o băltoacă mare pe podea. Bătrîna aduse din tindă o

cîrpă şi se apucă să şteargă podeaua. După ce termină cu podeaua, reveni în casă, se aşeză pe scaun în faţa lui Mecetnîi şi încremeni, nemişcată ca o statuie de piatră.

— Dar geologii, care lucrau cu ea, unde sînt ? Cum să ajung la ei ?

— Tîgrev nu ştie. Au plecat. S-au dus. Au trecut pe la Anna, cînd ea bolea la Tîgrev. Buni oameni, veseli. Sint prietenii ei. Nu, Tî- grev nu ştie unde sînt acum geologii.

— Dar v-a povestit ea ceva despre sine, despre viaţa ei ?... Nu v-a spus unde, în ce parte a ţării locuieşte, cum se spune pe aici, pe la voi, pe Pămîntul Mare ?

— Nu a povestit Anna.

— Nu ştiţi cumva : în prezent, e măritată ea sau nu ?

Bătrîna se întoarse cu faţa-i nemişcată spre Mecetnîi, şi i se păru că, de la începutul conversaţiei lor, pentru prima oară pe chipul a- cesta se putea citi o uşoară nedumerire. Simţi că roşeşte sub privirea ei întrebătoare şi întoarse capul spre fereastră : tocmai atunci trecea în goană o sanie trasă de reni. Patru mo- gîldeţe încotoşmănate în blănuri şedeau pieziş, cu picioarele afară, într-o săniuţă lungă. Ca şi cum ar fi înţeles totul, bătrîna zîmbi, dar, de fapt, zîmbiră numai ochii ei negri, înguşti şi oblici.

— Nu, Vladimir, nu este măritată Anna... Nu are bărbat. Are prieteni, prieteni geologi. Nu are bărbat. Copii nu are. Ea a povestit la Tîgrev.

— Dar cum arată ea, Anna ? o întrebă Mecetnîi, deşi îşi dădea seama cît de ciudat şi chiar absurd sună întrebarea lui.

Bătrîna şi fiul ei, care şedea chircit în faţa sobei şi tot mai aţîţa cărbunii cu un mic vătrai, schimbară nişte priviri mirate. Nu veni nici un răspuns. Şi atunci, din nou, pentru a nu ştiu cita oară în ultimele două zile, Mecetnîi ii spuse bătrînei necunoscute povestea-i tristă.

Mama şi fiul şedeau nemişcaţi. Fiecare pe locul lui. Il ascultau în tăcere. Chipurile lor nu exprimau nici interes, nici simpatie. Nu se putea şti nici dacă îl ascultă, dacă înţeleg ce le spune. Dar după cum s-a văzut după aceea, îl ascultau şi înţelegeau totul. Iar atunci cînd Mecetnîi îşi încheie povestirea cu cuvintele : „Iată de ce nu-i cunosc chipul", bătrîna zise :

— Vaanghe, du-te în iaranga şi ia poza de pe aparatul de radio, nu ăl care vorbeşte, ci ăl care tace, ăl mare. Ad-o încoace. Şi, mai uite-te dacă e gata carnea.

După ce plecă băiatul, femeia zise :

— E frumoasă Anna. E bună Anna. Iar peste scurt timp, cînd Vaanghe aduse fotografia, Tîgrev adăugă : — Uite-o aici pe Anna Lihobaba.

Într-o ramă îmbrăcată în blană, cu incrustaţii din solzi de peşte, era pusă o fotografie. Pe fundalul aşezării de pescari, pe care Mecetnîi o cunoştea de acum, şedeau, unul lîngă altul, în şir, nişte bărbaţi zdraveni, cu feţele năpădite de păr — bărbi şi mustăţi de cele mai variate forme şi modele. În centrul grupului — o femeie mititică nu prea tînără, cu cizme cie blană şi o *pcirka* brodată şi împodobită cu petice de piele. Şedea înfiguratâ, cu mîinile băgate în mînecile *parkăi,* dar cu capul descoperit. îi flutura pe buze un zîmbet blînd şi, după cum i se păru lui Mecetnîi, uşor ironic.Bărbatul sorbi din ochi chipul ei. Cu cîteva clipe înainte, Tîgrev îi spuse că femeia asta este frumoasă. Nu, nu era frumoasă. Dacă ar fi întîlnit-o întîmplător pe stradă, nu i-ar fi dat atenţie. Pe deasupra, în fotografie părea slabă şi obosită. Ceea ce atrăgea atenţia era nasul cîrn mic, pistruii risipiţi din belşug la rădăcina nasului şi fruntea înaltă, pe care nu reuşea s-o ascundă claia de păr, ondulat natural, tuns scurt.

Da, chipul acesta nu era frumos, nici frapant, dar, în acelaşi timp, avea un insesizabil „vinoncoace", care nu se supunea unei dise- cări raţionale, ceva ce-l făcea drăgălaş şi a- trăgător.

Mecetnîi nu-şi putea desprinde privirea de pe fotografie. Gazdele nu-l stînjeneau. Tîgrev desfăcu o faţă de masă ţeapănă la colţuri şi care-şi mai păstra eticheta magazinului, o a- runcă pe masă, o întinse cu grijă. Scoase din dulap farfurii aburite de căldură, aşeză masa pentru două persoane :

— Ţie, Vladimir, şi ţie, Vaanghe, masa de prînz.

Deşi nu mîncase nimic de dimineaţă şi, pe deasupra, făcuse un drum destul de lung pînă la Rîbacii, lui Mecetnîi nu-i era foame. Ar fi vrut să rămînă singur, să mai reflecteze la tot ce aflase, să hotărască ce-i de făcut mai departe.

Se scuză, îşi puse haina groasă, căciula şi se îndreptă spre uşă, călcînd moale în cizmele-i de blană cu care încă nu era obişnuit. înainte de a porni spre uşă, se mai uită o dată cu luare-aminte la fotografie.

— Iertaţi-mă, mă întorc repede, îi zise lui Tîgrev.

Nici mama, nici fiul nu s-au mirat că omul pleacă aşa în clipa cînd trebuie să se aşeze la masă. Ieşi din casă, învăluit în aburi, o luă pe strada pustie, ieşi pe mal, unde pe nişte pari înfipţi în zăpadă se uscau năvoade uriaşe, întinse pe mulţi metri. Mecetnîi se aşează pe o şalupă veche, răsturnată şi, privind distrat întinderea necuprinsă a oceanului, ce se deschidea înaintea sa, acoperit cu gheţuri zbîrlite, se apucă să facă puţină ordine în gîndurile lui.

Ei, acum el ştie cum arată ea, Aniuta. Zburînd spre Arctica, tot timpul s-a căznit să-i schiţeze portretul în imaginaţie, încercînd mereu să-i dea diferite înfăţişări, aşa cum procedează criminaliştii reproducînd aşa-zisele „portrete verbale", adică după descrierile făcute de martori. Şi, deşi din amintiri vagi de pe front Mecetnîi ştia că nu este aşa, în ciuda evidenţei şi-o închipuia frumoasă. Acum văzuse acest chip. Nu se putea deloc numi frumos. Era chipul unei femei între două vîrste, al unei femei inteligente, harnice, pe care, din motive total inexplicabile, Tîgrev, care o cunoştea foarte bine, o considera o frumuseţe de femeie. A- ceastă bătrînă Tîgrev, cu ochii ei negri pătrunzători, care văzuse destui oameni la viaţa ei ! A fost oare dezamăgit Mecetnîi văzînd acest chip ? Nu, desigur. Dimpotrivă, dorinţa de a o regăsi pe această femeie, aşa cum arăta, spori în sufletul său. Chiar dacă pentru asta va fi nevoie de multă alergătură şi de multe demersuri, chiar dacă va cere timp şi se va duce tot concediul lui în căutări, chiar dacă îşi va amîna din nou predarea disertaţiei pentru o dată

nedefinită, n-are nimic : el trebuie s-o regăsească pe Aniuta, şi o va regăsi negreşit.

Ziua de primăvară, cu cele douăzeci şi patru de ore ale ei, îşi întindea aripa deasupra Arcticei. Soarele nu se ridica prea sus şi parcă se rotea în cerc. Scînteiau zăpezile, gheţurile zbirii te sclipeau albăstrii gata s-o pornească o dată cu venirea primăverii. Din cerul palid, cobora sclipind în văzduh o pulbere de zăpadă înţepătoare şi, deşi Mecetnîi simţea pe faţă atingerea uşoară a razelor solare, în jurul lui totul era rece şi tăcut. Era atîta tăcere, încît aveai impresia că toate sunetele îngheaţă în zbor. A- părînd nu se ştie de unde, o păsăruică, un soi de vrabie cu pieptul alb, se aşezâ chiar lîngă ţărm şi începu să bea apă dintr-un peticei de zăpadă topită.Era primăvară. A treia primăvară pe care lui Mecetnîi i-a fost dat s-o vadă în decurs de trei zile pline de zbucium şi de atîtea şi atî- tea evenimente : zăpada spălăcită, zgrunţuroasă, ¿¡mestecată cu coajă de copac şi cu ace de pin se mai zărea încă pe alocuri în taigaua lui din Ural, atunci cînd taxiul îl ducea spre aeroport. Pe aeroportul din Moscova l-a întîmpi- nat prietenos crîngul de mesteceni, scăldat de ploaia torenţială furtunoasă de primăvară. Aici însă, în mijlocul zăpezilor lustruite de viscol şi al gheţurilor zbîrlite, primăvara îşi anunţa deocamdată sosirea numai prin prezenţa acestei vrăbiuţe polare cu pieptul alb. Vrăbiuţa şedea lîngă apă şi, la fiecare înghiţitură, îşi sălta uşurel capul minuscul. Trei primăveri... O ţară necuprinsă ! Un sfert de miliard de locuitori. Şi în această ţară, în acest nesfîrşit puhoi de fiinţe omeneşti, trebuia s-o găsească pe acea unică femeie, dorită şi necesară lui.

O va găsi. Va căuta şi o va găsi neapărat ! Negreşit ! Aşa hotărî el în timp ce sta pe şalupa răsturnată pe ţărmul oceanului încruntat, trăgînd în piept aerul acela cu miros de zăpadă, de apă şi de smoală.

Unde eşti, Aniuta

?Lector : AUREL BUICUIC Tehnoredactor : VICTOR MAŞEK
Bun de tipar : 03.02.1986. Coli de tipar : 9,50. Tiparul executat sub cd. 5248/983, la ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICA BACĂU Strada Mioriţei nr. 2

7

Boris Polevoi

În căutarea dragostei pierdute

Ultimul roman al cunoscutului scriitor sovietic Boris Polevoi (1908 - 1981) investighează psihologia individului traumatizat fizic (ţi implicit qiorol) de **con**secinţele celui de-al doilea război mondial. Dragostea Aniutei - sergent sanitar - pentru căpitanul Mecetnîi, rănit pe front, capătă anvergura unei adevărate epopei, constituind esenţa poematică a romanului. Autorul gradează, **cu** măiestrie tensiunea cromatică a naraţiunii, - epre. evocă evenimente petrecute de-a **lungul** a peste trei decenii - încărcînd paginile cărţii cu un **subtil** şi convingător mesaj umanist.

GLOBUS: **Boris Polevoi,** *Doktor Vera. Povest' v nenapl- sannih pis'mah (Doctorul Vera. Roman în scrisori nescrise).* **Moscova, 1967, p. 21.**